

THEODORI
BEZAE VEZELII

Poëmata varia.

SYLVÆ.

EPITAPHIA.

ICONES.

CATO

ABRAHAMVS

ELEGIÆ.

EPIGRAMMATA.

EMBLEMATA.

CENSORIVS.

SACRIFICANS.

*Omnia ab ipso Auctore in unum nunc Corpus
collecta & recognita.*

ANNO M. D. XCVII.

ZASTRISSELLORVM
INSIGNIA,

Quorum in Præfatione fit mentio.

ANNO MDCXCVII

Generosa & Antiqua Nobili-

*tatis viro, Domino VENCESLAO
MORKOVVSKY de ZASTRI-
SELL, Domino in BOSKOVVIZ &
LETONIZ, Marchionatus Moravia Sena-
tori, & S. C. M. Consiliario: Patruo, Tutori, ac
Patri suo observando. NEC NON ceteris
adgnatis meis uniuersis & singulis.*

VENCESLAVS MORKOVVSKY
de ZASTRISELL Iunior.

S. P. D.

MAGNO & excellenti ingenio
viri, cum diuinum illud, sibi à
summo rerum opifice datum,
agnouissent, & se doctrinæ pe-
nitius dedidissent, quicquid po-
terat laboris impendi, contem-
ptis rebus aliis, ad inquirendæ
veritatis studium, & ad bene merendum de gene-
re humano omne id contulerunt: existimantes, sine
hoc indefesso studio homines hominum nomen

nequaquam tueri posse, & in perpetuis ac plusquam Cimmeriis tenebris versandum esse. Hac in sententia & Pythagoras fuisse videtur, qui duo hominibus longè pulcherrima data esse dicebat, veritatem amplecti, & beneficiis operam dare: addens vtrumque cum Deorum immortalium operibus comparari posse. Quàm bene hoc cadat in D. Theodorum Bezam nostrum, organum illud Dei magnum, ac nobile, testantur tot eius lucubrationes, à tot annis editæ, quas præsens suspicit ætas, posteritas mirabitur: quo viro, mihi, cui ex singulari Dei prouidentia contigit cum eo domesticè ac familiariter viuere, nullum vel pietatis, vel prudentiæ, vel denique virtutum omnium, quæ virum verè nobilem deceant, exemplum contigit videre illustrius: &, quod me magis mouet, quòdque per omnem vitam in hoc circumferam pectore, cuius summo ingenio, summo cum iudicio coniuncto, summa ætas nihil deterit. Ad veritatis quod attinet studium, quo ardore, & zelo illud amplexus fuerit, iuuenis etiam, quibus & quot periculis sese obiecerit, quomodo patriam, parentes, cognatos, & alia huius vitæ commoda lubens deseruerit: testatur Confessio ad parentem scripta, Confessio, inquam, qua plurimæ Ecclesiæ nunc pro sua vtuntur: testatur Historia Gallica, & patet hoc Orbi Christiano. Quantum verò mereri studuerit, immò quantum bene meritus sit de Ecclesia & Christi gloria, quantum de bonis literis, quorum

quorum vel solo nomine in omnium eruditorum
pectoribus consecratus dicatúsque semper stabit
ac manebit: quantum denique de multis aliis: ego
mihi dicere non fumo, & satius esse iudico tantis
de rebus tacere, quàm pauca dicere. Certè D. O. M.
hunc virum hoc videtur finxisse consilio, vt habe-
rent alij quem imitarentur, cuius similes esse vel-
lent. Videbor fortasse etiam dum hæc pauca pro-
fero, viro modestissimo, si hæc legat, nimium in sui
laudatione profusus, ego mihi nimium parcus. Sed
vt ad propositum descendam, inter D. Bezæ meri-
ta infinita, refero ego, & mecum referunt alij, scri-
pta quoque eius poëtica. Quum enim Deus hoc
ingenium constituisset omni bonorum genere cu-
mulare, noluit ornamento hoc carere, poëtica vi-
delicet facultate, de qua non minùs verè quàm e-
legàter Venusinus noster: putes hunc esse poëtam,
Ingenium cui sit, cui mens diuinior. Itaque vt in
aliis, ita in hac quoque arte laudatissima excellere
datum est, & ita excellere, vt etiam princeps sit ha-
bitus Epigrammatis præsertim scribendi, iam tum
ætatis, quum in Gallia florerent eruditissimi, Ioan-
nes Stracelius, Adrianus Turnebus, Georgius Bu-
chananus, Ioannes Teuius, Antonius Goueanus,
Mellinus Sægellafius, Salmonius Macrinus. Quid?
& ipsis Italis admirationi fuit, inter quos tum fa-
cilè præstantissimus habebatur M. Antonius Fla-
minius, qui non veritus est de D. Beza, quum Fran-
cisci secundi Genethliacon conscripisset, in hanc

erumpere vocem, nunc demum sese agnoscere Musas superatis Alpibus in Gallias penetrasse. Non autem hîc loquor de præclaro illo opere poëtico, vtpote Psalterio Gallicano, quod ita exceptum fuit, vt etiam in Germanicam, Bohemicam, Anglicanam, Scoticam, & plures linguas feliciter sit translatum, quôdque cantant, ac in deliciis habent Ecclesiæ Orthodoxæ omnes: neque de illo loquor, in quo Psalterium totum variis carminum generibus, Latinè reddidit eruditissimè, & penè ad verbum, vitatis quantum potuit fieri paraphrasibus, quod facilè ex comparatione cum magno illo Buchanano apparere poterit: omitto etiam Canticum illud Canticorum Solomonis, versibus trochaicis dimetris catalecticis ita adornatum, vt facilè alios à simili conatu abstertere possit. Sed de hoc opere oratio instituitur, quod nunc in lucem damus, quo Bezam non minus meritum esse affirmo, quàm in scriptis suis aliis. An enim hoc non est bene mereri, si virtutem suis ornes laudibus, latentem in bonis ingeniis excites: si vitia virtuti obstantia detesteris, & quantum in te est, tollas: si honestam defunctorum, & quos Deus aliis præluce voluit, memoriam in vitam reuoces? Quæ omnia, & plura, quàm hîc sint præstita diiudicanda & amplificanda relinquo amicis, viris laudatis. Ij enim in causa sunt, ij multiplicibus tandem effecerunt precibus, vt opus hoc ab ipso auctore in hac summa senecta, in tantis occupationibus sit collectum & recognitum.

recognitum. Sed recensendæ sunt causæ, quibus, hoc vt faceret, passus sibi est ab amicis persuaderi. Intellexit enim & pro certo compertum habuit, Iuuenilia ista sua poëmata ab Aduersariis, non tam in sui, quàm in Dei ipsius odium, subinde recudi, & hoc non tantum, sed & multò indigniora effingi ac addi. Quæ sanè audacia, vel impietas potius, detestanda est & intolerabilis. Scripsit ista D. Beza, liberiùs quidem, sed iuuenis admodum, & adhortante viro optimo doctissimoque Meliore Volmario præceptore suo, edidit, incitatus in super exemplis, tam recentiorum, quàm veterum. Sed quàm primùm Christi cognitione fuisset imbutus, & veræ Ecclesiæ ciuis factus esset, nemo ista priùs, nemo seueriùs, & quidem publicè, quàm ipse D. Beza damnauit: ac ab eo tempore omnia sua dicta & scripta in solius Redemptoris sui laudem direxit. Grauis equidem hæc causa, sed & altera non parum quoque ponderis habet. Admonitus enim fuit, & à non paucis, sua ista vndique colligi poëmata, ea præsertim quæ nondum edita, & futurum vt publicentur, in scio, siue etiam inuito auctore: quod ferre nec potuit, nec debuit, ne ab amicissimis quidem: edoctus exemplis aliorum eximiorum virorum, qui ab istis collectoribus magis deformati, quàm ornati fuerunt. Quibus de causis coactus ferè fuit hunc vt in modum præsens opus colligeret & recognosceret. Quum autem nihil minùs ille cogitaret, quàm de editione, & mihi ex

domestica eius dulcissimæque conuersatione in patriam esset redeundum, placuit viro optimo, & ad omnem humanitatis laudem factò, in perpetuam amicitia nostræ memoriam, me hoc opere, præter omnem expectationem, donare, & meo arbitrio rem totam committere. Ego verò gauisus tanti viri erga me beneuolentia immortalis, & ne quid temere statuerem, communicauis ista, tam cum meis, quàm cum D. Bezæ amicissimis. Illis itaque non tantum consentientibus, verum etiam serio adhortantibus, ac vrgentibus, prodeunt hæc Poëmata: Poëmata hæc dico, in quibus Musæ & Charites ipsæ tenellos suos digitos fragrantis rosarum succo delibutos, vt in Callimachi poëmatibus olim, abluisse sunt visæ: spe non dubia fretus D. Bezam hanc editionem in optimam accepturum partem. Tibi verò, Patrue obseruande, ac vobis omnibus Agnati charissimi, donum hoc vicissim dono, offero, vobis dico, & consecro: Quibus potius? Sed tibi in primis, Patrue, pater, & tutor, qui ab ipsa pueritia mea parētis erga me vice defunctus es, qui secundum Deum causa es bonorum meorum omnium. Tua paterna cura & prudentia factum, vt præclaros illos viros ad studiū illud sapientiæ mihi præeuntes audiuerim: ex quibus honoris ac gratitudinis causâ nomino Melchiorum Tilesum, Laurentium Circlerum, Ioannem Theopoldum, Gregorium Bersmannum, Wolfgangum Amlingum, Ioannem Iacobum Grynæum, & tandem ipsum hunc

hunc nostrum D. Theodorum Bezam. Ante omnia mihi sæpe occurrit, quanto cum fructu, vnà cum multis aliis generosis adolescentibus prima iecerim literarum fundamenta in illustri ac celebri Schola Brigenfi Silesiorum: & propterea nunquam intermitto bene precari Illustrissimo, Reuerendissimoque Principi, ac Domino, D. Ioachimo Friderico, Duci Lignicensi, & Brigenfi, præposito Magdeburgensi, &c. nutritio eius scholæ benignissimo: optans simul & optaturus semper, vt Filij quoque celsitudinis suæ Illustrissimi, parentis & maiorum laudatissimis insistant vestigiis, sicuti magna iam de illis spes affulget, in primis de natu maiore, Principe Ioanne Christiano. Quod meū votum augeri sentio, quoties recotdor (nunquam autem non recordor) eiusdem laudatissimi Principis beneficio, quum iam essem in extera mittendus loca, ac studiorum itinerumque meorum cursus esset absolendus, Ioannem Paludium Brigensem, singulari quodam fato mihi fuisse præfectum. Ille enim quantum de me & familia mea, vt paucis multa dicam, meritis sit, testatum reliquit ipse D. Beza in Præfatione sua Viri mei Nobilis, & ego apud omnes bonos prædicare non desino, donec is qui sum, esse definā. Vides igitur, dū alios laudo, te ipsum laudo, ex cuius fonte vel cura fidei hæc profiscuntur. Precor autem ex animo, cū bona tibi omnia, tum etiam hoc, vt nō minori cum felicitate

ac laude, atque etiam sub eodem Ioanne Paludio,
administrari cōtingat tutelam Georgij Sigismun-
di Prakschicky de Zastrifell, patruelis nostri, o-
mnibus nobis charissimi; & siue ingenium, siue
industriam spectemus, non vulgaris expectatio-
nis. Sed effecisti iam, vt ille & in hospitio & in
conuictu, tam sua, quàm familiæ totius cum lau-
de, apud D. Bezam mihi successerit. Habet præter-
ea stimulum veræ sectandæ gloriæ Georgius Si-
gismundus, quod olim parenti suo à clarissimo il-
lo Esromio Rudingero, Psalterij à se editi tomus
alter est dicatus. Habet & populares suos, D. La-
disslaum Baronem Zerotinum, cum præfecto Geor-
gio Scherhakelio ab Harttenfels: & D. Zdenko-
nem Brtnicensen, Baronem Valssteinium, cum E-
phoro suo Adamo Ropatio à Riffenberg, aliós-
que amicos Generosissimos, qui suis virtutibus
currenti calcar addere possunt. Eorum enim, quos
nominavi studia, peregrinationes, & conatus, ad
hunc finem omninò sunt directi, vt exemplo sint
posteris, suisque consiliis aliquando Rempubli-
cam & patriam iuuent. Sed & magnas data hac
occasione, atque immortales habeo gratias, Illu-
strissimo Heroi, ac Domino Carolo Baroni Zero-
tino, Arte & Marte clarissimo, perpetuo Morauie,
ac familiæ Zerotinorum ornamento, Cognato no-
stro multis nominibus obseruando, quòd literis
suis ac commendationibus chariores nos D. Bezæ
efficere

efficere studuerit & dignatus sit: vnde, cum non
exigua fluxerint cōmoda, precamur Deū vt nobis
hunc Carolum diu seruet incolumem, florentem,
de patria bonisq̃ue omnibus bene merentem. Ita
enim audiui ab exteris peregrinantibus, se cum in
Germaniam irent, studio suo satisfacisse non sunt
arbitrati, nisi & Morauiam viderint: neque cū in
Morauiam venissent, nisi Caroli Zerotini aspectu
& colloctione fruerentur. Cui similem ferē lau-
dem in vicina Bohemia ab exteris obtinet & iam
diu obtinuit vir magnificus D. Venceslaus Bu-
dovvici à Budovva V. Cæs. M. Consiliarius, com-
munis amicus noster. Sed ad te redeo, obseruan-
de Domine Patre, Pater, & Tutor, obnixè ro-
gans, vt tibi & toti nostrę familię preciosum hunc
thesaurum commendatum esse sinas. Et quia D.
Bezæ placuit eleganti Epigrammate nostra exor-
nare insignia, visum fuit ea hīc adiicere. Priora
verò quę sunt, illis nunc vtimur, & vsi fuerunt
maiores nostri. Altera, antiquiora videntur, sed ea-
dem sunt, & inuenta non ita pridem in agro quo-
dam nostro, quibus aliquis ex nostra familia ante
aliquot centum annos, in Senatu patrię (vt certò
animaduertimus) ad confirmandum consilium
quoddam publicum, quod adhuc reseruatur, vsus
fuit. Nec intermittere hoc loco possum, quid de
nobis Morauię scribat Historicus. Ille enim mul-
tis probare conatur rationibus, familiam Zastri-

fellorum ex Galliis oriundam. Quicquid sit, gra-
ta nobis esse debet ista cum Gallis amicitia, in pri-
mis D. Bezæ viri nobilissimi erga nos omnes be-
neuolentia singularis. Viuat igitur Beza cum suis
omnibus, viuat iterum atque iterum, cui placi-
dam optamus senectam, cui officia nostra de-
ferimus omnia. Scripsi ex arce Bos-
covicensi, Mense Martio.

clō. lō. xcyii.

AD GENEROSVM ET NO-
bilissimum D. Venceslaum M. de Zastrisell,
elegantissima Th. Bezæ Poëmata
publicantem.

*O Te mirificis venerandum dotibus, ô te
Ter Zastriselli diuitem?
Nimirum sua non tantum claustrisque serisque
Plebes recondit vilior:
Immò arcana potens Stagiræ scripta magistri
Orbi Philippus inuidet.
At tu, Noster opes tibi quas donauerat uni
Cunctis fruendas exhibes.
Sic sua quæ immeritis nimium nimiumque modestus
Damnarat ignibus Maro,
Iam Varus, iam Tucca, bonis iam carmina iussit
Prostare Cæsar posteris.
Sic generosa suo diduci è palmite vitis
Latas finit propagines:
Sic gazas gremio Tellus fœcunda latentes
Cunctis fruendas exhibet:
Denique & Omnipotens sic munera lucis & auræ
Facit benignus publica.
Et propriâ sine labe suos Sol aureus ignes
Præbet fruendos omnibus.
Mirum igitur dictu! lauro non dispare dispar
Ambos venustat indoles,
Commendâtq; pium pariter mens sobria BEZAM,
Munifica ZASTRISCELLIVM.*

IAC. LECTIVS.

AD EVNDEM.

*Non sola vaturn nobilior cohors
Laudes meretur, pollice quatyras
Dulci retractans digna Phæbo,
Digna canit Charitum choris.*

*Parem reportat postuenientibus
Seclis honorem qui melioribus
Fauet camoenis, Palladisque
Doctificas veneratur artes,*

*Frontesque lauru Pieria colit
Semper virentes: nec carie finit
Squallente morderi specuue
Tartareo monumenta mergi,
Qua docta finxit Thespiadum manus,
Et laudat auspex Cynthius. Hinc decus
Auxit superbum qui ferocem
Rex Macedo Babylona vicit,*

*Atque ipse Caesar qui Pharias rates
Mersit profundis fluctibus Actij,
Thuscusque Mecænas, & omni
Scipiades memorandus auo.*

*Hi dona pluris Pegasidum Indicis
Fecere gemmis. Nam capiunt citas
Obluiones, si diserto
Vate carent benefacta Regum,*

Sed

*Sed vecta cunctis temporibus manet
Virtus sonoro carminis alite,
Ridetque Saturni volucris
Invidiam rabidosque dentes.*

*Hoc, ZastriPELLI, tramite prouidus
Mansura poscis premia gloria
Quum bella te dulci gerentem
Pro patria laribusque charis*

*Idem Thalia pellit amor bonos
Probare semper Phæbigenum choros:
Et, Beza quos olim sonauit
Doctiloquus grauiore plectro
Vulgare versus, & Morauum urbibus
Monstrare alumnum Calliopes, sacra
Cui Delius lucens venustat
Fronde caput facilisque Musa.*

*Quem voce Gallus Nectarea modos
Fundentem amœnos suspicit, & potens
Anglus duellis, accolæque
Eridani, rigidusque Teuto.*

*Et Belga fortis quem Polyhymnia
Mitirenidens lumine conspicit.
Et longa cui per bella crescit
Dulcisonæ studium Camœnæ.*

*At, Beza quauis ludicra nunc vocet,
Leuesque gerras carmina, arundine,
Quæ puriori lusit olim,
Et rapidis, nimium seuerus,*

*Flammis cremari mandet (ad igneas
Quòd tendat arces, quæque decent pios
Mystas, & urgentis senectæ
Damna leuant miseranda, Christum
Spirare toto pectore gestiât:)
Parere iussis talibus haud licet,
Nec luce fas unquam labores
Perpetua violare dignos.
Quæ scripta quondam iusserat ignibus
Senis aduri grandiloquus Maro,
Seruauit Augustus, vetustæ
Fata vetans iterare Troia.*

IO. IACOMOTVS BARRENSIS.

EPIGRAMMA GEORGII BV-
chanani iam olim ad Th. Bezam scriptum.

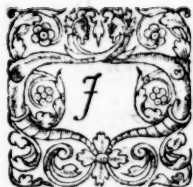
*P*Resul optime, sacra Christiana
Qui castè colis & facis canisq̃ue,
Ad te carmina mitto, nec Latino,
Nec Graio sale tincta, sed Britannis
Nata in montibus, horrida sub arcto,
Nec cælo neque seculo erudito.
Quæ si iudicio tuo probentur,
Vt classis modò in vltima referri
Possint centurias, nihil timebo
Censuram inuidia, nihil morabor
Senatus critici seueritatem,
Nihil grammaticas tribus: mihi vnus
Beza est curia, censor, & Quirites.

THEODORI BEZÆ
SYLVÆ.

DEVOTIO P. DECII PATRIS.
ex T. Liuij historiarum libro octauo.

Sylua I.

*AM Romana acies verti, iam cedere
lauro*

*Cæperat in cornu virtus Romana, nec
vllum*

*Subsidium est: patria Decius quum totus amore
Feruidus, & trepidos manibus vultuque moratus,
Quò ruitis? (dixit) quò virtus prisca recessit?
Vnde fuga hac? unde iste timor? vos cedere notis
Hostibus, & toties victis dare terga Latinis?
At moueat iurata fides, sanctique Senatus
Imperium: moueantque foci, moueantque penates.*

*Dixerat. interea victor fugientibus hostis
Imminet, & trepidi nutant hinc inde Quirites.
Ille autem intrepidus, Quos consul sistere voce
Non potui, (dixit) reuocabo morte, sacрати
Me dudum hoc vates monuere, iecurque recisum.
Ergo age sacrorum o custos, concepta profare*

*Carmina: Romanis consul sit victima: nostro
Sanguine queratur victoria, sanguine nostro
Placentur sui manes, placetur Erinny.*

*Mox igitur prætextam armis imponere iussus,
Velatusque caput, mentoque innixus, & imis
Subiecto pedibus telo fortissimus heros
His se deuouit verbis, præfante ministro:*

*Iane, & tu custos Capitoli Iuppiter, audi,
Et gemini Romæ auctores, Mauorsque Quirinæque
Et reliquæ in nostris notissima numina fastis:
Vos etiam o manes Decium hæc audite precantem:
Si qua premit patriam Nemesis, nunc vincere Rom.
Crimina si qua vetant, Decius luat omnia solus.
Seruetur patria incolumis, pulsoque Latino,
Sublimes ducant Romani ex hoste triumphos.
Interea, collega, aciem patriamque tuere:*

Ominor ecce fugam moriens mortemque Latinis.

Desierat: faciem lux protinus occupat ingens.

Qualis post noctis tenebras fulgore corusco

Emicat, & totum illustrat Sol aureus orbem:

Talis equo insiliens Decius sublimis habenas

Laxat, & in medios volat imperterritus hostes.

Illum fulgentemque armis cinctumque Gabino

Ipse admiratur Veseris, miratur & ipse

Iuppiter, & laeuum tonat. audito omine lati

Prospiciunt Romani omnes, oculisque sequuntur,

Consulis attoniti facto. Iam terga Latinus

Vertit, & aduentu vnus mutata repente

*Sors omnis: redeunt acies, animis que receptis
 Instat victori victus, tandemque feroces
 Romanus pellit, Decio moriente, Latinos.
 At si homines docuit patria postponere vitam
 Vana superstitio, quantò nos iustius omnes,
 Vere Deus, tibi nos & nostra sacrabimus uni.*

MORS CICERONIS. EX T.

Liuij historiarum libro CXX.

Sylua II.

*ERgo ut ventorum rabiem pelagique furorem
 Tullius indomitum aspexit, Conuertite vela,
 (Dixit) & huic tandem moriturum reddite ripa.
 Scilicet has grates gladiis erepta tuorum
 Patria persolues? Nec plura effatus, ab imo
 Corde trahens gemitus memorata ad nomina Roma,
 Imbre oculos lacrymisque genas impleuit obortis.
 Ac licet assiduis exercita turba periclis,
 Inuiti lacrymas nauta tenuere, diuque
 Obnixa frustra sauos transcendere fluctus,
 Inuiti iratis laxarunt carbasa ventis,
 Et tandem incolumem statuerunt littore proram.*

*Descendit mæstus Cicero, multoque labore
 Membra trahit cōfecta senex, simul undique magna
 Circunstabat herum seruorum turba, periclis
 Nec nimium stupefacta suis, nec tempore duro
 Pollicitam fractura fidem. Pars apparat enses,*

Pars domino adſiſtit, cecáque ambage viarum
 Lætica impoſitum ducunt, ſi fallere ſeuos
 Carnificum poſſint gladios. Sic Tullius ibat,
 Tullius ille toga princeps, magnique Senatus:
 Quum procul aduentare viros, inimicáque ſigna
 Conſpicit, & ſtrictò mortem procul enſe minantem
 Poppilium, cuius quondam ſeruauerat ipſe
 Fortunas vitámque rei, quum libera Roma.
 Olim illum audiret miraretúrque tonantem.
 Iam quoque ſeuus adeſt poſcítque Herennius hoſtem
 Quid faciat? num fortè manus protendat inermes,
 Aut mercede petat veniam? num flectere verbis
 Deſenſi quondam conetur militis iras?
 Hoc virtus et áſque vetant, & pectore in alto
 Fixus amor patriæ: Romæque cadentis imago:
 Vertite (ait) currus, plenis curratur habenis
 Immeritam in mortem. Bruti Caſique beatæ
 Viuite vos animæ: quòd ſi non omnia nobis
 Fata nocent, forſan neque nos moriemur inulti.
 Iam vixi mihi Roma ſatis, me vita vereri
 Acta vetat nigra damnosa obliuia mortis.
 Occide: at noſcent venturi cuncta nepotes,
 Aeternámque dabunt morienti hæc funera vitam.
 Immò (aut fallor ego, & fruſtra tibi Roma creatus
 Augur eram quondam) non ſemper amica fauebit,
 Antoni, fortuna tibi: ciuésque preſumptos
 Tempus erit victrix à te quo Roma repoſcat.
 Ne inuet interea meliores querere ſedes.

Deſerat

*Desierat: iugulumque parans, immota tenebat,
 Ora senex. Illum properantem in fata nec ipsi
 Aspiciunt equites leti: positoque furore,
 Ut glabrum videre caput canamque senectam,
 Vix tandem inuiti lacrymas tenuere cadentes,
 Ipsique è manibus gladij cecidere cruentis.
 Vnus torua ferox torquens Herennius ora,
 Degeneres quid statis? ait. simul ense superbo
 Colla secat, nec adhuc satiatum cade. scelestum
 Adiunxisse iuuat sceleri scelus. Ergo disertis
 Ausas Antoni vitam signare tabellis
 Cedit & ipse manus. Morientem vidit ab alto
 Inuitus cælo Phæbus: piceaque refertur
 Nube caput texisse diu. fleuere cadentem
 Et flebunt Latia æternum Graiaque camæna.
 Flexanimis verò Pitho (mirabile dictu)
 Sueta illi quondam, tum res, tum verba loquenti
 Suggestere, & suavi conspergere nectare linguam,
 Ut patuit iugulus, moriente aufugit amico,
 Et terras, eheu, nunquam reditura, reliquit.
 Poppilius volat interea, truncoque relicto,
 Antoni portat sauis spectacula mensis.*

NATALIA DOMINI.

Sylua III.

*P*eruigiles alius longa in conuiuia noctes,
 Gaudia consumptas aut in furtiua tenebras,

*Infami celebret captans ex carmine nomen:
 At tu sancta meis potius sacrata camœnis
 Materies, ô nox, esto, qua virginis olim
 Clausa licet sacro patuerunt viscera partu,
 Viscera quæ cœli tempestatumque potentem
 Gestauere Deum, tandemque illa sâ dedere
 Humanis cernendum oculis: tu conscia partus
 Vna noui, tu nascentis primordia Lucis
 Luce prior nox vidiisti, dignissima Lucis
 Nomine non Noctis, quæ cæca & nigra vocatur,
 Illius primos Solis quæ senferit ortus,
 Ipse accepta refert clarus cui lumina Titan,
 Et quæcunque micant splendenti sydera cœlo:
 Tu teneri primos vagitus prima puelli,
 Tu primos cœli plausus, tu gaudia mundi
 Audiisti, nox ô felix, quum leta volantum
 Ad Domini cunas resonarent agmina fratrum,
 Et Domino totus nascenti applauderet orbis.
 Tu vili impositum fœno, stabulôque iacentem
 Es mirata simul, simul es miserata puellum.
 Tu quoque pastorum pietatem, & nescia fraudis
 Pectora mirata es, quum Tityrus inde relictis
 Accurrens gregibus, CHRISTI natalia latus
 Viferet: hinc caderet Damœtas, surgeret Aëgon:
 Dum cœli monitis & claro numinis ore
 Attoniti puerum properant inuisere regem.
 Quid castæ matris curas, immixtæque curis
 Gaudia commemorem? dum tanto pignore, cœli
 Consortem*

Consortem agnoscit sese, natumque tuetur
In gremio, nasci quem vix dum senserat ipsa,
Parturiens, pariensque simul, virgoque, parénsque.

At vos interea spatiosa per atria reges,
Aut medios inter lusus, turpésque luparum
Fortè greges miseri infelix traducitis auum,
Aut saturo efflatis pigros è pectore somnos,
Gens inuisa Deo, magni quam rector olympi
Et quondam spreuit nascens, & natus abhorret.
Felices tenebrae, quantumuis clara dici
Lux collata quibus, non lux, sed opaca videtur
Nox potiùs. Nam certa diem sua tempora claudunt,
Et vicibus certis Phœbus surgitque caditque.
Est quoque quum ingrata vicinus ab orbe sororis
Sic premitur, nigra ut tectus ferrugine vultum,
Quod reliquis præbet luménque iubarque requirat.
At vobis, tenebrae, qui præbet lumina Titan,
Phosphorus ipse sibi est, & non finitus horizon.

Sed cur postremo patres te mense locarunt,
O nox, quam nostra testem appellare salutis
Et decet, & fas est? cur non hac inchoat annum
Nox, qua felicitis spem nobis reddidit aui?
Scilicet exactos qua nox finire labores
Spondet, & aeterna promittit munera pacis,
Iure etiam exactum nobis hac terminat annum.
Adde quòd hoc primum redituri tempore Phœbi
Spem capimus, ductore capro. Iure ergo reuēctos
Vno mense duos olim memorare vetustas

*Instituit soles: iure ò nox fausta, piorum
 Religione patrum, toto vigilaris in orbe,
 Applausûque sonas: sed non quaterre orgia qualem
 Consuerant madido fierent quum sacra Lyæo,
 Sed qualem decet esse virum, queis pectore in alto
 Mens habitat, cæli patrium quæ spirat amorem.
 Ipse equidem tibi sacra feram, nox sacra, quot annis,
 Solennésque preces addam, ò nox optima nostris
 Materies nimium felix inuenta camænis.*

PRÆFATIO POETICA IN
 Psalmum Dauidis LI.

Sylva IV.

*Fortè pererratis cælo, terrâque, marique,
 Ales Amor, (dæmon quo non est certior ullus
 Mortales pulchri falsa sub imagine mentes
 Fallere, lethalique animos afflare veneno)
 Inuisæ sacras Iudææ callidus vrbes
 Venerat: Et iam tum magno molimine regem
 Fundantem intuitus Solymas feliciter arces,
 Progeniémque memor Iessæo ex sanguine duci,
 Venturam, Satana excidio, Satanaque ministris,
 Méne, (ait) à prima qui victor origine mundi
 His homines domui telis, horrendâque seclo
 Diluuiâ inuexi (laus est hæc nostra) priori:
 Cui Ninon, ingentémque incesta Semiramis urbem
 Sacrauit, nostras testantia mœnia vires:*

Cui

*Cui Sodome versa in cineres, ambusta que longè
 In tennes abiit regio vicina fauillas:
 Quo duce mille furens armauit Gracia naues,
 Et nunc Troia nouem iacet oppugnata per annos:
 Qui prius indomitū (quid nō mihi fœmina præstat?)
 Sampsonem insano fregi meretricis amore:
 Iesiada unius non posse abrumpere cœpta,
 Diuinisque procul curis auertere mentem?*

*Dixerat iratus, pharetrâque accinctus & arcu
 Tandem ad Bersabes conuertit lumina vultus:
 Bersabes, qua non formosior altera cunctas
 Isacidum populis inter numerata puellas,
 Sed coniuncta viro, & mater iam digna videri.
 Et mox tam raras mortali in corpore dotes
 Miratus, iuuat hinc (inquit) vibrare sagittas.
 Este procul tela & pharetra. nanque ista ministrant,
 Lumina tela mihi. hinc regum Mauortia corda,
 Fallor ego, aut infans olim vicisse Cupido
 Credar, & hæc varias spargetur fama per vrbes.*

*Sic ait: & subito pharetrâque arcuque relictis,
 Aëreum indutus corpus (mirabile dictu)
 Callidus affectans formosam hinc inde puellam,
 Obseruat tacitus furtim: tandemque repertis
 Sese oculis infert, claroque in lumine condit.*

*Hanc igitur casu, vitreo tum fonte lauante,
 Nescio quid meditans sublimi David ab arce
 Conspexit, vir nec cuiquam pietate secundus,
 Nec quoquam inferior vates, seu fundere dulce*

Ore melos, digitis seu tangere plectra iuuaret.
 Quid non audet Amor? regis doctique piique
 Protinus excusso violauit lumina telo:
 At pauidus tanto caligat lumine David.
 Ecce irrumpit Amor dominus, sparsisque veneno
 Sensibus, humenti mox calfacit ossa calore,
 Atque imo tandem infligit sub pectore vulnus:
 Mens quoque victa labat, flammisq; oppressa fatiscit.
 Ipse sui oblitus cacas sub pectore flammās
 David alit, nec iam studiis incumbit honestis,
 Nec sibi iam querit sese quibus artibus ipse
 Afferat: hoc unum noctūque diūque labore
 Sollicitus voluit magno, qua callidus arte
 Efficiat forma ut tandem potiatur amata.
 Quid faciat? blandis adiungit munera dictis.
 Paret Bersabe: tumido sic addita ventri
 Sarcina. sed nondum David sua gaudia credit
 Plena satis: res ipsa placet, crimenque probatur:
 At metuit famam, dicique recusat adulter.
 Adde onus ignaro conceptum coninge: quippe
 Fortè aberat longè Vrias, & tempore in illo
 Pro patria afflictis rebus, populique salute
 Tractabat gladios miles. reuocatur in urbem
 Principis imperio: paret, castrisque relictis
 Iussus adest. Illum nec formosissima coniux,
 Nec nati traxere domum, sed principis aulam
 Ingreditur properans. simulatoplurima vultu
 Inquirat David, quam tandem exercitus urbem
 Obsideat,

*Obsideat, quibus inclusus sit mœnibus hostis,
 Euentu quonam pugnatum. singula pandit
 Ille, nec infelix nouit quàm dira parentur.
 Quippe, licet mensa exceptum, vinòque madentem,
 Coniugis ut spreuisse thoros, aulæque manere
 Asiduum vidit David, iam censet apertum
 Omne nefas, iam facta palàm sua crimina credit.
 Vis igitur, sed tectâ, placet: capitique parantur
 Coniugis insidia. quid non audetis amantes?
 Iam nil iura valent, nil magni iussa Tonantis,
 Expertusque Deus toties. iam victus amore
 Ipse odit sese. O semper nocitura voluptas,
 Ut transuersa rapis mortalia pectora tecum!*

*Nox erat, & latè carpebant omnia somnos:
 At vigil insano fraudes in pectore David
 Nulle parat: calamus tandem poscîtque tabellas,
 Et se de patriæ rebus dum scribere multa
 Versutus simulat, versa in contraria mente,
 Imperat ut pugna statuatur in ordine primus
 Vrias, primusque ruat moriturus in hostes.
 Ergo ut prima dedit venientis signa diei
 Lucifer, Vriam mox in sua castra reuerti
 Rex iubet, inscriptasque duci perferre tabellas.
 Latus at ille volat, nec se sua fata tenere
 Clausa manu nouit: tandèmq; in fronte locatus,
 Immeritam infelix petiit per vulnera mortem.*

*Hæc Pater omnipotens ex alto singula cælo
 Cernebat, iam tum iratus, quum cedere fœdi*

Imperio insanum regem spectaret Amoris.
 Ut verò in fontem cecidisse agnouit amicum,
 Et fuso hostiles gladios tinxisse cruore,
 Tum demum infremuit totus, vultumque serenum
 Iratus posuit: tremuerunt omnia latè,
 Terribilique procul sonuerunt astra fragore.
 Protinus exorto compleri murmure cælum
 Turbato cæpit Domino: veniuntque frequentes
 Aligeri fratres, quæ tanti causa tumultus
 Inter se rogitant trepidi, quæ litis origo,
 Quos hæc ira notet: num totas fulmine terras
 Perdere fortè paret, num cæli extrudere ciues,
 Aut priscum reuocare chaos. quippe affore tempus
 Audierant, ipsos olim quo verteret orbes
 Cælorum, & totum flammis misceret olympum.

Cælorum in medio, quæ se super omnia tollit
 Sublimis molles mundum complexa rotundum,
 Stat thronus & gemmis totus conflatus & auro:
 Hic superum residet Princeps, hinc singula cernens
 Temperat aeterno componitque omnia nutu.
 Hunc gemina circum dicuntur stare sorores,
 Iustitia, & placido lenis Clementia vultu.
 Altera districto cunctis velut ense minatur,
 Turbatisque oculis testatur pectoris iras:
 Altera blanditurque oculis, similisque precanti
 Vertere commoti memoratur numinis iras.
 Huc igitur postquam conuenere undique diui,
 Tum Pater iratus, Quanam hæc dementia? quanam
 Improbilas,

Improbilas, (inquit) nostrum contemnere numen
 Mortales audere viros, & pectore ferri
 Indomito auctorem contra? quid plurima fando
 Commemorem? terraque datas totius habenas,
 Et maris imperium, liquidoque volantia cælo?
 Mentem ego diuinam tribui, quæ libera mortem
 Despiceret, quæ me quæ cæli edisceret orbes.
 Hoc cunctis commune bonum. quid propria natis
 Commoda nunc referam toties concessa Iacobi?
 Vos meministis enim regis contusa superbi
 Pectora, vos medio gradientes æquore turmas,
 Deletasque acies scitis, partosque triumphos.
 Scitis ut in terras summo descendere cælo
 Sustinui, ut leges illis & iura tuenda
 Sancirem vitæ: nostri quoque testis amoris
 Sol erit, assueto vetitus descendere cursu:
 Et scissæ Iordanis aquæ, sonitusque tubarum
 Captæ urbes, pulsique sua ditione tyranni.
 Hæc illis igitur tribui: quid maxima verò
 Tot bona commemorem Iesseo præstita vati?
 Illi ego pastori memini tribuisse coronam,
 Ereptoque pedo sceptrum donasse ferendum:
 Quinetiam vasto memini eripuisse giganti:
 Quumque graues urgere minas odiumque Saulis
 Sensissem, tutum ipse dedi (miseratus egentis)
 Exilium, & placida florentia regna quiete.
 Nunc tamen antiquos mores imitatus auorum,
 Oblitusque mei, nec cæli spernere leges,

*Nec scelus infandum sceleri iunxisse veretur.
Hinc leges, hinc iura iacent violata sacrati
Coniugij, hinc noster non digna morte peremptus
Vindictam petit Vrias. nunc ergo superbum
Vlciscar regis pectus, populūque ferocem
Delebo iratus, nostri monimenta doloris.*

*Desierat, toto exoritur quum murmur olympo.
Protinus at mæsto assurgens Clementia vultu,
Conqueritur lacrymans. nec enim, si plectere dignis
Suppliciis homines placeat, iam fulmina posse
Sufficere, aut animas deinceps captura nocentes
Tartara: desertum fore mox sine ciuibus orbem.
Frustra igitur toties miseris mortalibus olim
Est promissa salus? nec crescere virga sinetur
Expectata piis? sua sunt stata tempora pœna,
Integra quum mundi peritura est machina flammis.
Ne, Genitor, ne te crudelem nomine dici
Quæso sinas: tua nota satis sunt numina mundo.
At si pœna placet, si res tam sana probatur,
Hoc unum rogitō supplex, hoc pectore toto
Flagito, fas ut sit sceleris monuisse peracti
Dauidem: feret ille preces, tandēque furore
Deposito, scelus hoc illi noxamque remittes.*

*Vix bene desierat mitis Clementia blandas
Ferre preces, quum deposita Pater optimus ira,
Conceptum penitus dilabi corde calorem
Sensit, & hac tandem sedato pectore fatur:
At miseros seruare iuuat. Sic fatus, abire*

Aligerūm

Aligerum mandat selectum ex ordine fratrum
Cæsarie insigni iuuenem, cui candida circum
Ludebat stola longa pedes, variæque micabant
Distinctæ veluti gemmis rutilantibus alæ:
Ceu tricolor nubes inter nitet Iris aquosas.
Hunc igitur properè Solymorum inuisere terras
Imperat Omnipotens, vati que aperire Nathani
Et scelera & scelerum auctorem: quem sedulus ipse
Arguat, & meritum ostentans pro talibus ausis
Supplicium, culpam cogat criménque fateri.
Nec mora: iussus adest, primoque à limine regem
Compellat vates, Salve rex, (inquit) & audi
Quid sceleris media patratum euenerit urbe.
Ecce fuit pecoris quidam ditissimus vnus,
Et pecoris quidam contrà pauperrimus vnus:
Illi mille greges, ouis huic tantum vnica, verum
Chara fuit, primis paruam quam eduxerat annis,
Ipsa etiam gremio, & lecto dignatus eodem.
Ille aduentantem casu excepturus amicum,
(Proh facinus) bubusque suis, ouibusque pepercit:
At miseram arripiens vicini pauperis, eheu,
O rex, mactauit seuus coxitque bidentem.
Dauid ad hæc animo grauiter cōmotus, At (inquit)
Sic faueat dextrum mihi numen, ut iste cruentas
Dignus qui proprio pendat vel sanguine pœnas,
Pauperis octuplici pensabit scœnore damnum.
Hæc ille intuitus seuo quem lumine vates.
Ergo (ait) infelix, audi, quid numinis ira

*Nuntiet, ô regum rex indignissime, tene
 Tam subito oblitum quanto te euexit honore
 Cunctipotens, inopem, mediisque ab ouilibus olim
 Acceptum, & scui toties totiesque leonis
 Faucibus ereptum, solij quum sede locaret,
 Sacrarétque isto tantum diademate regem?
 Ten miserum tali pollutum cade, quietem
 Ducere, quem ad pœnã poscant pro immanibus ausis
 Crimina? sic igitur turpem traducere vitam
 Amplexus medios inter? geminóne nocentem
 Crimine, cœlorum fas est conuexa tueri?
 Qui superos, qui te, patriámque, tuosque, scelestus
 Prodideris? at tempus erit quum cade tuorum
 Ipse oculos pasces, bellique domestica surgent
 Semina, & incestus, & fratrum vulnera cernes:
 Tu modò flecte Deum lacrymis. Sic ille tonare
 Vix bene desierat, quum toto expalluit ore
 Dauid, & attonitus. vix tandem voce recepta,
 Peccaui infelix, inquit. Nec plura loquutus
 Protinus è solio miser exilit, & sua pugnīs
 Pectora cū gemitu plāgens, sceptrumque, coronamque
 Abiicit, & partes animum conuertit in omnes.
 Ergo miser nunc inuisos accusat amores,
 Nunc iussa meminit cadis, criménque fatetur
 Consciū, & casum insontis deplorat amici.
 Multa est ante oculos Bersabe, at nulla calores
 Intus flamma parit: victus cum matre Cupido,
 Et pavor in vacuo solus iam pectore regnat.*

Quid

Quid faceret? flentem ipse licet veniámque precātem
 Mutata subitò soletur voce Nathanes,
 Pacatam his lacrymis affirmans numinis iram,
 Semianimis pergit lacrymans, & vate relicto,
 Spémque metúmque inter, lucem vitámque perosus,
 Nil præter latebras cæpat. Palatia pone
 Antrum erat horrendum, fracti quæ culmina montis
 Exesas vasta claudebant mole cauernas:
 Horrebántque rubis latè omnia, & undique sentes
 Dumíque tribulíque, & Soli inuisa vorago.
 Húc igitur multo turgentia lumina fletu
 Aduertens mæstus sublimi David ab arce,
 Vespere iam seras noctis properante tenebras,
 At tu, tu nostri domus (inquit) conscia luctus,
 Tu mihi testis eris iustorum nempe dolorum.
 Sic faucas nostro rubicunda ex crimine luna:
 (Fortè erat aut visa est Phæbe rubicundior) at vos
 Sydera, quæ inuisos toties vidistis amores,
 Mutatum spectate virum. Sic fatus, eburnam
 Suspendit zona citharam, qua sœpe sonante
 Mentis erat curas uti, qua sœpe sonante
 Depulerat sæuos inimico à rege furores.

Ergo abit, & pullo circumuelatus amictu,
 Speluncam ingreditur tacitus, largóque madentes
 Imbre oculos cælo attollit: tandémque recepta
 Mente, miser tales tremebundo pectore fletus
 Orditur, mæstas cithara resonante querelas.

GEORGIVS BVCHANANVS

Scotus, Sylua V.

*A*udieram Gottos, & quos Septentrio quondam
 Barbarus immanes, vlttricem in numinis iram,
 Effudit populos, scelerata mœnia Romæ,
 Et quacunque prius spoliato ex orbe sacrarant,
 Imperij fastusque sui monimenta Quirites,
 Partim aquasse solo, partim iniecisse voraci
 Consumenda rogo: ut quæ olim fastigia cœlis
 Intulerat, septem attollens in nubila montes,
 Nunc prostrata suis celebretur Roma ruinis.
 At non ingenium solers, linguamque disertam,
 Aeternis quibus illa opibus tot secula felix
 Roma olim cunctas inter caput extulit vrbes,
 Hac, inquam, reliquis longè anteferenda trophæis,
 Non equidem audieram Gottosve aliâsve feroces,
 Quas procul Oceanus gentes glaciatis inundat,
 Noscere, mirari nedum potuisse: rapaces
 Barbarus ut præda istius dulcedine captus
 Iniiceret Musis ungues, quas deinde rigenti
 Captiuas sic diligeret, coleretque sub Arcto,
 Ut medias inter glacies, Boreæque sonori
 Pectora nata gelu, Musarum ardore calerent:
 Attamen hoc factum si quis dubitauerit, idem
 Vel medio lucere die Titana negarit,
 Vel te virtutésque tuas ignorat ineptus.

Aonidum

*Aonidum immortale decus, Buchananane, sororum.
 Namque tibi extrema propè nato ad littora Thules,
 Os tenerum Aonides sic formauere puella,
 Sic Graio pariter melle illiuère labella,
 Pectora Romano sic impleuere sonore,
 Vt te Roma, licèt Scottorum ad littora natum,
 AEquoreas inter cautes, atque horrida Cete,
 Tanquam urbe in media ciuem sibi vindicet ortum:
 Inde autem magni te Mantua clara Maronis
 Iuret stirpe satum, at contra Verona, Catulli:
 Afferat hinc Venusinus, & hinc Pelignus: & inde
 Corduba te repetat, repetat quoque Bilbilis inde.
 Hunc igitur vatem Buchananum Scottia iactes
 Vna tuum, felix tantis natalibus vna.
 Maeste quoque ingenij tanta virtute, Georgi,
 Aeternum & Latij spoliis ornatus opimis,
 Inuidiaque omni maior, Buchananane, triumphat.*

IN STRABONIS GEOGRAPHICOS
 libros ab Isaaco Casaubono felicif-
 simè & eruditissimè emendatos

Th. Bezæ Carmen

Sylua VI.

*TER senos agerem vita quum feruidus annos,
 Visendique orbis pulchro succensus amore:
 Hoc duce fretus ego, quo nullus certius vno
 Monstrauit mundo visendum quidquid in omni,*

Et maria & terras, Hispanis orsus ab oris,
 Impiger inspexi, gelidam quâ se usque sub Arcton,
 Porrigit Europa, & Tanais se littore claudens,
 Inde petit variis sinuosum anfractibus Austrum,
 Limitis Eoi quâ seruat barbarus oras
 Sauromata, inde truces Thraces, Macedoq; superbus,
 Et qua Cycladibus collisum funditur equor
 Aëgeum, Euripique diu latrantibus undis
 Infractum, doctas versus deflectit Athenas:
 Et bimaris tandem elapsum de faucibus Isthmi,
 Hinc Maleam, hinc contra Minoia littora pulsat,
 Ionio exceptum, quo tota infrâque suprâque
 Itala terrarum domitrix prætexitur ora:
 Gallica perpetuo dum radens littora cursu,
 Hesperiasque legens Eoi limitis urbes,
 Herculeis qua porta patet suffulta columnis,
 Oceani nostrum pelagus se mergit in undas.

Quid plura? Europa superato limine, latos
 Sarmatiae alterius campos, duce fretus eodem,
 Ingredior, Scythicumque gelu: nec me Iramaus ingēs,
 Non Colchis, Chalybésque feri, non ferrea claustra,
 Non illæ infames aeterno frigore cautes
 Caucasæ, Hircanæ aut tigres potuere morari
 Extremos hominum properantem visere Sinas,
 Et sua ab arboribus pectentes vellera Seres.
 India dein, medio findit quam gurgite Ganges,
 Gedrosisque ingens disternat Indus ab oris,
 Perlustrata mihi, Brachmanum & turma sophorū.

Quid.

Quid gētes memorē innumeras? quid flumina? mōtes?
 Oppida? perpetuō spectat quæ vertice Taurus,
 Ille Asia Taurus latē dominator utraque,
 Horrescunt Latiae quorum fera nomina Musæ?
 Persida quinetiam & Babylonis vidimus arces,
 Penē vnīs urbem complexam mœnibus orbem,
 Et volucrem Tigrin, contento qualis ab arcu
 Missa sagitta volat, curuata cortice cymbæ,
 Traieci: nec me innumeris sinuosus aquarum
 Euphrates gyris tenuit remoratus euntē
 Cappadocum in campos, vbi diues Apollinis astu
 Cræsus Halyn superans, regno est spoliatus auito.
 Hinc Galatas nostros spectauī, & inhospita Ponti
 Littora lustraui trepidans, equitēsque Bithynos,
 Persarūque diu rubuit qui strage cruentus
 Granicon, & Xerxi quondam æquora strata superbo,
 Et campos vbi Troia fuit, Xantique fluentia,
 Exigua illa quidem, magno sed maxima vati:
 Hellas vbi est Asia lento collisa duello.
 Ionicum hinc littus, magna & delubra Diane
 Inspexi, famæ cupido succensa latroni.
 Æolis hinc spectata mihi, & quas Hermus arenas
 Aurifer, & Lestri voluit Pactolus in æquor:
 Quique recuruatis ludit Meander in undis,
 Venalēsque Cares animæ: & post Doridos isthmum,
 Clara Rhodos, Lyciæ & quidquid complectitur ora.
 Pamphylii deinceps montes, Cilicūque beatæ
 Messæ, & latrociniiis infamis Isaurus.

*Inde mihi portas rigidus patefecit Amanus.
 Venimus hinc Iffum Persarum strage madentem:
 Inde cauas Syria valles, campósque beatos,
 Et gemini cedros Libani, priscámque Damascum,
 Et, Cypro oppositum qui fertur in aquor Orontem,
 Sidona hinc, versámque Tyri deuenimus oram,
 Et claras Iordanis aquas, infamia donec
 Stagna petens fædo totum se sulphure condat.
 Balsama quin etiam miris Ierichuntis in hortis
 Vidimus, & sanctas Solymorum ascendimus arces,
 Templam meo malè nota duci: & saxosus Idumes
 Quidquid ager nutrit, Nabathæaq; pascua quidquid.
 AEquoris inde sinus geminos peruenimus inter,
 Cinnamâque & Panchæa metunt ubi thura Sabæi.
 Et fuit iste via longæ mihi terminus alter.*

*Perrexî fortis tamen, & duce fretus eodem,
 Isthmum transgressus, bifidum qui diuidit orbem,
 Oceanúmque mari à nostro discrimine paruo
 Dissociat, Pelusiacas superare paludes
 Ausus ego, & septem exundantis flumina Nili.
 Hic & Alexandri celebrata ex nomine Magni
 Mœnia, & ad portum Pharias spectauimus arces.
 Miratíque diu spectacula barbara Memphis,
 Pyramidas, quantum tostas Libyæ inter arenas
 Nilus abit, tantum aduerso nos flumine nixi.
 Mœnia Thebarum centum circumdata portis
 Vidimus & Meroes vrbes, umbrásque Syenen
 Solstitij penitus iacentem tempore nullas.*

Aethiopas

*Aethiopas hinc occiduos, Libyámque perustam
 Emeni, sursum media inter monstra ferarum,
 Littora Marmarica, Psyllos, Battique Cyrenen,
 Inde Afros, Numidasque vagos, Maurósque feroces.
 Visimus, Hercules donec celebrata columnis
 Fessos excepit, qua nos emiserat, ora,
 Imponens finemque via, metámque labori.*

*At verò anfractus cacos, salebrásque viarum,
 Peruia quae fuerant, nunc sentibus obsita densis,
 Ambages varias, limum, turpésque lacunas
 Quis fando enumeret? quoties dux optimus ipse,
 Trita sibi non iam agnoscens vestigia, mecum
 Substitit? incertique via confedimus ambo?
 Deerat enim nobis dux hic Casaubonus alter,
 Ille duci quem fata meo iussere benigna
 Esse ducem, dumisque vias purgare reuulsis,
 Limosásque situ longo detergere fossas,
 Et quibus obstructi fuerant hinc indéque calles,
 Ingesta solerter humo complere lacunas.
 Quòd nisi me hac aliò reuocaret serior aetas,
 Non equidem addubitem, tanto duce fretus utroque,
 Rursus inire vias, totúmque reuisere mundum.*

*At vos, ó iuvenes, felici sydere nati,
 Incoctum quibus est generoso pectus honesto,
 Carpite iter tutum fortes, expérque pericli:
 Ignorat quod quisquis iter, versatur auorum
 Cacus in historia, & ceu lumine cassus oberrat.
 Discite sed memores semper, quum numinis omne*

Hec

*Hoc sit opus, vero vos, & vestra omnia soli
Consecrare Deo: neque sic terrena morari,
Quin caelos animum semper tollatis in altos.*

IN DOCTISSIMI VIRI, D.

Henrici Molleri in Esaiam Com-
mentarios.

Sylua VII.

Divino plenus cecinit quæ numine vates,
Quattuor Esaias præconem regibus olim
Quem statuit Rex armipotens: cui plurima vati
Debemus nostra patefacta arcana salutis,
En tibi nunc prodit, Mollero interprete, lector,
Dimidius nondum, quem totum forsit an olim,
(Fauert inceptis si tantis numen amicum)
Cernemus simul, atque simul mirabimur omnes.

Ergo noui (dices) quidnam nouus afferet iste
Interpres? nil nempe noui, vetera omnia sacris
Quæ deprompta cadis sincero vincta palato
Sola placent, mentemque leuant quæ sola iacentem:
Cauponum miris quæ corrupta artibus, ista
Quum melior, miserante Deo, iam cæperit ætas
Expurgare, suo tandem reddenda nitore:
En multos inter, quorum tam multa fidei
Hæc nobis in opus sunt desudata labore,
Nunc Mollerus adest, reliquos ætate sequutus,
Ingenio haud impar (quod & ipse fatebere) multis:
Indicio & docta nulli pietate secundus.

IOANNI

IOANNI TAGAVTIO *αἰτίδω* pro
Philomelæ poemate.

Sylua VIII.

*S*Æpe quidem noctis tacitas audita per umbras,
Vere nouo, Bezam miro philomela canore,
Tot gracili tenuit mirantem in gutture voces:
Sed tenuit solo Bezam philomela canore.
Quum breue nunc longo, graue nunc misceret acuto,
Nunc fuscum claro, plenis exilia nectens,
Nunc mirè inflexas profundens gutture voces,
Productis longum nunc complens tractibus auras.

At tu Musarum dulcissima cura, Tagauti,
Parnassi doctus diuinum carmen in hortis,
Et totum Aonio prolutus nectare pectus,
Sic verbis numeros, numeris sic verba rependis,
Ut pariter mentem mulcens lectoris, & aures,
Ancipitem miretur utrum mage saepe relinquas:
Et quantò volucres superat philomela canoras:
Hæc tantò cantata tibi philomela canoros
Æternum vates mansuro carmine vincat.

Viue igitur noua, viue noui philomela poeta:
Sic tibi Pierides faueant, & doctus Apollo,
Applaudensque tibi vatū genus omne canorum,
Concedat palmam noctesque diesque canenti.

IOANNIS TAGAVTII PARI-
 siensis, Lausannæ Mathematicas disciplinas
 profitentis, & immatura morte Genevæ sub-
 lati, poema: quod Philomela inscripsit, Bezæ
 suo dicatum.

*Q*uid dignum te, Bezæ, canā, mihi quādo sonoris
 Sponte sua numeris nunc verba poetica surgunt?
 Nunc quando virides nos afflauere Thalia,
 Vltro vere nouo, dum floribus omnia vernis
 Arrident, faciēque nouam nemus induit omne,
 Pratāque, ripaque, atque sisymbriфера conualles:
 Omnia dum pubent, & dum noua temporis ætas
 Ad noua vel mutas inuitat carmina rupes,
 Nil à me, Theodore, feres? tacitūmne relinquam
 Te dulcēsque tuas, dulcis Theodore, camœnas?
 Nil tibi, Bezæ, canam? quum formosissimus annus
 Dulcia iam faciles reuocarit ad otia musas?
 Quis nunc & virides pubent umbracula dumi,
 Et viridis dumeta lupus qui garrula circum
 Voluitur, & densam texit cantantibus umbram,
 Vicinos frutices, aut ramos arboris alta
 Prensans capreolis, manibúsque tenacibus instat
 Luxurians, seseque intra supràque propagat.
 Aspicias ut gelida viridique per omnia nube
 Serpat, & umbrosum foliis nigrantibus arcum
 Contextant implexa lupo viburna sequaci?

Ergo

Ergo ego nunc referā sylvas, hederámque virentē,
 Graminéque & corylis muscosi fornicis umbram,
 Sicubi saxa madent stillantibus humida guttis,
 Sicubi rorantes nigra inter marmora topi
 Illacrymant gelido frondosa rupis in antro?
 Vatibus ô gratas sedes! referámne per umbras
 Denfarum salicum liquido pede lene sonantis
 Murmur aqua, & vitreo crepitantes fonte lapillos,
 Dum noua purpureos interuiret herba colores,
 Plurimáque in florem vulgò sese induit arbos?
 An memorem quàm multa sonant virgulta canoris
 Vocibus? ut nunquam plures reat esse nec ullos
 Concentu meliore modos, quos vere reducto
 Plurima garrit auis per opaca silentia lura:
 Plurimáque in primis sub opaca frondibus umbra
 Luet, & infelix lacrymabile cantat Aëdon,
 Argutas inter miratu digna volucres.

Eia tu curis grauib. rerúmque capaci
 Parce animo, dum nostra leges, tristésque susurros,
 Sibiláque, & dulces Philomela, Bez a, querelas,
 Et carmen varium atque indefessos modulatus.
 Nam seu mane rubens tenui vix murice primum,
 Atque croco primos vix dum interpinxerit ortus,
 Seu nox abstulerit rebus iam plena colorem:
 Vicinas querulo sylvas clamore fatigat
 Noctes atque dies, arbustáque singula cantu
 Assiduo rumpit. tam paruo in corpore tanta
 Vox sonat, & grandi queritur tua crimina luctu

*Barbare Thrax, licet hac veterū sit fabula Graiūm:
 Sed tamen hac aliquod, nec inanis fabula rerum,
 Pondus habet) dirique olim fœdiſſima facti
 Hos dedit & queſtus, dedit hanc iniuria vocem:
 Quam modo continuam lacrymoſo gutture mœrens
 In longum trahit, inflexam modo murmure lento,
 Multiplici variam gemitu variatque, rotatque
 Arguta: intortam ſolers modo copulat, aut nunc
 Conciſam premit, ac breuibus diſtinguit epodis:
 Nunc denſum, nunc grande ſonat, nunc tinnit acutū
 Crebra gemens, nunc ad medias aſſurgit ab imis
 Vocibus, hinc ſummas validis modo vibrat & urget
 Spiritibus. mox deinde ſilens, ſimiliſque dolenti
 Infuſcat vocem, tacitiſque immurmurat umbris.
 Mox fractos inter gemitus, iterūque cadentes
 Integrat, & pleno reuocat ſua carmina queſtu,
 Prolixam intendens animoſis vocibus auram:
 Vnāque tot lituos tormentaque muſica vincit
 Garrula, natiniſque modis, & ſimplice voce.*

*Ergo age, viue, precor, nobis per frondea Iuræ
 Confraga, viue, precor, longos philomela per annos,
 Et tibi perpetuum ver floreat, atraque nunquam
 Tempeſtas nimboſæ hyemis tua carmina turbet:
 Oua nec ignauus coccyx, ſobolēque tenellam
 Nec turpis foueat buſſo, dum cautibus abſens
 Indulges, fruticum ſidens ſub frondibus atris:
 Tantus amor, cantūſque rapit te gloria tanta.*

Ergo

Ergo age, viue, precor, nobis perfrondea tuos
 Confraga, viue, precor, longos philomela per annos.
 Tu modò non tanto recolas tua carmina luctu,
 Aut interrumpas dulces malè grata querelas.
 Huc quoties, ut te liceat spectare canentem,
 (Verum audire sat est) venio, solusque sub umbra
 Vel iaceo, virides vel propter obambulo ripas,
 Aut Loza, aut Anna liquido sua nomina Loza
 Qui miscet, tacitus mecum mea carmina ludens
 Dum meditor, veteresque iuuat compellere musas
 Paulisper: floresque legens, herbasque potentes
 Nunc has, nunc illas demiror, & omnia lūstro
 Sedulus, aut faciem, aut vires exploro latentes:
 Siue aliquam admirans describo in puluere formam,
 Et magnum artificem contemplor, ut omnia solus
 Arcanis regit imperiis, ut tempore ponit
 Quaeque suo, natura idem atque ordinis auctor:
 AEstatem ut liquidam, breuiorāque tempora noctis
 Iam reuocat, messēsque coquit flauentibus aruis
 Prouidus, & grauidis Autumnum fructibus ornat:
 Ut pluuias, Hyemēque, & agentes frigora Coros
 Excitat, & tristes densa niue conspuit agros.
 Ut ver purpureum, Solēque diēque reducit,
 Post suas hyemes, & iniqua frigora Bruma,
 Fronde noua syluas, ripas ut gramine vestit,
 Ut spineta nouis ornat frondentia gemmis,
 Pratāque non uno pingit stellata colore,
 Dum matutinis destillant mella pruinis,

Dum t^hesper prae~~st~~ant hiicant luduntque pruina,
 Stillaque flammeolis dependet vitrea calthis,
 Luteolo Narcisso, & luteolis Helichrysis:
 Dum vel adhuc tenera lactens tibi culmus in herba
 Primas tollit acus, nec iam noua seminis aequat
 Herba solum, superant sulcos sed lata capaces
 Iam sata, messorumque altè surasque genūque:
 Nec iam quas pluuius nimbis obsedit Orion
 Continuis, misera siccis aluearibus intus
 Tabescunt, circumque fores & limina mustant
 Languidae apes: sed tum videas examina densa
 Feruere, tum studio portis effusa iuuentus
 Omnibus, hortorum latè populatur honores.
 Interea Coccyx, Acredula, Chloris, Acanthis,
 Atque alia passim volucres, nemora omnia cantu
 Exsurdant, vocumque fremit discordia concors:
 Quas tamē omnes una premet philomela, sub umbra
 Si semel inceptarit nunquam imitabile carmen.
 Omnia quae cæli nobis viteque futura
 Spem faciunt, posita veterum quum labe malorum,
 Exuuiōque putri, & fædo squallore senectæ
 Difficilis, semper virides, nitidique iuuenta
 In, staurati omnes nullo marcebitus auro.
 Nam mortem nescire datum tibi, turba beata.
 Felices anima, simulac & mole caduca
 Et functæ luce hac fuerint, moribundæque membra
 Exuerint, felix studiis concordibus auum
 Lata agitant, duce cum Christo, viuaque fruuntur

Luce

*Luce Dei, corámque illum, immensúmque tuentur
Luminis aterni fontem, verísque potita
Diuitiis, sacris pariter concentibus omnes
In numerum, densa toto dant iubila cælo,
Cælo, ubi pura bibunt pura noua gaudia mentes,
Gaudia parta piis, atque obseruantibus aequi.*

*Multiplica Philomela modos, rumpe omnia cantu
Interea: téque hinc procul altera ripa Lemanni
Audiat exultans, admireturque canentem,
Et tecum nemorum contendat imago iocosa.
Hac ego dum mecum meditor, plenáque beatus
Mente agito, vt sapiens nutu pater omnia solo
Temperat (ô felix & paucis nota voluptas)
Vt terram quatit, vt tonitru cælum omne profundo
Concutit, ingentique tonat per inania voce,
Terribilis, qua magnus Athos, quâ Pötus & Aethra
Intremere, & specubus Tellus mugire profundis:
Qua Piceásque, Ornósque & cani immania Iura
Marmora præcipitat, longauáque robora circum
Deturbans, latéque casas, campósque iacentes
Obruit, & subito fordas conquassat abortu.
Hac vox illa Dei est, qua se de nubibus, ingens,
AËstibus aut mediis, Autumni aut frigore primo
Effundit. Nimbis grauidus, niuibúque solutis,
Omnis mons circum iuuat auxiliaribus undis,
Quâ tepidas salebras aperit terra Auster hiantes,
Et secum immensum pelago vehit agmen aquarum,
Quâ Rhodanus fremit, & refluus crepitantibus undis,*

Iam superans ripas, rupto furit aggere, & omnes
 Subruit assultans Aquileæ in littora pilas:
 Arduum opus manuumque opus ad bis mille laborẽ.
 Quâ ruit insanus, quâ tristi sævus inundans
 Diluvio, longaque agros & culta palude
 Occupat, heu, quantus, (proh) tũ pauor haurit inanes
 Agricolas, quantique, heu tum per agros ululatus!
 Hæc vox illa potens, Vulturni atque alitis Austri
 Quæ premit, aut sævas iubet ire aut temperat iras,
 Quæ tempestatum nimbos agit, aut ubi visum est
 Increpat immissos, fluctuque sonante furem
 Compefcit Rhodanũ & tumidi rabida ora Lemanni.
 Vicinis quum nubigenæ de montibus amnes
 Præcipitant, pronique ruunt surgentibus Euris.
 Ferrea vox hæc illa Dei, quæ sicubi fractas
 Hic illic celeri percurrit lumine nubes,
 Et sonitus ciet horrifcos mugitque tremendum,
 Sulphureamque facem stridens agit ignea glauco
 Fulgure, & insano rapidum vomit impete fulmen,
 Quod iam corripiat gelidi iuga frondea Iuræ,
 Pinguibus increpitans tadis, quâ semita longo
 Ultricis flamma signauit lumine montes,
 Per totum lacrymosa vehens incendia Iuram.
 Quæ tibi mens, Epicure, malus timor unde repen-
 Teque tuumque gregem miser occupat, urget & urit
 Intus agens, subigitque Deum, scelerate, fateri?
 Hic ille est opifex, rerum longè optimus auctor,
 Qui circumfuso librauit in aere terras,

Quique

Quique suas intra metas maria alta coercet
 Omnipotens, verboque tenet solidata potenti
 Et cælum & mediæ gelidam liquidi aeris oram:
 Humida qui gelida luna mouet incrementa,
 Qui Solem regit, & campis immittit adustis
 Opportunum imbrem, quum sicco languida cælo
 Terra hiat, ambustis (heu) quum sitientia marcent
 Prata comis, agris marcet seges arida culmis.
 Nam pater è cælo humoris miseratus egentes,
 Protinus accersit nubes, dextrâque potente
 Exprimit, & vitam reddit morientibus herbis,
 Arboribusque satisque, volens ille arbiter & Rex.
 Qui, rapidi licet indociles Aquilonis habenas
 Laxarit, Iurâque sua de sede reuellat
 Arduus, aut, vrente Noto, per nubila vectus
 Terribilis, diri iubar exitiale cometa
 Accendat, cælique malus color aëra mæstum
 Inficiat, quum Luna rubens læuo horrida vultu
 It tristis, Solémque suo lugubris opacat
 Oppositu, vel & ipsa sua sub nocte laborat,
 Aut morbos minitâs, estusque, aut frigora, & imbres,
 Denique nos centum circumstent undique mortes,
 Et nos diluuium ingenti circumsonet Orcus,
 Res semper nostras oculis pater aspicit equis:
 Omnia constanti librata examine pensat
 Prouidus, & rectè nil non agit optimus auctor.

Discite, degeneres anima, disce impia turba,
 Iam tandem esse aliquid sine origine, temporis exors,

*Immensum, aeternumque, à quo emergere creata
Omnia: surrige te, & mentis procul excute noctem.*

*Discite degeneres animi, discite impia turba,
Esse Deum, arcano qui temperat omnia nutu:
Nosce Deum, cuius non enarrabile nomen,
Et cælum & miseri confusa potentia regni
Lucifugum, & mundi bruta hæc elementa tremiscunt.
Quem natura tremis venerans, ultròque fatetur
Et regem auctoremque suum, qui numine complet
Omnia, regem uno quo iudice stantque caduntque
Res hominum, morbo hi iaceant, seu luce fruantur,
Sive illi patria extorres iactentur in alto,
Sive illi studium armorum pacemve sequantur.
Denique quidquid agant, tacita Deus omnia mente
Prauidit prius, & secum longè antè futura
Constituit, prudensque suo mox tempore promit
Singula. nec tamen est quòd, ter scelerate Lucreti,
In culpam traxisse Deum possisve putésve.
Nam (proh sacrilegæ mentes) auctórne malorum
Et scelerum optator fuerit Deus? optimus ille
Mundi opifex hominumque sator? licet omnia secum
Decernat, fierique velit, noctisque ministri
Consilia ipsius peragant, nil tale volentes.
Nam quæ obstat vis ulla Deo, quando omnia possit,
Omniâque Omnipotens quæ vult, molimine nullo
Perficiat, rerumque adeò causa una voluntas
Ipsius sua sit? quanquam tamen ille secundas
Substernit causas etiam noxæque, dolique,*

Et sceleris: quò iam culpa sit liber ab omni,
 Sed totam subeant ultro facilèsq; sequantur
 Corrupti mores hominum, scelerumque tenaces
 Sponte sua, vet eri quondam exhortante colubro,
 Quos Deus exitio & noctis crudelibus umbris
 Destinât, ante quidem quàm Sol aut terra fuissent.
 Nec tamen hunc finem spectas, sed nominis ergo
 Sancte tui, vitæ hinc aliquos educis in auras,
 Qui iusto tandem interitu meritæque ruina
 Exortem illustrent Patris Omnipotentis honorem.
 Nam quî ex ullius damno mala gaudia captet
 Rex Deus? atque sua tantum non consulat æquis
 Gloriæ, & æternos quenquam det latus in ignes?
 Quãdoquidẽ Omnipotens secum recta omnia versat,
 Nec sanctæ potis est noxa vlla insistere menti.
 Et quia vult, illudque semel decreuit ab ævo,
 Haud aliter fecisse potest. At perfidus hostis
 (Ille olim qui primum hominem indignatus aperto
 Infonem, cælo, & terra meliore potiri,
 Traxit in exitium specioso callidus astu)
 Antiquus coluber, cædisque dolique repertor,
 Aut aliquid semper sceleris, centumque nocendi
 Artèsque, & fraudum mille argumenta, dolosque
 Cogitat & textit, nectitque subinde retexens
 Noctes atque dies: aut rictu immanis hianti,
 Errans per populos circumfremet ore cruento,
 Si quâ fortè avidus prædam hauariat interceptam.
 Impastus ceu manẽ leo prospectat, ab alta

Si videat specula tendentem ad pascua ceruum,
Increpitat, malis frendens, rugitque cruentum,
Sanguineis ardens oculis, & verberare cauda
Se stimulat, siccâsque premit lingua aspera fauces.
Non mihi tum per agros quisquã persuadeat auctor
Ire viam, aut stabulis, aut culmis fidere tectis.
Sic Deus huic minimum si fortè relaxet habenas
Infami monstro, regi illatibilis aula,
Protinus exultans, cælo miscere profundum
Audeat, informi confundat & omnia nocte,
Ni teneat Pater omnipotens, & voce potente
Increpet: ille humilis verò nihil hiscere contra.
Ast ubi iam non plura videt se posse, suâsque
In ventum effundi vires, exæstuat intus
Ægrescens, secumque animo indignante laborat,
Irritus incepti: & frustra ferus omnia tentat,
Tabescens crudeli odio, seseque perurit
Ipse sua malus inuidia: votique nefandi
Impatiens, peiora cupit, queritque proteruus:
Tantus agit furor, & mala mens (heu) nescia recti
Qua possit veterem imprudens cumulare ruinam.
Nam quã exire datur, volat atrî turbinis instar,
Et quacunque fugit, (fuerit modò facta potestas,)
Nil intentatum sceleris que doli que relinquit.
Sed quod agit, votis intactum optauerit olim,
Et nollet voluisse, modò quæ latus obibat.
Quandoquidem nil tale putans, expersque futuri,
Consilio Domini arcano subseruit, & illud.

Perficit,

*Perficit, haud aliter quàm si conamine toto
In patris obsequium facilis pronusque feratur.*

*Et si igitur Deus est ultor vindexque nocentum,
Impiger, haud oculos tamen huc conuerterit unquam
Improbis, aut eius verum spectarit honorem,
Dum pœnis fontes animas exercet, & vrit
Mille modis, seuâsque acuit fecundus in iras.
Scilicet is Domini observans mandata capeſſat
Perfidus, aut docilis tandem meliora ſequatur:
Quum potiùs diras quaſcunque huc aduocet artes,
Et Dominum contra toto ruat impete præceps,
Inſano liuore macens, animùmque malignum
Ille Dei iuſſis, (eius ſi quando ſeuera
Juſtâque iudicia exequitur, ſeu iſſimus ultor)
Afferat, & ſolo affectu pura omnia fœdet,
Atque adeo prauis hominum ſe mentibus indat,
Exitio ſeſe atque homines ruiturus eodem,
Dum ſcelera hortatur, cœlique obliuia ſuadet.
Mira Dei, proh, conſilia, incompreſſâque virtus!
Hic igitur Domini verè inſcrutabile numen
Iam tacitus tandem ſupplex Epicurus adoret.
Sic ſua quandoquidẽ exſequitur Deus, hoſte miniſtro,
Conſilia, atque volens peragit quacunque volebat:
Sic tamen vt ſi quod vitium fuit, illud ab hoſte
Fluxerit, & generis leſa ſemel indole noſtri,
Sponte ſua. Haud etenim vitij Deus auctor in vlllo eſt.
Interea Deus hic verè eſt qui cætera ſolus
Molitur: nullus nec eum labor urget agentem,*

Tranquillus placida secum sed pace quiescit:
 Et quauis tot facta hominum, tot denique motus,
 Tot regat & statuatur rerum faciesque vicisque,
 Consilium semper tamen immutabile seruat.
 O mira, o nulli satis enarrabilis unquam,
 Proh, natura Dei, si hæc est Natura vocanda.
 Hic igitur Domini verè inscrutabile numen,
 Iam tacitus tandem & supplex Epicurus adoret.
 Hic stupeat natura, Deum mirata potentem,
 Immensum, aeternum, mentisque indagine nulla
 Deprehsus: hic stupeat veterum sapientia Graiùm,
 Ac quicumque negant secum semel omnia certò
 Deceuisse Deum, nec res curare caducas:
 Quæ fragilem ut cannã referant, tamen omnia curat
 Prouida mens. Nam quid cæli pulcherrimus ordo,
 Quid cælum, quid Sol radiis vibrantibus ardens
 Aureus, immensus? quid pleno argentea Phœbe
 Lumine? quid nitidus vesper? quid cetera mundi
 Luminæque stellæque? quid & pulcherrime rerum,
 Si tecum mundi artificem, si luminis illum
 Immensi Oceanum reputes, mentemque beatam,
 Lucis inaccessis habitat quæ sedibus ingens,
 Maxima inexhausta perfundens omnia luce,
 Omnia fumus erunt, indignæque principe tanto,
 Si vel ad exiguam diuini luminis umbram,
 Protuleris, penitusque, illato lumine, iam iam
 Tabescent, liquæ facta niuis vel grandinis instar.
 Ergo nec illa Deus curauerit? & tamen omnes

Huic

Huic domino imperium tribuunt sedémque tonanti.
Ille ergo est qui cuncta mouens, & cuncta potente
Mota supercilio amplectens, amplexa gubernat,
Omniáque arcano praeuntibus ordine causis
(Quas posuit, reuocatque volens, iterúmque reponit)
Anteuidens secum statuit, moderatur & urget.
Hic ille est opifex, rerum causa una bonarum,
Qui tot quadrupedum formas, tot monstra per alti
Lustra maris, faciésque nouas, morésque natantum,
Tot pictas etiam volucres (siue aspera montis,
Siue vrbes, seu rura colant, fluuiósve, lacúsve,
Riparúmve thoros, lucísve sonantibus errent)
Formauit, nullóque prius de semine duxit
Materiam, vitámque volens dedit omnibus auctor
Optimus, & nostros hac omnia condita in usus
Ingratis utenda dedit mortalibus: & te,
Te nobis, Philomela, dedit, quae vere sereno
Grata redis, duraque affers obliuia brumae,
Qua cæli iuuenile decus, mundique iuuentam
Sole nouo testata, dies noctésque, sub umbra
E modulans, vernis latè loca cantibus imples,
Pro tristi Borea, & nigris Aquilone procellis.

Hæc ego dum tacitus meditor, seu vespere sudo
Cum dulci consorte thori, charóve sodali,
Vrbe procul, valles in apertas vespere puro
Egrediar, seu mane iugum superasse iuuabit
Salubeli umbrosi, & summo super aggere collis
Purpureum trahere ore diem, ventósque salubres:

Multiplica

*Multiplica, Philomela, modos, rumpe omnia cantu,
 Obsurda virides dumos & opaca vireta:
 Nos comple, Philomela, modis: numerosque bibentem
 Aure tuos auida, totum me argutula comple
 Cantibus argutis, & multisono modulatu.
 Si facias, hac sunt (& res mea vota sequetur)
 Quae gratus precor, & grato tibi carmine canto.
 En age, viue, precor, nobis per frende a Iura
 Confraga, viue, precor, longos, Philomela per annos.
 Orphea tu syluas ducentem, Amphion a rupes,
 Argutumque Linum, Methymnaeumque domantem
 Monstra maris, querulos animat dum pectore nervos,
 Longe pretereas, tu nablia, naula, lyraeque
 Argutas, una obscuras: veterisque cicadam
 Evnomij, doctosque modos, seu quidquid in umbra
 Arcades imparibus calamis cecinere per alta
 Menala: tu Phaebo Musisque canentibus una
 Invidiam, Philomela, moue, magnoque nepoti
 Pleiones. nec tu porro tamen omnibus istis,
 Nec senibus cygnis, quando sua funera marent,
 Inuideas arguta modos. Te nulla sonora
 Hydraulis moueat, nec acuto carmina cantu,
 Quauis mille gemant media de nocte per alta
 Auia, sylvarumque procul vocalis imago
 Responset longum fractas ad sidera voces:
 Nec quae multiplices syrinx argentea cantus
 Follibus increpitans animata tumentibus edit:
 Edit inaequales digitis pulsantibus vrgens*

Multisono

*Multifono clangore tubas, animáque sonante,
 Nunc lituum simulās, nunc tympana, sistrā, tubámq;
 Aut cytharam, strepitúmq; lyra, crotalósq; loquaces:
 Nulle licèt geminent centum discrimina vocum
 Cymbaláq; organáq;: haud unquā tamē omnia possint
 Vallibus his æquare tuas, Philomela, querelas.
 Sed tibi, sed primis semper noua frondibus arbor
 Frondeat, umbrosa latis sub collibus Anna,
 Híc ubi lenta suas Loza ludentibus undis
 Miscet, & hinc iuncto Lozannam nomine dicunt.*

*Ergo age, viue, precor, nobis per frondea Iura
 Confraga, vine, precor, longos Philomela per annos:
 Iste tuus, mi Beza, tuas qui saepe camœnas
 Admirans, sterili dixit conuitia Musa,
 Hunc tibi, Beza, dicat, gratū hūc tibi, Beza, laborem
 Nuncupat, æterni monimentum & pignus amoris:
 Sic Philomela meum virgulta per omnia Bezam,
 Per nemora & dumos, pèrque umbriferas conualles
 Et canat, & longo resonet mihi carmine Bezam.*

*Multiplica, Philomela, modos, rumpe omnia cantu,
 Obsurda virides dumos & opaca vireta:
 Nos comple, Philomela, modis: numerósque bibentem
 Aure tuos auida, totum me argutula comple
 Cantibus argutis, & multisono modulatu.
 Si facias, hac sunt (& res mea vota sequetur)
 Qua gratus precor, & grato tibi carmine canto.
 En age, viue, precor, nobis per frondea Iura
 Confraga, viue, precor, longos, Philomela per annos.
 Orphea tu syluas ducentem, Amphion a rupes,
 Argutúmque Linum, Methymnaeúmque domantem
 Monstra maris, querulos animat dñ pectore nervos,
 Longè pretereas, tu nablia, naula, lyrásque
 Argutas, una obscures: veteris que cicadam
 Ennomij, doctósque modos, seu quidquid in umbra
 Arcades imparibus calamis cecinere per alta
 Menala: tu Phœbo Musis que canentibus una
 Inuidiam, Philomela, moue, magnóque nepoti
 Pleiones. nec tu porrò tamen omnibus istis,
 Nec senibus cygnis, quando sua funera mœrent,
 Inuideas arguta modos. Te nulla sonora
 Hydraulis moveat, nec acuto carmina cantu,
 Quauis mille gemant media de nocte per alta
 Auia, syluarúmque procul vocalis imago
 Responset longum fractas ad sydera voces:
 Nec quæ multiplices syrinx argentea cantus
 Follibus increpitans animata tumentibus edit:
 Edit inæquales digitis pulsantibus vrgens*

Multisono

*Multifono clangore tubas, animáque sonante,
 Nunc lituum simulās, nunc tympana, sistrā, tubámq;
 Aut cytharam, strepitúmq; lyre, crotalósq; loquaces:
 Nulle licèt gement centum discrimina vocum
 Cymbaláq; organáq;: haud unquā tamē omnia possint
 Vallibus his equare tuas, Philomela, querelas.
 Sed tibi, sed primis semper noua frondibus arbos
 Frondeat, umbrosa latis sub collibus Anna,
 Híc ubi lenta suas Loza ludentibus undis
 Miscet, & hinc iuncto Loz annam nomine dicunt.*

*Ergo age, viue, precor, nobis per frondea Iura
 Confraga, vine, precor, longos Philomela per annos:
 Iste tuus, mi Beza, tuas qui saepe camœnas
 Admirans, sterili dixit conuitia Musa,
 Hunc tibi, Beza, dicat, gratū hūc tibi, Beza, laborem
 Nuncupat, eterni monimentum & pignus amoris:
 Sic Philomela meum virgulta per omnia Bezam,
 Per nemora & dumos, perque umbriferas conualles
 Et canat, & longo resonet mihi carmine Bezam.*

HIC QVOQVE, CHRISTIANE Lector, fas sit adiungere eiusdem doctissimi, optimique viri, Ioannis Tagautij, aliud carmen, sempiterna memoria dignum: quod historiæ Gallorum Martyrum sub Voti nomine nuncupavit.

*S*ANCTE audi: sancto facilis, precor, annue voto,
 Magne opifex, cuius non enarrabile nomen,
 Et cælum, ac miseri confusa potentia regni
 Lucifugum, & mundi bruta hac elementa tremiscunt:
 Quem Natura tremit venerans, ultróque fatetur
 Te Regem Auctoremque suum, qui numine complet
 Omnia: Regem uno quo iudice stantque caduntque
 Res hominum, morbo iaceant, seu luce fruantur:
 Seu bellum pacemve feras & gaudia vite.

*A*spicis ut Babylon Pacem tot poscat ab aris
 Impia, & interea cæcoruat acta furore
 In scelera, inque nefas non enarrabile castis?
 En securæ tui vetitos transcribit honores
 In larvas hominum & mortalia corpora vecors.

*A*spicis ut spoliet te Maiestate verenda
 Et titulis, dum nescio quos sibi comit & ornat
 Mentiturque deos, sociumque tibi agmina iungit:
 Teque amens crusti concludit in orbe nefandi,
 Quod rerum ignari, & miserum quod vulgus adoret.

*A*spicis hæc, & ferre potes scelera ista nefasque?
 Ira tam patiens potes hæc tolerare tot annos?

Quin

Quin potius terras iterum Pater obrue, terras,
 Diluio, & penitus nunc rerum elementa laborent:
 Corruat & fractus iam nunc compage soluta
 Orbis: iamque nihil, nedum chaos, omnia fiant:
 Aut cadat horrendo mundi cinefacta fragore,
 Crudelis Babylon, terra communis Erynnis,
 Contemptrixque tui, & tantorum causa malorum,
 Inuadens miser as Veri sub imagine gentes,
 Parca boni, scelerum atque aliena prodiga vita.

Iam Romam furor ille tuus, Romaque tribunal
 Sacrilegum, furor ille tuus nunc sulphuris imbre
 Corripiat, qualem mare prodigiale Sodomes
 Infanda spirat, dirique bituminis ater
 Gurges, & atra palus flammis infamibus undans.
 Quo quondam fecunda loco, diti ubere tellus
 Proventus dabat ingentes frugumque merique:
 Nunc tantum infamis lacus, illuuiéque nefanda
 Heu! squallens regio, & misero terra horrida vultu.

Te dira, heu! Babylon nondum rapit ignea cæli
 Tempestas, nec adhuc tristes hausere tenebra,
 Et caligo nocens, terraque immanis hiatus?
 Non Erebi fratres, nondum te Tartara pœnis
 Exercent scelerata, hominumque Deique flagellum?
 Te super Omnipotens acrem nunquamne furorem
 Terribilis pluet incumbens, penitusque recidet?

Sed quid ego? non sic Deus omnia protinus igne
 Corripit, aut fontes lacrymoso protinus orco
 Plectit: sed iustum expectat (ne accersite) tempus,

*Quo scelus in cumulum crescat, molisque nefanda
Incrementum ingens, ac se iam ferre laboret,
Et iam nutanti sub pondere sponte fatiscat,
Seque sui tandem penitus, penitusque ruina
Obruat: Et sceleris scelus hauriat alta vorago.*

*Vos igitur quos tanta tenet fiducia vita
Et scelerum, rebus nunc indulgete caducis.
Ite: sed ista olim constabunt gaudia magno.
Mox aderit tempus, quum iam quas mente secatis
Spes interdictas, Et inania vota per auras
Discerpent venti, fastumque animosque feroces
Colliet una dies, tandemque dolere docebit.*

*Ergo age Roma tuos, age fac pia Roma Cynados
Securos scelerum, satia te sanguine iusto
Dum licet, Et nullum tibi fac iam crimen inausum:
Exulta fidens quantumlibet, omnia tenta
Infamis Babylon: terra commune lupanar
Roma (Lupa nam cur author tuus vbera frustra
Suxisset?) meritam qua te obuoluere tenebrae?
O si te quis iam manet exitus ante videres:
Nā tibi mox gemitū Et lacrymas, miserōsq; ululatus,
Ultrices furias Et ineluctabile fatum
Attulerit iam summa dies tibi sera gementi.
Ride age, terrarūque nefas crimenque Sodome
Impia. Quod si nunc cæli te languida claudio
Securam vindicta gradu sequitur ve premit ve,
Ingenti nec adhuc ferri trabe frangit auaros
Pontifices, miserumque istum infamemque Dialem,
Quem*

*Quem nimiùm, heu! nimiùm funesta Lutetia nouit,
Hoc mage terribilem spera scelerata ruinam.*

*Sera pedes lana instar habet vindicta, sed acres
Ingeminans ictus, & ferrea brachia quassans
Per populos: pede prosubigit calcâtque tiaras
Pontificum Regumque, magistratûsque superbos,
Æratis quondam audaces qui frontibus audent
Insultare Deo, & lentum irridere furorem
Numinis, & cornu cælum pulsare feroci.*

*Sic ubi Vultur nus, furiosâque verbera Cori
Procumbunt pelago (quum matutinus Orion
Occidit) ecce ater rapido furi impete fluctus,
Et vanum exultans, præcepit vehit agmen aquarum
Arduus, ac longo rupem se murmure contra
Impatiens agit: at mediis, elusus, in undis
Frangitur exanimis, scopulôque refusus in æquor
Dilabens perit ille furor, saxo que latranti
Languidus immoritur, vanâque obmurmurat ira:
Ergo Deus populos, metuendâque nomina Reges
Tum demum edomitos, en tandem pulueris instar
Cõminuit, spargitque manu, nec iam amplius usquã
Apparent: veluti quum verit Circius agros,
Pulveream in ventos cernis vanescere nubem.*

*Hic tandem miseros ridet securus ab alto
Mortales Deus: hic victis ex hostibus ultor
Dat ventis spolia, & currum comitantur ouantes
Victoris Domini circum ventique niuésque,
Fulgurâque & nimbi, tempestatésque sonora.*

*Ipse triumphatos spectans longo ordine Reges
In ventos abiisse: Viden', ait, impie, tandem,
Quid possit Deus? hac vobis sunt premia, Reges,
Debita: sic hominum vanis conatibus obſto
Irridens: mihi non opus est maioribus armis.*

*Non ego qui ranis, parvisque volantibus olim,
Aegypti potui tot debellare tyrannos:
Quos populi gentisque mea ludibria feci?
Idem ego, quum misero nuper conuiuia luctu
Mutarem, ludens Regum furiosa repressi
Consilia: & decreta vnus Regum irrita feci.*

*Iſte vbi nunc, famâ totum qui compleat orbem,
Terribilis, mediâque volet cataphractus arena
Purpureis inuectus equis? agat ipse triumphum
Iam sine me: pacem is longos dum quarit in annos,
Ecce meo iussu mediam ferit ardua frontem
Lancea, quæ medio stridens ſtetit acta cerebro.
Turbantur procerum cunei, turba inſcia muſſat:
Sed dum nullus adest, galeæ qui vincula ſoluat,
Semianimem qui tollat equo, qui vulnus olino
Abluat: exhibeo hac populis ſpectacula Regum.*

*Ergo agite, ô miſeri, & quiſquis mea iuſſa, meosque
Spreuerit, ille meum ſic ſentiat ille furorem,
Et Ius Fâſque meum pœnis, inuitus, honoret.
Sic eat æternum, & Legi ſua pondera ſunto.*

*Sic ait, & dictu dedit immutabile pondus
Omnipotens. I, frende igitur ſcelerate, Deumque
Crudelem miſer appella, duraque Tyrannum*

Legis

*Legis, & infantes feralibus obrue bustis,
Tabescens crudeli odio, tēque ipse perure,
Carnifice invidia tortus, votique nefandi
Impatiens, animo tecum indignante labora
Impie: disce tuas prudens cumulare ruinas,
Nil intentatum scelerique dolisque relinque:
Sed quod agis, votis intactum optaueris olim,
Et nolles voluisse, modò qua latus obibas.*

*Mira Dei, proh! consilia, incomprensaque virtus.
Hic maiestatem Domini inscrutabile numen
Iam tacitus tandem & supplex Epicurus adoret.
Mirandum, sua persequitur Deus hoste ministro
Consilia, exequiturque volens quacumque volebat:
Sic tamen ut si quod vitium fuit, illud ab hoste
Fluxerit, & generis laesa semel indole nostri
Sponte sua: nec enim vitij Deus auctor in illo est.
Cetera semper agit, Deus est qui cetera solus
Molitur, nullus verò labor urget agentem:
Tranquillus placida secum sed mente quiescit.
Et quanuis tot facta hominum, tot denique motus,
Tot regat & statuatur rerum faciesque vicēsque,
Consilium semper tamen immutabile seruat:
Nam neque tum primum Mentē subit illa voluntas,
Æternam Mentem: sed rerum in origine prima,
Sic Domino antè quidē fixum immotūque sedebat.
O mira, ô nulli satis enarrabilis unquam,
Proh! Natura Dei, modò si Natura vocanda est!
Hic maiestatem Domini, inscrutabile numen,*

*Iam tacitus tandem & supplex Epicurus adoret.
 Hic stupeat Natura, Deum mirata potentem,
 Immenſum, æternum, mentisq̃ue indagine nulla
 Depreſſum. Hic ſtupeat veterum ſapientia Graiũm,
 At quicunq̃ue negant, ſecum ſemel omnia certò
 Decreuiſſe Deum, nec res curare caducas:
 Sint fragili cannae ſimiles licet: Omnia curat
 Prouida Mens: nam quid cœli pulcherrimus ordo,
 Quid cœlum, quid Sol radiis vibrantibus ardens
 Aureus, immenſus? quid pleno argentea Phœbe
 Lumine? quid nitidus veſper? quid cætera mundi
 Luminâq̃ue ſtellaq̃ue? quid & pulcherrime rerum,
 Si tecum mundi Artificem, ſi luminis illum
 Immenſi Oceanum reputes, Mentemq̃ue beatam
 Lucis inacceſſis habitat quæ ſedibus ingens,
 Maxima, inexhauſta perfundens omnia luce,
 Quam nullis hominum verbis effarier unquam,
 Hic poteris, captũmq̃ue adeò ſupereminet omnem.*

*Omnia fumus erunt, indignâq̃ue Principe tanto,
 Si vel ad exiguam diuini luminis auram
 Protuleris, penitusq̃ue illato lumine: iam iam
 Tabefcent, liquefacta, niuis vel grandinis inſtar.
 Ergo nec illa Deus curauerit? Et tamen omnes
 Huic Domino imperium tribuunt, ſedemq̃ue tonãti.*

*Ille ergo eſt qui cuncta mouens, & cuncta potenti
 Mota ſupercilio amplectens, amplexa gubernat:
 Omniâq̃ue arcano præeuntibus ordine cauſis
 (Quas poſuit, reuocatq̃ue volens iterũmq̃ue reponit)*

Antè

Antè videns secum statuit, moderatur & urget.

*Ter quater infelix iam nunc, Epicure, quid hares?
 Agnoscisne Deum infelix, Mentemque potentem?
 Discite degeneres anima, disce impia turba
 Jam tandem, esse aliquid sine origine, temporis exors,
 Immensum aeternumque, à quo emersere creata
 Omnia: surrige te, & mentis procul excute noctem.
 Discite degeneres anima, disce impia turba
 Esse Deum, arcano qui temperat omnia motu.
 Nam quæ obstat vis ulla Deo, quando omnia possit,
 Omniaque Omnipotens quæ vult molimine nullo
 Perficiat, rerumque adeo causa una, voluntas
 Ipsius sua sit? Quanquam tamen ille secundas
 Substernit causas etiam, noxæque dolique
 Et sceleris, quò iam culpa sit liber ab omni.
 Nam, proh! sacrilegæ mentes, Authórne malorum
 Et scelerum hortator fuerit Deus? optimus ille
 Mundi opifex hominumque sator, licet omnia secum
 Decernat, fierique velit, noctisque ministri
 Consilia ipsius peragant nil tale volentes?
 Denique quicquid agant, tacita Deus omnia mente
 Prauidit prius, & secum longè antè futura
 Constituit, prudensque suo mox tempore promit
 Singula. Nec tamen est quòd, ter scelerate Lucreti,
 In culpam hinc traxisse Deum possisve putésve.
 Sed totam subeunt ultro, facilesque sequuntur
 Corrupti mores hominum, scelerumque tenaces,
 Sponte sua, veteri quanquam hortatore Colubro.*

Sic, Luna obiectu, media quum luce repente
 Sol latet, & cælum subitis contextitur umbris,
 Hac regio nil noctis habet, tota illa tenebris
 Obruitur, medióque die, noua sydera cæli
 Miratur, mundi que putat venisse ruinam.
 Nec tamen interea quicquam de lumine Solis
 Decedit, vultumve nigra feri ruginetinxit.
 Non astri hoc vitium, non astri hac culpa, nec ulla
 Luminis inuidia est: nam lampade semper eadem
 Irradiat Solis rutilo globus aureus orbe.

Obscæna si noctis aues in luce patenti
 Caligant, nitidine iubar genitabile Solis
 Propterea incusent, lucemque diemque perosa:
 An hebetes oculos potius, vitiumque videndi?

Iam nunc ergo queri quid possit & audeat ullus?
 Nam (miseri) exitium nobis accersimus ultro
 Degeneres, sequimurque nefas ultro omne volentes:
 Quod si aliquos Deus exitio & crudelibus umbris
 Destinat, antè quidem quàm Sol aut terra fuissent:
 Haud tamen in culpa est siquid malè gesseris olim:
 Nec Deus hunc finem spectat, sed Nominis ergo
 Ille sui, vitæ quos vult educit in auras,
 Qui iusto tandem interitu, meritæque ruina,
 Exortem illustrent Patris Omnipotentis honorem.
 Nam quæ ex ullius damno mala gaudia captet
 Rex Deus? atque sua tantum, non consulat æquis
 Gloria, & aternos quenquam det latus in ignes?
 En quò nunc igitur gens precipitata sub umbras

Ausa

*Ausa olim tam immane nefas in sedibus altis,
Ore Deum incuset? quid verò deinde querantur
Mortales miseri, qui vita & crimine dudum
Sint meriti aeterna chaos irremeabile noctis?*

*Hic quid habes Babylō? quid habes impure Cynade
Quod possis a quo Domini obiecisse potentis
Iudicio? meritūne vides his te, impia Roma,
Ut Deus obuoluat tenebris, quibus antè profanam
Obruit Aegyptum? meritò tibi maximus Vltor
Eripuit mentem, & prorsum sine luce relictam,
In scelera, inque nefas, & ineluctabile cœnum,
Permisit ruere, & caco indulgere furori.*

*Va tibi, va Babylon, cœlo & mortalibus ipsis
Inuisa, heu! toties meritas quæ sanguine pœnas
Peſte, fame, flamma, cœli, terraque ruinis
Persoluis recidiua, pijs Vatūmque Patrūmque
Sanguinis, heu! nimium sitiens scelerata: sed umbras
Legis, & infandos observans sedularitus.*

*Impia, proh! Meretrix quæ mæchos ebria Reges
Sanguine spumanti patera, dulciq̃ue veneno
Sollicitas, miserōsque malo furiata veterno
Dementas populos, spectas hæc funera, spectas?
Tot tristes tabulas, tot sancta cadauera cernis,
Bellua, nec te animi tandem crux vlla perurit?
Tun' sicco spectare potes tot funera vultu?
Ilicet hæc sunt illa, hæc sunt præclara Senatus
Purpurei ornamenta, hæc sunt decora inclyta Romæ:
En illa hæc sedis sunt firmamenta nefanda,*

Hac pietas, hac religio tot ficta per annos.

*Aspicias hos tumulos atque hac monumēta piorum
 Qui nitidi tormenta inter flammāsque relucēt,
 Aut quos mille dolis, una nec morte necasti?
 Ultrices illi ad pœnas aliquando reposcent
 Téque tuosque deos. Satis, ó stola, sanguine iusto
 Ebria: iam veniet tempus, iam iamque propinquat,
 Quum magno, sed verò frustra, optaueris emptos
 Infantes illos: nec enim sine vindice iustus
 Illorum tibi sanguis erit, quos candida vestit
 Nunc stola, quod Christi calicem & crudele dolorum
 Simpulum intrepidi, venis sitientibus, ultro
 Ebiberint, mediōsque rogos subiere volentes,
 Viétricesque ardenti animas sub fasce dedere:
 Quæ simulac terras auida moribundāque membra
 Liquere, anteuolant Zephyros plaudentibus alis,
 Ut leuis in naphtham sulco volat alite flamma:
 Séque choris alacres tandem felicibus addunt:
 Et tandem felix studiis concordibus eum
 Letæ agitant duce cum Christo, vināque fruuntur
 Luce Dei, corāque illum immensūque tuentur
 Luminis aterni fontem, vitæque beata
 Diuitias, pedibūque polos & sidera calcant.
 His Deus exemplis nos excitat: hinc noua nobis
 Pectora format agens, & casibus vrit acerbis,
 Ne Fidei languens intus sit inutilis ardor:
 Neu male suada pios falsa sub imagine recti
 Sopiat in tenebris misera fiducia pacis.*

Sic

*Sichis saepe suos percellit & implicat olim
 Monstris Omnipotens, & nos examine duro
 Pertentans, aperit circum mille undique mortes:
 Quò sibi nos reddat, quò nos super ardua cæli
 Inuitos trahat, atque sui succendat amore,
 Edoctos nusquam humanis confidere rebus:
 Sed Patris arbitrium cupidos vocémque sequentes.
 Ista pias adeò formant certamina mentes.*

*At verò nocti semperque silentibus umbris
 Iam mersos, & densa olim caligine condi,
 Atque adeò illorum cineres, famamque profundis
 Obduci tenebris, & ferro & carcere dudum
 Rebare extinctam, flammis que voracibus haustam:
 Sed cælo visum est aliter: namque incubat istis
 Fama ingens Tumulis, qua sese ex ossibus ultrix
 Protulit innocua gentis, latè que per omnes
 Vulgavit populos, ingenti maxima plausu
 Egregias animas, nolit velit, agra tyrannis
 Roma tua, & cineri dat splendida nomina muto.*

*Ergo agedum illustres animæ, vos posthuma fama
 E nocte & tenebris, ad vitæ & luminis auras
 Ecce tubæ reuocat sonitu officiosa potente
 Emeritas, sanctæque pio certamine functas.
 Vos Pater amplexu non dedignatus amico,
 Arbitrio fati exemptas, Regumque furori,
 In cælum Pater Omnipotens excepit ouantes.*

*Quare agite & sacris etiamnum accëtibus omnes
 In numerum, densa toto date carmina cælo:*

Cælo, ubi perpetuas ales chorus haurit anhelans
 Delicias, puraque bibunt noua gaudia mentes:
 Gaudia nil humile aut fluxum spirantia porrò,
 Gaudia parta piis atque obseruantibus equi.

Vestra sed hac olim memores exempla sequuti
 Sic cælum repetant gratique piique nepotes,
 Qui dederint ultrò dura sua nomina Christi
 Militia, sancta cum maiestate malorum
 Tot lati gladios, & tot crudelia passi.

Hac vobis magè marmoribus vel mole superba
 Pyramidum, longos perduratura per annos
 Sancta piis incisa notis monimenta parauit
 Hieropolis: verbis etiam Crispinus amico
 Iusta facit voto, & patrio sermone parentat.
 Quòd si ego nil aliud potero, vos carmine saltem
 Prosequar, & Siticen memorabo funera plausu.
 Vestra pio, & vestras comitabor carmine flammæ.

Ergo, liber, populos procul ex Oriente remotos,
 Quà patet orbe olim Romana potentia victo,
 Ad Tanain, ad Cimmerios, atque vltima Ponti,
 Aureus à Iura peragra, viridique Lemano.
 Sauromatas, i, vise, doce, gelidósque Polonos,
 Quos modò cælesti renouatos Spiritus aura
 Progeniuit miserans, longáque à nocte reduxit:

Orchadas, & Scotia plenis pete littora velis:
 Hic nuper lux illa Dei verbúmque Salutis
 Sacrum illud nostra manifestò lumine coram
 Explicuit sese, hic sedes tutique receptus

Sanctis

*Sanctis Europa exulibus profugisque parantur.
 Vise anni Solisque vias, ubi nostra Canopum
 Gens videt, & nostris contraria sidera cernit
 Admirans, longè Europa Calpèque relictis.
 A tergo, Ammericam propter, quàm languidus annus,
 Exiguum vertens, gelido sub sydere nobis
 Sol hyemem facit, & currit brevioribus horis
 Quà patet, inque sinum pandit se diuite luco,
 Bresilia infelix suprà execrat àque tellus
 Cannibalum, Paranas infrà, Lepetisque, sonanti
 Murmure gemmarum & squammis crepitantibus auri,
 In mare precipites, iuncto simul agmine currunt.*

*I, liber, & reduces iterum solare Britannos,
 Post longa exilia & laqueos cineresque suorum:
 Quos inter pietate grauis, venerandus, honora
 Canicie, dextram medios qui latus in ignes
 Coniecit, nostro fulget memorabilis auro
 Crammerus: pete culta, liber, quæ Sequana lambit,
 Quæ Ligeris secatur, & Rhodanus, rapidusque Garunna.*

*I, liber, & veteres mœrens inuise tot urbes
 Quàm Rhenus fluit: auriferis quàm diues arenis
 Turbidus Oceanum leni Tagus agmine pulsat:
 Et te Roma legat caput imperiumque malorum.*

*Tu verò, tu Christe faue, qui luminis imbre
 Cuncta foves, seruas, & alis, solidæque serenæ
 Latitia, & castis renouas mortalia corda:
 Alme faue, & sanctis præsens allabere cæptis:
 Cælestique patrocinio mendacia contra.*

*Et vulgibrabiem, praesens monumenta tuorum
Incisa his tabulis iam terrediniua tuere,
Quae late circum tua lux & gloria crescant.*

CLARISS. VIRO, D. CHRISTOPHORO Herdesiano, Illustris Norimbergensis
Reip. à consiliis, Carmen *ἑρμηνεύων.*

Sylua IX.

*ERgo pium rursus repetito vulnere pectus
Saucius, indulges iusto, Herdesiane, dolori,
Amissa duplici nunc orbis coniuge coniux:
Nec tibi se socium in lacrymas adiunget amicus?
Immo terrarum longum licet intervallum,
Et montes fluvii que vetent nos corpore iungi,
Absit ut, absentis veluti contemptor amici,
Non lacrymis lacrymas, non planctus planctibus addā.
Hoc etenim praescribit amor, pietasque requirit,
Aduersa ut pariter, pariter communia ducant
Prospera, sinceri quos vinculum iunxit amoris.
Nec vanum hoc etiam fertur solamen habere,
Partiri quicumque & curas & gaudia possis.*

*Ergo pias tecum iuuat instaurare querelas,
Et priscos damnare sophos, qui saxea nobis,
Atque omnis motus expertia pectora fingunt.
Quippe tua, quanuis nullo mihi tempore vise,
Coniugis assidue sese mihi sistit imago:*

Cernere

*Cernere quam videor, media inter gaudia fausti
 Lata puerperij, mutata sorte, repente
 Mortifero oppressam paulatim cedere morbo,
 Brachia tendentem, atque oculos in morte natantes,
 Et te, summe Deus, suprema voce vocantem.
 Sed quid ago? media hac inter suspiria cerno
 Protinus en nulla mortis formidine victam,
 Ad superas hilarem vi tota tendere sedes:
 Te verò forti testantem pectore, quantum
 Non homini duntaxat homo, sed & ipse viro vir
 Quid præstet, cui mens cælesti est igne recocta.
 Te, te, inquam, video sic, Herdesiane, valentem,
 Vt quod sentis onus toleres sub pondere victor.*

T H. B E Z A E C L A R I S S. V I R O
 Iacobo Lectio, I. C. Senatori Geneuensi, Car-
 men *ᾠδὴ μνηστικὴ*. in quo charissimæ vxoris suæ
 Claudiæ Denosæ obitum deplorat.

*Æ*Grissiqua ferunt animis solatia Musa,
 Et luctum illacrymans delinit amicus amici,
 Accipe, mi Lecti, communes fundere tecum
 Quas me iussit amor lacrymas. Nam pectore quanuis
 Nos deceat cunctos inuictò frangere casus:
 Non tamen aut ferri, aut rupis fuit indita nostris
 Durities animis, quum rerum conditor olim
 Illum hominem ex limo primum compingeret vdo.

*Et sic ille suos patienter verbera ferre
Impositasque iubet plagas, ut numinis iram
Ipsaque sentiri quæ sanat vulnera poscat.*

*Luges, & meritò luges, lectissime Lecti,
Amisſam, potior quàm nec tibi moribus uxor
Optari potuit, nec formâ, aut aptior annis.
Duplicat hoc ingens, aliud quod, non minùs ingens,
Tempore ſenſiſti miſerabile vulnus eòdem:
Rapta tibi quàm nata priùs morientis in aluo
Quum moriens matris ſoboles, & funere funus
Eheu, quum duplex nos efferremus in uno.*

*Iuſtus uterque dolor: quorum quàm ſit prior ille
Terribilis, didici, quum te, mea Claudia, nuper
Tam ſubitò amiſi: mea te, inquam, Claudia, quicum
Perpetuâ exily ſociâ, caſusque per omnes
Acta quater denos felix mihi vita per annos.
Quo caſu oppreſſum memet noctesque diesque
Mœrentem, & vana deſunctam voce vocantem,
Quàm ſim ſolatus ratione, & vulnere nondum
Sanato, conſoler adhuc, narrare iuuabit:
Ipſe tuos poſſis quod uertere forſan in uſus.*

*Frigida ſunt certè (veterum quod pace ſophorum
Dixero) quacunque hîc hominum ſapientia dictat.
Mirarique ſubit, ſi vera eſt fama, Platonis
Paucula de vita quadam meliore loquuti
Vocibus excitum quendam, interſiſſe volentem.
Siue parens igitur, ſiue uxor, frater, amicus
Interiit, mortalis erat: cur luxeris? aiunt.*

Sed

*Sed quid si ante diem, violenta aut morte peremptus?
Hic et enim natura intra se sistere leges
Mens offensa nequit: nec certè proficit hilum,
Mortalem scire hunc natum quo plangis adempto,
Propterea minimè expuncta ratione doloris.
Sed quorsum luctus, aiunt, & mœror inanis,
Nescia quum flecti spernat mors surda querelas?
Immò, ô tu, quisquis tantos hac arte dolores
Vinci posse putas, quidnam est hoc stultius uno?
Quid si et enim victum diris cruciatibus agrum
Compellans medicus, Tot, dicat, omitte querelas,
Et totas animo nunc forti collige vires,
Nam tuus hic nulla est morbus medicabilis arte:
Non tu illum medici indignum cognomine clames?
Nec verò nobis hac luctus caussa, quòd illo
Exciri gemitu manes nos posse putemus,
Aut Samij delira senis commenta probemus:
Sed nos huc natura trahens, in imagine Mortis
Humanam cogit spectare & plangere sortem.
Adde quòd est istud quoque non vulgare doloris
Lenimen, quod mente latet, depromere voce,
Inque sinum chari posse exonerare sodalis.*

*Ergo alio nobis opus est medicamine prorsus,
Quod multò potior ret egit lux numinis illa
Qua cœlo ex ipso emanans, animisque piorum
Irradians, Pulchri & Turpis discrimina verè
Sola docet, monstrans animi quos tollere motus,
Quos itidem iniecto deceat compescere frano.*

*Hac igitur quod ego didici monstrante magistrâ,
(Sint quanuis bene nota tibi, & re cognita) tecum
Quæso, recordari ne me indigneris, amice.*

*Imbre oculosque, genâsque madens, & corpore toto
Horrescens, animoque iacens prostratus, & unam
Amisssam uxorem præter nil corde volutans,
Has interrupta fundebam voce querelas.
Siccine te video exanimem, mea Claudia, quicum
Consenui? florente mihi quæ iuncta iuuenta,
Fida viro comes basisti agro, fida valenti?
Qua non vlla fuit coniux mage grata marito,
Nulla suum coluit magis officiosa maritum?
Sic-ne, inquã, tibi, sic tibi, vah mea Claudia, quinta,
Quinta superueniens agræ lux lumina clausit?
Nec datur hoc nobis, animâ ut qui viximus unâ,
Corporibus tumulo pariter condamur eodem?*

*Talia iactabam, quum me subitò sacer ille
Spiritus inuadens, quid agis, Beza, inquit, inepte?
Tunc Deo summè semper sapiente, bonoque
Mortales auctore neges nascique, morique?
Ergo quid furor est, si non merus hic furor, eius
Imperio vnius non se submittere totum?
Has sed enim lacrymas vis exprimit, inquit, amoris.
Quid si odium potius specie te fallit amoris?
Nam si verus amor communia ducit amici
Omnia, nunc letus letis, nunc tristibus idem
Illacrymans, Quidnam verò tua Claudia tandem
Est experta mali, cunctis quæ libera curis*

Est

*Est cælo meliore sui iam parte potita,
Altera dum tumulto rursum victura quiescit?
Quinam igitur iuste quæ viua optaueris illi,
Vitæ huius cursu doleas concessa peracto?
Quòd si non illam, tua sed tu incommoda defles,
Sic caue ne te ipsum, non illam, forsan amaris,
Tute tibi aut fueris quàm Claudia charior ipse,
Quem tua dāna magis, quàm illius cōmoda tangant!*

*Nec te ideo lugere veto, quòd Mortis imago
Exertâ ceu voce iubet, firmant que piorum,
Ipsiusque adeò perfecti exempla Magistri.
Nec gerit ille hominis pectus, qui vincula vera
Prorsus amicitia, nedum quæ numinis ipsa
Legitimi constricta manu sunt fœdera lecti,
Luminibus siccis abrumpi posse putarit.
Et certè quantò est multis pretiosius istud
Coniugij donum verè cæleste beati,
Certius est tantò diuini pignus amoris,
Dissolui quod vix sine vulnere possit acerbo:
Sive suos Deus exploret, seu vindice dextra
Donorum indignos sic ulciscatur abusus.
His doctus monitis, sic attamen ipse dolebis,
Beza, quidem, at certa ratione, modóque dolebis,
Et tua dispicies deinceps quid postulet etas.*

*Hæc ille: admonitu cuius meliora secutus
Feci, quod te etiam forsan fecisse iuuabit.*

IN POETARVM NOMINE
ABVTENTES.

Sylua XI.

*I*Psē mihi doctum si dictet carmen Apollo,
Sic tamen abstrusis obscurum sensibus illud,
Vt vario abductum lectorem errore fatiget,
Hunc tandem fructu non exequante laborem,
Excipiam inuitus Phœbi dictata magistri.

At cui vel suauī conditum nectare carmen
Pangere posse datum, puro castoque lepore
Demulcens pariter mentem lectoris & aures,
Argutum aut cuius lector miretur acumen:
Vel qui grande sonans, secum super astra legentem
Attollat, cœlique beet velut arce receptum:
Vel qui non fatuo teretes sale defricet aures,
Et cieat torpens moderato ardore palatum:
Illimis semper, puraque argenteus vnda,
Nec scopulis horrens vllis, cœu voluitur amnis,
Inuitans, satiānsque sitim potantis abunde:
Hic mihi sit verus, tum re, tum nomine, vates.

Vos autem Aonidum sanctum temerare pudorem,
Et puros ausi latices turbare petulci,
Ingrati procul ite, procul: vel crimina fassi,
Discite vos castis & vœstra dicare Camœnis.

At vos,

*At vos, ô rauca stridentes voce cicada,
Vana coaxantes tumido vos gutture rana,
Vos fatuo elumbes vomitantes pectore versus,
Sensa quibus nec mens, nec voces suggerit oestrum,
Quis sacro vatum dignetur nomine sanus?*

Quis faceret non dignum nomine Janus?
 Sente dabit necesse nec nocet fessum
 Vos fatuo humilis conviciat pedore veritas
 Vana coarctat timido vos garrare rana
 Et vos o ranae frigiditas coce cicada

THEODORI BEZAE
ELEGIAE.

In Mediocritatis laudem.

Elegia I.

*ON frustra medium laudauit docta
vetustas:*

*Nam nil laudari dignius orbis ha-
bet.*

*In medio posita est virtus : hinc indéque fallax
Tota sinistra via est, totaque dextra via est.*

*Icare si patrem esses inter utrumque sequutus,
Icarias nullus nomine nosset aquas.*

*Si medio Phaëton mansisset calle superbus,
Non esset saua terra peruista face.*

*Nec lenis nimium, nec durat saua potestas:
Qua medium seruat, sola perennis erit.*

*Te nimia, ô Iuli, clementia perdidit olim:
Seuitia occidit te, truculente Nero.*

*Augustus felix multos cur mansit in annos?
Nec facilis nimium, nec truculentus erat.*

*Vana superstitio non pacat numinis iras,
Quod media gaudet simplicitate coli.*

*Largus opum nullus, nullus laudatus avarus:
 Magnus in his potuit qui tenuisse modum.
 Antoni mensas sic vicit cœna Catonis,
 Et tenuem melior fama secuta larem.
 Nec gracilis structura nimis, nec crassa probatur:
 Hæc spectatori displicet, illa ruit.
 Ut moderata iuvant: sic agros pharmaca multos,
 Heu nimium multos, sæpius hausta necant.
 Dicere plura licet multò, sed laude referri
 Immodica sese non finit ipse Modus.*

T. LIVIO ET P. OVIDIO
 Nasoni Cœnotaphium.

Elegia II.

*ECce, iterum Iani nobis rediere Calende:
 Hei mihi, quos luctus, funera quanta ferunt!
 Roma Tito quondam celebrata est maxima magno,
 Est quoque Nasonis carmine dicta sui.
 Quæ te, Naso, tulit, quæ te, Tite, sustulit orbi,
 Inter funestos est numeranda dies.
 Non ad eò infelix quæ infames sanguine Cannas
 Lux videt, & Latio tristia cuncta foro.
 Nullum igitur munus nunc expectetis amici,
 Munera temporibus sunt minùs apta malis.
 Fas mihi sit patrum priscos contemnere ritus,
 Fas mihi consuetas mittere iure preces.*

Cernite

Cernite nunc tristi ploratur ut undique cælo,
Mersâque demisso terra sub imbre natet.
Ecce, Venus, pullo vestita incedit amictu,
Dilaceransque genas, dilaniânsque comas:
Et pharetra oblitus, luctûque immersus acerbo,
Nasonis cantat carmina mæstus Amor.
Ipse suas Ianus damnâtque oditque Calendas,
Et sua de fastis tollere festa parat.
Flet quoque Neptunus, flet raucifona Amphitrite,
Et patrio plorat gurgite mersa Thetys.
Peligna lacrymis implent rura omnia Nymphae,
Et querulus Patani mœnia Brenta lauat.
Tunc igitur lacrymas retinebis Roma cadentes,
Nec poteris cæli quæstibus esse comes?
Hei mihi, quid te olim, clemens AVguste, coëgit
Tam sacrum vatis sic violare caput?
Talia non non docuit te quondam Iulius, ille
Qui dedit Italia sceptrâ secunda tibi.
Et te iam meritò clementem dicere quisquam,
Ingeniûmque potest dicere mite tibi?
Qua nunquam AVgusti potuit lenire furorem,
Crudeles potuit flectere Musa Getas.
Namque Tomitanis exul lugetur in oris,
Nasonique parat barbara turba rogos.
Lugete, ô miseri vates, totûmque iubete
Parnassum alternos ingeminare sonos.
Flentibus en aderit Phœbus, Pallâsque fauebit,
Et peraget partes numen utrumque suas.

Vos quoque quos cæli dignissima cura fatigat,
 Ne (rogo) ne quinta querite luce lyram.
 Illa etenim lumen cælo terrisque negabit,
 Latæque cum charo Tartara vate colet.
 At vos, ô Manes, quorum nec longa vetustas,
 Nobile nec delet nomen avara dies.
 Vos, inquam, solos Iani gaudere Calendis,
 Vos dare lætitiæ mutua signa decet.
 Quippe Titum vobis lux addidit ista peremptum,
 Hæc quoque Nasonis lux dedit arte frui.
 Ergo occurristis Manes venientibus illis,
 Totæque in amplexus infera turba ruit.
 Ennius inde pater medium complexus utrinque,
 Hic, ait, est Latij gloria tota soli.
 Mox Varro, & Cicero properant, tersusque Catullus:
 Mox quoque cum Nemese, culte Tibulle, venis.
 Et tu, qui dubium fecisti nomen Homeri,
 Laudem cui debent, rus, pecus, arma, suam.
 Quid Reges memorem priscos, fortisque Quirites,
 Quoscunque exorients Roma vetusque dedit?
 Scilicet ista Titum venerata est undique turba,
 Hannibal aspecto surgit & ipse Tito.
 Vos, ô vos, Manes, æternos ducite lusus,
 At nos perpetuò cura dolorque prement.
 Hanc igitur lucem luctu celebrabo quot annis,
 Et vacuo iniiciam thura merumque rogo.
 Hi tumulo versus deinde inscribentur inani:
 Forsan & hos olim postera turba leget.

Quisquis

*Quisquis ades, vacuum Nasonis cerne sepulchrum,
 Quisquis ades, magni cerne sepulchra Titi:
 Orphei quod precibus Plutonia regna dedere,
 Hoc Titus & magnus Naso dedere sibi.*

SALMONIO MACRINO IV-
 liodunensi, Querela Peste laborantis, anno
 Domini M. D. LI.

Elegia III.

*Vis putet in media conscribi carmina morte?
 Morte tamen media carmina scripta legis.
 Quod si fortè negem, res arguet ipsa negantem,
 Et numeri prodent languidiore sono.
 Nempe adeò est animi strictus cum corpore nodus,
 Languet istius fessus ut ille malis.
 Sed licet hac morbi corpus sub mole fatiscat.
 Victa nequit morbo cedere Musa tamen,
 Mirum. Nam tacuit ternos quæ Musa per annos,
 En domino gessit nunc moriente loqui.
 Et furor hic alter, Macrini nobile nomen
 Usurpare meo quod levis ore velim.
 Tu tamen istius nobis es criminis auctor,
 Tu facis ut cupiat muta Camæna loqui.
 Nam moribundus ego vitæ quum fortè peractæ
 Mente recorderer singula facta mea,*

Ecce, alios inter subiit Macrinus amicos,
Quos ego desertos corpore, mente colo.
Et mox, ô coniux, (Nam coniux optima nostro
Fida hæsît lateri nocte diæque comes)
Fasciculos (inquam) chartarum sedula profer,
Exilium has nobis nempe reliquit opes.
Inter amicorum moriar sic nomina felix,
Postquam inter vetitum brachia posse mori.
Paret: amicorum agnosco cum nomine dextras,
Et tremula moriens tracto, retracto manu.
Fudi etiam lacrymas, & nomine quemque vocavi:
Quin etiam chartis oscula mille dedi.
Ecce tua occurrunt nostro conscripta recenti
Exilio, at serò carmina lecta mihi.
Macrini ad nomen Phœbi exarsère furores,
Et rediit nobis qui fuit antè calor.
Miratur factum coniux, demiror & ipse
Currere mensuris verba ligata suis.
Nempe, Macrine, tibi sunt magna in pectore vires,
Cúmque tuo iunctum nomine numen agit.
Hoc facit ut morbi quum pondere victus anhelet,
Et miserum Beza pestis acerba coquat,
Beza, licet moriens, carmen conscribat ineptum,
Rustica prolepidò munere dona tibi:
Dona tamen grati Beza, qui qua dare viuis
Non potuit, moriens munera parua dedit.
Beza igitur, quid agam quaris? moriturus anhele,
Nec queror excedens exul & ante diem.

Nil

Nil mouet exilium, nil patria, nil satis amplis
Succedens opibus quæ mihi pauperies.
Non etenim patria pauidum ullo crimine pectus
Expulit, at veræ religionis amor:
Atque ultrò patria excédens, hæc patria, dixi,
Christus ubi auditur, Bezæ, sit una tibi.
Exiguo didicit contentus viuere, quisquis
Cælestes toto pectore querit opes:
Sic propero vitæ certus melioris ad astra,
Nec me spes adeò fallere certa potest.
Vos mihi, vos lacrymas soli expressistis amici,
Et (fateor) vestri me superauit amor.
Nec tamen inuitus terras vitæque relinquo,
Sic pateant cæli limina celsa mihi:
Sed fateor quoties mentem subiistis amici,
Ne quiddam humana conditione pati:
Forsan & hoc, Macrine, legens miserabile carmen,
Et quicumque tibi iunctus amicus erit,
Humana memores sortis tergetis ocellos,
Et quas non merui mi dabit lacrymas.
At tibi, quisquis eris, miseri qui cruda poeta
Censueris fletu funera digna tuo,
Hæc postrema, precor, sit flendi causa, fluâtque
Lenis inoffenso vitæque mórque gradus.
Quod superest, opto, Bezæ quos inuidet annos,
Annis adiungat Parca, Macrine, tuis:
Vt nisi post longas charam, Macrine, Gelonin,
Cumque illa Bezæ me comitære, moras.

IN QVINQVE CONSTAN-
tissimos Christi Martyres, Lugduni crematos,
xvi. Cal. Iunij, Anno Domini cdo Is LIII.

Elegia IV.

*M*ira loquar, (linguis iuuenēsque senēsq; fauete)
Digna canam à sera posteritate legi.
Lugduni audistis nimirum nobile nomen,
Qua Planci auspiciis mœnia structa ferunt.
Hic ubi præcipitis Rhodani spumantibus undis
Lentus Arar placidi fluminis addit aquas:
Vrbem diuitiis longo iam tempore notam,
(Heu quàm diuitibus non licet esse piis)
Vrbs igitur raris celeberrima dotibus olim,
Impietate magis nobilitata sua est.
Nes me facta patrum narrare nefanda necesse est,
Vnum pro multis sat memorare scelus.
Hic nuper Christi felici de grege raptas
Vna, eheu, quinas flamma vorauit oues:
Vidit & ingemuit Pietas, & fertur ab alto
Tales cana Fides ore dedisse sonos:
Parcite, (quid merui?) crudeles parcite flamme,
Hoc etenim, hoc ardent viscera nostra rogo.
Nota videbatur (dictu mirabile) flamma,
Hoc sibi testari displicuisse nefas.
Quando reluctantes crudelior ignibus ignes
Corripere inceptum turba cœgit opus.

Flamma

*Flamma volat, sanctosque celer depascitur artus,
 Nempe ut supplicij sit breuitate leuis.
 Ignibus in medijs (mihi credite vera loquuto,
 Sic faueant cæli numina dextra mihi)
 Pectora Christum unum torrentia suspirarunt,
 Et Christum titubans lingua sonabat adhuc:
 Quum pater ex alto charos miseratus alumnos
 Hac ad se, exutos corpore, voce vocat,
 Vos (ait) o animæ, cæli germana propago,
 Quæis flamma in cælum dux patefecit iter:
 Etia, felices regnis succedite nostris,
 Felices nostrum cingite utrinque latus.
 Sic ait, & celsa latatus sede locauit,
 Quâ mundi immensi machina tota patet.
 Hinc coniuratos in Christi regna tyrannos,
 Hinc Latia ridet vimque minasque lupa,
 Hinc sua despiciunt seuire in viscera flammam,
 Materia donec deficiente cadat.
 Et iam flamma mori, iam rarus in æthere fumus,
 Quum sic excelsa fatur ab arce Pater.
 Cernitis hos cineres? sunt nostri hæc semina regni,
 Gignere phænices hæc mihi flamma solet.
 Cernitis hos fumos? sic mundi nempe furores
 Quam rem cunque parent, nil nisi fumus erunt.*

IN CLARISS. V. IOHANNIS
Scholtzij Medici Vratislauiensis
Hortum.

Elegia V.

DVm furit insanus bellis civilibus orbis,
Dum vacat hic bello, dum vacat ille foro,
Dum vanis sese curis plerique fatigant,
Hic sibi dum figit, figit & ille cruces:
Hic dum torpet iners, dum seruit honoribus ille,
Dum sitit in mediis tristis auarus aquis.
Quàm bene tot, Scholtzi, penè inter millia solus,
Et sapias ipse aliis, & sapias ipse tibi!
Ipse tuo spatians felix & liber in horto,
Et tua participes in bona quosque vocans:
Horto ad quem spretomigrant Helicone Camæna,
Quem Delphis præfert Delphicus ipse suis:
Horto qui referat paradisi exemplar Edenis,
Fabula cui campi cesserit Elysij:
Horto in quo quascunq; vagus surgensq; cadensque,
Sol videt, hortenses accumulauit opes,
Horto in quo quidquid medicandis sufficit agris,
Quidquid gratû oculis, quidquid odore iuuat,
Postremis Medicus mundi quæsiuit ab oris,
Et medica seuit Scholtzii ipse manu,
Horto quem mundi meritò vocitemus ocellum,
Immo cui totus par nihil orbis habet.

Tu verò

*Tu verò hortorum indigitat quem Flora parentem,
 Viue rosis longum, viue diu violis:
 Sic tibi perpetuò fœcundus rideat hortus,
 Quem Zephyri totum mulceat aura tepens:
 Cœlestes abeas & donec serus in hortos,
 Ipsa Senectutis sic tibi vernet Hyems.*

CLARISSIMO VIRO IACO-
 BO LECTIO. I.C.

Elegia VI.

*A*Vrea pruna tua populata munera villa
 Missa mihi, gustu quàm placuere suo,
 Tam mihi displicuit tam iusti causa doloris,
 Et lacrymis lacrymas addere iussit amor:
 Sed quid agas? Lex est hac saui ferrea belli,
 Quæ servare decet perdere cuncta simul,
 Interea cur nos non consolemur, amice,
 Quos hîc nulla premit vindicis ira Dei?
 Ecquid enim est melius quàm, si volet id quoq; Numẽ,
 Pro patria & vera Religione mori?
 Immo vide, si rem propius dispexeris omnem
 Non tenuisse satis ne videre modum.
 Ecquis enim possit populatam credere villam,
 Quæ Domino referat talia, pauca licèt?

*Nec certè est, Domino quæ poma legenda reliquit,
 Prædonis penitus conscelerata manus.
 Quæ verò periisse tibi nunc creditur arbor,
 Seu tibi, seu patribus consita planta tuis,
 Anno (sic sperare libet) redeunte virescet,
 Quinetiam duplo plura legenda dabit:
 Atque ut succisas credam radicitus omnes,
 Militis immani succubuisse manu,
 Absit ut è cunctis credam interiisse vel unam,
 Quum periisse ipsas quæ periére vetes.
 Non te enim Musa, notusve reliquit Apollo,
 Nec Charites vatem deseruere suum.
 Hispida sed verita grassantis militis ora,
 Urbanos tecum mox petière lares:
 Et tibi dictarunt quo ploras carmine villam,
 Direptasque tui tam malè ruris opes.
 Ergo queri absentes, mi Lecti, desine Musas,
 Ecce tuo à Beza quas petis, intus habes.*

IN

IN CLASSEM HISPANICAM

ab Anglis oppressam.

Elegia VII.

*V*Nde hæc atra maris facies? tanta unde procella?

Et pro ceruleo spuma colore tumens?

Hispanum vasto nunc gurgite mergitur agmen,

Et vix submersos æquoris unda capit:

Sic Pharao commissa petens sacra agmina Mosi,

Factus Erythrai piscibus esca maris:

Hostis uterque Dei, sanctorum & gentis uterque:

Curribus hic multis, navibus ille potens:

Exitio currus navésque feruntur eodem,

Sanguinis ut sanet purior unda sitim:

Et regredi ut posset (quoniam est aggressor uterque)

Neutri commoti Numinis ira dedit:

Sed quorsum Hispanus torrenti feruidus æstu,

Ad Boream, & niuibus littora cana fugit?

Nempe iubente Deo, totum sitientis ut orbem,

Ardorem gelidis temperet Arctos aquis.

Quinetiam ardenti mediis occurrit in undis,

Non minùs ardescens alter & ille Draco:

Iste quidem patriæ succensus amore tuendæ,

Ille Anglas sitiens totus auarus opes.

Sic flammæ ultrices, flammæ superastis auaras.

Et Deus est flammis, est quoque victor aquis:

*Sic reliquas avidus mundi sibi subdere gentes,
 Subiicit Anglorum colla superba iugo:
 Et qui alios spreuit, vulgi fit fabula: Et alta
 Qui vivens petiit, nunc maris ima pet it.*

IANO GARNERIO, AVRELIIS
 improuisa prorsus mortē sublato.

Elegia VIII.

*I*Bat Ianus, Et heu nimis ibat sorte sinistra,
 Depicta cantans picta per arua lyra:
 Admirabantur sylua montesque sonantem,
 Et tacitis stabant flumina fixa vadis.
 Quum doluere suas Nymphae non currere lymphas,
 Et, Nouus hic Orpheus (mox ait una) quis est?
 Dixit: Et aduersum in littus transire parantem,
 In medias traxit pessima Naias aquas.
 Ille cadit, frustra que absentes clamat amicos,
 Hei misero praesens tempore nullus erat.
 Aspiciunt illum sylua montesque cadentem,
 Cumque vocante vocant, cumque gemente gemunt.
 Interea Ianus toto bibit ore procellas,
 Et sub aquas tandem pondere victus abit:
 Haud aliter, cana venit quum meta senecta,
 Et cecinit maestum mox periturus olor,
 Ingratum

*Ingratum prono tandem bibit ore Caystrum,
 Ipse suis pereat donec alumnus aquis.
 AEqua tamen superum statuere hanc numina mortē,
 Morte ista dignus si modò Ianus erat.
 Ianus enim Nymphas (nā vates magnus) amabat,
 Nympharum in gremio debuit ergo mori.*

~~~~~
 C A R M E N   C O N T I N E N S   L V -
 dicram Ὀδύλλω Poëtarum & Monachorum,
 quod placuit Elegiis adiungere.

Elegia I X.

P Ace mihi liceat vestra quod dicere Musæ,
 Et venia magni dicere Mæonidæ,
 Francisco est quiddam quo componamus Homerum,
 Quo monachos credam vatibus esse pares.
 Cæcus erat quondam Franciscus, cæcus Homerus,
 Ille animi captus, corporis hic oculis.
 Mendicus Franciscus erat, mendicus Homerus,
 Et cecinit cantus pauper uterque suos.
 Rhapsodis orbem miserum complevit uterque,
 Fratribus ille suis, vatibus iste suis.
 Captabant primi nemorum secreta poeta,
 Antra olim Monachis prima fuere domus,
 Implerunt Monachi desertis oppida sylvis,
 Quid magis est variis vatibus orbe frequens?

*Nocte diéque rudit Monachus, cantátque poëta,
 Et placet immodicè stultus uterque sibi.
 Cuique sua est vati lasciuo Cynthia: frater
 Sæpe pius dominas quattuor unus habet.
 Friget carmen aqua potori insuaue poëta,
 Triste canit pota frater anhelus aqua.
 Accinctus cithara resonat sua carmina vates:
 Sic Monachi cingit plena lagena latus,
 Hunc à Deos furor exagitat, furor év Deos illum:
 Iste gerit thyrsos, & gerit ille cruces:
 Victores ornat laurus myrtúsve poëtas:
 Sunt Monachis tonsæ sacra corona coma.
 Denique des Monacho Musas, vati que cucullum,
 Vates & Monachus fiet uterque tibi.*

IN FAMILIARVM ROMANA-
 rum stemmata edita à generosissimo Domino,
 & tum bonarum omnium literarum cognitio-
 ne, tum virtutibus omnibus ornatissimo, Do-
 mino Richardo Strenno, Baroni Suarzeuaio.

Elegia X.

*Vlêtriciis quondam domitrix Germania Roma,
 Insolito preßit subdita colla iugo.
 Nec contenta feros ferro strauisse Quirites,
 Perdidit iniectis obuia quaque rogis.*

Sic

*Sic abiit Roma in tenues ambusta favillas,
Et quodcunque prius diues habebat opus.
Sic versa in cineres (eheu miserabile fatum)
Marmora cum cippis interiêre suis.
Quorum reliquias, disiectâque fragmina passim
Barbara calcarunt secla sequuta diu:
At nunc miratur contra felicior etas,
Erutâque immenso grata labore legit:
Quinetiam facinus Germania damnat auorum,
Et cuperet sauas non habuisse manus:
Quaeque olim fecit, nunc vulnera sanat, ut idem,
Sit Latio medicus qui prius hostis erat.
Nunc igitur tandem Germani militis iras,
Et veteres flammâs, desine, Roma, queri:
En tibi flammârum (dictu mirabile) charta,
Et gladij calamus facta nefanda luit:
Nec tibi saua manus tot ciues abstulit olim,
Quot reduces offert hac tibi docta manus:
Quot reduces offert, inquam tibi, Roma, tuisque,
Streinius Austriaci gloria magna soli.*

THEODORI BEZAE
EPITAPHIA.

Francisci I. Francorum Regis. P. P. Et bonarum
literarum excitatoris Sacrae
Memoriae.

OBILE, quisquis ades, Regis vene-
rare sepulchrum,
Regis sepulchrum nobilis,
*N*ec pigeat mecum Francorum incom-
moda flere,

Dum multa paucis explico:
Corporis atque animi florentem dotibus, atque
Re facile primum, ut nomine,
Franciscum hunc Regem vidit fors falsa, simulque
Invidit, ut bonis solet.
Illum igitur ficto interdum demulsit amore,
Et inclytis victoriis,
Reppulit irata interdum, vultuque minaci
Tradidit in hostium manus.
Sed nec fors illum melior sic extulit unquam,
Ut esset immemor sui,

*Nec sors unquam animos illi sic fregit acerba,
 Quin victus, illam vinceret.
 Ergo suos cernens vanos sors ista labores,
 Et irritos omnes dolos,
 Auxilium poscit supplex à Morte: roganti
 Mors parat illi protinus,
 Et Regis primum è natis truculenta trucidat,
 Cui tertium mox addidit.
 Heu iuvenes ambos, ambos nil tale timentes,
 Spem patriæ ambos & decus.
 Tandem etiam, ô facinus! parta iam pace fruentem
 Aggressa patrem sustulit.
 Sublatum ingemere omnes, sed præ omnibus, illa
 Illa Camæna nobiles,
 Hebræa, Græca, & Latia, quas ille fouebat,
 Vt filias charas pater.
 Quæ nunc ut referant illi quæ præmia possunt,
 Fouent vicissim mortuum.
 Et (quantum in sese est) à ceca mortis opaca
 Oblivione vindicant.*

FRANCISCI, FRANCISCI
Regis F. primogeniti, & Galliarum (quem vo-
cant) Delphini, propinato apud Auenionem
veneno proditoriè sublati, Memoria.

*H*Vnc etiam iuuenem extinctū, rogo, cerne viator.
Hei mihi cur viuum dicere fata vetant?
Hic est quo niti regnum debebat auitum,
Spes patria nuper, spes quoque prima patris,
Pro quibus intrepidus fortem dum fertur in hostem
Ipse illum Mauors vidit & obstupuit,
Aggressusque dolo, & crudelis fraude veneni,
Sustulit, heu magnis fraus bene nota viris!
Maeste tamen Princeps. Nam te Mors ipsa fatetur,
Non aliter vinci quam potuisse dolo,
Nimirum fieres princeps Pellæus ut alter,
Consimili decuit te quoque fraude mori.

CAROLI, FRANCISCI GAL-
lorum Regis F. & Aureliorum ducis,
Memoria.

*G*Allia felici felix mihi patria nuper,
Idem etiam nuper Rēxque patērque fuit,
Ingēnium (nisi me assentatrix turba fefellit)
Cælestē & pictis amula forma Deis:

*Iámque mihi externos fors blanda parabat honores,
 Iam poteram magni Caesaris esse gener:
 Quando ferox blanda pro coniuge Parca reperta est,
 Quæ mihi pro thalamo sterneret hûc tumultum,
 Nec tam erepta mouent tamẽ hac me commoda vita,
 Quàm doleo abruptum nobile pacis opus.
 Sed quanquam haud potui pacem componere viuus,
 Quis scit ab interitu surget an ipsa meo?*

FRANCISCI BORBONII

Ducis Anguiennensis, post insignem aduer-
 sus Marchionem Vasthi in Pedemonte victo-
 riam, in ludis Aulicis infelicissimè cæsi,
 Memoriae.

*Quum nuper gladios & fortem euaseris hostem,
 Hic, Francisce, iaces, nec tamen ense iaces:
 Sed nec in hostili potuisti occumbere campo,
 Nec fortis forti casus ab hoste cadis,
 Sedibus at patriis belli simulachra cientem,
 Missa infelici sustulit arca manu,
 Arca olim (credo) Stygia compacta cupressu,
 Arca cheu quanta nobilitata nece!
 Arca in qua Parcæ Mauors absconderat ipse,
 Audiit ut factis emula facta suis.*

Sic igitur,

Sic igitur, miserande, cadis, nec cernere longum

Illatua licuit parta trophæa manu.

At si nobiscum vis fors aduersa iocari,

Cur istis mors est seria mixta iocis?

~~~~~  
G V L I E L M I L A N G Æ I I N S V -
briæ Proregis , belli & pacis artibus clarissimi,
Memoriæ.

~~~~~  
L*angeus ille magnus hîc iacet, Lector,*
Vnus Minervam colere doctus & Martem,
Quo nemo melior pace vixit aut bello:
Vita genus habes : Mortis en genus disce ,
Ætate consumpta laboribus multis,
Suis suorûmque omnium ferè exhaustis
Bonis, in usus Gallia sua, tandem
Interiit : Ergo pauper occidit, dices.
Immo locuples, cui patria debuit tantum.

ILLVSTRISS. HEROIS LV-

douici Borbonij, Condæi Principis, Orthodoxarum Ecclesiarum Gallicarum, tuendæ ex ipsis Edictis Regiis incolumitatis, assertoris ad mortem usque fortissimi, indignissimè contra iura belli cæsi, sanctissimæ & perenni Memorix.

*T*ertia pro patria repetentem pralia nuper,
 Condæum Mauors vidit & obstupuit,
 Nec tamen hinc contra concurrere viribus ausus,
 Transfosso incautum precipitavit equo.
 Ille cadit, refugit Mauors, trepidansque iacentis
 Vix audet tremula poscere voce fidem.
 Ille fidem dederat, quum latro perfidus, (eheu
 Fatale hoc vulnus Gallia tota tibi!)
 Vix bene surgentem, atque nihil iam tale timentem,
 A tergo missa fixit utrinque pila.
 Tum verò illacrymans indigna morte perempto,
 Et tantum horrescens Mars scelus ipse ferox,
 Testor numen, ait, non te Mars strauit, & istud
 Istud tu vulnus Gallia tota lues.
 Dixerat, euentusque istac iam vera probauit,
 Nec pudor est nondum vos sapuisse Phryges?

ILLVSTRIS HEROIS CAS-
 paris Colignij, magni Galliarum Thalassiar-
 chæ, Galliæ totius Phœnicis, & veri Christi
 martyris, sanctæ & æternæ Memorïæ.

*Q*ua vita huic fuerit, quæ mors, quod deinde se-
 pulchrum,

Si rogites, paucis hac tria, Lector, habet.

*Non sibi, sed Christo & patriæ Colignius heros
 Vixit: & o cur non nunc quoque vivit adhuc?*

*Proh scelus! hoc prohibet patriæ patria ipsa parentem
 Sævis dilanians unguibus ipsa suis.*

Optarunt sepelire nefas hoc flumina tantum,

Optavit tantum flamma piare nefas:

Non passa est, lacerum, mersum ambustumq; cadaver,

Quæ tandem appendit barbara turba cruci:

Ignoti donec manibus sublatus amici,

Casparus hac tenui contegeretur humo.

Quisquis es, o referas pietatis præmia tanta,

Nec sinat hoc nomen fama latere diu.

At tibi quem tumulum sic patria denegat, ecce

Construxit mundi machina tota tibi.

Sic Aqua, sic Ignis, sic Aer, sic quoque Tellus,

Namque parentarunt, Caspare magne, tibi.

Illa autem (iusta est qua Numinis ira) cadaver

Ipsa sibi, ipsa sibi est patria iam tumulus.

EIDEM.

E Cruce (proh facinus) pendet Colignius heros,
 Qui subiit Christi pro cruce mille cruces:
 Euge igitur Caspar, decorat te dedecus ipsam,
 Archetypum exemplo sic referente suum:
 At cur inuerso pendes sic corpore? versa
 Quòd tecum fuerint omnia iura simul.

*****
 INSIGNIS HEROINÆ, CAR-
 lottæ à Laual, magni illius Galliarum Thalaf-
 fiarchæ, Casparis Colignij vxoris castissimæ,
 Aureliæ, feruente ciuili bello secundo, mortuæ,
 Memorix.

*I*N superos iterum, & vera pietatis amantes
 Distringi Regum gladios, rursùmque furentes
 In sua, proh facinus! grassari vulnera Gallos,
 Denique magnanimum patriæ ac pietatis amore,
 Obiectare caput dubij in discrimina Martis,
 Heroem, Heroïna videns Carlotta maritum:
 Terrenas dudum curas sordésque perosa
 Carlotta, & cæli iam pridem ad limen anhelans,
 At potiùs moriamur, ait, tua quàm, Deus alme,
 Numina calcari his oculis cernamus, inulta:
 Vel te, te qua nos genuisti Gallia quondam,
 Cernamus semper miseram in tua fata ruentem.
 Denique, ne, chare ô coniunx, Nec plura loquuta,
 Coniugis

*Coniugis ad chari nomen, vox faucibus hæsit,
Et verba, ac vitam dolor ultimus interclusit.*

*Tam verò extincta incumbens Colignius heros,
Ergo, inquit, meliore, vale, iam sede recepta,
Teque iuuet, mens ô felix, præiisse marito.
Vos porrò exuias curate. At, tu, Deus almae,
Qui me tam vario rerum discrimine versans,
Iam tibi deuotum sacraſti, audito precantem:
Et quidquid vitæ viduo, ſolique relicto,
Nunc ſupereſt, quidquid ſupereſt mihi ſanguinis, illud
Fac tibi, fac patria morte impendatur honeſta.*

*Dixit, & ipſe ſui victor, licet æſtuet ingens
Corde dolor, iubeâtque pios intendere luctus,
Publica præpoſuit, propriorum oblitus: & arma
Circundans humeris, ſocios & caſtra reuiſit.*

*Illam autem exanimem Pietas, multumque, diuq;
Ploratam, manibus tandem extulit ipſa ſuorum:
Elatam fleuere omnes, ditèſque, inopèſque,
Ingemuère etiam Charites, luxère Camæna,
Hæſque illi lacrymas, iſtæ monumenta ſacrarunt.
At tu iſtud quicumque leges miſerabile carmen,
Non lacrymis lacrymas, non planctus planctibus
addes?*

§

§

✱

ILLVSTRIS HEROINÆ,
 Claudiae à Rieux, magni illius Francisci Co-
 lignij, Andelotti Domini vxoris,
 Memoriae.

*C*orporis atq; animi quem Claudia viua maritum,
 Summis beasti dotibus,
 Is nunc semianimis commune tibi que sibi que
 Hoc triste marmor consecrat:
 Marmor, quod lacrymas olim iustosque dolores,
 Diu loquetur posteris:
 Ergo vale, & vita fruitor meliore, beatos
 Inter beata cœlites.
 Hac eadem donec qua nos mors cruda diremit,
 Reddat secundò coniuges.

ORNATISS. VIRI N. BURDINI,
 intimi trium Galliae Regum à secretis,
 Memoriae.

*I*lle ego, cui cura, cui magna negotia Regum
 Incubuerè diu, tanta cui mole grauato
 Posse datum (nec enim certè diuinitus ista
 Tot misero collata mihi memorasse pigebit)
 Sic onus integra famaeque fidèque tueri,
 Innocua ut vitæ exemplum post fata relinquam:

Hen

Heu tamen, infelix, eheu, malè prouidus adsum,
Æternaque reus pœna: si me ante tribunal,
Christe, tuum sis, horum memor antè malorum.
Ecquid enim tanta possim pratexere culpa?
Res ego dum Regum, dum magna negotia curo,
Ab, quoties terra affixo mihi splendor inanis
Offudit misero tenebras, ne gaudia plena
Perciperem lucis! quoties turba atque tumultus
Opplere aures, tibi ne (mi Christe) monenti
Obsequeretur? quotiesque sequi me recta paratum,
Abripuit rapidus velut in contraria vortex,
Transuersum, rursusque in deuia compulit Aula?
Aula omnis sceleris mater, nutritque nefandi!
Subscripsit quoties multis manus ista reluctans,
Posthabita superum miseris mortalibus ira!
Aula apage, & procul, o proceres Regesque, valet,
Et que me bona lactastis tot falsa per annos.
Tu verò una salus hominum, solùmque precanti
Perfugium, spretis quæcunque olim ve recensve
Partim ignara superstitio, partim intulit audax
Impietas, & nunc eadem quoque monstra tuentur,
Hanc animã, Christe, hanc animã seruato benignus,
Se, errorisque suos clara tibi voce fatentem.

At vos qui turbas inter tantosque tumultus,
Rectè homines mortem meditari, & viuere posse,
Creditis, ut quos deludunt insomnia leta,
Hæc utinam faciant aliena pericula cautos.

*Talia Burdinus moriens:quem saepe diuque
 Viuum affectatus,morientem denique ridens
 Aulicus,Hac & nos olim meditabimur,(inquit)
 Interea verò vitæque aulæque fruamur.*

NOBILISS. IUVENIS GUIL-
 lelmi Reithi, Illustris Domini, Guilelmi, Co-
 mitis, Marecalli Scotiæ F.oborta rixa, Genevæ
 interfecti, Memoria.

*HEu,Guilherme,quibus lacrymis tua funera,quonã
 Fletu satis deplanxero?
 Tene igitur pietatis amor,vitæque beata
 Ardore pectus saucium,
 Per maria & terras, Arctoa à finibus ora,
 Geneva ad urbem adduxerint,
 Inflicto (heu facinus) scelerata vulnere dextra,
 Vitam Geneva ut poneret?
 Insuetumque diu pacata ciuibus urbis
 In te inchoaretur scelus?
 Nec te animi virtus iunxit generosa,suoque
 Par corpus ingens hospiti?
 Et quem sperabant auctum sperare parentes,
 Corporis & animi dotibus,
 Lugebunt vita cassum:saltémque iacere
 Tellure patria velint?
 Commissumque*

*Commissumque tibi (dicant fortassis) alumnum
Nobis, Genæua, reddito?
At vos lugubri vobis quoque voce Genæua
Audite quid respondeat.
Testor, ait, cæli verum mihi numen amicum,
Legesque testor patrias,
Displicuit facinus, quantum iustis que piisque,
Par displicere ciuibus.
Nec culpa hic nostra sceleratus viuit inultus,
Vindicem habiturus alterum:
Quinetiam hæc fanti cælesti ex arce Guiljelmo,
Vos, ô parentes, credite,
Ne me, ne iuuenem indigna ceu morte peremptum,
Auis patérque, plangite:
Cælorum at potius subitò sic arce recepto,
Vterque gratulamini.
Namque piis, ferro, placida seu morte quiescant,
Iuuenes, senesue mortui,
Quæ vitam hæc miseram lux terminat, hæc simul aui
Vsum perennis inchoat.*

ILLVSTRISS. PRINCIPIS,
 Domini Eweruini Virici, Illustriss. Principis,
 ac Domini, Domini Arnoldi, Comitis in Ben-
 theim, Tekleburgh & Steinfurt, &c. primoge-
 niti Filij, & summę spei iuuenis, immatura mor-
 te Patauij sublati, Memoria.

*E*weruine, tui spes magni magna parentis,
 Heu, quàm immaturo funere raptus abis!
 Heu, quæ te reducem externis sperabat ab oris,
 Quàm iustis mæret patria nunc lacrymis!
 Sed moderare parens, moderare & patria, luctum:
 Ecquid enim possis ille vel ista queri,
 Esse solo longum si noluit ille superstes,
 Dignatus iuuenem quem Deus ipse polo?

NOBILISS. VIRI, PETRI A
 Beza, Patris, Vezeliorum præfecti,
 Memoria.

*E*Rgo etiam extinctus gelidi sub mole sepulchri,
 Pater iaces? iaces pater?
 Nec mihi posse datum misero saltem auribus istis,
 Audire voces ultimas?
 Nec licuit vitæ certum melioris ad astra
 Votis euntem prosequi?

Non

CLARISS. MATRONÆ, Mariæ Burdelottæ, tum genere, tum virtute nobilis, matris dulciss. Memoriam.

*Vixdum viuere cæperam puellus,
Mater, viuere quando desisti,
Vt te vix ego dixerim parentem,
Vix tu me quoque filium vocaris:
Hinc lustris tibi quinque iam sepulchri
Sub hoc pondere frigidi peractis,
Nunc primùm Aonidum fauore fretus,
Heu, mater, cineres tuos saluto:
Felix, ah, nimium futurus olim,
Si natus citiùs forem vel ipse,
Vel tu mortua seriùs fuisses.*

ORNATISS. VIRI, NICOLAI
à Beza, Patruï, in suprema Parisiensi Curia, in-
tegrissimæ vitæ & famæ, Senatoris,
Memoriæ.

*M*Armores, Lector, nullas hic stare columnas,
Æra nec artificis vivere iussa manu,
Nec tumuli spectas surgentem ad sydera molem,
Qualia Mausoli fama sepulchra canit:
Sic studeat nigra vitare obliuia mortis,
Qui nil, quo melius nobilitetur, habet.
Hic verò magni quondam pars magna Senatus,
Et nullo, aut solo Beza Catone minor,
Scilicet è tumultu famam nunc capet inanem,
Extincto vivens posthumus ipse sibi!
Fas alios igitur nomen debere sepulchro,
Bezæ suum contrà nobilitat tumulum.

LECTISS. FOEMINÆ, MAG-
dalenæ à Beza, sororis charissimæ,
Memoriæ.

*E*Heu, Hendecasyllabi miselli,
Vos, inquam, miserabiles Phaleuci,
Vos, eheu, numeri seueriores,
Quæso, suggerite undiquaque quidquid
Regnat tristitia & doloris usquam,
Mæroris qui,

*Mærorisque, molestiaque, cura,
 A Egritudinis, infacietiarum.
 Nanque illa occidit, illa Magdalene,
 Communi mihi qua parente iuncta,
 Fratre cum puero soror puella,
 Ab annis simul educata primis,
 Fratrem plus oculis suis amabat,
 Et quam plus oculis meis amabam.
 Ah, inquam, occidit illa Magdalene,
 Qua nec ipsa venustior venustas,
 Ipsa nec mage suauitas suavis,
 Casta nec mage castitas vel ipsa.
 Nec tantum periit tua hac venustas,
 Et lepos, soror, omnis ille tecum,
 Sed si quid cecini Elegantiarum,
 Si nec illepidum, nec inuenustum,
 Quidquam olim potuit meum videri,
 Omne istud semel abstulere secum,
 Quate, te, soror, abstulere fata.
 Ite ergo procul, ite nunc Camæna,
 Abite, obsecro, querite otiosos,
 Et queis cuncta cadunt secundiora,
 Nullis se numeris, modisve Muse,
 Dolor sustinet iste contineri.
 Quorsum ergo immodico modos dolori?
 Quorsum istas iubeam eiulare chartas?
 An ut sint lacryma hæc mea perennes?
 Et tu cum his lacrymis soror perennis?*

CLARISS. MODIS OMNIBVS

viri, Gulielmi Budæi, Græcarum literarum in-
 stauratoris, & summi ætatis nostræ ornamenti,
 Memorix.

Ο' Σπς Βουδαῖον γλώσσης ὀνομάσατο Φοῖβον
 Ἀμφοτέρως, ὁρῶς Φοῖβον εἶπε μάλα.
 Ἀΐα δ' οὐκ εἶπεν. μείζων γὰρ ἢ ἡλίου,
 Ὃς θνητοῖσι φάος καὶ κατὰ δὺς παρέχεται.

ORNATISS. VIRI, PETRI

Stellæ, Gallorum Jurisconsultorum quondam
 in Academia Aureliensi, facilè Principis, &
 postea in Parisiensi suprema Curia Præsidis,
 meritorum ergo, constituti, Memorix.

*V*Ero, homines inter, splendore æquique bonique,
 Toto ut regnarent iura sacra foro,
 Stella hæc in terras cælo migrare relicto,
 Atque hominis faciem sumere iussa fuit:
 Sumpsit: sed superas subito remeavit ad oras,
 Nobiscum exiguo tempore visus homo.
 Et nos miramur, sublato lumine Legum;
 Regnare in medio iurgia sola foro?

E O B A N I

E O B A N I H E S S I, C L A R I S S.

Germaniæ Poëtæ, Homeri Iliada & Theocriti
Idyllia Latinis versibus feliciter interpretati,
Memoriæ.

*N*uper Lethæas Eobanum venerat Hefsum
Transuecturus aquas portitor ille Charon,
Multa minans, Siculi calamos impune poëtæ,
Mæonidaque auso surripuisse tubam:
Quinetiam media vates iam puppe sedebat,
Quum prohibens nautam pergere Mercurius,
Ne seuito, senex, inquit, sibi vindicat istum,
Istum, inquam, superum turba beata, sibi.
Nam qui aliis potuit vitam producere, certè
Infera iuris in hunc obinet aula nihil.

F R A N C I S C I P O R T I, C R E
tensis, suæ, id est, Græcæ linguæ, in Academia
Geneuensi Professoris clariss. & amici summi,
Memoriæ.

*C*Retensem patria Portum, non moribus:oras
Traxerat in Venetas quem pietatis amor:
Nec satis in Venetis nactum feliciter oris,
Quærere suadebat quod pietatis amor:
Hospitio profugum excepit, fouitque Geneva:
Exulibus portus tutus, & ora piis.

*Nec solum excepsit, sed & illum hinc inde sequutas,
 Et Porti assiduas Pieridas comites:
 Xuuias cuius matura etate sepulti,
 Hoc portu manibus composuere suis,
 Pars autem melior portu meliore potita.
 Qua Pietas illum querere iussit, habet.*

*****
 M E L I O R I S   V O L M A R I I :

patria Rotuillensis, viri spectatiss. tum pietatis,
 tum doctrinae, praeceptoris perpetua memoria
 colendi, & Margaritæ ipsius coniugis: vno eo-
 demque die fato functorum, & eodem tumulo
 conditorum, Memoriae.

*C*oniuget exemplum rarum certumque beati
 Spectate cuncti coniuges:
 Vna dies nobis Meliorem sustulit, vna
 Et Margaritam sustulit:
 Sic vno quos vita thero coniunxerat, vno
 Mors vna tumulo condidit:
 Vna ambos donec reddat lux vnius olim
 Beatitatis compotes.

I I S D E M.

*Q*uam tumulo lateat Melior Volmarius isto,
 Cui Margarita adest comes,
 Est illi cur inuideas, Mausole, diuque
 Celebrata Pyramidum strues.
 Namque nihil melius Meliore, nec India quidquam
 Fert Margarita carius.

SIMONIS GRYNÆI, MAGNI

cognomen in omni eruditionis genere adepti,
bonarum artium in Academia Basiliensi Pro-
fessoris, Memoriam.

*Ecquid ad extincti Grynai funera, Nympha,
Tingitis imbre genas largo, Rhenumq; per omnem
Turbata, magno repletis littora planctu?
Ecquid ad extincti Grynai funera, Phœbe,
Sublatum esse gemis, quem partibi cura sodalem
Fecerat, & simile adiunctum cognomen utrique?
Ecquid nunc iaculatur aquas nimbosus Orion?
Et madidam fundit lacrymosus Aquarius urnam?
Ceteraque obscuro radiantia sydera cœlo
Illustres tingunt nigra ferrugine vultus?
Ecquid ad extincti Grynai funera, Vates
Deiecti mœrore oculos, lacrymantia verba,
Et mœsto alternos trahitis de pectore versus?
O rerum sortes varia, properatæque doctis
Semper fata viris, interruptique labores!
Nunc verò quum te plangent infræque supræque
Omnia, tu Beza, Grynæ, indictus abibis?
Sancti, immo, ô Manes, ô mens super athera pridem
Vecta, pium, quasô, à nobis hoc accipe carmen,
Sic sibi Grynaum exceptum gratetur Olympus.*

Εἰς Ῥώβερτον τὸν
Στεφάνον.

Τὰς πόλ' Ἰουδαίης τε καὶ Ἑλλάδος, Ἀγσυνίης τε
 (Φεῶ, Φεῶ,) Ἀονίδας δειν' ἀπελαυνομένης,
 Λαοκίπ' ἐν μέσῃ Στεφανὸς ξεινίασσο δῖος,
 Ο Στεφανὸς, πάντων χαλκογράφων σέφανος.
 Εἰσὶ κε μισοκάλων γυναικὸς πλήθεισι δυνάμει
 Πάμπολλ' ἀθλητῆς ἀντιπαλάσας ἔτη,
 Λαοκίαν μισθὸν ἱερῆς ἤλλαξε Γενούης,
 Ἀλλοδαπῆς γαίας γαῖαν ἀμείψας ἐλῶ.
 Καὶ κεῖ χαλκοβατῇ κούραις δόμον ἑννεα δέμας,
 Εἰς μακάρων τελέως ὁλβιος ἦκε δόμοις.
 Αὐτὰρ ὅπως ἀμύχου πῦμα ξεινοιο λαβοῦσαι,
 Πλῦσσαι τ' ἰδίῳις δάκρυσιν Ἀονίδες,
 Ἐννεα τ' ἀμφὶ νέκυν ἕνον ἡμάτα κωκύσασαι,
 Τῇ δεκάτῃ χλοεῶν θάψαν ἐνὶ πεδίῳ.
 Ὡς τ' ἀμάραντον αἶν', καὶ πάντα ἐς ἡμάτα ζῶντα,
 Χαλκογράφων θάλλειν τὸν Στεφανὸν σέφανον.

ΙΟΑΝΝΙΣ

IOANNIS QUELINI SODA-

lis charissimi, Memoria.

*Ille, Calliope, Quelinus ille,
 Et tuus simul & meus Quelinus,
 Ille, inquam, in media senex iuuenta,
 Aquis interiit miser sub illis,
 Non quas fonte tuo hauserat, nec illis
 Quas secum fluuij trahunt sonantes,
 Sed quas, dum vigiles terit lucernas,
 Collectas aluit scelestus hydrops.
 Ergo sic periit tibi Quelinus?
 Ergo sic periit mihi Quelinus?
 Immo hunc, Calliope, ambo lugeamus,
 Sic illum ut sub aquis malis peremptum,
 Seruemus lacrymis aquisque nostris.*

IOANNIS DAMPETRI, MO-
 nialium apud Magdalenam Aureliæ Reçtori,
 poëtarum in scribendis Hendecasyllabis fa-
 cilè Principis, Memoria.

*Clausus cœnobio latebat olim,
 Ille Dampetrus optimus virorum,
 Princèpsque Hendecasyllabi poëta,
 Et clausus pariter latebat idem.*

*Mole corporea, haud quidem, (fatemur)
 Obesa nimis ac tenebricosa,
 Verum corporea: ac proinde tali
 Ut diuinum animum velut quibusdam
 Nexum compedibus teneret arctis.
 At nunc cœnobiique corporisque
 Vinculis Dampetrus exolutus exit,
 Doctorumque volat per ora liber:
 Qui tamen moriens, suis amicis
 Heu, quot millia lacrymationum,
 Heu, quot attulit anxios dolores!
 Non ergo occidit ipse (quod putaram)
 Occidit potius suos amicos.*

CATHARINÆ TEXEÆ,
 Virgini Aureliensi lectissimæ,
 Memoriam.

*Isto quid iaceat loco sepultum,
 Forsan scire cupis, benigne Lector,
 Et hoc dicere perlibenter optem:
 Sed quo nomine debeat vocari,
 Quidquid hoc tumulto iacet sepultum
 Posse dicere, vix puto sagacem
 Vllum, & quamlibet omnium peritum.
 Nam si ex corpore sexus aestimetur,
 Certè virgo latet sepulchro in isto,
 At quamnam ratione nuncupari*

Possit fœmina, quam timore nemo
 Turbat am nimio, aut dolore vidit?
 Nemo prosperiore sorte abuti?
 Loqui nemo, ubi fœmina tacendum?
 Nemo, quum decuit loqui, tacere?
 Choros nemo sequi parum pudicos?
 Nemo ornare comam parum pudenter?
 Nemo accersere pharmacis colores?
 Hinc vibrare oculos, & inde, nemo?
 Nemo verba loqui petulca sensit?
 Ergo vir fuit. At virum vocare
 Qua fas sit ratione, cui virilis
 Illa corporis est negata forma?
 Ergo utrumque fuit. Fuisse verò
 Cur utrumque putem, quod esse neutrum
 Probatum satis est, superque nobis?
 Diua ergo fuit, ipsa nempe Pallas,
 Qua quum fœmina sit, tamen virili
 Intus est animo, ut ferunt Poëta.
 Sed est nota satis cruenta Pallas,
 Fictorumque Deum libido turpis.
 Ergo, quid superest nisi ut putemus
 Quidam hoc in tumultu iacere, quod sit
 Fœmina, atque viro, Deaque maius?

IOANNIS TAGAVTII, PARI-
 siensis, Poëtæ insignis, Mathematicarum disci-
 plinarum doctiss. in Academia Lausanensi, ac
 deinceps Geneuensi, Professoris: in ipso ætatis
 flore mortui, Memoria.

*P*ondere, mensura, numero, vis Numinis illa
 Quacunque construxit potens,
 Appendens, mensus, numerans infraque supraque,
 Hic qui iacet Tagautius:
 Haudquaquam interiit nobis lugendus, amici.
 Sed vincla soluens corporis,
 Hinc abiit forsan cæli post concava, cæli
 Noscere paratus extima:
 Quæ quum mensuræ, numerorum, & ponderis omnis,
 Creatæ sint expertia,
 Scilicet ille suam noscendi cuncta reperto
 Quod prorsus expleret sitim,
 Corporis atque animi fruitur nunc pace, relictis
 Ponderibus, abacis, circinis.

CLARISS. VIRI, IOANNIS

Sambuci, Pannonij, vetustorum plurimorum
scriptorum assertoris, Memorix.

*D*um ciet obscuro Graias Latiasque Camœnas
Oblivionis è specu,
Sambucus, patria lumen, natúsque beando
Nostro beatus seculo,
Corporis exuviis spoliatum sustulit illum,
Mortalibus Mors invidens.
Sed quid si potiùs moriens Mortem ipse peremit,
Quam vicit in tot mortuis?

CLARISS. VIRI, IOANNIS

Cratonis, omnium liberalium artium cogni-
tione celeberrimi, trium ordine Cæsarum Im-
peratorum Archiatri, amici singularis,
Memorix.

*H*inc sibi Rhetorice totis facunda Cratonem
Asserebat viribus:
Inde sibi velut è gremio diuina Mathefis,
Clamitabat eripi:
Cæsaribus contra esse suum Medicina probabat,
Freta magnis testibus.
Et dubium certamenerat: quod sic Deus ipse
Arbiter definiit,

Vos, ait, ut vivus coluit Crato, nobile nomen

Sic fouet e mortui.

Ipse mihi verò quum sese vòsque sacrarit,

Totus esto nunc meus.

Dixit, & ille volans, terra cunctisque relictis,

Ad Deum sic transiit.

CLARISS. VIRI, CHRISTO-
phori Herdesiani, I. C. Inclytæ Norimbergen-
sis R. P. à Consiliis, veræ Religionis Assertoris
fortiss. & amici singularis, Memorix.

Conari innumeras numeris comprehendere laudes,

Merus suaserit furor,

Attamen, ecce, tua Bezam obmutescere morte,

Nec veritas, nec amor finit:

Quidnam igitur nunc Beza tuus? quod scilicet illum

Et veritas & amor iubet:

Nec tamen innumeras numeris comprehendere laudes

Conatur insanus tuas.

Innumerus verum lacrymis tua funera plangit,

Innumera qua trahunt mala.

Nam quate Pietas simul & Doctrina corona

Ornauerat superstitem,

Quàm vereor tumulo obruerit Germania tecum,

Herdesiane, quo iaces.

HVBERTI

HERBERTI LANGVETI,
Ædvi, celebre pietatis, doctrinæ, & pruden-
tiæ nomen suis meritis apud Illustr. Germa-
niæ Principes adepti, amici singularis,
Memoriæ.

*L*angueti, Lector, Germanis nomen in oris
Si quando audisti, fuerim vir qualis habeo.
Ædua me genuit tellus, Germania fouit,
Isto quinetiam extinctum dignata sepulchro.
Si rogitas forsan patria cur tam procul alma,
Hic iaceam, pepulit certè me patria nunquam,
Linquere nec patriam vitium, vel iussit egestas,
Sed Pietatis amor, sed magni fama Philippi,
Saxonicas haud inuitum perduxit in oras:
Hic ubi (Christe tui, fateor, quod muneris omne est)
Principibus, doctisque viris Languetus honestè
Transacta gratus vita, nec inutilis illi
Quæ me aluit terra, placidè post fata quiesco.

PETRI LAMONII, CAROLI
 Parisiensis Senatoris F. ingenio ab ipsa pueritia
 insignis, doctrina supra captum adolescentiæ,
 ipsis exteris Italis admirabilis, Memoriæ.

*L*amonij exuuiæ extincti florente iuuenta,
 Viator, hîc sunt condita:
Quem, truculenta licet, fleuit miserata cadentem,
His ipsa Parca vocibus,
Testor numen (ait) iuuenili in corpore cana
Tua me fefellit indoles,
Et te scribentem, te demirata loquentem,
Ætate credidi senem.
Ille autem vita certus melioris, & inter
Iam iam locandus sydera,
Tolle moras, inquit. Nam cui iuueni' ve, seni' ve,
Cælum placet, sordit solum.

ORNATISS. MATRONÆ
 Kunegundis. N. in gemellorum partu
 mortuæ, Memoriæ.

*Q*uæ tibi debebam viuens solatia viuo,
 Marite, persolui tibi:
Quinetiam moriens uno tibi bina relinquo
Partu, marite pignora:

Scilicet

*Scilicet ut quo me viuam es complexus amore,
 Hoc prosequaris mortuam:
 Sic moriens Kunegundis ait, quámque ipsa reliquit
 Vitam gemellis contulit.*

*****
 N. C A N Æ Æ, N. C A N Æ I,
 ornatiss. viri F. simul natæ & mortuæ,
 Memoria.

*H*lc Canaa sita est cognomine, nomine nullo,
 Cuius penè eadem vitæque mórque fuit,
 Quòd si sanctorum meritò mors esse beata
 Creditur, atque pia sancta propago domus,
 Sanctorum certè tantò felicior est sors,
 Quantò est illorum mors properata magis,
 Quânam igitur tandem iusta ratione fleatur,
 Quàm citò nata solo, tam citò iuncta polo?

*****
 C O N R A D I G E S N E R I T I G V -
 rini, Doctoris Medici, verè πολίτης, & omnis
 animantium ac plantarum historiæ diligentiss.
 perscrutatoris Memoria, Carmen ὁπτιμικτόν.

*T*E cælo mutante solum, Gesnere, volucres
 Quacunque pennis aëre permeant,
 Repleuere modis omnia tristibus,
 Migrantem amicum extrema supra sydera

Omnes cum sonitu graui insequuta.

Te caelo mutante solum, Gesnere, feroces

Cemunt in antris belluae,

Et stabulis pecudes relictis.

Te feri gemunt colubri, sibilis lugubribus,

Imisque quotquot sub cauernis

Occulta terrarum colunt,

Et flaccidum planta virentes,

Et pallidum flores nitentes,

Et marcidum arbores comantes.

Regna te per humida,

Et belluosus qua ferit undique

Reboantia littora Pontus,

Planctu sonoro deflet Amphitrite,

Et liquidis sub aquis pisces natantes mutitant.

Natura te omnis, denique, ut fidu suoru antistite

Plorat sacrorum, muta

Futura deinceps, ni loquaris mortuus.

Hac inter, tibi turbatus, Gesnere, parentat

Bezatuus, vati vates, & amicus amico,

His incompósitos innumeris numeris.

D. MARTINI LUTHERI, MA-
gni, diuinitus ad Ecclesiæ Christianæ, aduersus
Antichristum Romanum instaurandæ, assertio-
nem missi, Memorix.

*R*oma orbem domuit, Romam sibi Papa subegit,
Viribus illa suis, fraudibus iste suis.
Quantò isto maior Lutherus, maior & illa,
Illum illamque uno qui domuit calamo?
Inunc, Alcidem memorato Græcia mendax,
Lutheri ad calamum ferrea claua nihil.

D. PHILIPPI MELANCHTHONIS,
communis, tum Sacrarum, tum humanarum li-
terarum suo seculo parentis, & innocentiss. vi-
tæ exempli singularis, Memorix.

*E*T tu igitur, tandem tumuli sub mole repostus,
Die, ô Philippe, nunc iaces,
Et quam inuidisti viuus tibi tute quietem
Cunctis quietem dum paras,
Ipsa tibi cura, & sancti peperere labores,
Charum, ô bonis cunctis caput?
At tu funde rosas, funde isti lilia tellus,
Vt lilia inter & rosas,

*Quo nil candidius fuit & nil suavius unquam,
 Recubet Melanchthon molliter:
 Et grauis huic ut sis caueas iuuenisve senexve,
 Qui nemini vixit grauis.*

E I D E M.

*C**Vi niueus toto regnabat pectore candor,
 Vnum cui cælum cura, labôrque fuit,
 Num rogitas qua sit dictus ratione Melanchthon?
 Nempe mare Euxinum qua ratione vocant.*

HVLDRICI ZVINGLIÏ, AL-
 terius diuinitus missi diuinæ veritatis asserto-
 ris, Tigurini Ecclesiastæ, pro patria cæsi, pro
 Christi Euangelio cremati, Memoria.

*Z**Vinglius arderet gemino quum sanctus amore,
 Nempe Dei in primis, deinde etiam patriæ,
 His sese in solidum deuouerat ipse duobus,
 Nempe Deo in primis, deinde etiam patriæ.
 Quàm bene persoluit simul istis vota duobus,
 Pro patria exanimis, pro pietate cinis!*

MARTINI

MARTINI BUCERI, SUMMI
in Argentinensi Ecclesia Theologi, & acerrimi
diuinæ veritatis, in plurimis Germaniæ comi-
tiis assertoris, ac tandem post ipsam mortem,
barbarè à barbaris, Christi odio, cremati,
Memoriæ.

*N*Atales, Bucere, tuos Germania iactat,
Natalibus felix tuis,
Quis verò & quantus fueris tua scripta loquuntur,
Ad littus orbis ultimum.
De vita si quis rogitet, Germania dicet
Inuita Bucerum expuli.
Ast ego sic pulsum (pia dixerit Anglia) fovi,
Tandémque texi mortuum.
Verùm mox eadem (factum ô immane) sepulchro
Flammis cremavit erutum.
Fallor ego, totus terrena facis an expers,
Bucere, cælum sic tenes?

IOANNIS OECOLAMPADII,
Basiliensis Ecclesiæ beati instauratoris, summæ
tum doctrinæ, tum pietatis viri, Memoriæ.

*O*Ecolampadius serena nuper
Lampas, æde sacra Dei coruscans,
Qualis limpidiorve, puriorve,

*Vix ullis micuit lucerna seclis,
 En mortis iacet obrutus tenebris:
 At vobis malè sit mala tenebra
 Lucis munere qua breui fruentes,
 Eheu, nos miseros homunciones
 Nocte sic premitis tenebricosa.
 Sed bene hoc cecidit, nigræ ô tenebra,
 Quòd dum ipsam petitis, mala, lucernam,
 Laternam tamen obruistis vnam:
 Laterna vt lateat quidem hic sepulta,
 Ipsa sed magis emicet lucerna.*

HENRICI BVLLINGERI,
 Ecclesiastæ Tigurini spectatiss. doctrinæ, pieta-
 tis, & eximij candoris viri, Memoria.

*D*octrina si interire, si Pietas mori,
 Occidere si candor potest:
 Doctrina, Pietas, Candor, hoc tumulto iacent,
 Henrice, tecum condita.
 Mori sed absit illa posse dixerim,
 Quæ viuere iubent mortuos.
 Immo interire forsân illa si queant
 Subiréque tumuli specum,
 Tu tu, illa doctis, tu piis, tu candidis,
 Et non mori certissimis,

Edaci

*Edaci ab ipsa morte chartis asseras,
 Ipso approbante Numine.
 Fœdus beatum! mortuum illa te excitant,
 Et tu mori illa non sinis:
 At hunc, amici, cur fleamus mortuum,
 Qui vivat aliis & sibi?*

P E T R I M A R T Y R I S, V E R M I -
 lij Florentini, summi in Germania, Anglia, &
 Heluetia Theologi, & viri planè incomparabi-
 lis, Memoria.

T Huscia te pepulit, Germania & Anglia fouit,
 Martyr, quem extinctum nunc tegit Heluetia,
 Dicere quæ si vera volent, re & nomine dicent,
 Hic fidus Christi, credite, & super erat.

W O L F G A N G I M V S C V L I:
 Theologi merito suo celeberrimi, Bernensis
 Ecclesiæ Doctoris, Memoria.

*M*agno hac funera Musculo parantem,
 Magnum dicere musculum Latinis
 Quum sit auribus insolens, cachinno
 Num Bèzam excipies viator? Atqui
 Rideas licet omnibus cachinnis,

*Magnum dicere Musculum iuuabit,
 Magni ad funera Musculi iuuabit,
 Lacrymantibus omnibus Phaleucis,
 Responentibus omnibus Camænis,
 Eheu, Muscule magne, personare.
 Quem si seriùs hinc abire paulò
 Siuisset bene cœpta finientem,
 Vita immensus amor beatoris:
 Iacères merita perempta morte,
 Quæ nunc ingluuiem horridam sacrati
 Christo pascere (heu) gregis cruore,
 Romano Lupa desidens in antro,
 Orbis magnanimos vorans Monarchas.
 Magnum & dicere Musculum pudebit?*

*****
 RODOLPHI GVALTERI, ET
 Ludouici Lauateri, Ecclesiæ Tigurinæ sapien-
 tissimorum Pastorum, & doctissimis scriptis de
 Christiana Ecclesia optimè meritorum,
 Memoria.

*Semper ego infelix lugenda in funera fratrum,
 Viuam superstes omnibus?
 Et quos morte sequi morientes non datur una,
 Moriar in illis millies?
 Sic me quantumuis annis, Lauatere, priorem
 Heu morte prateris cita!*

Sic me,

*Sic me, idem tecum in lucem quem protulit annus,
Gualtere magne deferis?*

*Heu quales, quantique viri! tenebrisque sepulta
Vah, quanta mundi lumina.*

*Sed postquam infensi ingratis mortalibus ira
Sic iusta Numinis iubet,*

*Qui sanctè in terris mecum vixistis, amici,
Cælo priores viuite.*

*Hæc eadem donec quæ nos nunc separat, vnâ
Inuita mors reuinciat.*

RODOLPHI GVALTERI,

Rodolphi F. vnici, immatura morte
sublati, Memorix.

*A*gricolæ qualis felici consita dextra,
Pingui culta solo, mox sese surrigit arbos,
Et patulos primis iam ramos induit annis:
Quam circum residens exultat rustica pubes,
Fructibus admirans iam fætam, & tegminis umbra
Tutantem Solis pecudes torrentis ab æstu:
Quam si forte ruens vasto malus impete turbo
Præcipitem dedit, & radicibus eruit imis,
Illacrymans illam qui seuerat antè colonus
Respicit, absentemque homines pecudèsq; requirunt:
Talis (si fas est paruis componere magna)
Ille tuus Gualterus erat, Gualtere: parente

*Digna suo soboles: qui numine natus amico,
 Excultusque tibi teneris feliciter annis,
 Ingenio tantum referebat & ore parentem:
 Spes patriæ iam magna sua, diuina tonantis
 Ipsius nuper quum dependeret ab ore.
 Quem nimis (ah) nobis properata morte peremptum
 Iure gemens tecum nunc patria mæsta requirit.
 Nosque adeò, tecum damna hæc communia passi,
 Prosequimur lacrymis pariter communibus omnes.
 Verùm fallor ego: nec enim ceu fulminis ictu
 Aut vi alia maiore ruit radicitus arbor,
 Et nunquam reditura iacet: sic improba nobis
 Gualterum, Gualtere, tuum mors sustulit: imma
 Ut translata nouo crescit fecundior aruo
 Planta, tibi sat a sic proles, Gualtere, nouella
 Est euulsa solo simul, & simul insita cælo:
 Pulchrior o quanto, quanto formosior illa,
 Quam tu natiuo sperasti cernere rure
 Frondentem, ramisque procul spectare comantem.
 Plus igitur iuuenis moueant nos tanta beati
 Commoda, quàm quæ nos incōmoda cuncta fatigant:
 Solenturque tuos illius gaudia luctus.
 Nec tu, grex, lacrymis indulge: namque superstes
 Ecce parens Gualterus adhuc tibi sufficit umbras,
 Quem circum ramis nemus undique surgit opacum,
 Quale sibi totus meritò desideret orbis.*

ANDREAE

ANDREÆ HYPERII BELGÆ,
Marpurgensis Ecclesiæ Doctiss. & orthodoxi
Doctōris, Memoria.

*Non Hyperis dedit hoc (Hyperī) tibi patria quōdā
Quod superis potiūs ducis cognomen ab oris:
Nec tibi fors olim tribuit temeraria norren
Andræ: at ipsa suo te ornavit nomine Virtus.
Hoc sancti mores, teneris hoc omnis ab annis
Vita probat, superū cura cœloque sacrata.
Ecquis enim meliūs, quīsnam te fortiūs uno
Tarpeia aggressus depellere rupe tyrannum?
Certius aut quīsnam erranti per devia turba
Commonstravit iter superas quod ducit in arces?
Maacte igitur virtute, Hyperī, quem nec fera totum
Mors domuit, totum servant nec claustra sepulchri,
Quin superi meliore fouent iam parte receptum:
Altera dum, tumulto quæ nunc pars clausa, quiescit,
Examinisque licet iam cœli ad limen anhelat,
Euigilet felix: & quod tu diceris, illud
Euadas, Hyperī, tum re, tum nomine totus.*

IOANNIS HALLERI, BER-
nensis, verè fidi Ecclesiastæ, Memoria.

*Si quàm sana fuit tibi mens, Hallere, fuissent
Tam sana in vegeto corpore membra tibi:*

*Te frueretur adhuc, quæ te nunc, Berna, requirit,
 Et tu plebe tua nunc fruereris adhuc:
 Tu tamen es vita felix meliore potitus,
 Infirmi exutis corporis exuviis.
 Est etiam unde suum soletur, Berna, dolorem,
 Orba suo quanuis iure parente gemat.
 Nam quæ in te vitæ exemplum duntaxat habebat,
 Exemplum sanctæ nunc quoque mortis habet.*

—————
 ZACHARIÆ VRSINI, SILESII,
 viri in omni disciplinarum genere exercitatiss.
 Theologi summi, vitæ inculpatæ, iudicio ad-
 mirabili, laboris indefessi, chariss. in Christo
 fratris, Memoriae.

*V*Rsinum dederas unum, Deus optime, nobis,
 Sufficeret nobis tua qui penè omnia solus:
 Sive homines ille humana ratione doceret,
 Artibus excultus cunctis: sive entheus illum
 Spiritus arcanos depromere pectore sensus
 Iusserat: & sacri quætientem lampada verbi,
 Discutere errorum nebulas: cunctosque ruentum,
 Diuinis fretum telis, hinc inde luporum
 Rumpere, tutantem Christi diuinitus agnos.
 Ergo quid, Vrsino properata morte perempto,
 Crediderim superesse gregi, qui sicut in uno
 Cuncta habuit quondam, sic cuncta amisit in uno?

Sic

*Sic ego, multa gemens, & planctibus aera cōplens:
Quum Deus excelsa miseratus ab arce gementem,
Pone modum lacrymis, inquit, Vobisque sibi que
Viuat, qui vitam impendit vobisque, mihi que.*

*Ergo, Vrsine, absit, nobisque, tibi que, Deoque
Vt te viuentem, deinceps ceu lumine cassum
Ploremus stulti: quem tot tantique labores
A Eternum aeterna consecrauerunt saluti:
Et quibus hosce lupos tecum victricibus armis
Fregimus, in media nobis quum morte relinquant,
Nempe etiam nobis verè post funera viuas,
Et viues, donec cælorum regia tecum
Felici excipiat functos certamine cunctos.*

C A S P A R I S P E U C E R I M E M O -
riæ, Casparis illius Peuceri, clariss. virtutibus o-
mnibus viri, F. magni illius Philippi Melanch-
thonis N.

*P*Euuceros habuit nuper Germania binos,
Vnum patrem, natum alterum:
Dignum isto patrem nato, natumque parente:
Vtrumque patria decus:
Quorum seruatum nobis diuinitus illum,
Amant boni, timent mali.
Hunc verò nimis, ab festina morte peremptum
Cum patre nunc deslent boni.

*At tu Peuceriis quam dura hac fata duobus
 Frui vetant, Germania,
 Si sapias, hunc serua, quo saluo diues habebis
 Quod orbis inuideat tibi.*

IOSIÆ SIMLERI TIGVRINI,
 eruditiss. Theologi, & renouatorum, tum Aria-
 norum, tum Eutychianorum fortiss. inter alios
 domitoris, Memoriae.

*Simplere, mi Simplere, quo superstitē
 Tot mortui reuixerant.
 Quos ira nobis Numinis tam pauculis
 Ademit annis plurimos,
 Simplere, quem tremuit renatus Arrius,
 Tremuit renatus Eutyches,
 Castator ille Polonia, hic Germania,
 Lasi flagella Numinis.
 Heu, subita & immatura te mors auferens,
 Quam multa tecum sustulit!
 Lamenta amicis quanta, quot iustissimos
 Secum dolores attulit!
 Quos inter, ecce Beza quondam haud ultimus
 His irrigat te lacrymis.*

CASPA-

CASPARIS OLEVIANI, TRE-
uirenſis Theologi, doctrina, pietate, innocentia
vitæ inſignis, fratris coniunctiſs. Memoria.

E Heu, quibus ſuſpiriis,
Eheu, quibus te lacrymis,
Oleuiane, planxero?
Nam dotibus pares tuis,
Doloribus pares meis,
Queſtus modòſque flebiles,
Non pectus hoc ſuggeſſerit,
Non iſtud os effuderit.

Non ergo Beza te tuus,
Oleuiane, planxerit?
Spirabit immo quandiu
Te Beza flebit tamdiu,
Mors ipſa donec, qua mihi
Oleuianum ſuſtulit,
Oleuiano me meo
Inuita iungat redditum.
Cœleſtem ut intra regiam,
(Qua iam tui parte altera,
Chriſto potitus es duce,
Et Beza, quò nunc geſtiens
Magnis anhelat paſſibus,)
Certis uterque iubilis,
Mergamus hæc ſuſpiria,
Perennibùſque gaudiis
Has obruamus lacrymas.

IOANNIS CALVINI, GENE-
 uensis Ecclesiastæ, solidissimæ eruditionis, iu-
 dicij acutissimi, indefessi in vera pietate longè
 latèque propaganda athletæ, innocentis. vitæ
 simplicitate, in ipsa quoque morte & sepultu-
 ra, testata laudatissimi, Memorix.

*R*oma ruentis terror ille maximus,
 Quem mortuum lugent boni, horrescunt mali:
 Ipsa à quo potuit Virtutem discere Virtus,
 Cur adeò exiguo, ignotòque in cespite clausus
 Calvinus lateat rogas?
 Calvinum assidue comitata modestia vinum,
 Hoc tumulo manibus condidit ipsa suis.
 O te beatum cespitem tanto hospite!
 O cui invidere cuncta possint marmora!

E I D E M.

*T*è viuo, Caluine, fuit mihi viuere dulce,
 Hei, quàm dulce fcret, te moriente, mori!
 Et tamen est, fateor, grata hoc mihi nomine vita,
 Quòd tibi quas fundam sufficiat lacrymas.
 Viue igitur, Beza, in luctus, tibi ut usque perennes
 Caluini in tumulum vita ministret aquas:
 Iunctura absenti donec te rursus amico,
 Mors pariter vitam finiet & lacrymas.

EX MVL.

EX M V L T I S I N E V N D E M

Hebræis, Græcis, Latinis, Gallicis, magnorum

virorum in eundem scriptis Epitaphiis,

hæc paucula visum est seligere

quæ hic apponere-

mus.

ANTONII CEVALLERII,

Sanctæ linguæ in Academia Geneuensi

Professoris.

הַקְנִיָּה הַזֹּאת בְּמוֹת הָרַב יוֹחָנָן קִלְוִינֹם

קוֹנֵן תַּלְמִידוֹ הַצֶּעִיר הַמְּכֻנָּה קוֹלֵרִיאֹם

הַכְּנִים בֶּן-נֹון הַנְּגִיד בְּיָמָיו

בְּבֶשׂ חֶלֶק הַזֹּהִיר בְּטָרָם סָף :

כִּי אֵל עָשָׂה קִלְוִינֹם לְעַמּוֹ

וְכֵן רוּחוֹ אֵל-אֵל רוּחוֹת נֶאֱסָף

ΕΡΡΙΚΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ.

Παππολάτται, λί πόσον πύχυν μέρω δίχ' ἔαθε,
Ὡς περφυζόντες ἀπαξ ἔδε παλαισμοσιών;

Κεῖται ὅς πληγαῖς ὑμᾶς κατέκοψε παλαιῆς,

Πολλάκι παμπόλαις, παππολάτται σκύλακες.

Ἄλλ' οὐ πῶ γύγυ θονόεντα παλάσματα κείται,

Οἷς ἴππ' ἰπὸς ὑμῖν ἀντεπάλασεν ἔτη.

Ὅπλα μὲν εἰ γύγυ καὶ ἀπνόου ἔμπνοα ἔμπης,

Αἰδιδόν τε μὲν εἰ ἔμπνοα ὄντα χροόνον.

ΦΛΩΡΕΝΤΙΝΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥ

ὡδὴ ἴππ' ἰπὸς εἰς τὸν αὐτόν.

Στρωφὴ α̃.

Πολυκάμπου Πινδάρου

Ποικίλων ὕμνων ὁπαδὲς,

Σύνδικον μοισαῖν κτέανον,

Στεφάνων χλιδαῖς καλῶν

Ἐμπρὲς πρὸς ὦ χρυσέα φόρμιγγ' αἰοῖδ',

Ἡ ῥά σ' ἐγὼ κατελέγξω, εἰ μιματῆς

Δαιδαλοπήχων γνῶμαι

Σὺ δ' ὁ ἄρχον, Θεοδινὲς ὕδαρ

Ἀντλέων ἱεῖας ἐν Δίρκῃς,

Ἄφθιπον καμᾶσαι ἄνδρα.

Ἀντιστροφὴ α̃.

Ἄξιός τ' ἀνὴρ μεμίχθαι

Εὐλόγοις β' δ' οὐξ αἰοῖ,

Εὐκλεῆς ὡς ἀθλοφόρος

Ἐν ἀγῶσιν ἄρματος.

Ἀλλὰ γ' ἀμνηχαντα κῶδος κλείξεν

Λαμπρῶς

Λαμψέσθ' ἄτων ἀνέρον γῆρυν δ' ἔοικα

Ὀρνέων κακοῖς ἐέλζειν

Γρὸς μὲν ἴφωνον ἀηδονίδα.

Ἀλλ' ὅμως ἀρκεῖ θέλημα

(Φασίν) ἐν τοῖσιν μεγίστοις.

Ἐπώδ' α.

Καλῶνε, γὰρ μὲν δυνάτην

Μὴ νεμέσαι,

Μικροθέου δέ τε φωναῖς

Δέχνυσ' δι' ἡμῶν χάριν.

Τὰ περθεῖται γὰρ φερέϊνος

Οὐκ ἀντιτάχθη μερόπων σοὶ

Ζῶντι, κ' ἀνδρωθέντι γῆα.

Ἡ' λιον δ' ὥσπερ, θεός

Φωλιζέμεναι χθόνα σε

Στήσεν ἀκλίνεσσιν αἶ-

φθάρτοις σοφίης αἴνον πνύματι λᾶτου.

Στ' φη' β.

Τίς τῆς δ' αἴγλης ἀπυθῆς,

Τίς θεογλώτων δὲ βίβλων;

Σῶν σέλας θείων σελίδων

Μέροπας ἐπιβόλους

Θῆκεν, ὄνειροσεβεῖς γὰρ πρὶν ποτ' ὄντας,

Οὐδ' ἀποπον τερατάρων ἐκ διώκει

Συχνός, ἐκ σῆς δ' αἰχνοῖας

Χριστιανὸς πολὺς ὠσεβέας
 Ἐντολὰς ἔγνω, μάθεν τε
 Ἐξοχ' αἰδεῖσθαι τὸ θεῖον.

Ἀντιστροφὴ β'.

Ἐκ σέθεν δ' αὐτὴ Γεβ' εὐνα,
 Ἰεραὶ πόλεις ἀκούει·
 Ἐκ σέθεν δι' ἰσχύεισιν
 Τὸ, Μετὰ σκότος, Φάος.
 Καὶ γὰρ διεσκέδασας τὴν τοῦ σκοτεινοῦ,
 Φέγγος ἀναχρόμῳ τὸ χριστόδεκτον.
 Νῦν δ', αἰοιδίμῃ Γεβ' εὐνα,
 Σὸς καλὸς ἥελιος τὸ πρὸν
 Κάλλος ἡμαυροσε, φῶς δέ
 Αὐτῷ δὲ ἔξάλλαξεν ὄρφνη.

Ἐπωδὸς β'.

Οὐ μὲν θανάτου δίχην αὐ-
 τὸς λανθανέμου,
 Κάλλιπε δὲ φλόγα θαλπνύω,
 Πῦρ τ' ἐνεργὸν ἐν χθονὶ,
 ὅθεν τ' ἀνεζωρησέται
 Μικρὸν ὄμιλος ἐτέρων τοι
 Ἡλίων· αἰεὶ δὲ ζῶσι
 Πανταχρὸς· μῶρος δὲ γε
 ὧδωσέ μιν ἀπερόσιτον
 Πρὸς Φάος, τῆς δ' ὠσεβεῖς
 Μόνοι μετέχον ἐν δίφρῳ χρυσελάτῃ.

T V M B E A V A V M E S M E .

Jean Caluin, par Antoine de Chandieu,
dit Zamariel.

*Q*uand le ciel retira le Theologien,
Qui docte a surmonté la Papale ignorance,
La terre ayant perdu sa plus grande excellence,
Tu es (dit elle au ciel) enuieux de mon bien.

I'ay pris (respond le ciel) celuy qui estoit mien,
Le couronnant du prix de sa ferme esperance:
En terre il ne pouuoit faire sa demeureance,
Car il estoit celeste, & non pas terrien.

Cessez (dit l'Eternel) & vous l'aurez tous deux:
Car ie luy ay donné vn nom tant glorieux,
Qu'il n'y a mort, onbly, ne tombeau qui l'enferre.

Le ciel aura l'esprit, la terre gardera
La gloire de son nom: & immortel sera
L'esprit viuant au ciel, le nom viuant en terre.

A V T R E .

*J*E pensoy que la mort auroit trop tost fermé
L'œil, l'aureille, & la bouche, à ce chef venerable,
Qui a veu & ouy le fruiet inestimable
De son dire excellent, entre tous renommé.

Car maintenant son corps qui demeure enfermé,
Aueugle, sourd, muet, au tombeau qui l'accable,

Ne voit & n'oit plus rien, & sa bouche admirable
Ne peut plus enseigner son troupeau bien-aimé.

Mais quand ie pèse aux maux suruenus après luy,
Et qu'on ne void, on n'oit, on ne dit plus qu'ennuy,
Que guerre que tourment, qui de si pres nous touche:
Alors ie cognoy bien, Calvin, que tu es mort
En un temps propre à toy, & qu'heureuse est la mort
Qui t'a fermé ton œil, ton oreille, & ta bouche.

A V T R E.

Lors que Calvin changea ceste vie mortelle
Al'Eternel repos de sa felicité,

L'ennuyeux mois de May, qui le nous a osté,
Changea tout au rebours sa façon naturelle.

May, qui doit resjouir la terre vniuerselle,
Et reuestir les champs de sa verde beauté:

May, qui doit descourrir la riche nouueauté

De mille & mille fleurs, que la terre nous cede:

May nous a despouruilles de tout contentement,

May a changé son verd en dueil & en tourment:

Bref, ce May fut un mois au mois de May contraire.

Car au lieu d'en donner, il a pris nostre fleur.

Mais en l'ostant du monde, il n'a pas sceu tant faire,
Qu'au monde il n'en demeure vne immortelle odeur.

CLA-

CLARISS. VIRI, D. IOANNIS

Sturmij, summam pietatis, eruditionis, facundiae laudem adepti, summis Regibus & Principibus grati, de ciuitate & Academia Argentinensi optimè meriti, Memoriae.

*Si laudem Pietas ullam sincera meretur
Veris suis cultoribus:*

Eximia si qua est Doctrinae gloria: doctæ

Est si qua laus facundiae:

Si summis imisque piis placuisse, malorum

Hostem fuisse perpetem,

Est vita locuples testis vindæque probata,

Ipsis crepantibus inuidis:

Ecquis te, Sturmij, vixit felicior? ecquis

Te mortuo beatior?

Non igitur, Sturmij, te lugeo, lugeo nullos

Superesse nobis Sturmios.

SPECTATISS. TVM PIETA-

tis, tum doctrinae viri, Theodori ZWingeri, verè polyhistoris, & alterius nostri seculi Varro-
nis, Memoriae.

SI perspecta tibi viuo quaecunque fuerunt,

ZWingere, hac tenui contegerentur humo:

*Ipsū humus hac caperet (dictū mirabile) cælum,
 Et quicquid tellus, quicquid & aquor habet.
 Quinetiam quicquid gestū terræque marique,
 Mundi ex quo fulsit tempore prima dies.
 Noluit hoc cui sunt humana negotia cura,
 Sed simul & nobis cauit & ille tibi.
 Namque tui melior fruitur pars altera cælo,
 Altera vincenda pignora mortis habet.
 Illa tibi vero tanto congesta labore,
 Scriptis salua manent condita cuncta tuis.*

P E T R I M O N A V I I V R A T I -
 flauiensis, S. C. M. Medici, viri trium lingua-
 rum & omnium liberalium disciplinarum co-
 gnitione insignis, Memoria.

*D*Vm qua sint morbis medicamina certa, Monavi,
 Sedulus inquiris, metuens Mors ipsa morari
 Scuitiam ipsius ne posses arte reperta,
 Seruandis intentum alijs, vitæque tuenda
 Immemorem propria, te funere mersit acerbo.
 Sed quid si potius sese Mors ipsa fefellit?
 Suetus enim morbos non Mortem vincere viuis,
 Vita nunc vera sanctè moriendo potitus,
 Quadam etiam mortem docuisti morte domari.

E I D E M.

E I D E M.

SI qui nunc tacet, hoc iacens sepulchro,
 Aut ipsum queat hoc loqui sepulchrum,
 Eius nomine quem tegit sepultum,
 Audires subito tuas, Viator,
 Qui linguis tribus insonans ad aures,
 Te quotcunque, tribusve, pluribusve
 Sunt rectè utiliterque scripta linguis,
 Argutè, solidèque perdoceret.
 Sed quum nec queat hoc loqui sepulchrum,
 Nec qui nunc tacet hoc iacens sepulchro,
 Discas ex alijs licebit illa.
 Tantilla sed enim mora, Viator,
 Petrum hic discite Monanimum iacere,
 Tres nuper solitum sonare linguas,
 Bonis que omnibus artibus politum:
 Sed cuius solidam eruditionem,
 Candoremque animi, piis que mores,
 Nulla sit potis explicare lingua.

N. FABRICII NORLINGENSIS,
 infimæ puerorum Scholæ, in discendis primis
 literarum & Logistiques rudimentis Magistri,
 diu & singulari cum laude, hoc munere defun-
 cti, Memoriz.

*C*aptet auarus opes, petat ambitiosus honores,
 Huius quos vita simulachrum fallit inane:
 Rectius o quanto vixit Fabricius ille,
 Quem pueros inter medium, teneramque iuuentam,
 Litterulas patriæ monstrantem pingere lingua,
 Et numerorum artem mira simul arte docentem,
 Coniuge post decadas septem, & tres insuper annos
 Elata, nonam decada, anno vix minùs vno,
 Explentem, atatis placide sanctæque peracta,
 Dilexit viuum, deflet Norlinga sepultum.

ANTONII CHANDÆI, SIVE
 Sadeelis, Forestani ex nobiliss. Chandæorum
 familia, Theologi summi, Parisiensis instaura-
 tæ orthodoxæ Ecclesiæ, Deo duce, fundatoris,
 & Matæologorum Sophistarum domitoris,
 Memoriz.

*E*sse quid hoc dicam, toties cur impiger olim
 Supremum suctus persolvere munus amicis,
 Solus ego mutus, nullo nunc digner honore
 Te, Sadeele, fuit quo non mihi charior ullus,

Nemo

*Nemo bonis vixit cunctis magis dignus amari?
Te, Sadee, gemens omnis quem turba piorum,
Tot meritis obstricta tuis, sibi luget ademptum.
Et reliquis, cheu, taceam mœrentibus unus?*

*Hæc ego dum mecum: cælo ceu missus ab alto
Nuntius hæc visus voce obiurgare gementem:
Ne mirare tua si nunc tibi, Bezæ, sorores
Respondere negant, toties totiesque vocata,
Nanque suo in cælis hilares gratantur alumno,
Nedum ut verba tibi tristes lugubria dicent.
Et quid, stulte, paras? quamam hæc amentia, velle
Versiculis ornare, omnis qui laudis honorem
Exuperat, nec quem possis ornare canendo:
Sed quem mirari sat possit nemo tacendo?*

*Ergo indicta mihi servabo silentia Beza,
Expectans potiùs, tua dum vestigia sectans,
Mi Sadeele, tibi vitali funere reddar.*

CLARISS. VIRI, IOHANNIS
Posthij, in aula Illustriss. Principis Comitis Pa-
latini Electoris, Medici, spectata, tum pietatis,
tum doctrinae, tum probitatis, viri, Memoriae.

*E*Rgo etiam, Posthi, nobis te sustulit illa
Iungere mors gaudens funera funeribus?
*Q*uin etiam innumeros in te mors sustulit uno
Sanari medica qui potuere manu?

*Ergo Palatina meritò ploratur in urbe,
 Atque suis lacrymas Neccarus addit aquis?
 Ergo sibi tecum delamentantur ademptas
 Delitias, Phæbus, Pieridésque suas?
 At tu, cui in cælum pietas comes hasit eunti,
 Cui probitas nomen summa perenne dedit,
 A Eternum gaude, dum nos post terga relictī
 Istud idem ad superos acceleramus iter.*

*****
 IN EIVSDEM POSTHII OBITVM
 placuit adiicere Epigramma Io. Paludij
 Philophili.

*H*Eu fama infelix! Necro qua tristitia narras?
 Teutonia lumen Posthius occubuit.
 Occubuit, cuius vixit sub pectore Phæbus,
 Ingenio Pallas, gutture Mercurius?
 Occubuit, vitam potuit qui reddere multis?
 Cuius vita Deo tota dicata fuit?
 O vitam haud vitam, non gaudia gaudia, lux nox,
 Si pro virtutum das cumulo, tumultum.
 Tanto sed nobis magis hac mors vënit amara,
 Quanto nos arsit Posthius ille magis.
 Est Deus in cælis, cuius mens provida sancta est,
 Parendum est, quò nos fata Deusque vocant.

PSIT.

PSITTACO, SPECIE QVA-
dam mœroris, Domino ægrotante,
mortuo.

*Psittacus Eois quo nullus missus ab oris,
Humanos finxit doctius ore sonos,
Quo nullus, vel amabilius, vel suavius, omnes
Dilecto fecit delitias Domino,
Languentem miseratus herum mox languit ipse:
Et fuit (ô fatum!) tam grauis iste dolor,
Ut pia maluerit vitam finire volucris,
Tot mala quàm Domini tam diuturna pati.
Fallor, an ex hominum infidis nunc cœtibus, exul
Ad genus hoc volucrum fugit amicitia?*

Auiculæ Acanthidi.

*ERgo etiam innocua Mors insidiata volucris?
Pieridibus guttur sacrum,
Guttur quo nullum resonantes purius auras
Amabili impleuit sono:
Guttur quo nullum teretes demulserat aures
Vel plenius, vel dulcius,
Siue graui, seu voce melos resonaret acuta,
Clarumve fuscumve modulans,
AEterno infelix (ah fata, ah aspera fata)
Damnauerit silentio!*

**Non igitur deinceps, mea dulcis auicula, tecum
 Curis solutus colloquar!
 Nec Domini digitum multo cum murmure punges,
 Et rostro, & alis increpans!
 Nec Domini subito blando pacata susurro,
 Pascere eiusdem manu!
 Nec lucem arguta venientem voce salutans,
 Pigrum excitabis ex thoro!
 Nec te cunctarum volucrum referente canores,
 In te unica omnes audiam!
 Finieris igitur, mea dulcis auicula, postquam
 Mortis necessitas iubet:
 Finieris, inquam, pariter vitæque modòsque,
 At canere tibi non desinam.
 Quin potius numeris numeros pensabo vicissim,
 Cantùsque referam cantibus:
 Vt cuius nequissimæ voces perferre, canorum
 Inuita Mors tumultum audiat.*

PSEVDOMONACHI FRANCISCANI, qui vulgò dictus fuit, FRATER DE CORNIBVS, detestandæ, nec tamen oblitterandæ Memorix: vt Deus sicut misericors laudatur, ita quoque vt iustus iudex timeatur.

*Flete, cucullati fratres, iacet ille sepultus,
 Ille cucullatæ religionis hancos:*

Ridete.

*Ridete, ô reliqui, risu dignissima res est,
 Perpetuis hac sunt funera digna iocis,
 Quippe huius quondam mendacibus omnia fucis
 Perdere sola diu cura laborque fuit:
 At dum cuncta tegit, dum fraudibus omnia velat,
 Mors simulatorem non simulata rapit.*

ANTONII PRATÆI, PONTI-
 ficij in Gallia Legati, omnium obesorum
 obesissimi, Memoriae.

Amplissimus vir hic iacet.

IACOBI BELNENSIS, SVM-
 mi trium Galliae Regum Thesaurarij

κενοτάφιον.

*H*Vnc sibi Belnēsis tumulum, quem cernis inanem,
 Struxerat, invidit cui laqueus tumulum:
 Debuerat potius, fors ut foret omnibus aqua,
 Tardiùs hic fieri, vel priùs ille mori.

*****

RENATI GENTILIS, ITALI

Tortonensis, in suprema curia Præsidis illau-
datiss. Memoria.

***

*F*Racto gutture stare quem reuinctum,
Impellique vides, & huc, & illuc,
Quondam purpureo sedens Senatu
Primas Parrisio in foro tenebat.
Sed lucri studio impotente captus,
Iusto numine sic iubente, viuis
Qui Iudex malè federat tot annos,
Stare nunc malè mortuus iubetur.

*****

M. ANTONII MVRETI LE-
monicis, Romanam ciuitatem suis virtutibus
promeriti, Memoria.

***

*G*Allia quod peperit, pepulit quod Gallia mōstrum:
Quem Veneti profugum non potuere pati,
Muretum esse sibi ciuem iussere Quirites,
Et tumultu extinctum composuere suo.
Viueret nam potius quā debuit vrbe cynadus?
Impius & quamam dignius vrbe mori?

THEODORI DEZAR
EPIGRAMMATON
LIBER

RENAISSANCE ITALICA

Tommaso di Lorenzo di Piero di Giovanni

di Giovanni di Lorenzo

di Giovanni

Epigramma

Epigramma

Epigramma

Epigramma

Epigramma

Epigramma

Epigramma

Epigramma

Epigramma

Epigramma

Epigramma

Epigramma

Epigramma

Epigramma

Epigramma

Epigramma

Epigramma

Epigramma

Epigramma

Epigramma

Epigramma

Epigramma

Epigramma

Epigramma

Epigramma

Epigramma

Epigramma

Epigramma

Epigramma

Epigramma

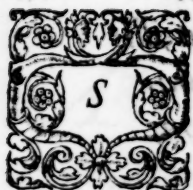

THEODORI BEZAE
EPIGRAMMATON

LIBER.

LECTORI.

VNT qui Lectori longo fastidia libro
Longa ferāt, fas sit scribere pauca mihi:
Et tamen hic potuit, Lector, liber esse li-
bellus,
Pendere sed versus non numerare decet.

Ad eundem.

Non sauas metuo reprehensiones,
Non ronchos timeo, calumniāsq̃ue,
Non ullos obelos seueriores,
Non quod vel placeam mihi ipse stultus,
Vel nullis stolidus calumniarum
Confixus iaculis queam moueri:
Sed quod si merito reprimar, adsit
Quod possim mihi iure gratulari:
Sin vero immeritum imperitus ullus
Carpat, inuidus aut sophista, quid tum?
Istis maxima displicere laus est.

DE PARELIIS LUTETIÆ

Parisiiorum visis, anno clō. lō. xxxix. finiente,
Carolo Cæsare, Calendis Ianuarij anno
clō. lō. xl. urbem ingressuro.

*Aspiceres nuper geminos quum, Gallia, Soles,
Mirata es Soles, Gallia tota, duos.*

*At nunc mirari potius tua commoda disce,
Quæ spondere tibi sydera bina vides.*

*Sol est Franciscus, Sol est quoque Carolus, illis
Quatenus Europa dat Deus imperium.*

*Quos si concordēs fœdus coniunxerit ictum,
Eclipsis fuerit nulla timenda tibi.*

OBLATVM IPSI CAROLO

Quinto Imperatori, Lutetiam ingredienti, Cal.
Ianuarij, anno clō. lō. xl.

*TE veniente sua est facies quod reddita cælo,
Perpetuo madidum quod prius imbre fuit,*

*Miratur vulgus. Sed cui est tua cognita virtus,
Virtus per spectum quid tua possit habet.*

*Scilicet ipsius regnantis Cæsaris ora
Gestit ipsa etiam cernere pura dies.*

In Ponticum asinorum Encomiasten.

*D*Vm laudas asinos, toties cur, Pontice, peccas?
Nempe tibi ignotum, γνῶθι σ' αὐτὸν, erat.

De beati Theocreni, Regionum sub Francisco
primo liberorum præceptoris, Epigram-
matum libello.

*A*Rua Maro laudare docet spatiosa colonos,
Idem parua docet rura colenda Maro.
Qui volet, hic terram centenis vertat aratris,
Me iuvat hic paruus, sed bene cultus ager.

In L. Iunij Columellæ libros De re rustica, ele-
gantissimè scriptos.

*O*Rphea mirata est Rhodope sua fata canentem,
Si modò Virgily carmina pondus habent,
Tu verò, Iuni, sylvestria rura canendo,
Post te ipsas urbes in tua rura trahis.
Vah, quales, quantosque habuit tunc Roma Quirites,
Quum tam facundum cerneret agricolam!

IN SEXTVM.

*C*AECUS es, & Bezam reprendis, Sexte, Quid ergo?
Sanum reprehensor debet habere caput.

IN MELIOREM VOLMARVM
praeceptorem summè obseruandum, doctissimè
Homerum in Academia Bituricensi interpre-
tantem, anno Domini clō lō xxxiv, quum
ageret annum Beza xv.

*F*Lacce, tibi quandoque bonus dormitat Homerus,
Sed num propterea cecus Homerus erat?
Immo oculis captus quīnam credatur Homerus,
Quem sequitur vatum cetera turba ducem?
Illius sed enim splendorem longa vetustas
Obruerat densis, heu, nimium tenebris.
Tu Melior, donec, fato meliore, renato
Dux ipsi fieres, Volmare magne, duci.

IN LVPVM.

*I*Eiunus mihi sobrium Platonem
Laudabas, sapiamque predicabas:
Mox verò ut tibi cœna sumpta mecum,

Mutasti

*Mutasti faciem atque opinionem.
 Quis factum hoc, Lupe, tam citò ut iuberet
 A cœna sophiam valere? nempe
 Cœnatus, Lupe, non eras apud te.*

DE FRANCISCI REGIS,
 & Caroli Cæsaris induciis.

*R*oma olim cecit soceri generique furori,
 Et gladiis cecidit Martia Roma suis:
 Quòd si illi placidas iunxissent fœdere dextras,
 Robore staret adhuc Martia Roma suo.
 Sic fratrum immitis nuper discordia penè
 Funditus Europa verterat imperium:
 At quoniam iungunt concordia pectora fratres,
 Servatum Europa dicitur imperium.

XENIVM IOANNI TRUCHIO,
 & Ioanni Dampetro.

*S*inceris mos est nunquam neglectus amicis,
 Anni sub priuvas mittere dona dies.
 Nempe quòd, ut veteris renouatur circulus anni,
 Fas sit ut antiquus sic renouetur amor.
 Ergo quum BeZam Truchius fateatur amicum,
 Nec me Dampetrus denegat esse suum:

*Non temere antiquos mores imitatus, utrique
 Parua quidem mitto dona, sed apta tamen.
 Ambo estis vates, ambobus carmina dono,
 Carmina, qua nostri pignus amoris erunt.
 Vos pridem sincerus amor coniunxit in unum,
 Vnum igitur decuit munus habere duos.*

DE MORBO FRANCISCI
 Gallorum Regis, & valetudine mox
 illi reddita.

*ÆGroto Pallas Francisco agrotæ iacebat,
 Optabat Maiores æger & ipse mori.
 Illa, quod hoc tutam solo se credat alumno:
 Hic, quod sit studio natus uterque pari.
 Quod si Franciscum mors eripuisset, eodem
 Funere Mars functus, functa Minerva foret.
 Atropos hoc mirata nefas, feritate reposta,
 Servauit, saluo, numina, Rege, duo.*

In Fori Mancipia.

*Prisci quum ferè sueuerint Poëta
 Rebus quodque suis sacrare numen,
 Cur Lucrum, Forum, & Eloquutionem
 Vni Mercurio tamen sacrarunt?
 Vates scilicet hoc modo indicarunt*

Futurum,

*Futurum, ut rabiosa quisquis arma
Tractaret fori, haberet ille curam
Lucri non minùs ac loquutionis.*

AD MUSAS, TINEÆ SACRI-
ficium Iudicrum.

*SI rogat Cererémque Liberúmque
Vita sollicitus sua colonus:
Si Mauortis opem petit cruentus
Miles, sollicitus sua salutis:
Quidni, Calliope, tibi tuisque
Iure sacra feram, quibus placere
Est unum studium mihi, omnibúsque
Qui vatum è numero volunt haberi?
Vobis ergo ferenda sacra, Musæ.
Sed quæ victima grata? quæ Camoenis
Dicata hostia? parcite, ó Camoenæ:
Nova hæc victima, sed futura vobis
Suavis, arbitror, admodúmque grata.
Accede, ó tineæ, illa quæ pupillo
Ventrem corpore tam geris voracem.
Téne Pieridum aggredi ministros?
Téne arroderè tam sacros labores?
Nec factum mihi denega. Ecce furti
Tui, exempla, tua & voracitatis:*

Penè tu mihi passerem Catulli,
 Penè tu mihi Lesbiam abstulisti:
 Nunc certè meus ille Martialis
 Ima ad viscera rosus usque languet:
 Immò & ipse Mara, cui pepercit,
 Iusto Casare sic iubente, flamma,
 Lasus dente tuo, scelestà, mæret.
 Quid dicam innumeros bene eruditos,
 Quorum tu monimenta, tu labores
 Isto pessima ventre deuorasti?
 Prodi, iam tunicam relinque, prodi.
 Vah, ut callida stringit ipsa sese!
 Ut mortem simulat! scelestà, prodi,
 Pro tot criminibus datura pœnas.
 Age, istum iugulo tuo cruento
 Mucronem excipe, & istum, & istum.
 Vide ut palpitat, ut cruore largo
 Aras polluat hac profana sacras!
 At vos Pierides, bonaque Musæ,
 Nunc gaudete: Iacet fera interempta,
 Iacet sacrilega illa, quæ solebat
 Sacros Pieridum vorare seruos.
 Hanc verò tunicam, hæc dico, Camæna,
 Vobis exuias, ut hinc trophaum
 Parnasso in medio locetis, & sit
 Hæc inscriptio: De fera interempta
 Bezæ dat spolia hæc opima Musis.

IN PHI-

IN PHILOPATRVM.

535

Damnabis (fateor) nostros, Philopatre, libellos,
Et tibi non lectum despicietur opus.

Quid tum? si nostros, carpas, Philopatre, libellos:
Debebunt tanto nostra placere magis.

In eundem.

Siue Palatina Philopatrus inambulet aula,
Et fatuo incessu marmor utrumque terat:

Siue fames illum locupletum querere mensas,

Et procul è vacua iussit abire domo:

Seu ieiunus eat, seu pleno ventre vacillet,

Seu lateat solus, seu comitatus eat:

Semper habet quiddam turpi quod garriat ore,

Quod meritò possit carpere, semper habet.

Semper hiat, semper colloque humerisque laborat,

Et simulat magnum voce manuque sophos.

Sed quum te audierint multi bene multa loquentem,

Nemo bene audiuit te, Philopatre, loqui.

AMICISSIMIS DVOBVS,

Ioanni Truchio, & Lodoico Valido.

*V*os ego diuini Manes appello Platonis,
 Est cuius castus munere notus Amor.
 Dicite, non curnam in sese moriantur amantes,
 Curre anima uiuant alter in alterius.
 Aut quales meritò nobis dicamus amicos,
 Aut solidi, verum quod sit amoris opus.
 Hac ego non quero, nec qua retulisse Platonis
 Sobrius ad casti prandia fertur Amor:
 Sit satis hæc dixisse semel: nunc dicite Manes
 Quadam animo nondum sat bene nota meo.
 Mens simplex atque una mihi est, hanc at tamen unā.
 Pridem Amor in partes iussit abire duas:
 Atque ait: Hanc animam diuisam trado duobus,
 Dimidiam Truchio, dimidiam Valido.
 Salua tamen mens est: uiuo, scribòque, loquorque:
 Et tamē hæc Validi est, & tamē hæc Truchij est.
 Quòdque magis mirum, quum sit diuisa duobus,
 Vtrūque integrā diligo amòque anima.

IN HUBERTVM, PERDI-
tissimum nebulonem.

35

Norunt Hubertum ganeones prodigi:
In urbe tota nullus histrio latet,
Nec mæchus ullus, leno, scurræve impudens,
Cui non Hubertus iste sit notus bene.
Sed scire vis ignotus hic cui sit? sibi.

DE IOHANNE SECVNDO

Hagiensi, Poëta eximio.

Excelsum seu condit opus, magnique Maronis
Luminibus officere studet:
Sive leues elegos, æternæque carmina, raptus
Nasonis impetu, canit:
Sive lyram variis sic aptat cantibus, ut se
Victum erubescat Pindarus:
Sive iocos, blandosque sales epigrammate miscet,
Clara invidente Bilbili,
Vnus quattuor hac sic præstitit ille Secundus,
Vt antecellat plurimos.

AD LABVLLVM.

*Si cœnare voles, Labulle, mecum,
 (Sed cœnare voles, Labulle, mecum,)
 Audi quæ tibi cœna sit parata:
 Perdices aderunt duo duobus.
 Turtur mox aderit, nec ille solus,
 Sed quem casta etiam sequetur uxor.
 Hac nos frigidulo mero, Labulle,
 Fame vel quoque condiemus ipsa.
 Sed scis qualia vina comparaui?
 Quæ si non vocites Opimiana,
 At certè Optimiana iure dicas.
 Quòd si Grammatici pati recusent,
 Oblato sibi poculo tacebunt.*

CARMEN GENETHLIACON
 Francisco Henrici II. Galliarum Regis F. pri-
 mogenito, decem demum annis nato, post con-
 iugium cum Catharina Medicea initum.

*Fertur in Alcmenes venturus Iuppiter olim
 Brachia, ter noctis continuasse vices:
 Nempe quòd in magni diuinos Herculis ortus,
 Nox, hyberna licet, non foret una satis:*

Sic,

*Sic princeps, Henrice, tuo quum è semine vellent
 Alciden Gallis gignere fata suum,
 Vnius in prolis conceptum currere messes
 Iusserunt magna cum ratione decem.
 Scilicet haud aliter prorsus quàm pluribus annis
 Formari tantus debuit iste puer.
 Et (sis fas homini res est aperire futuras,
 Nec dici vanum numen inane decet)
 Quò deni plures ternis sunt noctibus anni,
 Hoc tuus hic infans Hercule maior erit.*

CARMEN GENETHLIACON

*Isabellæ, Henrici Galliarum Delphini, ex
 Catharina Medicea, F.*

*E*cce novos peperit Gallis Catharina triumphos
 Iam prole diues altera:
 Natorumque loco, felicem crescere turbam
 Avus nepotum conspicit.
 En, vix dum nata, in cunis Isabella videtur
 Vagire quiddam Regium.
 Moxque iocos blanda tenero cum fratre sororis
 Spectabit Henricus pater.
 At Gallus primis iam nunc miratur in annis
 Suos futuros principes.
 Et quanvis tenera, magnum iam frontis honorem
 Notasque regias colit:

Donec;

Donec, paulatim, illorum crescentibus annis,

Spes Gallia adolescat simul:

Francisco ut domitos forti, victosque pudico

Isabelle amore blandula,

Gallia conspiciat venerari lilia pronos

Orbis superbos principes:

Illi etenim nullus poterit par viribus esse,

Odisse nullus hanc volet.

DE FELICI CORONATIONE

Henrici II. Francorum Regis.

*FR*ancisco postquam sublato, Gallia sensit

Cuius lene foret mox subitura iugum,

Finiit, ut potuit, gemitus: animis que receptis,

Istac fassa fuit commoda damna sibi.

Ergo age, quamprimum Henrici fac Sequana, Regis

Ad gelidas Arctos nuntia fama volet:

Hac Liger Hesperiiis, Rheni Mosa dicito ripa,

Hac, Rhodane, ambustos perfer ad Aethiopas,

Gallorum Henricum felicia sceptrā tenere,

Ingentem ingenti de genitore satum:

Vix Regem esse tamen: dubium quia fecerit ipse,

Rex patriæ dici debeat, anne pater.

CLARISS.

CL. V. MICHAELI QUELINO,
 Senatori Parisiensi, quum vxorem ducturus æ-
 grotare cœpisset.

*TE, Michael, quodcūque malū tam lata parantem
 Coniugia, è tristi vix finit ire thoro.
 Seu febris, seu rheuma hoc est, me iudice, dignum est
 Altera quod febris, rheuma quod interimat.
 Nam tua vel virtus, vel casta vota puella,
 Materies iusti plena fauoris erat.
 Perge, Queline, tamen, nec tam bene cœpta morare,
 Finem etiam morbis tempora lata dabunt.
 Perge puella simul: licet ægrot ante Quelino,
 Vix alius toto sanior orbe vir est.*

De Victoria Gallorum, parta apud P E D E-
 M O N T E M, aduersus M A R C H I O-
 N E M V A S T I, Anno c l o. l o. x l i v.

*F*Rancorum victas acies Insubria vidit,
 Vidit, sed Franci robore freta ducis.
 Namque velut quondam Romā oppressere Quirites,
 Sic est pene sua Francia versa manu.
 At nunc euersas aquilas Insubria cernit,
 Et colubris rursus lilia iuncta suis.
 Ergo, seu vincat, seu cedat Francus, utrinque
 Virtutis laudem quo mereatur, habet.

De pace inter Franciscum I. Galliarum Regem,
& Carolum V. Cæsarem inita.

*V*idimus, heu, fratres in mutua bella paratos,
Vidimus accensas Martis ubique faces.
Nunc tamen, ô superi, placidis allabitur alis,
Aurea perpetuos pax habitura dies.
Quis porro tanti tibi, Gallia, muneris auctor?
Gallia, quo tandem vindice facta tua es?
Scilicet hic superum fauor est, hac munera cæli:
Non sunt hac cæli munera tota tamen.
Quippe etiam partem doni sibi vendicat huius
Et Rex, & Regis natus uterque tui.
Roma igitur patria patres numerauerit olim,
Nos patria patres & numeremus auum.

IN PAULINVM.

*P*aulino quoties condixi, Testile, cœnam,
Nunquam, quum taceat cætera turba, tacet.
Nec nisi depositis dapibusque meròque quiescit:
Ergo satur, dices, non abit, immo venit.

IN CAE.

IN CÆCILIVM.

Quandocunque sibi parare amicos
 Optat Cæcilius fidiiores,
 Hos solo probat æstimatque censu,
 Nec quengquam colit ut suum libenter,
 Virtus unica quem facit beatum:
 Sed cuius titulos superbiiores
 Triplex linea vix notare possit,
 Hunc suum vocat, hunc colit libenter,
 Sic servitur, auare, non amatur.

IN BERGEDVM.

Audes (ô facinus!) censoris sumere normam,
 Et semper mæsti verba sonare senis.
 Audes, ô mores, ô tempora, dicere, quum sis
 Socraticos inter gloria prima canes.
 Tale tamen demens, tale, inquam, Bergede, ploras,
 Sileni vector qualia nempe rudit:
 Quale gemunt calami crasso tractante bubulco,
 Quale gemit viridi fulta quadriga rota.
 Denique sic ploras, ut qui tua carmina ridens
 Non legat, inuentus sit (puto) nullus adhuc.

Carmen FRANCISCO VALESIO
Galliarum Regi, è Picardia, soluta Landrisij
obsidione, reuerſo, oblatum.

*Q*uod, Franciſce, tibi iãdudum ſpondet Olympu,
Id ſors obtulerat nuper amica tibi:
Scilicet ut poſſet victorem agnoſcere Francum
Excuiſſo hoſtili Gallia tota iugo.
Tu tamen hac (quanuis & magna & certa) tuorum
Non es dilecto ſanguine paſſus emi.
Illoſ igitur quod tu ſeruaueris hoſtes,
Nemo metum credat, ſed pietatis opus.
Pugnabas et enim nolens pugnare, tuique,
Tunc quũ hoſtem nolles vincere, victor eras.

IN ZOILVM.

*B*reuem, Zoile, dicis hunc libellum:
O ſi poſſet idem omnibus videri.

Ad amicos.

*H*unc quanquam illepidum & malum libellum,
Vos o perlepidi mei ſodales,
Quaſo, ſumite blandiore vultu,
Deinde perlegite uſque ad umbilicum.

Nam

*Nam vos id rogat ille Beza vester.
 Sed sic perlegite, o boni sodales,
 Ut nec falsa aliqua eruditionis
 Nostra opinio, nec mei tuendi
 Cura nominis ulla, vos moretur.
 Figatis, potius, vel hinc, vel illinc,
 Stellulisque, obelisque, virgulisque,
 Cultu splendidus ut decentiore,
 Testetur titulo tenus parentem.
 Id verò mala turba Zoilorum
 Damnabit (fateor) nihilque dicet,
 Hic, prater titulum meum videri.
 Sed clamet licet usque, & usque, & usque,
 Sit totus volo vester hic libellus,
 Quum vester quoque sit poeta totus.*

AD ANDREAM TIRAQVELLVM,
 Senatorem Parisiensem, alterum nostri
 seculi Varronem.

*Est tibi natorum quæ computat agmina coniux,
 Est tibi quæ natos bibliotheca parit.
 Fortunate senex, te nulla obliuia mortis,
 Te nunquam totum tollet auara dies.
 Namque alia ex illis mox est ventura propago,
 Ex his est pridem gloria nata tibi.
 Ut verò pereant illi, illorumque nepotes,
 Hac tamen incolumis cum patre neptis erit.*

IN TOLENONEM.

Tollenda cupidus Toleno prolis,
 Alta dum superat iugum Pyrenes,
 Diuo porrigat ut preces Iacobo:
 Quin Alpes quoque transilit niuosas,
 Petri ut limina visat atque Pauli:
 Et mox Adriacum in sinum reflexus,
 Laureti attonitus Deam precatur:
 Inde per medij maris pericla,
 Sacram perueniens ad usque Idumem,
 Sacratum Domini petit sepulchrum:
 Nec contentus adhuc, latrocinantum
 Arenas Arabum siticulosas
 Gibbo permeat insidens Cameli,
 Sublimem properans ad usque Sinam,
 Et diua iuga sacra Cattarina:
 Quid profecerit hoc labore, quaris?
 Tres natos reperit domum reuersus.

CL. V. CALLARTIO I. C.

Aureliensi.

En senos tibi mitto pippiones,
 Ruris munera rusticana nostri,
 Nostri non penitus tamen, sed olim
 Futuri, nisi forte me fefellit.

Patronus

*Patronus mea iura qui tuetur:
 Iura tanta quidem, ut nec his ferendis
 Terga sufficiant onusta muli.
 Hos ergo tibi mitto pippiones.
 Ob testorque Deum simul, beato
 Ut senis tibi mēsis peractis,
 Fas sit coniuge de tua pudica,
 Tot natos numerare vagientes,
 Quot fœtus tibi mitto pippientes.*

~~~~~

In viros, more turpissimo, *ἡναιροί* 94.

*C*Incinnatulus ille, cui undulati,
 Propexique humeros grauant capilli,
 Qui tersa cute, blasulæque voce,
 Qui patis oculis, graduque molli,
 Et pictis simulat labris puellam:
 Heri, Posthume, nuptias parabat,
 Quum nequissimus omnium sacerdos,
 Urbanus tamen, & facetus ille,
 Vtra sponsa foret, rogare cœpit.

✱ ✱

✱

Carino admodum nasuto.

Quod quacunque venis, fuga est, Carine,
Cediturque tibi velut Tribuno,
Tandem, desine, quaeso, gloriari:
Naso, non tibi, ceditur, Carine.

In Posthumum *κατατρον.*

Quantumuis Libitina frequēs spectetur in urbe,
Et proprios vitent femina virque lares.
Solut in urbe manes, atque id, mi Posthume, iure:
Nā quocūque venis, quid, nisi pestis, adest?
Quid si corripit te pestis in urbe morantem?
Nempe etiam pesti, Posthume, pestis eris.

In Pseudepiscopos Pontificios.

Mitrati quocunque ferant vestigia patres,
Prelatae apparent aurea signa crucis:
Siue adstant aris, stulto mirante papella,
Vna illis cura est ingeminare cruces:
Siue domo egressi priuata negotia curant,
Mille manus signant versicolore cruces:
Ludere saepe etiam, & scortari, & stertere saepe,
Et medias inter credo cacare cruces.

Si causam

*Si causam rogités, id non facit ulla tuendi
 Cura gregis, Christi cura nec ulla crucis,
 Verùm homines natos cruciãdis omnibus, æquum est,
 In manibus promptas semper habere cruces.*

In eosdem.

*Nil mirum est statuas vos commendare libenter,
 Ipse quum sitis Pontifex, statua.*

In Cyclopicam αἰφροσύνας.

*Aras atque focos ut defendere Quirites,
 Summa quibus pietas ara focusque fuit:
 Sic horum soboles, pro carne & sanguine certat.
 Quorsum aras etenim, vel sine carne focos?*

*IN POMPILIVM gibbosum, & disertum
 Poëtæ nomen affectantem.*

*Errat Pompilium quisquis negat esse poëtam,
 Et omnium quidem optimum.
 Pompilium gibbo duplici, nugis que canoris
 Notum in promptu omnibus.
 Nam reliquis satis est, Parnassi in limine Musas
 Si vel saluent eminus:
 Atqui Pompilius Parnassum hinc inde bicornem
 Torum ferens obambulat.*

IN ZOILVM.

ZOile, non cessas nostrum damnare libellum,
 Errores solitus connumerare meos.
 Ut mala sint, at non sunt pessima carmina, quorum
 Zoilus errores enumerare potest.

Εἰς Ἑρμῆν ἱατρομόναχον.

ΠΑρμιαρθὸν ζώσας μοναχῶν μαρτύριος Ἑρμῆς,
 Εἰς ἱατρῶν παῖδας αὐτομολῶν ἀπέβης.
 Εὖ γ' Ἑρμᾶ ἡγνᾶς, μίαν μοναχός τ' ἱατρός τε
 Ἀσκήσας τέχνῃ, δις νεκροπομπὸς εἶν.

In eundem.

Vixisti monachus monachorum dedecus Hermes,
 Nunc medicorum idem dedecus es medicus.
 Fallor? an ut fueras monachus ψυχίμπορος olim,
 Idem Hermes medicus nunc νεκροπομπὸς eris?

IN PETRI BEMBI Patritij Veneti
 historiam Venetam.

CLara urbi Venetum debes natalia, Bembe:
 Vrbs eadem clara est munere, Bembe, tuo.

Τυπα

*Tu patria felix, felix te patria ciue,
 Bembe: tamen debet patria plura tibi.
 Nam mortale fuit patria quod munus habebas:
 At, quam das patria, vita perennis erit.*

MELIORI VOLMARO præcepto-
 ri summè obseruando.

*ERgo placet nostros iterum vulgare furores?
 Ergo semel non est desipuisse satis?
 Sic, Volmare, iubes: Et ego tibi (quaso) iubenti
 Quid tandem iusta cum ratione negem?
 Quid facerem? qua nos tibi consecrauimus olim,
 Eripere hac eadem quo tibi iure queam?
 Adde, quòd ipse tuus quum sit quoque muneris auctor,
 Hac quum dona petis, tu tua dona petis.
 Fama igitur valeat, nos iam nil fama moratur,
 Fas, tibi quò placeam, displicuisse mihi.*

CL. V. IOACH. CAMERARIO,
 viro doctorum ætatis suæ Germanorum
 facile principi.

*ERgo meos etiam laudas, Ioachime, libellos,
 Et mea, qua recites, carmina digna putas?
 Quinimum natos felici sydere versus,
 Quis tam facundo contigit ore cani!*

*Inunc, Mome, crepa. Nam quis, nisi pessimus, illa
Nunc odisse velit, qua Ioachimus amet?*

~~~~~  
In Rom. Pontificum carnificinam.

*ET flammis & aquis crustacea numina sauis  
Roma tuetur Pontifex.  
Nec mirum. Hac etenim crustacea numina certe  
Formant aqua, flamma coquunt.*

~~~~~  
In nouam Triada, Ecclesiæ Apostaticæ
rectricem.

*D*ira Trias, pictor, pistor, pastorque furentes
Plerosque arbitrio fert agit atque suo.
Ille Deos pingens, hic pensens, cautior illis
Pastor, cui cibus est ille utriusque labor.
Artibus haud paruis: aliis spectacula prebens,
Dans aliis præter paruula crusta nihil.
Quàm cautus, cui pro nihilo sic omnia cedunt!
Quàm stulti huic dantes omnia pro nihilo!

~~~~~  
In eiusdem Triadis certamen.

*I*Vdice sacrificio pictor pistorque feruntur  
Artis certamen constituisse sua.  
Tum pictor, Cælum, terramque, hominesque, deosque,  
Deniq; quod libuit, pinxerit ista manus.

*Est ego*

*Ast ego (pistor ait) quod pinso, ubi iusserit iste,  
 Fit Christi corpus, tute quod, ecce, colis.  
 Corpus (ait pictor) paucas hoc durat in horas.  
 At nostrum longo tempore perstat opus.  
 At tu, (inquit pistor) pictura ludis inani,  
 Quum nostrum verè corpora pascat opus.  
 Ergo (pictor ait) tu ventri numina pinsis?  
 Vermibus (at pistor) numina pingis? ait.  
 Tum iudex. Satis ò, satis ò certastis amici,  
 Quandoquidè hac multis pandere sacra nefas.  
 Ite domum potius, concordi & pectore, Christos  
 Iste mihi pingat, pinsat & iste mihi.*

~~~~~

In Sacrificorum cereos & lampadas.

~~~~~

*Q*uam sint sacrifici mera tenebra,
 Noctis noctua nec tam amet tenebras,
 Quam lucem hi fugiunt tenebriones:
 Cur, seu luce rudunt nefanda sacra,
 Seu noctis tacitas boant per umbras,
 Agunt omnia testibus lucernis?
 Nempe ut, quos stolidæ subinde turba
 Possint vendere callidi, perennes
 Ipsi sufficiat lucerna fumos.

Ex Græco.

P Inxisti pulchra nuper Phaëtonta tabella,
Altera Deucalion picta tabella tua est.
Et pretio rogitas quónam sit dignus uterque?
Ille quidem flammis, hic bene dignus aquis.

Illustriss. Principi, CHRISTOPHORO
 Comiti Palatino, Bauariæ
 Duci, &c.

E Cce tibi quale argentum Burgundia gignit:
Quæque etiam salsæ munera fundit aquæ.
Dulcis opum gustus, sale nil contra acrius uno:
Integra sic hominum symbola sortis habes.
Faxit at ille tuæ Dominus qui pocula vitæ
Temperat, ô magni magna propago patris,
Te neque dulcedo fallat, neque vexet amaror,
Quin potius currat sors moderata tibi.

In Nouercas è Græco.

S Tantem Nouerca verberans imaginem,
Cecidi cadente, iacente nunc iaceo miser.
Pruiigne, metuas quoque nouercam mortuam.

AD PRISCVM in Aulicos.

AEolus *AEolia* quisnam dicatur in aula,
 Claudere nunc ventis, nunc referare fores,
 Dicere, Prisce, iuuat: dicentem sedulus audi:
 Hoc quoque ne pereas naufragus ipse mari.
AEolus hic vera est magnorum, crede, figura,
 Est quibus in toto vanius orbe nihil.
AEolia aula quid est, nisi quas nos cernimus aulas?
 Nempe aliud rediens rursus in orbe Chaos.
 Hinc Euri, Corique ruunt, hinc nubilus Auster,
 Hinc Aquilo rigido iussus ab axe volat.
 Hinc mundi pelagus vertuntque ruuntque procellae,
 Rarus ut his currat nauita tutus aquis.
 Haec sunt *AEolides*, loca foeta furentibus Austris.
 Aspice disruptas undique, Prisce, rates:
 Et si forte sapis, cursum in contraria flecte:
 Stultus, ab hac vitam qui sibi morte petit.

IN TURNONVM, indoctum quidem,
 sed doctorum non paucorum
 Meccoenatem.

Indoctus doctos pascis, Turnone, beatus,
 Si tam anima saperes, quam tibi mensa sapit.
 Euge tamen, Musa, vestras alere improbus artes
 Quum detrectet honos, sic modo pascat oves.

Εἰς τὴν Χερσὸν πάσας τὰς ἐναντίας ἀρχάς, καὶ ὄξου-
σίας, ἐν τῷ σαυρῶ φριαμβάσαντα. ὡς ἐν διαλόγῳ,
ποδὶ μὲν παροδί τε ἐπερθίωντος, αὐτῷ δὲ ποδὶ Χερσὸς
δοποκρενομένην.

Αἰ', αἰ' ἴς σε, Φερέσβιε, δύσμορος ἐκτανεν; αἰ', αἰ'
Σωσίβροτόν σε μανείς ἴς θανάτωσε βροτῶν;
Οὐ Καίφας τόσον, οὐ δολερὸν περδοῖτο φίλαμα,
Οὐδ' ἄδικοι μισροὶ τοῦ Γιλάπιο χέρες.
Μήδεα πατρὸς ὅσον, τοῦ μόν τε τοι ἦπον ἦδος
Ἀμπλακίας ἐλέω τὰς σθλ' ἀμυνάμηνον.
Γὰρ ὃ κερτὴς ἐκείνης; πῶς πανδαμάτωρ ἐδαμάσθης;
Πῶς ἀπαθὴς ἔπαθες; πῶς θάνες ἀθάνατος;
Καὶ κλισὴς καὶ κλισὸς ἐὼν, ἀπαθὴς τε παθητὸς,
Καὶ Θεὸς ὢν θνητὸς, καὶ βροτὸς ἀθάνατος.
Οὐτὼς δὲ θάνατον θανάτῳ θανάτωσα, δέαμα
Τερπνὸν ἐπουρανίοις, τερπνὸν Ὀπιχθονίοις.
Φέσσφίης βάθος. ὦ θείας μέγα θαῦμα περνοίας,
Φρικτὸν ἐπουρανίοις, Φρικτὸν Ὀπιχθονίοις.
Ἐρρ' αἰδοῦ κνέφας, ἔρρ' ἑ Σατῶν ὀλεσίμβροτε, αὐτὸς,
Αὐτὸς (ἰδοῦ) ζῶης περξενος εἰ θάνατος.

Hoc Epigramma ISAACVS CASA-
BONVS ex Græco sic elegantissimè &
felicissimè Latinè vertit.

*E*Heu! quis vita auctorem te sustulit? eheu!
Quisve salutem hominum perdere te potuit?
Non Caiphas adeò, non oscula perfida Iudæ,
Aut, Pilate, tua, conscelerate, manus:
Consilia ut Patris, propria & clementia mentis,
Dum tua, te miserans, improba facta luo.
Iudicium iudex subis! indomitúsque domaris!
Nil patiens pateris! non moriens moreris!
Quippe creator ego atq; creatus, homóque, Deusque,
Nil patiens patior, non moriens morior.
Mortem ita morte dedi morti: latissima prabens
Gaudia cœligenis, gaudia terrigenis.
Apta ô mentis opus! diuina ô consilia! istud
Cœligenaque stupent, terrigenaque stupent.
Inunc, Orce niger: Sathan, & tu perditor, inunc:
Ipsa viden? vita mors tua facta via est.

In Pseudocleri Romani votium cœlibatum.

*R*omana in primis abigat quum Curia quotquot
Legitimi iurant foedera sancta thori.
Cur, age, cur patres cupiunt fratresque vocari,
Quotquot alit summi Curia Pontificis?

*Scilicet hisce Deus pater est, Ecclesia mater,
 Vna quibus patrem turba cynada parit.
 Immò quis patribus plenas & fratribus istis,
 Crediderit vacuas matribus esse domos?*

~~~~~  
 In ebriosos.

*Q*uaris quis sit homo ebriosus, at qui
 Nullus est homo, Nauole, ebriosus.

~~~~~  
 In Gallicam anarchiam.

*P*ostibus affixas leges edictaque passim
 Grandibus est (fateor) cernere sculpta notis.
 Sed quorsum affixa nobis sculptaque tabella,
 Ipso si index postea loquente tacet?
 Vin' (ò rex) igitur regni succurrere rebus?
 Ne leges, verum figere discere reos.

~~~~~  
 IN TRES EXIMIOS ÆTA-
 tis nostræ Ecclesiastas.

*G*allica mirata est Calvinum Ecclesia nuper:
 Quo nemo docuit doctius:
 Est quoque te nuper mirata, Farelle, tonantem:
 Quo nemo tonuit fortius:

Et miratur

Et miratur adhuc fundentem mella Viretum:

Quo nemo fatur dulcius:

Scilicet aut tribus his seruabere testibus olim,

Aut interibis, Gallia.

P. MELISSO SCHEDIO.

Mellitissime, quaso, mi Melisse,
*Quo mellita magis nec ipsa mella,
 Nec ipsi lepidi magis lepores,
 Nec est ipsa Venus magis venusta,
 Quisnam hoc nomine te beavit augur?
 Fallor, an tibi vel nouem Camoena,
 Vel ipsa Charites tibi hoc, Melisse,
 Prasage puero dedere nomen?
 Sed o parcite vos mihi, Camoene,
 Et vos o Charites. Melissus iste
 Quorsum? Nam potius vel est mel ipsum,
 Vel est ipsa opifex μέλιτα mellis,
 Vel certe ipsius officina mellis.*

IN PONTICVM.

Esse lupum nosti, pastoris nomine falso
*Commisssas tectus qui sibi glubit oues.
 Das tamen argentum, das aurum, pradia, villas,
 Et quacunque lupi flagitat ingluuias.*

*Nam tibi religio est illum ablegare petentem,
 Ast huic religio est maxima non capere.
 Das igitur quiduis, & quiduis arripit ille:
 Tu dando, hic nunquam est accipiendo satur.
 Ut peccata, inquis, redimam. Immò quis furor hic est,
 Ut pecudem serues, pascere velle lupum?*

.....
 In Pontis triplicis aquæductum, Gardo flumini
 inter duos montes, nulla tanti artificis addita
 inscriptione, impositum, tertio à Ne-
 mauso miliari.

Montibus impositos cantauit Gracia montes,
 Pyramidum ostentat barbara Memphis opus.
 Plus est quod cernis, triplicis coniungere pontis
 Fornicibus, montes sic potuisse duos.
 Et plus est (victam quo se natura fatetur)
 Imposuisse ipsis flumina fluminibus.
 Et rursum hoc plus est, contempto laudis honore,
 Artificem nomen subticuisse suum.
 Mire opifex, quod tu fecisti, sit licet ingens,
 Quod non fecisti, plus ego miror opus.

In linguæ Latinæ à ROBERTO STEPHANO patre, & Græcæ ab HENRICO STEPHANO filio, collectos & editos thesauros.

*AVsonias quondam Musas Robertus egentes
Excepit grato providus hospitio.
At nunc Henricus, patris vestigia sectans,
Errantes Graias excipit hospitio:
Illa autem memores accepti muneris, ecce
AEternas Stephanis constituere domos.
Vos aeternum igitur, Stephani, nunc vivite. Namque
AEternum praestant vivere Pierides.
Et vos cum Stephanis aeterno foedere pacta,
Et Graia & Latiae vivite Pierides.
Tu quoque Musarum cultrix, Musis Stephanisque
Communes colito sedula turba domos.*

In Eam cui mortuæ & iam tumulandæ viuis fœtus natus est, ex Valerio Max.

*P*Ragnante infelix amissa uxore maritus,
Vnas dum geminis apparat exequias,
Extincta (dictu mirabile) matris ab aluo
Saluus & incolumis prodiit, ecce, puer.
Salve, infans, elate prius quàm nate, sepulchrum
Cui cunas, vitam mors properata dedit.

*Mortua tu verò, superata morte, triumphas,
 Post tua nimirum funera facta parens.
 Denique tu cunctos inter celebrare maritos,
 Vni cui sobolem mors homicida dedit.*

~~~~~  
 In Romanos Sacrificos.

SI qua tibi, Romane, fides adhibenda, tyranne,
 Larua tegit summi quem sacra Pontificis.
 Auspiciis cuicunque tuis manus vincta resulget,
 Et capitis raso vertice fulget apex,
 Quinque ubi conceptas tacito cum murmure voces
 Fuderit (hac siquidem pandere sacra nefas)
 Ecce manus medias inter (si credere fas est)
 Vera caro euadit qui modò panis erat.
 Non igitur te Pontificem nunc dixero, verum
 Carnificem, & patrem dixero carnificum.

~~~~~  
 In nouam illam, & seculis omnibus superioribus
 inauditam stellam, cum illa carnificina Gallica
 nefandissima exortam, AVgusto mense, Anno
 Domini 1572,

PROGNOSTICON.

*I*ste nouus nullo metuendus crine Cometes,
 Et radians puro cui nitet igne iubar:
 Ecquid portendat terris, Deus ille deorum
 Nouit, & ostendent tempore fata suo.

Quod

*Quòd si humana aliquid possunt præsistere mentes,
 Talia rimari nec mihi signa nefas:
 Fallor ego, aut ille est Iessaam qualis in urbem
 Duxit ab Eoo qui prius orbe Magos.
 Et qui nascenti praluxit, nuntiat idem
 Ecce redux reducem rursus adesse Deum.
 Huic igitur felix, ô turba applaude piorum,
 Herodes, caueas tu tibi quisquis eris.*

 CL. V. PETRO PITHEO, qui ver-
 sus quosdam suos ægrisomnia vocarat.

*ÆGRISOMNIA quæ vocat suarum
 Hostis Pitheus elegantiarum
 Nunquam dixero somnationes,
 Verum dixero cogitationes
 Bellas, perlepidas, perelegantes:
 Quales nempe suis bonæ ministrant
 Sanis & vigilantibus Camœna.
 Quibus nec vetus ille somniator
 Ascreus sua comparare possit,
 Sacro somnia somniata monte:
 Et quales sibi cogitationes,
 Quisquis mente sapit, velit venire
 In mentem vigili atque somnianti.
 Non hac Pitheus ergo somniauit,
 Quæ quum credidit esse somniata,
 Fuit Pitheus ipse somniator.*

*Quòd si se negat ipse somniasse,
 Isthaec somnia quando somniauit,
 Quàtò est certius euidentiùsque,
 Nunquam talia somniasse quenquam,
 Tantò est certior ipse somniator:
 Vt qui somnia somniata credat,
 Quae sunt somnia somniata nunquam.
 O felix vigilansque somniansque,
 Qui simul vigilésque somniésque:
 Quàm doctus vigilare somniando,
 Tam doctus vigilando somniare.*

DE P. MELISSI SCHEDII,

Franci, insignibus, tribus videlicet liliis, partim
 aureis, partim argenteis, expressis.

T Ibi lilia conuenire Franco,
 Franca lilia consecrata genti,
 Non est qui merito neget, Melisse.
 Sed quum lilia candor ille purus
 Grata præcipuè ac venusta reddat,
 Qui sit virgineum, rogo, ut nitorem
 Intactæ niuis æmulum nitorem,
 Vllo diuitis ut libet metalli
 Sic tandem violaueris colore?
 An quòd (maxima factitare pridem
 Sicut pars hominum ferè assuevit)
 Sit candore animi tibi innocentis

Argentum

*Argentum pretiosius vel aurum?
 Nequaquam, puto: quum meo Melisso
 Nil sit candidiusve, puriusve:
 Immò quòd tibi candor ille purus,
 Candor ille animi sit innocentis,
 Quod argentum aliis, quod est & aurum,
 Quos inanis opum cupido ludit.*

*Ergo viue diu, & vale, Melisse,
 Dúmque argento alij incubant & auro,
 Tu veris frutor bonis beatus.*

*Sic longum vigeántque floreántque
 Candidissima lilia ista florum,
 Candidissime, mi Melisse, tecum.*

*Et novos quoque gignito Melissos,
 Noua & lilia, lilia ista gignant.*

*Sic longum videántque floreántque
 Canis lilia cana cum Melissis.*

~~~~~  
 E Græco.

*D*iuitiis frutor, tanquam moriturus, & idem
 Tanquam victurus parcito diuitiis.
 Felix qui vita & mortis sic diuidis annos,
 Vita tibi ut condar, Mors tibi promat opes.

A j

.....
 In Superbos, argumento ex moro domestica sum-
 pto, quæ intra quinquennium mirabi-
 liter excreuit.

TEnelle nuper surcule, domini manu
     In arboris spem confite,
 Iam nunc virentes arbor attollens comas,
     Nostrumque inumbrans hortulum.
 Quam nostra sorte vita fertur dispari!
     Nam tu vires, ego marceo:
 Tu Solis æstus & rigorem frigorum
     Nudo cacumine despicias:
 At meurit æstus,urit & frigus, licet
     Fultum remediis undique.
 Frondescis, at ego canui: tu sydera,
     Ego tumuli specum peto.
 Ite o superbi, ite o caduci homunculi,
     Ipsæ arguunt vos arbores.

.....
 In Catelli domesticas, agrestibus quidem & me-
 lancholicis ineptas, vero tamen usu non pa-
 rum suaves delitias.

CAtelle simule, mi Catelle patule,
     Quo nec delicia sunt mage delicia:
 Loquaculis spirans amorem ocellulis,
     Quæis nec blanditia sunt mage blanditia.

Catelle,

Catelle, crispulis decenter auribus
Tristitias omnes exhilarare potis.
Catelle, cuius ipsa etiam iracundia
Sedari quauis protinus ira queat.
Catelle, cuius dominus iram & gaudium
Ipse tuo unius temperat arbitrio.
Catelle, cauda blandientis verberem,
Omnem abigens domini pectore mæstitiam.
O si illecebra fortè carminis pari,
Vah, possem illecebras equiparare tuas.
O si ipse potius homo creatus non canis,
Esse Deo possem quod mihi tute canis:

In Missam imitatio Politiani.

Missam dicit Aruns, melior missam facit Aulus,
 Nam minus est multò Dicere quàm Facere.

In Ebriosos.

Belidas fingunt pertusa in dolia vates
 Mox effundendas fundere semper aquas.
 Nomine mutato narratur fabula de te,
 Ebrie, qua meias qui sine fine bibis.
 Quin etiam hoc in te quadrat, turba ebria, quòd sint
 Corpora qua fuerant, dolia facta tibi.

A ij

THEODORVS BEZÆ, annum vitæ
iniens climactericum LXIII, hæc scribebam, hu-
ius vitæ satur, alterius cupidus: XXI VI. Iunij,
Anno vltimi temporis clō. 10. LXXXII.

*LVx natalis aue, senos repetita per annos
Decies, tribus super additis:*

*Quos ego, quantumuis per denia deuius errans,
Tamen peregi haud auus.*

*Dic verò, nostra procul hinc an meta senectæ,
Vel duriora nos manent?*

*Verum o stultus ego, qui te hæc arcana reposcam,
Quum seipsa non norit dies.*

*Siue autem voluendus adhuc, siue annuus iste
Sol me reuisit vltimus,*

*O Deus, hoc Bezæ facilis concede precanti:
Tege quod fuit, quod erit rege.*

In diem natalem Clariss. viri, & spectatiss. pietatis
ac doctrinæ D. IOANNIS IACOBI
GRYNÆI, Basiliensis Ecclesiæ fidi Pasto-
ris ac Doctoris, quadragesimum primum an-
num, quum hæc scriberentur, ingredientis.

*Saluete Octobres iterumque iterumque Calenda,
Nulla quibus toto fulget lux clarior anno,
Nam reliquas nobis Sol luces aduehit ortus,*

Tu contra

Tu contra alterius nobis noua lumina Solis
Grynai magni natalibus orra dedisti.
Quem Deus ut celi dascentem uidit ab arce,
Viue, infans, inquit, uiue: & crescentibus annis,
Ingenio, & cunctis veris virtutibus auctus,
Helueticis tutare meos feliciter oris,
Inde meum toto sparsurus nomen in orbe.
Dixerat: applausit toto cui murmure cælum.

Vos igitur saluete iterumque, iterumq; Calende,
Et quater ut denis simul octonisque diebus
Fulsistis, vestro faustè sic semper alumno
Centenas minimum luces implete reuersæ.

PAVLO QVARTO, Pontifici Romano.

PANE & aqua Paulus contentus vixerat olim,
Quum traheret rubra syrmata longa toga:
Hic idem ingluuiem dapibus nunc pascit opimis,
Cuius nunc onerat terna tiara caput.
Miraris factum? mirari desine, Roma,
Iussisti esse lupum qui fuit antè canis.

IN ROMAM, Poëmate Germani Audeberti Aurelij, pulcherrimè descriptam.

SAXEA qua fuerat, cælumque solumque laceffens,
Et mole iam grauis sua,
Conciderat, solisque diu visenda ruinis
Semet iacebat obruens.

*Hæc (mirum dictu) chartacea facta resurgit,
 Tantòque stat vinacior,
 Artificum quantò cunctorum scalpra, poeta
 Morti domitrix vincit manus:
 Marmoræque exuperant quantò pradura tabella
 Vatum exarata pollice.
 Struxeris ergo tua simulachrum, Romule, Roma,
 Auguste, quod poliueris:
 At (vestra liceat mihi dicere pace Quirites)
 Romam Audebertus condidit.*

In accuratissimam Chronologiam, ab eruditissi-
 mo Theologo ABRAHAMO BVCOL-
 ZERO editam, & ante vltimam operi tanto
 manum impositam, mortuo.

*Tempora dinumerans, indefessòque labore
 Orbes retexens temporum,
 Perplexæ euoluens, & clara in luce reponens
 Altis tenebris obruta,
 Sicne opere in medio, nos, Bucolæ ere, relictos
 Sursum profectus deseris?
 At te parte operis liceat plus dicere laudis
 Iustæque adeptum gloria,
 Quàm nimium multos, operis quæ falsa peracti
 Imago pridem decipit.*

IN GVLIELMI SALVSTII
Heptameron, Gallicum poema, æterna
memoria dignum.

Hebdomas una, Deo verbum genitale loquuto,
Nascente mundo ut exstitit:

Sic repetens certo septena volumina gyro,

Mensēque 6 annos metiens,

A Euum impertitur mundo, sese hacce fatenti

Hebdomade natum viuere.

Huius ad exemplar dum nobis, docte Saluſti,

Hebdomada condis alteram,

Sic fateor, nobis mundus non nascitur alter:

Illum sed unum conditum,

Sic nobis totum enarras diuinitus, alter

Penè eius ut sis artifex.

Hinc prior ut mundi primis natalibus orta,

Mundo coeua permanet,

Sic tua posterior natalibus orta secundis,

Nunc te perennat hebdomas.

IN CL. V. STEPHANI PASCASII,

in Senatu Parisiensi Aduocati, imaginem,
manibus carentem.

Quam bene, Pascasi, tua qui depinxerat ora,
Addendas picto noluit esse manus!

Seruati ore tuo nam quum sint mille clientes,

Nemo ex mille sibi fensit adesse manus.

In Symbolum CL. V. IACOBI MONA-
VII, patricij Vratislauensis,
DEVS FACIET.

*P*romissi Deus est auctor: quidnā ambigis amens?
Promittente opus est sint rata cuncta Deo.
Qui bene cuncta facit, fecit, faciet quoque porro.
Disimilis nunquam scilicet ipse sui.
Cæpit opus, præstabit opus: namque unica quicquid
Inchoat ista manus, perficit ista manus.
Et facit ipse unus: quanuis quod perficit unus,
Alterius faciat sapius ipse manu.
Sic igitur faciet cuncta ut tua vota precēsque
Res superet tandem tota peracta tuas.
Sic (inquam) faciet, tibi si fortè optio detur,
Ut fieri haud aliter, quàm velit ipse, velis.
Tu verò interea facito facienda vicissim,
Illius & nulu sic tua facta rege:
Ut rectè quoties tu quicquam feceris olim,
Auctorem hunc operis noueris esse tui.

IN CL. V. FELICIS PLATERI,
Basilienfis poliatrì, domum, tanto domino
dignissimam.

*H*anc quisquis, hospes, aspicias domum, domum
Si te videre forte credas, falleris.

Nam

*Nam quicquid orbis continet dignum aspici,
 Qua continet domus, domum cur dixeris?
 Vin' aeris, vin' æquoris, seu fluminum,
 Vin' orbis uniuersa quâ patent sola
 Stans intueri vno in loco miracula?
 Mentem hîc habes, oculos habes quod expleat.*

*Quid amplius? quod iure mireris magis,
 Istius herus & artifex domus, domum
 Et nomine & reapse Felix anteit:
 Homo artium omnium, omnis homo solertia.
 Felicis ut domum & hominem si videris,
 Non iam domum, sed orbis epitomam in domo,
 Homineque in vno homines bonos, industrios,
 Et eruditos penè cunctos videris.*

*****
 I A C O B V S L E C T I V S

Theodoro Bezæ.

*P*Runa manu tibi lecta mea qua paucula mitto,
 Villa dedit parco Burdiniana sinu:
 Qua Pomona tuo non displicuisse palato
 Si scierit, plenis deinde dabit calathis:
 Nec tamen inficior, longè, mi Bezæ, probari
 Iudicio malim carmina nostra tuo.
 Spero equidem. Exiguâ qui vix mihi prabet Apollo
 Parcus aquam, plenis deinde daret cyathis.

THEODORVS BEZA, Iacobo Lectio
Iurisconsulto, & patricio Geneuensi.

*Q*ua mihi misisti, Lecti lectissime, pruna,
Pruna tua ipsius qua mihi lecta manu,
Vi placuere suo mihi degustata sapore,
Sic placuere tua quod mihi lecta manu.
Sed placuere magis qua lecta Heliconis in hortis
Docta ferta tua sunt mihi missa manu.
Esto igitur nobis Helicon, mon(que) ipse bicornis,
Qua tibi villa prius Burdiniana fuit.

E I D E M.

*I*mméritum quod me dignaris nomine Phæbi
Accipe, mi Lecti, qua ratione probem.
Obstruit interdum ceu Phæbi lumina Phæbe,
Sic Phæbe esto mihi, sim tibi Phæbus ego.

In Classẽ Hispanicam, omnium quæ vnquam in
Oceano extiterunt, tum nauium numero, tum
rebus omnibus instructissimam, diuinitus ad
Anglicanæ classis conspectum profligatam.

*S*trauerat innumeris Hispanis nauibus aquor,
Regnis iuncturus regna Britanna suis.
Tanti huius rogatus fuerit quæ causa duelli?
Impulit Ambitio, vexit Auaritia.

Quam

*Quàm bene te, Ambitio, mersit vanissima, Ventus,
Et tumidos tumida vos superastis aqua!*

*Quàm bene raptores orbis totius Iberos
Hausit inexhausti iusta vorago maris!*

At tu, cui venti, cui totum militat aquor,

Regina, ô mundi totius una decus:

Sic regnare Deo perge, ambitione remota:

Prodiga sic opibus perge iuuare pios,

Vt te Angli longùm, longùm Anglis ipsa fruaris,

Quàm dilecta bonis, tam metuenda malis.

De Poëmate Clariss. V. IOANNIS PAS-
SERATII, Regij bonarum literarum in
Academia Parisiensi Professoris: cuius inscri-
ptio est NIHIL.

P Ace mihi liceat, sapientes, dicere vestra,

Qui factum ex nihilo dicitis esse nihil.

En qui vos verbis, qui vos ratione refellat,

Et quiddam faciat quod fuit antè nihil.

Quiddã (inquã) ex nihilo faciat, quo credere quidquã

Grandius, aut etiam fingere velle, nefas.

Immo, quod mirum magis est, qui misceat unã

Sic alicui nihilum, sic aliquid nihilo,

Vt confirmet idem simul esse, aliquidque nihilque,

Et neutrũ esse probet, quod sit utrumq; tamen.

Mirus homo, Nihil esse aliquid statuẽsve negãsve,

Quodq; negat statuens, quod statuitq; negans.

Sequitur illud ingeniosissimum, & in-
scriptum NIHIL,

Poëma CL. V. IOANNIS PASSERATII,
Regij in Academia Parisiensi Professoris.

Ad ornatissimum virum
ERICVM MEMMIVM.

I Anus adest, festa poscunt sua dona Kalende,
Munus abest festis quod possim offerre Kalendis.
Siccine Castalius nobis exaruit humor?
Usque adeò ingenij nostri est exhausta facultas,
Immunem ut videat redeuntis ianitor anni?
Quod nusquam est, potiùs noua per vestigia quæram.
Ecce autem partes dum sese versat in omnes
Inuenit mea Musa NIHIL, ne despicere munus.
Nā NIHIL est gēmis, NIHIL est pretiosius auro.
Huc animum, huc igitur vultus aduerte benignos:
Res noua narratur qua nulli audita priorum.
AVsonij & Graij dixerunt cætera vates,
AVsonia indictum NIHIL est Græcæque Camæna.
E cælo quacunque Ceres sua prospicit arua,
Aut genitor liquidis orbem complectitur vlnis
Oceanus, NIHIL interitus & originis expers.
Immortale NIHIL, NIHIL omni parte beatum.
Quòd si hinc maiestas & vis diuina probatur,
Num quid honore deum, num quid dignabimur arui?
Conspectu lucis NIHIL est incundius alma.

Var

*Vere NIHIL, NIHIL irriguo formosius horto,
 Floridius pratis, Zephyri clementius aura:
 In bello sanctum NIHIL est, Martisque tumultu:
 Iustum in pace NIHIL, NIHIL est in fœdere tutum.
 Felix cui NIHIL est, (fuerant hæc vota Tibullo)
 Non timet insidias: fures, incendia temnit:
 Sollicitas sequitur nullo sub iudice lites.
 Ille ipse inuictis qui subiicit omnia fati
 Zenonis sapiens, NIHIL admiratur & optat.
 Socraticique gregis fuit ista scientia quondam,
 Scire NIHIL, studio cui nunc incumbitur uni.
 Nec quicquam in ludo mauult didicisse iuuentus,
 Ad magnas quia ducit opes, & culmen honorum.
 Nosce NIHIL, nosces fertur quod Pythagorea
 Grano habere faba, cui vox adiuncta negantis.
 Multi Mercurio freti duce viscera terra
 Pura liquefaciunt simul & patrimonia miscent,
 Arcano instantes operi, & carbonibus atris,
 Qui tandem exhausti damnis, fractique labore,
 Inueniunt atque inuentum NIHIL usque requirunt.
 Hoc dimetiri non vlla decempeda possit,
 Nec numeret Libyca numerum qui callet arena:
 Et Phæbo ignotum NIHIL est, NIHIL altius astri s.
 Tuque, tibi licet eximium sit mentis acumen,
 Omnem in naturam penetrans, & in abdita rerum,
 Pace tua, Memmi, NIHIL ignorare vidêris.
 Sole tamen NIHIL est & puro clarius igne.
 Tange NIHIL, dicêsq; NIHIL sine corpore tægi.*

Cerne NIHIL, cerni dices NIHIL absque colore.
 Surdū audit loquiturque NIHIL sine voce, volatq;
 Absque ope pennarū, & graditur sine cruribus vllis.
 Absque loco motūque NIHIL per inane vagatur.
 Humano generi vtilius NIHIL arte medendi.
 Ne rhombos igitur, neu Thessala murmura tentet
 Idalia vacuum traiectus arundine pectus,
 Neu legat Idæo Dictæum in vertice gramen.
 Vulneribus seui NIHIL auxiliatur amoris.
 Vexerit & quanuis trans mæstas portitor undas,
 Ad superos imo NIHIL hunc reuocabit ab orco.
 Inferni NIHIL inflectit præcordia regis,
 Parcarūque colos, & inexorabile pensum.
 Obruta Phlegræis campis Titania pubes
 Fulmineo sensit NIHIL esse potentius ictu:
 Porrigitur magni NIHIL extra mœnia mundi:
 Diūque NIHIL metuūt. Quid lōgo carmine plura
 Commemorem? virtute NIHIL præstantius ipsa,
 Splendidius NIHIL est, NIHIL est Ioue denique
 Sed tēpus finem argutis imponere nugis: (m. a. m.)
 Ne tibi si multa laudem mea carmina charta,
 De NIHILO NIHILI pariāt fastidia versus.

IN LVDOVICI MASVRII Poëma
 De Babylonis ruina.

DVm Masuri grande ore tonas Babylona ruētē,
 Cantata est quanta Troia nec ipsa tuba:
 Est quod

*Est quod Maonides, est quod tibi maior & ipso
 Maonida, inuideat forsitan ipse Maro.
 Error in hoc tamen est, Masuri, quod carmine tanto
 Mansuram aeternum quam ruis adificas.*

~~~~~  
 In Horrendum parricidium aduersus HENRICUM IIII. Galliae & Nauarrae Regem, attentatum, à IOANNE CASTELLO, Parisiensi, Iesuitarum discipulo, & iisdem conciscis hoc parricidium aggresso.

*H*enrici iugulum Regis, quo Gallia rege
 Perstat adhuc, peteret quum scelerata manus:
 Auersans scelus hoc tantum, qui celsus ab alto
 Fata hominum iusta cum ratione regit.
 Henrici à iugulo, gladium conuertit in ora.
 Cæpto impar: sed enim sic quoque grande nefas.
 Quod luit ille sua, mox, latro morte scelestus.
 Et Reges cura quis neget esse Deo?
 Quem si, Henrice, coles, quemnam vereare? scelestis
 En sua perdendis sufficit una manus.

~~~~~  
 In illum Parricidam grauissimo quidem, sed iustissimo supplicio affectum

*V*ulneribus vulnus puniri pluribus unum,
 Sanitiae non est cur videatur opus:

Vulnere nam quanuis vnus peteretur in vno,
(Diuina auertit quod scelus vna manus)
Gallia Rege tamen quum salua sit omnis in vno,
Omnis in hoc caso sic peritura fuit.
Adde quòd vnus non hac sunt artibus acta,
Sed sceleris consors est scelerata cohors,
Iesum, inquam, mentita cohors, qua fretus Iberus,
Affectat reliquas totius orbis opes.
Ah potius sceleri pœna ut respondeat vltrix,
Ipse tuum & nostrum, Christe, tuere decus.
Sic, o Rex verum verè venerator Iesum,
Sic Regem agnoscat Gallia salua suum.

 Foedissimi Sathanæ excrementi, id est, nouæ illius
 fesi quimonachorum sectæ, auctore I G N A-
 TIO MARRANO, sacrosanctum Iesu no-
 men, abdicato Christianorum cognomento, e-
 mentitæ, vera *Æreus.*

CHRISTUS homo, Iesusque Deus, sunt vnus & idem,
Vna suum agnoscit quem sacra turba caput.
Non tamen ex Iesu, sed Christi ex nomine ductum,
Sanctorum cœtus nobile nomen habet:
Quâ Deus est et enim & solus Seruator Iesus,
Hoc soli nomen vendicet ipse sibi:
Sed quâ Christus homo est, tot eo cognomine fratres
Dignatur toto sunt quot in orbe pij.

Disce

Disce igitur, Lector, quānam ratione recenter,
 Ista sit ex Iesu nomen adepta cohors,
 Horribiles furias ex imo iusserat Orco,
 In mundum acciri vindicis ira Dei:
 Quas Erebo emittens, procul ab Iesu ite, scelestæ,
 Dixerat inclamans tēque quaterque Sathan,
 Quum pater illarum accurrens Ignatius ille,
 Ate cui admixto nomen ab igne dedit,
 Accipio omen ait, procul ab Iesu ite, propago
 Digna patre, ab Iesu vos procul ite mea.
 AB JESU ITE dehinc hominū volitāte per ora,
 Hinc factum ut nomen duxerit ista cohors.
 Et certè falsorum inter tanta agmina fratrum,
 Tam procul ab Iesu non igit ulla cohors.

In duplices Apostatas, id est, repetitos Romanos
 Pseudocatholicos.

AD nostros Romā Cahierus venerat olim,
 A nostris Romam nunc, Cahiere, redis.
 Sic vomitum canis, & repetit lutum amica luto sus:
 Cognita diuinis victima neutra sacris.
 At tu, quo fiunt porci que canesque magistro,
 Christi habita sancto de grege nuper oues,
 Quum bis Romanus sic fiat Apostata duplex,
 Pœna & par sceleri debeat esse suo,
 Et noua fabrorum tibi turba accesserit, illa
 Perfida sub Iesu nomine tecta cohors,

*Perge, Satan, donec damnato structa labore,
Sint bis Romanis tartara bina tuis:
Scilicet ut, Romam porcis canibusque fugatis,
Mundities mundo sit sua salua gregi.*

.....
In Papæ ZACHARIÆ epistolam, ad BONI-
FACIVM Episcopum, Germaniæ Septen-
trionali destinatum.

*G*ENS inculta diu Arctoa Germana sub ora,
Se pauisse feris barbara fertur equis:
Quæ Christum amplecti, posita feritate, parata,
Baptismi sacras quum rogaret aquas:
Baptizentur, ait super illis Papa rogatus:
Parcere, ut immundis, sed iubeantur equis.
Nempe sibi metuens, ne gens hac effera fortè,
Concessis asinos addere vellet equis.

.....
ESAIAË SADEELI, Antonij Sadeelis
Magni F. votum à Theodoro Beza
conceptum.

*E*SAIA, magni Sadeelis sanguine crete,
Accipito exoptat qua tibi Beza tuus.
Si quæ sint rogites, dicam omnia maxima paucis,
Opto ut sis tanto digna propago patre.

In Romam.

IN ROMAM.

ROMA AMOR est inuersus, amans quæ odisse
decebat,

Auersans quacunque Deus, vel mandat honestas.

Tu cuicunque Deus, morumque probatur honestas,

Romanam inde fidem & Romanos noscito mores.

In Arcem Pontificiam, quam S. Angeli vocant,
olim Hadriani Cæsaris sepulchrum.

CÆsareos cineres quæ moles clauserat olim,
Arx est Romano nunc sacra Pontifici.

Quam bene! qui mortis nunc est mortalibus auctor

Morti sacratas obtinet ille domos.

AD CL. V. IACOBVM LECTIVM

I. C. De Iure, arte æqui & boni.

IVs æqui atque boni quidam quum diceret Artem,
Non æquum sed equum barbarus ore sonans.

Nasutus contra de circumstantibus unus:

Hæc si ars, inquit, equi est, ars sit & ista bonis.

Sed nimis indignum est, hæc ars æquique bonique,

Servire ut bubus vel videatur equis.

Sed magis hoc miserum est, quod sint præsepia multis,

Quæ fuerant legum pulpita, nunc asinis.

Sint tua doctores, Lecti, qui exempla sequantur:

Redditus & fuerit Legibus omnis honos.

In Clauum & Clauem.

Magna inter Clauum & Clauē concordia vocum,
 Sed maior in re affinitas:
 Clausa aperit Clauis, penetrat quæque obuia Clauum:
 Magno illa, magno hic vsui:
 Sic quot transfossus Clauis palmâsque manûsque
 Est Christus olim pensilis:
 Ecce patet et misero toridem ceu Clauibus orbis
 Reserata cœli regia.

In librum Poëmatum Clariss. V. I A C O B I
 L E C T I I I. C. & Senatoris sapientissimi,
 eiusdémque sacri Musarum Sacerdotis.

Lex quod amicitia, tua quod lectissima virtus,
 Quod ipsa poscit veritas,
 Conabar præstare tibi, quum noster Apollo
 Sic me vocatus, increpans,
 Ecquid, ait, furiose paras? Lucem addere Soli
 Quis mente sanâ cogitet?
 Sic ille. At contra, ne me, inquam, Phæbe, putato
 Furoris istius reum.
 Obsecro, qui exorto gratatur lumina Soli,
 Num Solis accendit iubar?
 Hac ille, hac & ego: qua dum versamus utrinque,
 En carmen hoc aborti.

Hanc

*Hanc tibi quo geminam gratatur Beza coronam,
 Votis tuum communibus
 Quâ cinxere caput, Themis hinc, hinc dius Apollo,
 LECTI, coaterna tibi.*

~~~~~
 In Serenissimam Heroïnam, ELIZABETHAM, Dei gratia, Angliæ, Franciæ, & Hiberniæ Reginam virginem.

*SI totum quiddam sunt femina virque reuincti,
 Dimidium est quiddam femina iuncta viro.
 Atque ut dimidium non sit quæ est coniugis experts,
 Dimidium fieri, sit modò nupta, potest.
 Talis es imperitans populis Regina Britannis,
 Imperij exemplum nobile virginei.
 At cur sic innupta manens? quia nempe repertum
 Debuit esse prius par tibi dimidium.
 Adde quòd es quiddam virgo Reginaque Totum.
 Cui par siue impar iungere Dimidium,
 Non ex dimidiis fuerit componere Totum,
 Sed Totum quod erat reddere Dimidium.
 Ergo quod es, longum potiùs, Regina, manet o,
 Virginea gestans sceptrâ Britanna manu.
 Tûque illa longum regnante, Britannia, felix,
 Virginea duci te patiâre manu.*

PAVLO MELISSO Franco, Æmyliæ Ior-
danæ Palatinæ, Carmen
Nuptiale.

*V*ixerat Aonidum cælebs contentus amore,
Annis Melissus pluribus.

Qui nunc Æmylia correptus amore venusta,
Transiit eius in sinum.

Ne tamen, Aonides, vestrum sic esse Melissum
Vobis ademtum credite:

Æmyliam potius sic vobis addidit ille:
Adiuncta vestro qua choro,

Tot pariet vates quot erit paritura Melissos:
Quis nil erit mellitius.

Tot pariet Musas quot erit paritura Melissas:
Quis αἰμυλώτερον nihil.

Hoc sperare iubet, certo velut omine, nomen
Et ille & ista quod gerit.

At tu, qua charo gratus Bezæ optat amico,
Deus benigne perfice.

ÆMYLIO MELISSO, Pauli Melissi
ex lectissima vxore Æmylia F. Car-
men ἡμεθλιακόν.

O Mine quā fausto Æmyliā Venus alma Melisso
Iunxerit, en felix exitus ipse probat.

Hos

*Hos etenim sanctè per mutua gaudia iunctos
 Annua vix rediens viderat illa dies:
 En aliam AEmyliam nobis, aliūque Melissum,
 Mox uno in puero reddidit alma Venus.
 Fortunata puer, patrio cui melle lepôres
 AEmylia adiuncto miscuit ipsa parens:
 Et quem materno condita lepôre Melissa
 Mella inter genuit, melleus ipse pater.
 At tu, Christe, istos isto cum melle lepôres
 Melle tuo condi, merge lepôre tuo.*

+++++
 Carmen *ᾠδὴν*. Exhortatio ad amicissimum
 quendam, tunc pro Christi nomine, captium,
 & paulò post constantissimè mortuum.

*Q*ua prius immensi quâ quâ patet area cœli,
 Libera qua voluit parte volabat avis,
 Clausa licet cauea tam stricto carcere, fortis
 Nec commutata signa dat vlla sue,
 Nec captiua silet, toto sed gutture lata
 Innumeris variat cantica mille sonis.
 At tu, pro Christo qui corpore clausus, apertas
 Mente vides cœli liberiore fores,
 Et vita certus longè melioris, Olympi
 Penè ipso calcas limina sacra pede,
 Num vel corde pauens, vel mæstus voce silebis?
 Nec potius facies qua tibi monstrat avis?

In Gentilitia Generosi Domini VENCESLAI
ZASTRISELLI insignia.

*Q*uod longis ab auis tibi, Venceslae, relictum,
 Rubente spacio lilium pictum geris,
 Puniceo galeam velo exornante, rubentes
 Micante penna inter gemellas candida,
 Quid moneat, nec me, spero, dixisse pigebit,
 Audisse nec te pœnitebit forsitan.
 Mentis candorem purum color indicat albus,
 Mentis vigorem fulgidus notat color.
 Hac duo qui verè sapiens moderatur, utrumque
 (Tuo quod ipse polliceris symbolo)
 Laudando impendens Christo, patriæque tuenda,
 Orbe hunc beabit sparsa toto Gloria.
 Immo suis Pietas hunc duplex euehet alis,
 Longè ipsa supra summa cæli sydera.

Carmen ἑπιγραφικόν CL. V. AMANDO PO-
 LANO à Polendorff. S. Theologiæ in Aca-
 demia Basiliensi Doctori, & MARIÆ
 GRYNÆÆ D. IACOBI GRYNÆI,
 primarij Ecclesiæ Basiliensis Pastoris filiæ.

*A*Mande re ipsa, Amandus ipso ut nomine,
 Potane, rectam qui poli doces viam,
 Nunc sponse, salve: Et ista quod sponsalia
 Concepta sancto pollicentur omine,

Nunc

*Nunc ex Amando Amatus esto coniugi.
 Salve & Maria, tui qua amaritudinem,
 Grynæa dicta, tollis omnem nominis,
 Amanda multas nuper inter virgines,
 Nunc sponsa, Amando Amata sis mox coniugi.
 Saluete & ille, & ista, & unâ gignite
 Seclis Amandos atque Amatos omnibus.*

THEODORVS BEZA, in annum
 suum septuagesimum exactum.

*Septenos decies transegi, mi Deos, annos,
 Quos dum seco in minutias,
 Et recti ad normam tam longa tempora vita,
 Ut factum oportet, exigo:
 Heu, delictorum numerum pondusque meorum
 Inire nec ego sum potis.
 Quem si fortè in eas, vah, quanto optatius esset
 Non esse natum, aut mox mori?
 Finitum tamen est deliqui, Maxime, quidquid,
 Numerare quanuis nesciam.
 Horrenda sed enim pœna, guttaque cruoris,
 Quas ille fudit innocens,
 Seruandis natus miseris, & crimina fassis,
 Numero carent & pondere.
 Spes igitur miserum fouet hac me sola, futurum
 (Sperare ut ipse me iubet)
 Innumera luerint numerosa ut crimina pœna,
 Soluta nec, Deus, exigas.*

THEODORVS BEZA,

Ioanni Paludio.

Habere meritò quos ames quamplurimos
Si bella res est, est & illud pulchrius,
 Habere meritò à quibus amère plurimos.
 Ergo Paludi, cui hoc utrumque contigit,
 Te per beatum iure quidni dixerim,
 Bonos amantem omnes, bonis charum omnibus?
 Non ergo nudè, ut antea, Paludius,
 Pulchro sed auctus dicitor cognomine
 Φιλόφιλος, ipsis usque & usque posteris.

Eidem Ioanni Paludio, Philophilo.

Prognatos inter Iesseo sanguine Reges,
 Præ reliquis fuerit quàm deneger ille Manasses,
 Pagina sacra docet, non absque horrore legentum.
 Idem autem, quantum ô quantum mutatus ab illa,
 Captus & adstrictus duris hinc inde catenis,
 In mediam cernens sese Babylona repulsum,
 Antè suis fuetus solio sublimis ab alto
 Reddere subiectis populis tot iura per annos,
 Quas lachrymas, gemitus quantos, suspiria quanta
 Fuderit, expressis totidem sacra pagina verbis
 Non docet: at legimus non certo auctore relata,
 Sancta tamen, quasi non fuderit ipse Manasses,
 At Deus ipse illi possit dictasse videri.

Heron

*Heroo nuper quæ quum tibi texta, Paludi,
Carminè perlegerem, laudaui, & sic ego mecum
Ipse loquens, utinam Deus, inquã, Maxime, nunquã
Vel talis nostro nascatur in orbe Manasses,
Vel si natus erit, paucos aut regnet in annos,
Aut alter fiat, mutata mente, Manasses.*

Ioannes Paludius Philophilus Theo-
doro Bezæ.

*B*Is pueros, dixere, senes. oppono senectam
Bezæ ego Nestoream: bis mihi Bezæ vir est.

Bezæ Ioanni Paludio Philophilo.

*B*Is tibi Bezæ vir est, Nū quòd bis Bezæ maritus,
Nulla probat proles quem tamen esse virum?

Ioannes Paludius Philophilus pro vale-
tutine Bezæ.

*Q*ui tibi seruiuit tot, Christe, fideliter annos,
Ipse tua Bezam, quaeso, tuere manu:
Serua seruatum toties, maiorâque passum:
Non iræ signum Crux, sed amoris habet.
Vivat, qui viuit nulli grauis, omnibus usu:
Vivat, qui viuit, maxime Christe, tibi.

D ij

Th. Beza Ioanni Paludio Philophilo.

Quos plures annos optas mihi, chare Paludi,
 Annis adiungi rectius opto tuis.
 Nam tibi restat adhuc operosa portio vite:
 At mihi iam tumultum sera Senecta parat:
 Opta igitur potius portum mihi, ceu tibi vita
 Currentis placidum Beza precatur iter.

Io. Paludius Philophilus Th. Bezæ.

BEza tuus toties rediit Natalis, habebis
 Perpetua vita non procul ergo diem.
 Seriùs hic veniat, redeat sed sapius alter,
 Prodesse ut possit sapius ille piis.

Th. Beza Io. Paludio Philophilo.

Lux mihi natalis toties totiesque reuersa
 Nuntiat extremum non procul esse diem.
 Nuntius ô felix! Nam dignam hoc nomine vitam
 Qua mihi lux istam finiet, incipiet.
 Hanc igitur tardam ne Beza optato Paludi,
 Ne te Beza φίλων deneget esse φίλων.

IN AM.

IN AMPHORA M anum ebriosissimam,
casu, quum lacu Lemanno veheretur,
submersam.

*A*mphora qua meruit parto cognomine dici,
Plena mero semper, nec satiata mero,
Ebria fortè parans tumidum sulcare Lemannum,
In mediis vitam lapsa reliquit aquis.
Atque illam sanè quanuis insuet a bibentem
Pocula, quum mediis immoreretur aquis.
Credibile est hilarem tamen interuisse bibentem,
Cui mage non placuit Viuere quàm Bibere.

In N. Agasonem, repentè Abbatem factum.

*S*ordidus ad Domini stabat qui nuper equile
Repentè Monachis factus Abbas nunc præst.
Fallor, an est istud dici quod sœuerat olim,
Ab equis ad asinos quempiam transcendere?

CL. V. IOHANNI POSTHIO,
in Electorali Palatinatu Archiatro.

*E*N, Posthi, tibi pessimus poëta,
Nugas Bez a dat optimo poëta,
Auctoris similes profectò nugas.
Hoc est, nec lepidas, nec elegantes:

*Sed quales pote scriptitare versus,
 Elumbes puta, flaccidos, vietos,
 Exsucto ingenij vigore vates.
 Quas si fortè tibi tamen vacabit,
 Vel lectas semel expolire nugas,
 Fient carmina quæ fuere nuga.*

 In veros veri Dei cultores.

*O Te beatum, quem Dei regens timor,
 Timere cetera prohibet:
 Cui, seu procellis voluitur furentibus,
 Seu placida radit æquora,
 Pectus nec ullâ palpitât formidine,
 Nec sorte turgēt prospera:
 Intentus vni qui placere numini,
 Prodesse quarit omnibus!
 Sed tanta tam paucos, rogo, cur æmulo
 Sortiitur hæc beatitas?*

EIVSDEM

EIVSDEM TH. BEZAE

EPIGRAMMATA, QVÆ

peculiari nomine ICONAS

inscripsit.

LVCRETIA.

OLLVTVM est corpus : mihi mens
verò integra mansit.

Et non ex isto corpore casta fugis?

In eandem.

*SI fuit ille tibi, Lucretia, gratus adulter,
Immeritò ex merita pramia morte petis.*

Sin potius casto vis est allata pudori,

Quis furor alterius crimine velle mori?

Frustra igitur laudem captas, Lucretia. Nanque

Vel scelerata cadis, vel furiosa ruis.

ALEXANDER MAGNVS hausto
veneno moribundus.

*Post Persas fusos quasitâsque orbis habenas,
Armis non potuicedere, ceda dolis.*

M. BRVTVS *ad x̄p̄.*

*D*ivitiis uti licuit cum Casare partis:
Ferre necem possum, non potui Dominum.

ARISTOTELES, MICHAELIS
XENII, Galliarum Cancellarij, vultum
penitus referens.

*T*alis Aristoteles vultumque habitumque ferebas,
Sculptoris docta nunc rediuvne manu.
Pars autem illa tui melior, melioribus olim
Expressa in tabulis, nec peritura, manet.
Sed quid opus sculptisve fuit scriptisve tabellis?
En vivo in XENIO vivit Aristoteles.

CARDINALIS PETASATVS
& purpuratus.

*S*emiuiros quicunque patres radiante galero
Conspicis, & rubra syrma a longa toga:
Crede mihi, nullo saturat as murice vestes,
Diuite nec coccopallia tincta vides.
Sed quæ rubra vides, sanctorum cade virorum,
Et mersa in fonti tota cruore madent.
Aut, memor istorum quæ celet crimina, vestis,
Pro dominis iusto tacta pudore rubet.

IVLIVS

 IULIUS TERTIVS PAPA.

*T*ertius ad mensam quum Iulius ille sederet,
 Impia quem potuit Roma nec ipsa pati,
 Tres visus pelues interdum habuisse paratas,
 Vt triplici triplex vase leuaret onus.
 Vna alui pondus, vomitum altera peluis habebat,
 Tertia vesica concipiebat onus.
 Inunc, Pontifices, Germane insane negato
 Omnia posse suo promere iura sinu.

 PYTHAGORAS.

*L*udent vitam alij suam loquendo,
 Virtutem ipse meam probo tacendo.

XENOPHON, læua calamum, dextra
 gladium gestans.

*Q*uid Marti & Musis, Xenophon? Sic vicimus
 olim
 Barbariem gladio, barbariem calamo.

 VERA RELIGIO.

*Q*uanam, age, tam lacero vestita incedis amictu?
 Religio, summi filia vera Patris.
 Cur vestis tam vilis? opes contemno caducas.
 Quis liber hîc? Patris verba sacra mei.
 Cur nudum pectus? decet hoc candoris amicam.
 Cur innixa cruci? crux mihi grata quies.
 Cur alata? homines doceo super astra volare.
 Cur radians? mentis discutio tenebras.
 Quid docet hoc frantum? mentis cohibere furores.
 Cur tibi mors premitur? mors quia mortis ego?

IN ERASMV M, cingulo tenus
depictum.

Η' Μισυ τοδ παντος πλέον εἰν Ἀσκραῖος εἶπεν,
 Η' μισυ δ', ὡς οἶμαι, τῷ το λογιστᾶ μῦθος.

De eodem.

*I*ngens ingentem, quem personat orbis Erasmus,
 Hæc tibi dimidium picta tabella refert.
 At cur non totum? mirari desine lector:
 Integra nam totum terra nec ipsa capit.

In diluuium picta tabula expressum.

*Q*uas hominum intulerant terris cõtagia sordes,
 Vos olim vltices ablucratis aquæ:

At quum

*At quum nunc terras, quum totius aquoris undas
Polluerit maius quàm fuit antè nefas:
Quid superest, cælo nisi missus ut ignis ab alto,
Ipsas cum terris deuoret ultor aquas?*

IOHANNES CALVINVS.

*H*Oc vultu, hoc habitu Calvinum sacra docentem,
Geneua felix audit.

*Cuius scripta pij toto mirantur in orbe,
Ringentibus frustra impiis.*

Vixit laudatiss. annos LIIII. menses x. dies xvii.
Mortuus religiosissimus, Anno vltimi temporis
cIo. Io. LXIII. Die Maij xxvii.

SIMON GRYNÆVS.

*T*E quicumque, Simon Grynæ, aspexit, amauit,
Splenduit in vultu gratia tanta tuo:

*Te quicumque, Simon Grynæ, audiuit, amauit,
Facundo fluxit tantus ab ore lepos.*

*Amplius at cur non audire & cernere fas est?
Scilicet hoc fati vis inopina vetat.*

*Immo fallor ego. Nam sint paucissima quanuis
Ingenij nobis scripta relictæ tui,*

*Te spectamus adhuc, te nos miramur in illis,
Æternoque manes dignus honore, Simon.*

Obiit Basileæ ex peste, Anno Domini cIo. Io. xli.
Anno ætatis xl viii. Calendis Augusti.

DIDO αὐτοχρ.

*Discite Didonis casu vidua, atque puella,
Qua soluat stultis premia stultus amor.
Et qua ipsi quondam vates docuere prophani,
Ex scriptis pudeat non didicisse sacris.*

Huius horrendi simul, & singulari exemplo memorandi casus historiam, summo artificio, ab artifice summo depictam, potius quàm descriptam, à me verò non infelicitè, fortasse, Gallicis senariis rithmis expressam, subiicere hìc libuit, eo quem in illo tetrasticho notavi fructu, amatoribus legendam atque meditandam.

CÆDES DIDONIS αὐτοχρ. à Virgilio descripta, Æneid. lib. iv.

*AT trepida & cœptis immanibus effera Dido,
Sanguineam voluens acie, maculisque tremètes
Interfusa genas, & pallida morte futura,
Interiora domus perrumpit limina, & altos
Conscendit furibunda rogos: ens èmque recludit
Dardanium, non hos quasitum munus in usus.
Hìc postquam Iliacas vestes, notumque cubile
Conspexit, paulum lacrymis & mente morata,
Incubuitque thoro, dixitque nouissima verba.*

Dulces

*Dulces exuviae, dum fata deusque sinebant,
 Accipite hanc animam, meque his exolvite curis.
 Vixi, & quem dederat cursum fortuna peregi,
 Et nunc magna mei sub terras ibit imago.
 Urbem praeclaram statui, mea mœnia vidi:
 Vltæ virum pœnas inimico à fratre recepi.
 Felix, heu nimium felix, si littora tantum
 Nunquam Dardania tetigissent nostra carina.
 Dixit: & os impressa thoro, Moriemur inulta?
 Sed moriamur, ait, sic sic iuvat ire sub umbras.
 Hauriat hunc oculis ignem crudelis ab alto
 Dardanus, & nostra secum ferat omina mortis.
 Dixerat: atque illam media inter talia ferro
 Collapsam aspiciunt comites, ensæque cruore
 Spumantem, sparsasque manus.*

Translation Françoise de la mort de Dido,
 Par Theodore de Beze.

MAis Didon tremblottant, & d'un afreux visage,
 Tesmoignant le dessein d'un terrible courage,
 D'un teint entremeslé en ses iouës tremblantes,
 Rouant de ses deux yeux les prunelles sanglantes,
 Et desia de la mort prochaine toute passe,
 Se iette au plus profond de sa maison royale,
 Et pleine de fureur, d'un grand pas eslancé,
 Monte insqu' au plus haut de ce bois entassé:
 Prend le glaive Troyen, le desgainé de fait,

Qui n'estoit point (belas) donné pour cest effect.
 Là, voyant deuant soy les vestemens de Troye,
 Reconnoissant son liēt, s'arreste toute cōye
 Larmoyant, & pensant un bien petit espace,
 Puis dit ces derniers mots, deuant qu'elle trespasse.

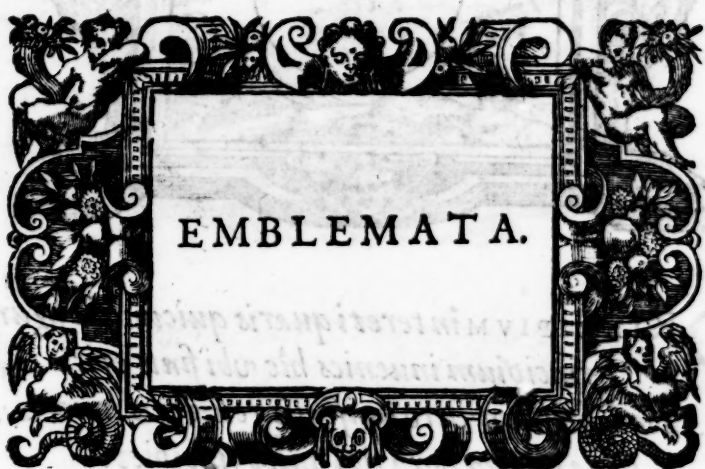
Agreable desponille, autant que l'ont permis
 La fatale ordonnance, & les Dieux mes amis,
 Cres recoy ceste ame: & de tant de souci
 La deslie un bon coup. I'ay vescu iusqu'ici:
 I'ay le cours accompli ordonné pour mon aage:
 Sous terre maintenant ira ma grand' image.
 I'ay construiēt & fondé ceste belle cité:
 I'ay veu mes murs bastis: l'horrible cruauté
 Contre mon feu mari par mon frere exercee,
 Ie puis dire auoir veu suffisamment vengée.
 Heureuse & trop heureuse (belas) si de mes ports
 La flotte des Troyens n'eust onc touché les bords.

Acheuant ce propos se iette sur sa couche,
 Et tenant sur le liēt imprimée la bouche,
 Cōmēt? mourrōs-nous dōc, sans nous vèger? (dit-elle)
 Mais mourons. Car la mort, mort me plaist toute telle.
 Ce feu cest inhumain hūme de la mer haute,
 Presage par ma mort des peines de sa faute.

Ainsi elle parla, quand ses Dames l'ont veüe
 En parlant sur le fer desia toute estendue:
 C'à là battant des bras, & du sang escumant,
 Apres le coup mortel, le glaiue ront fumant.

THEOD. BENZ

Circulus I

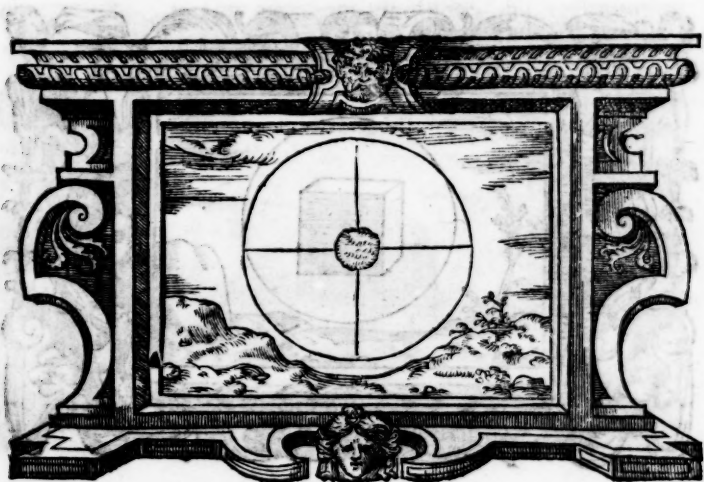
F. j.

Circulus. I.

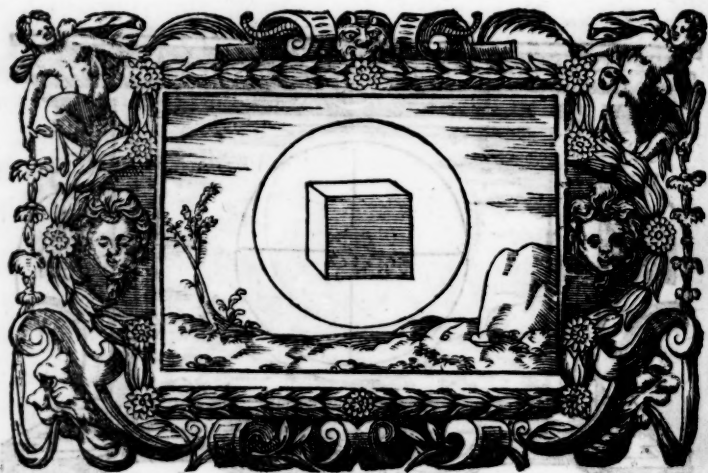
PRINCIPIVM interetiquaris quicunque figura,
 Principium inuenies hîc ubi finis erit.
 Sic Christum vero quisquis reuereris amore,
 Quæ vitam hora tibi finiet, incipiet.

Circulus cum centro, & duplici hinc inde
Diametro. II.

Cernis ut hac mediū cingat teres undiqꝫ punctum
Linea, & hinc spatium distet & inde pari?
Scilicet illa refert quod nos tegit undique cælum,
Tellurem hoc punctum quod tenet ima notat.
Cur igitur doleas? quorsum dic, quæso, labores,
Tu, patriâ pepulit quem pietatis amor?
Cælum si versus tendis, quocunque recedas,
Hinc spatium cælum cernis & inde pari.

Cubus intra circulum. III.

*STare cubum in tereti cernis quicunque figura,
 Hinc vita verum discito cautus iter,
 Mores illa docet teretes, hic figere iussa
 Te iubet immotos in statione gradus.*

V Vellus Aureum. IIII.

A Vrea, mendaci vates non unicus ore,
 Vellera Phryxæ commemoravit ovis.
 Aureus es verè, Christe, agnus, diuitem gestans
 Has verè veras vellere solus opes.

Faber incudem ipsam tundens. V.

*Scilicet incudem insanit qui frangere duri
Conetur ictu mallei.
Et non insanit Christo qui perdere sacra
Se posse speret agmina?*

Phœnix

Phoenix intra flammās. VI.

PHœnicem, si vera ferunt, mors ipsa resingit,
 Hinc sit ut unus aut vitæque morsque rogas.
 Jte; ô carnifices, Sanctorum sancta cremate
 Corpora, quos vultis perdere flamma parit.

Spectatores, mensam dapibus & poculis onustam
taciti spectantes. VII.

N Il spectasse dapes, nil deglutisse iuuabit,
Hac nisi ventriculi cuncta calore coquas.
Sic cætus spectasse pios, diuinæque verba
Audisse, attenta nil licet aure iuuat,
Hac nisi percipiâtque fides, imòque reposta
Pectore, diuino freta calore coquat.

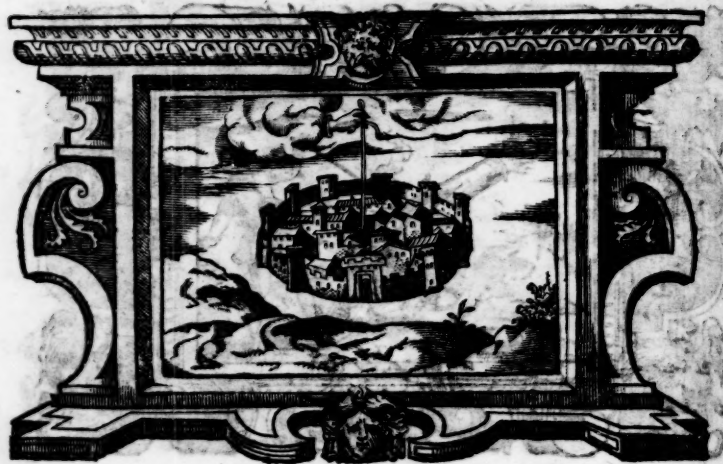
Ænea

Aenea machina, in tecto igne dissiliens in iacula-
toris perniciem. VIII.

*C*ernis ut in caelum fuerat qua machina torta,
Fit iaculatori mors properata suo?
In sanctos quicumque Dei ruis, impie, servos,
Conatus merces hac manet una tuos.

Globus, è nubibus, tenui filo, quod Dei manus tenet, suspensus, Ecclesiam designans. IX.

*P*inge globum tenui quem libratum undique filo
*S*ustineat summi Numinis alta manus.
*T*alis es vrbs Christi de nomine dicta beato,
*Q*ua nil firminus est, mobiliusque nihil.

Equus sessore excusso currens. X.

Qualis eques rapido nemorosa per ania cursu
 Corruit, effrangi praeipitatus equo:
 Corpore tu, quemcunque Deus, vel mente, beavit,
 Talis es, ipsiuste nisi frana regant.

Homo ad mensam edens & bibens. p. XI.

*Q*uicquid edis, quodcumq; bibis, moriatur oportet,
 Ut inde vita suppetat:
 Et nos à Christi quod vitam morte petamus,
 Philosophe rides impie?

Dolium

Dolium ruptis circulis dissiliens. XII.

*Soluuntur compacta licet bene dolia, firmis
Constricta ni sint circulis.*

Sic legum, pennis quæ non firmata tenetur,

Corruat oportet civitas.

Homines duo aduerso itinere incedentes, vnus
antecedentem, alter à tergo vmbra
habens. XIII.

*S*ectantes velut vmbra fugit, fugientibus instat.
Addita corporibus scilicet vmbra comes,
Sic fugit immerita captantes premia laudis,
Demissis contrà Gloria iuncta comes.
Et tamen haud falso trutinata examine, quidnam
Laus hac omnis erit? scilicet vmbra leuis.

Hydropicus potans. XIII.

I Nūstè partis opibus si fortè beatos
 Putas auaros, falleris.
 Epotis auidè lymphis quis posse beari
 Hydropicos existimet?

Auis rupta cauea euadens. XIV.

Libera ceu volueris, cauea mox carcere clausa.
 Libera confracto carcere rursus abit.
 Liber homo natus, mortis dein clausus in antro.
 Rursus abit Christo liber ad astra duce.

Nauis

Naui in portu impingens. XVI.

Tota viden' ventis expandens vela secundis,
 Vt perit optato littore mersa ratis?
 Hac tu mente notes, cui fors aspirat amica,
 Hac eadem ne te qua vehit unda ruat.

Domus vndique arcendis ventis clausa. XVII.

O Biectis ventos foribus, clausisque fenestris,
 Estque etiam tota mos prohibere domo.
 Ast aures, oculique, hæ sunt utrinque decebat
 Quas Satana clausas opposuisse fores.

Faber ferrum lima terens, & Rusticus messem
flagellans. XVIII.

Quod duro lima est ferro, messique flagellum,
Auro quod ignis est rudi:
Hoc tibi, si sapias, crux est, licet aspera: quisquis
Cælum Deo petis duce.

Annulus pretiosa gemma ornatus. XIX.

*Q*ualis quæ fuluo circumdata cernitur auro
 Gemma nitens, radior splendidiore micat:
 Talis formoso splendens in corpore virtus,
 Nescio quod prodit conspicienda decus.

Canis

Canis Lunam allatrans. XX.

Luna velut toto collustrans lumine terras,
 Frustra allatrans despicit alta canes.
 Sic quisquis Christum allatras, Christiue ministros,
 Index stultitia spernitur usque sua.

Viator ventum flantem obiecto pallio inhibere
studens. XXI.

*Q*uis sapere hunc credat, sese qui posse vetandis
Ventorum credat flatibus esse parem?
Stultior at quantò est sese qui posse loquentis
Obstruere insanus Numinis ora putet?

Mare ventis agitaturn, & Rex hinc Pontificem
 Romanum ad dextram, inde Cardinalem
 ad sinistram habens. XXII.

*T*ranquilli immotique prius velut aquoris undas
 Vnica ventorum vis agitata ciet.
 Sic mundum meretrix Romana. Hanc tollite, Reges,
 Pacatus subito (credite) mundus erit.

Moles Adriani, hodiè Castrum S. Angeli. M
XXIII.

*C*æsareos cineres quæ moles clauserat olim,
Arx est Romano nunc sacra Pontifici.
Quam benè qui mortis nunc est mortalibus auctor,
Morti sacratas obtinet iste domos.

Homo

Homo cœlum versus spuens. XXIIII.

Cernis ut hic cœlum fœdo qui conspuat ore,
 Non cœlum, imò suos conspuat ipse sinus?
 Et tu cœlorum Domini contemptor, in illum
 Non quod verba iacis, tot tibi probra vomis?

Pueruli domunculas ex stipulis & assulis
construentes. XXV.

L V dicra ridemus fabricantes tecta puellos,
Ex stipulis structum qui meditantur opus:
Quid melius plerique agitis, vanissima vita
Quos huius miseros noxia cura premit?

Circulus

Circulus ex connexis serpentibus contextus, &
ense cælitus vibrato sectus. XXVI.

H*I colubris colubri, cristas tollente Ceraste,
Conferti pariter, sinuosa volumina quorum
Dextra secat, gladium cæli qualibrat ab arce,
Quos signent rogitas? Satis & re & nomina notos:
Quos Satan (armauit iusti quem Numinis ira
Terrarum exitio) funesto exciuit ab Orco.
Ast hominum tandem miseratus acerbam,
Exerto verbi Christus nunc dissecat ense.*

Alius vas plenum, alius vacuum, replentes.

XXVII.

*C*eu vacuum facilis vas est implere laboris,
 Quod vero est plenum velle replere furor:
 Sic cuius diuina animum sapientia cæpit,
 Et vita inuasit quem melioris amor.
 Aut vacuum humanis, homo, mentem sensibus adfer:
 Stultitia plenus vel remaneto tua.

Vipera

Vipera ex utero matris rupto erumpens.

XXVIII.

VIperei exedunt ceu matris viscera fœtus :
 Sic quos ipsa suo fouit alumna sinu,
 Roditur, heu, nimium sanctorum Ecclesia multis!
 At non euentu, nec ratione pari.
 Vipera nam salua infelix prole interit, illis
 Hæc contra extinctis non peritura manet.

Homo rosas decerpens. XXIX.

INcanto quicumque rosas collegerit ungue,
 Vix unquam illaso legerit ungue rosas:
 Hoc sapite exemplo locupletes, plurima namque
 Hisce latent vestris spicula mixta rosis.

Porcus stercore, asinus carduis vescens.

XXX.

*STercora quod porcis, Asinis quod carduus, hoc est,
Barbaries Nostris asinis porcisque Magistris.*

Ingens cacabus, Satana ignem vrgēte despumans,
 & cœlitus delapsis aquis subinde
 repletus. XXXI.

EN Satan accensis hinc inde ut torribus vrgens,
 Sic tandē absumi spumantē hunc, stultus, ahenum
 Posse putat, lapsus complet quem cœlitus humor.
 Sic liceat nobis sanctorum effingere sortem,
 Quos Satanas, variis hinc inde laboribus instans,
 Exercet, frustra seseque suosque fatigans.
 Ecquis enim tutus, nisi quos fidusque potensque
 Tutatur cœli Christus qui considet arce?
 Perge, Satan. Nam quò torres ardentius omnes
 Accendes, tantò mage despumaris ahenum,
 Purior ut tandem fundo esca appareat imo.
 Crocodilus

Crocodilus vnus fugientem persequens, & alter
hominem persequentem fugiens. XXXII.

Niliacus qualis serpens fugientibus instat,
Instantes fugiens quamlibet antè ferox.
Sic vetus ille Draco, sauis mortalibus hostis,
Te reprimente fugit, te fugiente premit.

Statuæ. XXXIII.

N Il mirum est statuas vos commendare libenter,
 Ipsi quum sitis, Pontifices statuæ.

Aqua

Aqua in dolia pertusa infunditur. XXXIII.

Belidas fingunt pertusa in dolia vates
 Mox effundendas fundere semper aquas.
 Nomine mutato, narratur fabula de te,
 Ebrie, quæ meias qui sine fine bibis.
 Quin etiam hoc in te quadrat turba ebria, quòd sint
 Corpora quæ fuerant, dolia facta tibi.

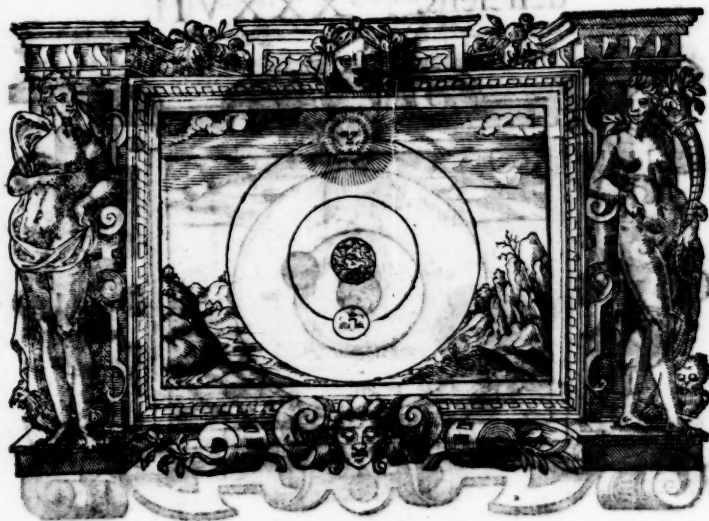
Religio. XXXV.

*Q*uam sic lacero vestita incedis amictu?
 Religio, summi vera Patris soboles.
 Cur vestis tam vilis? opes contemno caducas.
 Quis liber hic? Patris lex veneranda mei.
 Cur nudum pectus? decet hoc Candoris amictus.
 Cur innixa cruci? Crux mihi sola quies.
 Cur alata? homines doceo super astra volare.
 Cur radians? mentis discutio tenebras.
 Quid docet hoc frenum? mentis cohibere furores.
 Cur tibi mors premitur? mors quia mortis ego.

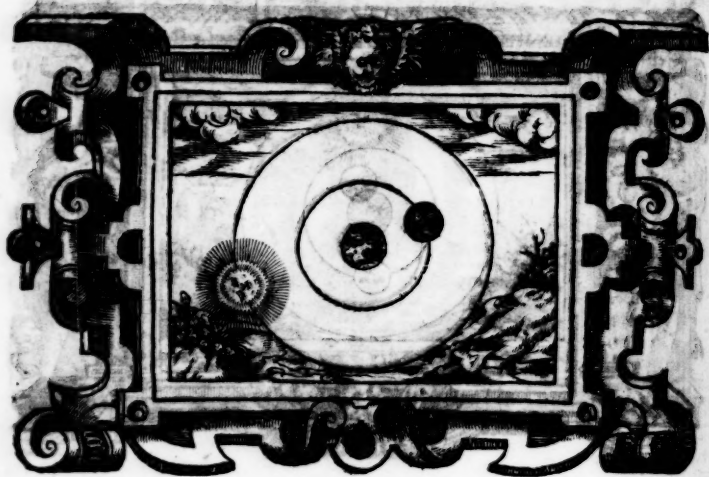
Plena

Plena Luna Soli aduersa. XXXVI.

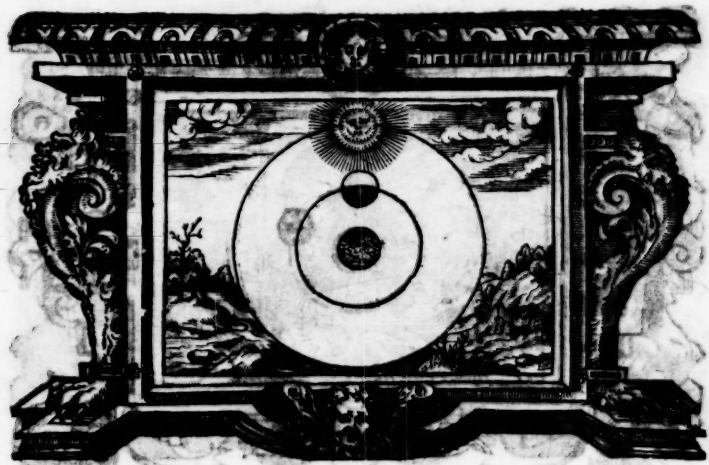
Fraternis luna ut radiis aduersa refulgens,
 Plenocoruscet lumine.
 Sic Christi obiectos spectans Ecclesia vultus,
 Splendore lucet integro.

Luna Soli opposita, & interiectu terræ
deficiens. XXXVII.

L V nam interueniens ceu terra corpus opacum,
Atra inficit caligine.
Sic interueniens hominum sapientia, purum
Ecclesia infuscat iubar.

Luna Soli subiecta, lumen illius terris
 eripiens. XXXVIII.

*L*una velut fratri propius coniuncta, perisse
 Stultis videtur funditus,
 Qua tamen admoti spectans tunc lumina Solis,
 Ipse refulget clarior.
 Sic periisse pii vulgo qui morte videntur,
 Absit perisse dixerim,
 Ipso qui potius Christo propiore potiti,
 Quod quaesierunt obtinent.

Naclerus naue perforata sese cum suis & ipsa naue
submergens. XXXIX.

IN sanum hunc quicumque vides seseque suosque
Rate perforata mergere,
Ah, quàm vera vides! nam quod pictū aspicias, horum
Viva est imago temporum.

Sccleratus

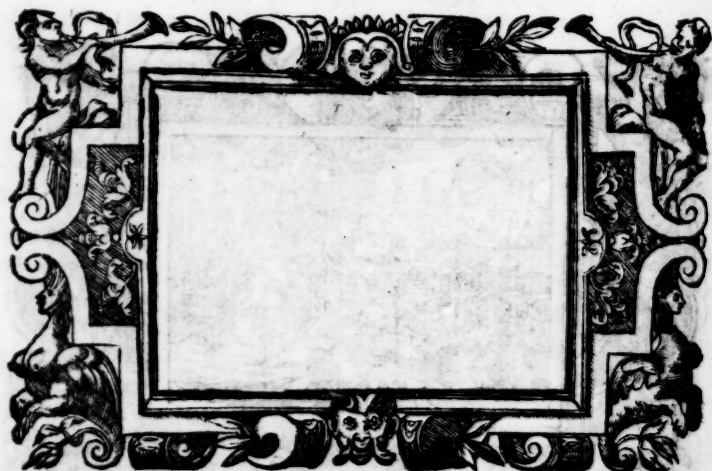
Sceleratus supplicium natando euadis, tandem
crematur. XXXX.

Vidi ego carnificis metuentem verbera saui,
Qui medias sese Ligeris proiecit in undas,
Et quanuis sudore madens, expersque natandi
Fluminis euasit pede calcans ima profundum,
Quem mox non una pœnas pro cade luentem,
Vidimus impositum torrerè viscera flammis.
Hac age dispicito recte qui tramite vitæ
Deserto, magis atque magis periturus oberras:
Nam quò tardior est, grauior fit numinis ira.

L. j.

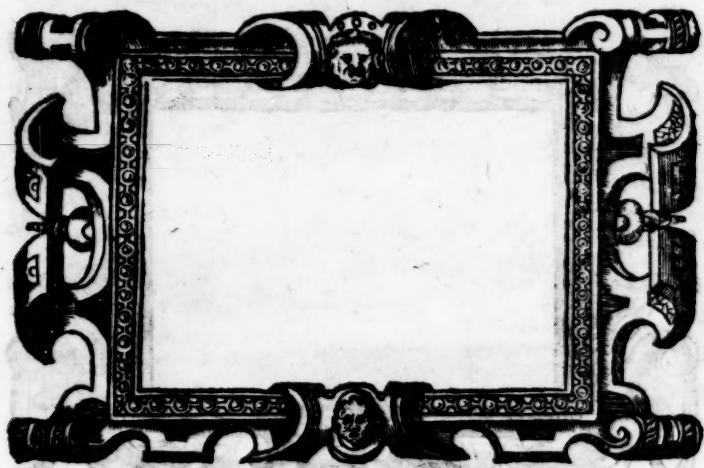
Coelum tonans simul & pluens. XXXXI.

C*eu rutilis idem qui dissilit ignibus ather,
Fæcundas gravido pectore fundit aquas:
Vita fide sic Christus erit tibi vera receptus,
Spretus at hic idem mors tibi Christus erit.*

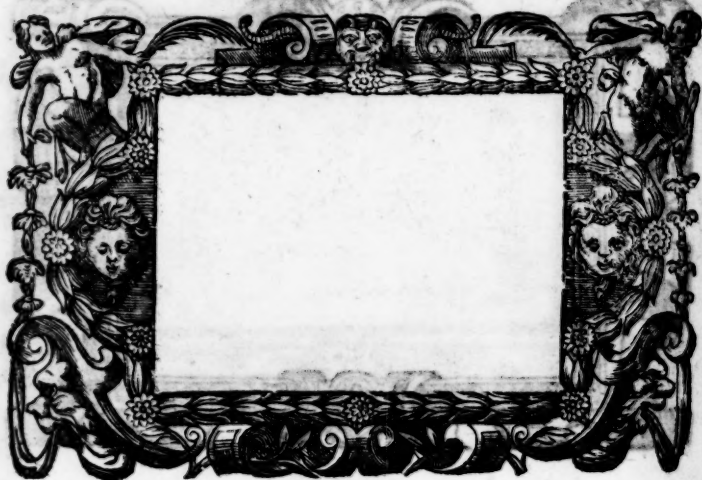
Homo

Homo, dum per glaciem inambulat, illa dissiliente
periens. XXXXII.

A Dstricti glacie niti qui luminis audet,
Haud raro glacie dissiliente perit.
Hoc sapite exemplo istius quos commoda vita
Innumeris fallunt lubrica cuncta modis.

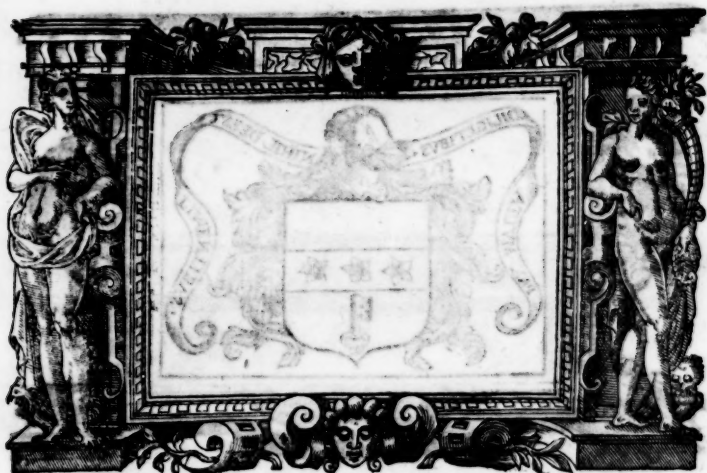
Cervus alatus, auribus, cauda, & cornibus
carens. XXXXIII.

ADde alas: aures, & caudam, & cornua cervi
Tollito: depictum sic tibi tempus erit.
Tempore nanque nihil currit velocius uno,
Nec semel elapsum quo reuocetur habet.

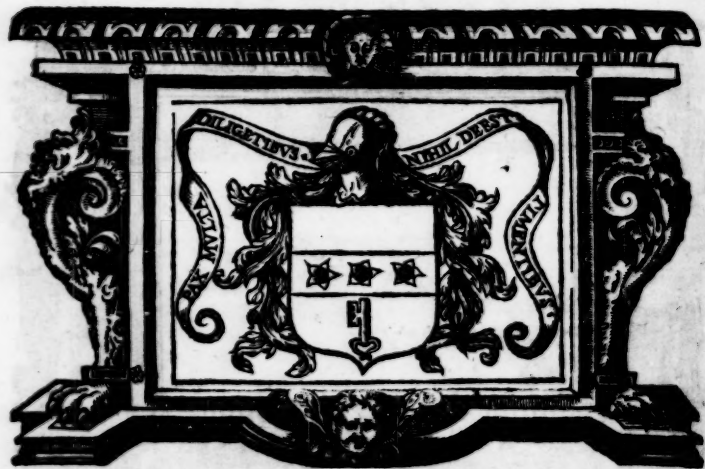
Homo

Homo campanam pulsans. XXXXIII.

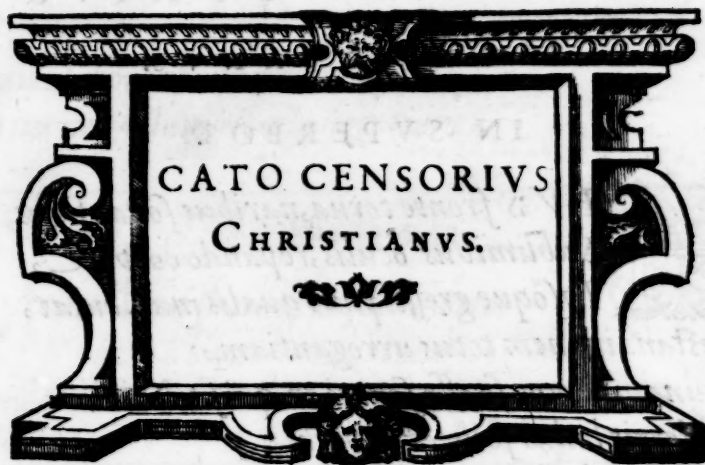
A Era grani cunctos veluti campani sonore,
 Ipsa licet penitus sint sibi surda, cient:
 Sic es recta docens alios, peruersa sequute,
 Quique aliis sapiens, non sapis ipse tibi.

Insignia Theodori Bezæ.

A *V*rata impositos clavi tres ordine flores
*C*eruleos cernens, Bezarum stemmata gentis
*H*inc disce, aternos Cæli quibus itur in hortos,
*V*nus Christi referari limina clauæ,
*C*laue crucis per iter Christum monstrâre sequendum,
*S*anguineo quod planicies docet ista rubore.

CATO

THEODORI BEZAE

CATO CENSORIVS

CHRISTIANVS.

IN SVPERBOS.

IEV S fronte torua, naribus sonantibus,
 Sublimibus oculis, repando corpore,
 Ipsoque gressu pao qualis inambulat,
 Testans inanem totus arrogantiam:
 Quinam Omne se esse somniat qui sit Nihil?
 Et deerit huius scilicet superbia
 Vindex, ab alto contuens te vertice?
 Cunctator iram qui suam si differat,
 Quis te hic ferat, ferre impotentem ceteros?

IN OTIOSOS.

AT tu, otuari cui unicum est negotium,
 Spectare sueto, nil agendo, ceteros,
 Viden' rotatu supera ferri perpete?
 Ventos ruentes aëris per areas?

Aquis

*Aquas perenni defluentes impetu?
 Æquor reciprocis astuare fluctibus?
 Ipsumque stabile permanens licet solum,
 Induere formas tam subinde dispares?
 Hac cernis, inquam: nec tuam coargui
 Sic supra & infra cogitas ignaviam?
 Audi ergo, stulte, audire si tibi vacat,
 Natus labori quum sit homo, non otio.
 Quies labore redimitur, non otio:
 Peius nec ullum est otio negotium.*

IN EOSDEM.

Mortalium si nemo nascitur otio,
 Urbem ô beatam, curat in qua sedulus
 Quod quisque ritè nactus est negotium.

IN AMBITIOSOS.

Obsacro qui, montis conscenso vertice, captas
 Alterius versum culmina montis iter:
 Nec cessas montes adiungere montibus unquam,
 Quo tibi sic fuerit tempore parva quies?
 Scilicet, ut possis ipsos transcendere calos,
 Calietiam cedit regia tota tibi,
 Augebit ve tibi terras qui condidit orbem,
 Hanc expleturo non tamen orbe sitim.

*Immo vel nunquam viuus potiere cupitis,
 Vel miser ascendens, Ambitiose, rues:
 Exstinctoque tibi, cui viuo haud sufficit orbis,
 Seni sufficient, Ambitiose, pedes.*

IN MENDACES.

Ignota Calo, & ipsi Falsitas Solo,
 Illisque cunctis ille qua rerum parens
 Adstricta seruat veritatis vinculo:
 Sed grata solis (proh scelus) mortalibus,
 Omnis magistra fraudis & versutia,
 Quamplurimorum in corde & ore confidens.
 Impunè in ipsos Principum irruens thronas,
 Clamora Iudicum occupans subsellia,
 In officinis, in tabernis personans,
 Sacris & ipsis impudens ex pulpitis
 Sursum, deorsum, sancta vertens omnia:
 Nunquàmne mundo nisi ruente concides?
 Nam dia cuncta ceu tuctur Veritas,
 Sic cuncta dira Falsitate corruunt.

Regna ergo, regna quamdiu Deus sinet,
 Mundi hoc merente falsitate Falsitas,
 At, pauculi vos, Veritas quibus placet,
 Perstate fortes, Numinis freti manu.
 Nam tempus aderit, Mundus atque Falsitas
 Quum pariter uno corruent sic impetu,
 Vt illa Mundum, & Mundus illam pertrahat.

IN GARRVLOS

Quam fari decuit, tacere velle:
 Velle, quum decuit tacere, fari:
 Humanis duo sunt cauenda summè
 Priuatis mala publicisq; rebus.

Existis sed enim malis duobus,
 Malim quæ potuit loqui tacentem,
 Quàm quæ non decuit loqui loquentem.
 Nam sunt quæ pateant tacendo multa,
 Et dici potuere sæpe multa,
 Quæ sunt temporibus suis tacenda.
 Ergo aut discite, garruli, tacere,
 Aut toto semel exulate mundo.

IN NVGACES.

Inrequieta suo quum voluant tempora motu
 Sydera, & incertum currat mortalibus æuum,
 Quo semel exacto, sit numinis ante tribunal
 Præterita ratio vita reddenda seueri,
 Quid vos nugando vitam exegisse iuuabit,
 Inuitos cogent quos ad tam seria nuga?

IN ADVLTEROS.

Vis orbem exscindi? subuertito funditus vrbes.
 Vis vrbes ipsas tollere? tolle domos.

*Vis delere domos? careat fac coniuge coniux,
 Vanæque sint sancti fœdera coniugij.
 Ergo perire domos, urbes, orbemque necesse est,
 Orbe vel expelli quisquis adulter erit.*

IN THEOLOGOS ULTRA MODVM
 PHILOSOPHANTES.

*Q*ua voce nobis prodidit Deus sua,
 Ratione sciri nec queunt humanitus,
 Vanis sophorum somnians insomniis
 Vel posse nosci, vel doceri certius:
 Id est tenebris lucem egere cogitans,
 Princeps haberi dignus est amentium.
 Mendacium nam veritas coarguit:
 Sed veritatem non probat mendacium.

IN PERIVROS ET BLASPHEMOS.

*I*rare Numen, Numen est solio in suo
 Locare, partim ut abditorum conscium,
 Suaeque partim ut veritatis vindicem.
 Scienter ergo, falsa vel per Numina,
 Falsum ve iurans, scis quod admittas scelus?
 Certè in Dei throno, Dei hostem collocas,
 In Veritatis pulpito Mendacium.
 Nec huius in caput supera ruet is omnia?
 Nec infera huius concidet is sub pedes?

*At te, scelesto quolibet scelestior,
 Ipsum ore Numen qui laceßis impio,
 Ut sceleris unum inexplicabilis reum,
 Expectat uni pœna nota Numini.*

IN EPICVREOS.

Hominem ore præferens, sed intus bestia,
*Quavis stolidior bestia,
 Tene intueri posse syderum faces,
 Tanto meantes ordine?
 Calcare terræ tene non pudet solum,
 Et tot soli miracula?
 Spectare tene reciproci ætus aquoris,
 Et tot manantes belluas?
 Et, ista Numen Optimum atque Maximum
 Quum cuncta cunctis nuntient,
 Oppedere istis velle te tot testibus,
 Ut nota cunctis nescias?
 At, inquis, ista si Deus sic condidit,
 Nutuque dirigit suo,
 Cur esse miseros tot bonos sinens malos
 Florere contra cernimus?
 Immò bonis quum cuncta cedant optimè,
 Quum cuncta pessimè malis,
 Malis quod esse bene putas, illis malè est:
 Bonis quod esse malè, benè est.*

Immò fateri sanè oportet optimum,

Toties pepercit qui tibi.

IN ASSENTATORES.

Laudare immodicè, laudari si qua merentur,
Virtutum honesto tegere turpia nomine,
Vt recto auertit sanas à tramite mentes,

Ex improbis sic reddit homines pessimos.

Assentatores fugiat quicumque veretur

Vltro perenne accersere sibi dedecus.

At quanto satius monitorem audire seuerum,

Laudare parcum, liberalem carpere!

IN EBRIOSOS.

Vos farciendo deditos abdomini,
Mortem haurientes unde vitam ceteri,

Quos mane primum, seraque videt vespéra

Mensa assidentes, poculisque grandibus,

Infame donec sitis intuentibus,

Fædam vomentes crapulam, spectaculum:

Homines quis esse credat istis vultibus?

Liuentibus tot fronte picta pustulis?

Naso pyropis tot madente marcidis?

Cingente limbo oculos rubentes coccino?

Oculis fluore turgidis vinaceo?

Rictu madente? diffluentibus genis?

Vos

*Vos immò quisnam compararit bestiis?
 Namque ebriosas nemo vidit bestias.
 Qua sorte dignos ergo vos censebimus?
 Hac scilicet. V inq̃s ut ebrietas suos
 Afficere pœnis quibus amatores solet,
 Vos vsque & vsque strenuè distorqueat,
 Tumuloque stratos perpetua premat sitis.*

IN SCORTATORES.

*Vos ô voluptas quos in hircos & canes
 Impura mutat, & meretricum iugo
 Turpi subactos, mutuis in sordibus
 Obire quauis adigit impurissima:
 Et coniugalis iura contra fœderis,
 Non serere, sed perdere hominum genus docet:
 Abite pestes ira iusta Numinis,
 Naturaque ipsa quò fremens vos aduocat.*

IN AVAROS.

*A More quĩnam tangeretur Numinis?
 Amare quĩnam mutuo quemquam velit?
 Amare quĩnam velle sese dixerim,
 Cui sola Numen unicum est Pecunia?
 Qui captat ex re turpe lucrum qualibet?
 Qui viuit ipse carnifex sauius sibi?
 Exosus ergo est iure Auarus omnibus,
 Vt qui sit hostis Numini, cunctis, sibi.*

IN INVIDIOS.

VOs inferorum lurido infimo ex specu
 Haustis venenis pectus omne turgidi,
 Nec vestra ferre qui potestis commoda,
 Rebus favere nec bonorum prosperis:
 Abire quoniam iussero vos, Invidi,
 Quos nec pati mundus queat superstites,
 Nec ipsa forsant tartara ferant mortuos!
 Nempe esse vobis inferorum ut omnium
 Instar soletis, semper esse pergite.
 Et mutuò vos perditte, Invidi, Invidios,
 Quum miserius nil esse possit Invidis.

IN FOENERATORES.

QVi mutuando de Suo nunquam Tuum,
 Sed usque & usque de Tuo, Suum facit:
 Cui, sterile quod Natura condidit, parit:
 Qui dando spoliat, erogando colligit:
 Nunquam serens qui metere nunquam desinit:
 Qui cocta, cruda, deuorat, nunquam satur:
 Cui, siue sterile, siue fertile sit solum,
 Fert Luna census menstruos, Sol annuos:
 Vis iste quis sit nosse? Fœnerator est,
 Quo nulla mundo pestis est nocentior,
 Quo nulla mundo pestis est frequentior.

*At tu seuerus pauperum vindex Deus,
Exedit iste quos suis centesimis,
Fac sapiat, aut raptus tribunal ad tuum,
Centesimo pœnas luat cum fœnore.*

IN PSEVDOMONACHOS.

*Q*uis Christū simulās, Epicuri est de grege porcus?
Cui scelus est Pietas, Relligiōque iocus?
Nomine quis calebs implet genitricibus vrbes:
Quis specie pauper, re sua cuncta facit?
Hi sunt infernis quos postquam fouit in antris,
Nequitia instructos qualibet arte sua,
Paulatim, iusta poscente hoc Numinis ira,
Eductos toto sparsit in orbe Satan,
Quos olim monachos, certo nimis omine, dixit
Gracia, cunctorum sunt quia *μῶνοι ἀγῶς.*

IN EOS QUI EX MALO LVCRVM
SPERANT.

*S*I (quod fateri cogit impios licet
Addicta cuius conscientia crimini)
Pendent ab uno cuncta commoda numine,
Vno ecquis vsquam vixit illo stultior,
Qui se boni vilius futurum compotem,
Boni omnis ipso auctore spreto, somniat?

IN PHILOSOPHOS ULTRA MODVM
THEOLOGIZANTES.

PPrinceps Sophorum qui videtur maximus,
A fine Gracè idem vocatus optimo,
Mundum extitisse semper istum somnians,
Nunquam proinde desitutum credidit.
Res mira, tanto errore lapsum hunc turpiter
Longè sophorum creditum doctissimum.
Immo fieri sic hos probat stultissimos,
Iustum sapere qui nesciant intra modum.

ROTVNDISSIMVM DN. BEZÆ IN
 adulteros hexasticum ita Gracè vertebat Isaacus
 Casaubonus.

Εἰς μοιχοίς.

KὍς μὲν ὅλον βούλει ὀλέσται, πάρος ὅλῳ πόλιν.
 Βούλει δ' αὖ πόλιν; τοὺς καὶ ἐν αἵρε δόμοις.
 Ἀλλὰ δόμοις ἐθέλεις; μὴ τὰ μέλοι ἔργα γαμοῖο.
 Μήτε τὰ τῆς δυνῆς πιαὶ γήροιο βεστοῖς.
 Τοίνυν σωζομένων οἷς μοι καὶ λέκτρα μέμνη,
 Πᾶς δόμος, ἢ δὲ πόλις, κόσμος ὅλοιο θ' ὅλος.

IN SENECTAM.

SPerata cunctis, grata sed paucissimis
Senecta præsens, qui sit ut te abhorreant
Quibus beata patefacis vitæ fores,
Huius miseras auitatis finiens?
Terrena prater nempe quòd nil cogitent
 Plerique

Plerique rerum nescij caelestium.

Hinc tot querela, hinc eiulatus irriti,

Dum tristis iste mortuus uiuens senex,

Ceruice tremula, lippientibus oculis,

Rugis arata fronte, terram contuens,

Fallente gressu vix inambulat tripes:

At ille clamat sapere iam nihil sibi:

Noctes diésque tussiens hic peruigil,

Perustus alius februm caloribus,

Sauis podagra vinctus hic angoribus,

Carnifice tortus alius calculo miser,

Inanibus calum fatigant questibus:

Alia malorum ut multa omittam millia,

Sed illa quid si non Senecta, sed sibi

Suóque accepta ferre debent luxui,

Hac iusta cuius pœna sic persoluitur?

Immò ut Senecta mille adhæreant cruces,

Cruces quis illas iure dixerit malas,

Nosse unde Numen, nos & ipsos, discimus?

Sanè ergo, quicquid hic vel ille dictitet,

Magnum Senecta est optimi donum Dei:

Siue illa mitis sit, ut mihi, siue aspera,

Bono bene uti nempe si quibus datur:

Quod Bezagratus hoc fatetur carmine,

Tantum eadem ut esse porro pergat obsecrans.

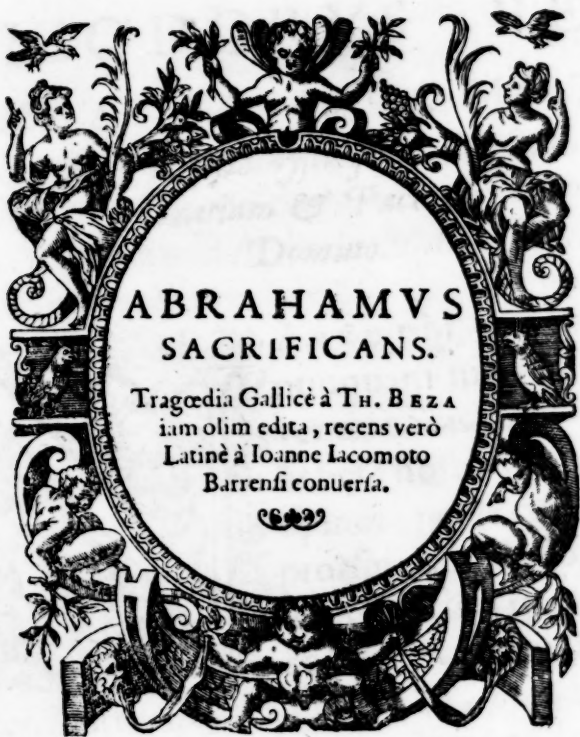
FINIS.

N ij

FIGRAMATA

Pluribus terminis nesci si caliginem
 Hinc est quod claudine cum suis
 Dura tristis esse motum cum sit
 Germinis remota libentibus oculis
 Rursum arata fronte letum conuenit
 Pluribus gressibus vix inambulans
 Adhuc claudine sapientia vixit
 Noster dicitur ingens hic periculis
 Propter alios septem caliginem
 Quam podagre cunctis hic angustia
 Cunctis totius alius caliginem
 Inanibus caliginem libentibus
 Alimulorum et vultus cum suis
 Sed illa quid si non 2 cunctis
 Quod necesse est in se debent
 Hinc ista cum quod sit periculis
 Inano est 2 cunctis libentibus
 Cunctis quod illas in se debent
 Nesci unde in inanibus 2 cunctis
 Quam cunctis quod sit periculis
 Sed agnum 2 cunctis quod sit
 In illis in se sit in inanibus
 Quod bene cum nesci si quibus
 Quod bene cum nesci si quibus

FINIS

THEODORVS BEZA IOHANNI IACOMOTO

Fratri ac symmysta suo charissimo,

Gratiam & Pacem à

Domino.

ARRO tibi, mi frater, quod nunquam mihi in mentem venerat. Scis enim quo loco habere nostros illos, etsi nec, opinor, per se culpādos, nec prorsus vanos ludos consueuerim. Petiit à me, vel potiùs contendit nobilissimus, ille noster Zastrifellus, suasore, credo, Paludio Philo-philo nostro, ne Abrahamum illum nostrum sacrificantem, siue Comœdiam ab exitu latissimo, siue ab argumēti sanctissimi grauitate Tragoediam libuerit appellare, diutius paterer ab ea quam procurauit nostrorum *permutation* editione disiungi. Respondi quod res est. Istud quaecunque ante annos circiter quadraginta quinque fuisse Lausannæ, vbi

tunc Græcas literas profitebar, nulla sanè cura, sed leuiter, vt ludicrum quiddam perscriptum quod ab illius Gymnasij iuuenibus de more spectandum repræsentaretur, nec fortassis istud scriptionis genus quibusuis probatum iri. Respondit ille sic tamen istud & tum placuisse, & multis postea probatum, vt & in publicum prodierit, & multis Galliæ locis magno cum applausu exhibitum, immo etiam non ita pridem ab eruditissimo quodam Germanicis quóque numeris fuerit expressum, sese denique iis quæ à me dono accepisset arbitrio suo vt re sua vsurum. Quod ad scriptionis autem genus attinet sibi quoque videri magnum in tam sacris rebus esse tenendum modum, & omnia religiosissimè tractanda, sed mihi non deesse quæ morosulis nonnullis obiicerem, nempe & ipsius Nazianzeni τὸν ἡγετὸν πᾶσιν ἔχοντα & non paucorum ætatis nostræ doctissimorum virorum in Ecclesiis laudatissimis exemplum. Itaque flagitanti cōcessi quod denegare non potui, sed ea conditione, vt & Aristarcho illi nostro Lectio res ista probaretur, & tibi, quem etiam huius suæ petitionis conscium ac penè auctorem laudabat, ista non sanè latinè vertenda, sed tuo vnus iudicio æstimanda committerentur. Illa igitur tuæ fidei penitus commissa sunt. Adde, detrahe, immuta quidquid tibi videbitur. Qu idenim & quantum hîc possis, si
modò

modò velis, non ignoro, & mihi quidē certè tum
demum ista non displicuerint, si meum illum A-
brahamum cum focculis meis prodeuntem, tu co-
thurnatum gradientem produxeris & hæc non
mea, sed tuā potiùs apparuerint. Sed amabo vide
etiam atque etiam quomodo iudiciosissimo illi
tuo Flacco satisfeceris, cuius istos versiculos nosti.

Indignatur item priuatis ac propè socco

Dignis carminibus narrari cæna Thÿestæ.

Obtrectatorum clamores nihil moror, ad quos
iam pridem & obsurdui & occallui. Bene vale in
Domino.

Geneuæ ex Musæo nostro Calendis Ianuarij
anno vltimi illius temporis cIo Io xcviii.
ineunte, qui vtinam piis & bonis omnibus fe-
lix illuxerit.

O j.

GENEROSÆ ET ANTIQVÆ NOBILI-
TATIS DOM. GEORGIO SIGISMVND
PRAKSCHICKI A ZASTRISEL, DOMINO
BVCHLOVII, SERAVITII, &C. MORAVO.

Ioannes Iacomotus Barrensis.

QVÆ ZASTRISELLI *munera me tibi*
Donare velles nunc redeuntibus
fani Calendis, annuosque
Sole nouo relegente cursus ?
*N*on poscis aurum, nec virides dari
Gemmas, Auitis cùm niteat domus
Et plena gazis, & vetusta
Stemmatibus decorata gentis.
Mittam quod olim pectine Gallico
Carmen sonauit BEZA volentibus
Musis, recantatumque gestit
Ausoniis fidibus reponi :
Vrbesque ferri per varias, quibus
Sit chara VIRTVS, & SVPERI timor
Vernus PARENTIS : quæque puris
Rebus ament hilarare pectus.
Hic namque ABRAMI conspicitur FIDES
Inuicta cunctis casibus, & potens

Tenta-

Tentationis luctuosa

Non solitos superare fluctus.

Quam iussus orbis totius ARBITRO

Mactare ISACVM non renuit PATER:

Et mentis humana repellens

Sensa procul querulosque luctus

Nile esse duxit certius, optimis

Quam REGIS ALMI nutibus obsequi:

Vicuius immensa sepulchro

Vita reedit renocata putri.

Munus probabis: cum placeant tibi

Qua scripta cultus egregios docent:

Qua Iusta monstrant: Qua pudicas

Expoliunt PIETATE mentes.

Et fontis undas CASTALII & specus

Lauri virentes AONIA colis:

Castasque miraris choreas

THESPIADVM, resonosq; cantus.

Et celsa PHOEBI templa PALVDIO

Ducente gaudes visere, nil pauens

Rupes inaccesas, & alti

Terrificas HELICONIS umbras:

Hinc certioris pramia gloria

Quarendam censens, perpetuum & decus,

Quod falce SATVRNVS rapaci:

Quod nequeant abolere PARCÆ.

Mox cana formam perdit anilitas

Pallensque febris: nec Iuuenum diu
 Durat caducum robur, auctas
 Vastat opes, nitidosq; census,
 Quum veste tectus MARS adamantina
 Replet cruentis omnia motibus,
 Dirisque flammis, & scelesto
 Ense furens populatur arces.
 Sed dona casta PALLADIS haud timent
 Funestæ belli damna, nec improbos
 Regum furores: temporisve
 Inuidiam, rapidosque dentes.
 Sic perge, rectos & monitus tui
 Ductoris audi: dum tibi florida
 Nunc vernat ætas, per labores
 Egregios meliora semper
 Addisce prudens: clarior ut domum
 Tandem remigres, & MORAVVM urbibus
 Prodesse possis, seu sit acri
 MARTE ferox superandus hostis:
 Præstantiori publica seu tibi
 Augenda res sit consilio, aut bonæ
 Pacis inuanda, si pudendum
 Pœna nefas metuenda perdat.
 Non robur aufert cordibus insitum
 Doctrina honestis: fortior artibus
 CHIRONIS infestos ACHILLES
 TROIVGENAS PRIAMVMQVE vicit.

IN THEODORI BEZÆ *Aβca. Dorian*

A Io. Iacomoto versibus elegantissimis
expositam.

I Ac môte fidi quòd generis patrem,
Mandata summi Patris ut audiit
Charâ litantem protinus hostiâ,
Quòd patre dignam progeniem suo
Ipsam obsequentem protinus hostiam

Sacri tuendam das oculis chori:

Quàm ritè factum! quàm bene, commodè,

Quàm congruenter temporibus malis,

Contaminatis, prodigialibus!

Nam quid malorum luxuriantium

Primas scatebras querimus anxij?

Tantum unde terris scilicet exteri,

Civikis aequè sanguinis undique:

Quis iste gentes immedicabilis,

Quis iste Reges exagitet furor:

Aut cur suarum persuat immemor

Natura legum, aut inficiat lues

Perennis auras: mortium imagines

Passim, & reclusis Tartara faucibus:

Et ipsa ruptis, ô scelus, ô pudor,

Iam iam fathiscant iura repagulis.
 Heu prima labes, primaq; tristium
 Origo rerum: nescia Principum
 Sperare Regem, nesci credere,
 Vero, potenti, nostra proteruitas.
 Hac caterorum semina criminum,
 Hunc fas reatum dicere seculi:
 Iustus malorum luxuriantium
 Fons unde, & omnis caussa periculi.
 Dedere lustris anterioribus
 Hac nempe Gallum talia pracinem,
 Illum, parentis munus Olympici.
 Egressa priscum qua penitus modum
 Nunc nunc Britannis, nunc Latialibus,
 Nunc Lusitanis, nunc Calydoniis,
 Et ultimarum denique gentium
 Egent cothurnis. Viuite perperes
 Par grande Vatum, viuite, viuite:
 Piaq; cincti tempora laurea
 Verum sacratis ISACIVM modis
 Efferte. Lauri non alia magis
 Amoliantur fulmina Calitum.

IAC. LECTIVS.

Argumen-

Argumentum huius Tragoediae petitum est ex Genes. Cap. x x i i .
vbi hæc leguntur.

1. **E**T fuit post verba ista, & Deus tentauit Abraham, & dixit ad eum, Abraham & dixit, ecce ego.
2. Et dixit: Cape nunc filiū tuum vnicū tuum, quem dilexisti Ischac: & vade tibi ad terrā Moriah, & fac eum ascendere ibi in holocaustum super vnum montium, quem dicam ad te.
3. Et surrexit Abraham summo mane, & strauit asinum suum, & cepit duos pueros suos secum, & Ischac filium suum, & scidit ligna holocausti, & surrexit, & iuit ad locum quem dixit ei Deus.
4. In tertia die leuauit Abraham oculos suos, & vidit locum de longinquo.
5. Et dixit Abraham ad pueros suos: Manete hīc cum asino: & ego & puer ibimus vsque illuc: & adorabimus & reuertemur ad vos.
6. Et accepit Abraham ligna holocausti, & posuit super Ischac filium suum, & accepit in manu sua ignem & gladium: & iuerunt ambo ipsi simul.

7. Et dixit Ischac ad Abraham patrem suum, & dixit: Mi pater, & dixit, Ecce ego fili mi, & dixit, Ecce ignis & ligna, & vbi agnus in holocaustum?
8. Et dixit Abraham, Deus prospiciet sibi agnum in holocaustum, fili mi. Et perrexerunt ambo ipsi pariter.
9. Et venerunt ad locum quem dixerat ei Deus, Et ædificauit ibi Abraham altare, & ordinauit ligna, & ligauit Ischac filium suum, & posuit eum super altare, super ligno.
10. Et misit Abraham manum suam, & accepit gladium vt iugularet filium suum.
11. Et clamauit ad eum Angelus Domini de cœlis, & dixit, Abraham, Abrahâ. Et dixit, Ecce ego.
12. Et dixit, ne extendas manum tuam ad puerum, & ne facias ei quicquam, quia nunc cognoui quod tu times Deum, & non prohibuisti filium tuum, vnicum tuum à me.
13. Et leuauit Abraham oculos suos, & vidit, & ecce aries post se, detentus in perplexitate spinarum, in cornibus suis. Et iuit Abraham & cepit arietem, & adscendere fecit eum in holocaustum pro filio suo.
14. Et vocauit Abraham nomen loci ipsius, Dominus prospiciet. Idcirco dicitur hodie, In monte Dominus videbitur.

15. Et clamauit Angelus Domini ad Abraham
secundò de cœlo.
16. Et dixit, Per me iuraui, dixit Dominus, quia
pro eo quòd fecisti rem hanc, & non prohi-
buiſti filium tuum, vnicum tuum.
17. Quia benedicendo benedicam tibi, & mul-
tiplicando multiplicabo semen tuum, sicut
stellas cœlorum, & sicut arenam quæ est iux-
ta littus maris: & hæreditabit semen tuum
portam inimicorum suorum.
18. Et benedicentur in semine tuo omnes gen-
tes terræ, eò quòd obediuiſti voci meæ.
19. Et reuerſus eſt Abraham ad pueros ſuos, &
ſurrexerunt, & iuerunt pariter ad Beerſe-
bah, & habitauit Abraham in Beerſebah.

P j.

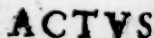
ABRAHAMVS.

SATANAS CVCVLLATVS.

ELIEZER.

PASTORES.

CHORVS ex Pastoribus compositus.

ACTVS PRIMVS.

ABRAHAMVS.

EX quo relictis finibus patria, vagor
Modò huc, modò illuc, quis, precor, mor-
taliū

Maiore iactatur malorum turbine,
Vitámque per plura trahit anxius mala?
Sed, ò suprema sedis arbiter Deus,
Quicumque me casus fatiget inquires,
Quis viuit vsquam me beatior? Manu
Cui largiore plura commodas bona,
Ex quo tuum sequutus imperium volens
Natale protinus solum fugi, & domus
Limen paterna, & arua qua specu inferi
Prognatus obumbrat Error & quibus columi
Plebes profana fabricata Numina?
Sic prosperis aduersa rebus temperas,
Tuosque ubique per varias seruans neces,
Quam sis parens benignus indicas satis
Supérque cunctis: & velut ex nihilo omnia
Nutu creasti fortiore, sic soles
Mutare bono malum, & tenebras lumine,

*Vt qua tuam sereniore tempore
 Humana gens benignitatem non videt,
 Hanc liberata tot periculis sentiat,
 Et robur alma laudet usque dextera.
 Volucris ecce fluxerant iam iam mihi.
 Ter sena lustra aui atque originem inclita
 Magnis opibus florente duxeram domo:
 Sed nobiles proavos habentem quid iuuat
 Opima possidere latifundia,
 Magnosque honores, si, Patris summi loco,
 Potente qui verbo feracem condidit
 Tellurem, & immensos polorum fornices,
 Quis ligna cogatur dolata, & saxeos
 Vocare Diuos, atque pinguioribus
 Satiare mutas victimis imagines?
 Hæc ergo despexi, meis simul tua
 Vox insonuit auribus, & impiis statim
 Migrare terris imperasti, nescium
 Promissa qua me rura velles visere.
 Verum lubens quicumque te sequitur ducem,
 Iter tenebit rectum, & auis procul
 Erroribus tutas secabit orbitas.*

Sara. Abrahamus.

SAR. *Quoties memori reuoluo corde quot bona
 Sis usque largitus mihi, ter Optime
 Parens, viamq; fidus ignota comes,*

Sen

Seu me laborum coniugis certam pij
 Sociam: thorique pacta mutui Abraha
 Iurata seruantem pudico pectore
 Non barbarorum sueris libidini
 Seruire Principum, nefas quos incitat
 Audere quoduis Cœlitum mens nescia:
 Seu me prius diu sterilem senilibus
 Annis voluisti parere natum, quem tuus
 Promisit olim posteris fauor fore
 Seclis variarum progenitorem gentium,
 Quas vera nitente faustitas cœlo manet:
 Vox attonita hareret faucibus, nec eloqui
 Stupente laudes ore tot dignas tuis
 Largitionibus queo, licet velim.
 Tuum tamen vocabo Numen supplices
 Tendens ad atherem manus, teque omnium
 Conabor auctorem bonorum dicere,
 Hic sola nunc seruans domum. Non testibus
 Preces piorum semper egent: neque mens Deo
 Quum pura reddit vota quarit arbitros.
 At huc reuerti conspicio meum virum,
 Hinc illum abesse longius putaueram.

ABR. Quis tibi subitus genas rubor inficit? Tui
 Quid Sara conspectum vereris coniugis?
 Quae vota supremo parenti reddere
 Iamiam parabas, laudo. Fœminas decet
 Pias benigni dona cuncta Numinis

*Efferre dignis laudibus. Sed particeps
 Quum sim honorum, fas simul communia
 Metecum ubique predicare munera.
 Hoc ergo agamus, atque iunctis mentibus,
 Nobis amicos inuocemus Cœlites.*

SAR. *Mihi venerande Domine, nihil magis placet,
 Quàm semper illis obsequi qua iusseris,
 Ut fas pudicam coniungi nuptam suo
 Parere: nec quidquam esse credo dignius,
 Quàm Patris aternam supremi gloriam,
 Celsisque lucens arcibus poli decus
 Totum per orbem laude summa tollere.*

ABR. *Hæc vera sentis, quum melius nihil putas,
 Quàm perpetuo deducere plectro carmina,
 Et ora rupto soluere mox silentio,
 Quæ facta nimbo sono tonantis æthere,
 Miranda cantent. Nam supero tantum placet
 Honor repensus Numini, pro commodis
 Quæ plenior dat manu mortalibus.*

*Hic Abrahamus & Sara Deum laudant.
 Sunt Patri laudes supero canenda,
 Qui fauens puris bona cuncta turbis
 Dat manu plena, trepidoque pressas
 Tempore seruat.*

*Lege qui certa moderatur altos
 Syderum cursus, volucrisque solis*

Vberes

Vberes lustrat radiante passim

Lampade terras.

Vt fugax blando renouetur annus

Vere depulsis nimbibus, sinuque

Fertili charas calosacta fruges

Explicet aëtas.

Vt sua Autumno redeunte poma

• Colligant lati patulis coloni

Arborum ramis, grauidis que amœnas

Vitibus rivas.

Et diem iusto properum labori

Destinans, grata vice reddit umbras

Noctis, & fessos hominum sopore

Recreat artus

Mox pluens pingui rigat imbre campos,

Mox fugans nubes, madidosque ventos,

Stridulis sudi Boreæ serenat

Flatibus auras.

Et maris frenat rabidos tumultus:

Nec suas ultra patitur vagari

Prouidus metas resufo furentes

Æquore fluctus.

Sola te quondam bonitas fauer

Impulit nobis, meritoque nullo

Excitus cunctis pauidos periculis

Liberas, summa dominator arcis,

Et locis tractos quibus exetrandis

*Turpibus placant simulachra vana
 Ritibus gentes, regis: atque certos
 Tramites monstras, facilémque acerbis
 Exitum rebus. Duce te per urbes
 Viximus tuti Pharias, cruenta*

*Quum fames quondam Cananaa rura
 Perderet: saui neque tunc Tyranni
 Insolens nobis nocuit libido.*

*Sed tuos horrens monitus, minasque,
 Hospites iussit remeare ad arua,
 Qua bonus spondes, veniente tandem
 Saculo, nostra soboli daturum.*

*Vicimus reges, duce te, superbos,
 Et graues capta spoliis Sodoma*

*Ditibus turmas: cuneosque forti
 Marte deuictos, validis Damasci*

Non procul muris, saturare fœdas

Vulturum ventres, Syriaq, gentis

Vidimus latimaculare fuso

Sanguine campos.

Hac cuncta præstat mira benignitas

Parentis almi. Fœderis hic memor,

Veraxque semper, postgenitis dabit

Promissa nostris regna. Nefaria

Non gentis ardor, nec rabies furens:

Nec quicquid audax improbitas mouet

Decreta regis vertet Olympici:

Has

*Hac firma cunctis temporibus manent.
 At tu profanum vulgus, & impia
 Time te gentes, tetra quibus tegit
 Caligo mentem: Cœlitum & inscius
 Error nefandis incitat hostias
 Offerre diuinis, mortiferum & scelus
 Audere quoduis, fœdâque crimina.
 Nam summus orbem qui regit arbiter,
 Puris piorum protinus annuens
 Votis, scelestas vindice dextera
 Perdet cæteruas, quâsque sagax manu
 Faber perita finxit imagines.*

ACTVS SECVNDVS.

ABRAHAMVS. SARA.

ABR. *Q*um mira nobis Cœlitum clementia
 Donarit, vxor, filium, quo tempore
 Effœta iam senecta nullam liqueret
 Spem prolis amplius, superest simul
 Vt illius conemur indolem bonis
 Formare moribus tenellam, & Numinis
 Almi timore vera, ut ocyus malos
 Cœtus nefariorum, & improba vitet
 Contagia turba: testa nam quibus est recens

Q. i.

*Imbuta odores seruat : & corrumpere
 Ingenia cerea in vitium flecti nihil
 Magis potest, scēlesta quā consortia,
 Turpique blandus ore sermo profluens.
 Et ceu laboribus subacta sedulis
 Fœcundiores terra fructus procreat:
 Sic cura si vigil parentum liberos
 Excolat, & artibus statim melioribus
 Doctrina molles tingat annos, cautior
 Iuuenta rectos tramites volet sequi,
 Prodesse cunctis, & nocere nemini.*

SAR. *Proba genitricis officio fungar, neque
 Exempla sequar matrum nimis qua blandula
 Nihil recusant liberis, verum annuunt
 Quicquid ferociens libido paruulis
 Pectoribus illorum expetit, nec durius
 Vesaniam audent insitam retundere.
 Tantum licere qua Deus probat sinam,
 Et cuncta qua vetat docebo mox meum,
 Vitare Isacum. Sed bono me spes iubet
 Animo esse: nam cœlestis illum qui Pater
 Portare me voluit sterili aluo, & aridis
 Lactare mammis, filium hunc, fidus bonas
 Ubique deducet per orbitas comes.*

Sathanas cucullatus.

Non ullus orbe cernitur toto locus,

Quem

*Quem non pererrans usque lustrum, nec labor,
Nec cura lassat inquires, dum cogere
Mortale quaro sub meum iugum genus.
Fulgente Olympo regna seruent Caelites,
Modo suum me terra principem colat.
Caelo phalanges Angelorum promptius
Dei capebant iussa summi, dum meis
Subiecta tellus imperiis parens tremat.
Caelo Deus sedet, solum solus rego.
Est ille pacis auctor, bella concito.
Illi unio concors placet, mihi iurgia.
Forti creauit ille cuncta Numine:
Maiores praesto quam Deos plures creem.
Caelo corusca luce fulgidi nitent
Altumque circumstant Dei thronum Alites:
At purpurata turba seruorum mihi est,
Queis ora rubra clarius gemmis micant,
Auroque quod rutilis probatur ignibus.
Est impudens cohors toga cui symmata
Oblonga velant corpus, & rasum tegunt
Caput cuculli, cui popina, cui gula,
Cui plena scortis lustra salacibus placent;
Sunt insulati Antistites, vestis quibus
Odora nardo fragrat, & liquoribus,
Quos diues Indus vendit, Arabisque decolor:
Quibus smaragdis grandibus graues manus
Sudant, & auro, queisque lautioribus*

Onusta semper mensa fumat ferculis:
 Hac cuncta nobis obsequuntur agmina,
 Suisque regna nostra factionibus,
 Et imperij basim perennem fulciunt.
 An, quaso, quicquam mirus artifex Deus
 Se maius ipso condidit? Verum edere
 Peiora mihi portenta quam ipse siem datum est,
 Et quotquot ima Dæmones colunt loca.
 Regnare cali sede celsa iudicem
 Totius orbis unicum noui Deum,
 Qui dextera rubente solus torqueat
 Flammas, & horridos trifulci fulminis
 Tonans fragores mittat æthere, & truci
 Verberet agrestium labores grandine:
 Nec impotentes me procellas viribus
 Meis per aquor excitare concitum,
 Piceosque turbines per arua, ni prius
 Annuerit ipse magnus omnium arbiter.
 Et dira me licet malignitas agat
 Per turpe quoduis præcipitem scelus, tamen
 Scio paratam cætibus vitam bonis,
 Auferre quam non vlla possint tempora:
 Scio paratam cætibus mortem malis,
 Nullisque finienda seclis tormina.
 Sed terra plurimos suo sinu fouet
 Vbique mortales, quibus me is dolis
 Mens fascinata pluribus mauult Deis
 Servire,

Seruire, quos dolauit artificum manus,
Quàm reddere uni vota pura Numini.
Et sunt furor quos tantus occupat, Deum
Vt esse pernegent: Et illa cuncta censeant
Ridenda vani cordis esse somnia,
Quæ fabricasse machinam immensi docent
Orbis potente Caelites nutu: Et regi
Mundum ambigua non sortis impetu vago,
Sed mentis aterna sacratis legibus.
Quid? puniendis nulla culpis Tartara,
Crucésque nullas esse post fatum putant,
Nec vlla pias manere turbas pramia.
Hæc ipsa monstra opinionum cordibus
Mortalium in seui, statim ex quo fraudibus
Meis Adamus implicatus incluta
Imagine supremi parentis excidit.
Incepta promouere pergam, nec modum
Ponam impigris laboribus, donec mihi
Cucullus iste seruiet, nondum quidem
Notus, sed olim pagus omnis, oppida
Domusque cunctæ sentient, quantum meos
Augere fines possit, atque commoda.
Fatalis, ô, Cuculle, damna quot feres!
Quot impudica facta, quot reges dolos!
Quot ficta opinione sanctimonia
Damnabis aternis miser as cruciatibus
Gentes! Quot inter orbis audax principes

*Duella concitabis, & motus feros:
Ni liuor, odiūque inexprabile,
Et dira me cupiditas impelleret
Tentare cunctos mecum eisdem inuoluere,
Culpis homines, paribūque pœnis subdere,
Illorum acerba tot miserescerem mala.
Quid pluribus est opus? hūc cucullū ex quo indui,
Me peior ipso factus, ecce iam magis
Mortalium nocere genti cogito.
Sed ista seclis cuncta fient posteris,
Nunc aggredi Abramum paro: solus mihi
Nam bella mouere cum suis audet: neque
Mea iussa vult sequi, nec umbrosos pauet
Lucos, nec idolis suas fundit preces,
Nec thura, nec molas, nec hostias cremat.
Et caterarum exempla temnens plebium,
Suum propriis honorat cultibus Deum,
Iam saepe sum frustra illum adortus, nam meis
Resistit vsque fortior conatibus.
Parere sed quo pertinacius senex
Recusat, eò ferocius laceffere
Subinde pergam, donec oppressus cadat
Datisque supplex obsequatur legibus.
Sic crebro ariet e pulsa tandem mœnia
Turrēque corruunt, & assiduo impetu
Torrentis vnda adesa moles mergitur.
Fouet quidem Abramum Deus, atq; pluribus
Augere*

Augere bonis pergit, meliora posteris
 Annis daturum pollicitus, & fœdere
 Hunc secum amico iunxit: at Deus sua
 Si dicta mutet, ecce mox ruet miser
 Abramus: illi nil fides, nec viuida
 Prodesse quicquam spes poterit, ni manserit
 Idem per omne tempus, & immotus velut
 Rupes medio aquore quam procella verberat:
 Cunctas sed explicabo fraudes ilicet,
 Illius ut subacta corruat fides.
 Duos habet ecce liberos, alter meis
 Iam paret ultrò nutibus: vix retia
 Vitabit alter tensa, quamvis optimis
 Illum parentes artibus forment. Sara
 Mox fracta rebus asperis dabit manus.
 Imbellis iste sexus, & constans parum.
 Vernaq; vilis turba, qua pascit pecus
 Gregesque Abrami, scilicet, repellere
 Meos valebit impetus, & abditas
 Cauere fraudes. Quicquid accidat, statim
 Saxum mouebo quodlibet tentans meis
 Astutiores implicare cassibus.

Abrahamus. Angelus.

ABR. Quum pergat vsque Cœlitum mens prouida
 Mihi fauere, seu minaces hostium
 Fortis retundat impetus, seu copiam

Frugum quotannis largiatur, & pecus
 Cornigerum adaugens, omnibus, quotquot soli
 Glebas Cananai vomeribus sulcant suis,
 Me ditio rem reddat, & (quod ceteris
 Maius bonum cunctis puto seni datum)
 Heredem Isacum sospitet, vix vix meam
 Damnare possum pigritiam satis, Deo
 Quod gratias subinde cesso reddere,
 Ipsique laudes debitas persolvere.

ANG. Abrame, Abrame, missus arce Olympica
 Adsum supremi Regis ales nuntius,
 Quæ mandat, audi: protinus tardas procul
 Moras repelle, & imperata fac lubens.
 Assume mox tuum unicum natum, anxio
 Amore quem senex pater complecteris,
 Quémque auspiciis bonis Isacum nominas,
 Ad sacra montis hunc Moria culmina
 Duces, & illic immolabis, & rogo
 Cremabis ardente impositum: hac erit Deo,
 Si promptus obsequare, grata victima.

ABR. O summe rector, imperas meum tibi
 Cremari Isacum! promptus obsequar tuis
 Iussis: sed, ô, faue benignus, & meo
 Rebelliones pelle cunctas pectore:
 Et talibus attonitam imperiis mentem erige:
 Nam mihi per ossa currit ima languidus
 Tremor, labantque genua. Robur annue,
 Quod

Quod nulla vincat irruens tentatio.
Fac me tuis parere iussis ocyus.
Quod, quæso, nostrum crimen inflamat, Deus,
Tuos furores? Bella qua misero mihi
Mouere paras, tremende rerum conditor?
Quid? filium unicum senis tremula manu
Parentis imperas iugulari, & ignibus
Funestam aduri victimam? fateor, potens
Orbis dominator, me meis pœnas graues
Culpis mereri: parce, nec suo, precor, meam,
Orbare senectutem velis solatio.
Sed, quid queror? sunt recta cuncta qua iubes,
Parere semper verà tibi debet fides.

Eliezer. Pastores. Isacus.

Colligite sarcinas, & ad præsepia
Redite, conseruósque vestros, & simul
Curate commissos fidei vestra greges.
Vitate rixas atque fœda iurgia,
Summique prouidam inuocate N uminis
Benignitatem, ut Abraha velit pecus
Augere semper, illiusque commoda
Vbique promouere seruiantibus
Vobis fideliter, velut bonos decet
Vernas, quibus herus contigit Dei timens,
Malaq; fraudis abstinens, quo mitior
Melioreq; nullus orbe cuncto cernitur.

R j.

Nec qui magis sua sanguis familia
 Puras salutis indicare sentias,
 Cultisque Rectori placentes Colitur.

PAST. Parere nos equum est tibi nec gratius
 Quicquam esse nobis censeas quam commodis
 Servire cunctis Abrahæ, & domum ipsius
 Gazis repletam conspiciari ditibus,
 Parata nobis cuncta sunt, mox ibimus.

ISA. Quid me, precor, relinquitis? me sumite
 Vobis comitem, nostros ut aspiciam greges.

PAST. Isaace mane, nec adibus patris procul
 Abscede, ne tuam ferat molestius
 Absentiam, & nobis graviter succenseat.
 Sed firmior postquam tibi atas auxerit
 Robur, licebit experiri, quot bonis
 Pericla sustinenda sint pastoribus,
 Dum longa per deserti lanigeras oves
 Ducunt, inaccessasque cautes (feruidus
 Vbi stabulat leo & ferox ursus suos
 Celat catulos,) dum nocte sublustri excubant,
 Arcentque fures subdolos ouilibus.

ISA. Quid? me putatis in scio quoquam patre
 Prodire velle? quum Deus imperet bonis
 Natos parentum ubique iussis obsequi,
 Patris verebor usque iussa, nec, licet
 Me mandet ille protinus mori, abnuam.

PAST. Et te fouebunt usque Cuius tuis

Si

ISA.

*Si debitum honorem reddideris parentibus,
 Adibo patrem meque vobiscum ut sinat
 Migrare poscam: Et dum reuertor, hic, precor,
 Me paululum expectate. Past. Nos parebimus,
 Melosque dum redis Deo cantabimus.*

Chorus ex Pastoribus compolitus.

*O, quàm beatus, qui fugiens nefas,
 Et legis alma conscius, aethere
 Celso parauit perfugium sibi:
 Duris que fidens temporibus Deo,
 Insanientum spes hominum procul
 Cacas repellit, quaq, vagas solent
 Ludicra mentes fallere somnia.*

*Non terret illum pauperies inops,
 Nec inflat auri copia largior,
 Aequam secundis rebus, Et asperis
 Seruare mentem nouit, Et undique
 Vexationum si violentior
 Procella tentat, Tartara si mouent
 Infesta turbas, impavidus manet.*

*Illum tuetur dextera Caelitum,
 Certasque semper prouida semitas,
 Monstrat minaci, nec finit obrui
 Tentationum turbine grandium:*

R ij

*Si fortè nutat, si pede lubrico
Quandoque calles ambiguo rerit,
Pressum periculis omnibus explicat.*

*Hac esse noster vera satis docet
Abramus: ex quo Patris Olympici
Fidelis illum cura tegit, licet
Multis petatur saepe malis, tamen
Hac cuncta vincit maior, atrocior
Si damna crescunt, indomiti simul
Augentur illi robor a pectoris.*

*Natale quondam deferuit solum,
Fervens coegit sollicitum fames
Ægyptiorum littora visere.
Huic rapta coniux ad Pharij domum,
Est ducta Regis, qui nunc Sara
Decore captus, connubio sibi
Hanc destinabat iungere protinus.*

*Sed mox Abramus supplice dextera
Postquam precatus syderem est patrem,
Illi remisit Rex Pharus statim
Sponsam, verendos Cælicolæ pauens
Regis furores, finibus & suis
Vtrumque iussit cedere, nec ferox
Est ausus illos ladere Barbarus.*

*Postquam arua Nilo proxima, & impiorum
Liquere*

Liquère campos, usque adeo breui
 Res creuit illis tempore, Numinis
 Fauore summi, ut tot sua cum Lotho
 Fisdem nequirent pascere pradiis
 Armenta. Pingues hinc Sodomas Lothus
 Migrans scelestas incoluit domos.

Tunc triste bellum fœderibus duces
 Mouere iunctis, qui Syria vberes
 Glebas aduncis vomeribus secant.
 Et subiugatis mox Sodomis Lothum
 Traxere ahenis coniuge cum proba
 Vinculis reuinctum turpiter, & praeul
 Nutus coactum barbaricos sequi.

Sed casum amici mox ubi flebilem
 Abramus absens audit, ilicet
 Vernastrecentos, bisque nouem simul
 Collegit, armis munit, & feros
 Sequutus hostes fortiter irrui,
 Et terga dantes funditus obruit,
 Potens supremi praesidio Patris.

Dehinc dura rupit vincula, & aneas
 Victis catenas, & decimis prius
 Summo solutis Pontifici, sua
 Turba misella restituit bona,
 Pradaeque raptas. Sic rediit domum.

*Victor decorus, totaque totius
Orbis tremendo reddidit arbitro.*

*Quum tot niteret plena bonis domus,
Gemmis, & auro, nec pareret suo
Prolem marito iam senior Sara,
Vltro ipsa seruam tradidit Abrahæ,
Si fortè tali coniugio placens
Nascatur hares, cui sua linqueret
Post fata grandes diuitias pater.*

*Hac Ismaelem seruam talis ferum,
Cui regna sedis post-venientibus
Promisit avicis sydereæ potens,
Censusque opimæ, & variam decus
Sacris sed istud mancipium adibus
Exire iussit, legitimum ut viro
Hæredem Isacum progeniit Sara.*

*His tam beatis sub penetratibus
Servire vernas nos inuat. Hic sua
Benignitatis participes simul
Regis voluntas Cœlicolũ facit,
Et signa nobis dans eadem inclyti
Favoris altas querere opes polo,
Vitaq; mandat perpetua bona.*

ACTVS

AB

ACTVS TERTIVS.

Isacus. Abrahamus. Sara. Pastores.

O Regis admi Cœlitum benignitas
 Iunare pergit usque: supplices simul
 Manus ad astra sustuli, mox annuit
 Clemens petitis plura, nostros proxima
 Per rura pascentes cupiebam visere
 Ducentibus vobis greges. Verum pater
 Secum, iubente sic Deo, me ducere
 Parat Moria ad alta montis culmina:
 Méque interesse vult, sacras quum fumidis
 Adolebit illic victimas altaribus,
 Sic sic procut nostris remotas adibus
 Lustrabo gentes, & solum visam exterum.
 O, nunc eundum est: O, meus venit parens,
 Iam vult paratis omnibus viam ingredi.
 ABR. Quacunque summus imperet rerum arbiter,
 Parere semper nos decet, nec fas Dei
 Iussis reluctari pias fidelium
 Mentes virorum: namque iustus optima
 Rex mandat usque subditis mortalibus.
 Nec, si latent quandoque nos cause, quibus
 Mandata fulciuntur ipsius, tamen
 Has curiosius licet requirere.

SAR. *Ne te precor, mirere, si meum mihi
Res angit ista pectus, atque longius
Si terret iter, quod ingredi natum iubet.*

ABR. *In rebus aduersis suos Deus probat.*

SAR. *Hac esse vera credo, sed prius velim
Te scire tale si Deus quicquam imperet,
Hunc natum habemus unicum, & tenellulum
Nostra senectutis columen in quo sita est
Beatitatis illius fiducia,*

*Quam rector arcis ignea potens tuis
Promisit olim se daturum posteris.*

ABR. *Non in puero talis sita est fiducia,
Sed in Deo qui nescit unquam fallere,
Decreta nec mutare, qua semel suo
Verax reclusit ore. Quare filio
Timere Isaco desine: hunc tuebitur
Vbique summi Numinis certus fauor.*

SAR. *Quid? hunc Deus obiici periculis iubet?*

ABR. *Tutante Deo nusquam est periculum bonis.*

SAR. *Subesse quiddam huic suspicor negotio.*

ABR. *At mens mihi nil suspicatur anxia.*

SAR. *Arcana res est ista valde quam paras.*

ABR. *Quacunque sit tandem, illa sit Deo auspice.*

SAR. *Sed quis locus sit iste nec scis, nec viam.*

ABR. *Iter Deus monstrabit, & locum mihi.*

SAR. *Illuc tenellus ire non quibit puer.*

ABR. *Hunc ducet auctor & comes via Deus.*

SAR. *Sed*

SAR. *Sed plena multis sunt periculis loca.*

ABR. *Pulchrum sequentem iussa Cœlitum mori.*

SAR. *Erit senectus orba nostra si perit.*

ABR. *Vinet beatus usque qui moritur Deo.*

SAR. *Hic tutius iussas cremabis victimas.*

ABR. *Verum supero visum est aliter Divum patri.*

SAR. *Hac ergo si decreta sunt Cœlestium*

Magno parenti, & ire tecum filium

Vias per ignotas tenellulum velis,

Migrate securi favore Numinis.

Vos ritè mactatis reducat hostia

Ad nostra tecta sospites supplex precor.

Isace fili, parvulus iam iam tuum

Comes parentem sequere, quò Deus volet,

Memorq; Regi funde Coelicolum preces

Puras subinde, solus ille semitas

Præstare securas potest periculis

Procul repulsis, ut statim incolumis domum

Nostram remigres cum parente, iam vale,

Isace, plura me loqui vetat dolor,

Et ima qui quærit metus præcordia,

Genâsque fletibus seniles irrigat.

ISAC. *Verenda mater, de precor, molestiam*

Tristesque curas anxius nimium amove

Pectoribus, inutilesque siste lacrymas,

Me me reducere videbis, & saluum, via

Nos auctor huius, provida ducet manu.

ABR. Vos iam relictis ire mecum omnibus
Oportet, hæcque ferre sarcinas, iter
Trium est dierum ad usque montium iuga.
Queis me tremendus impetrauit victimas
Mactare sibi totius orbis Arbitr.

PAST. Tuum est iubere qua voles, nostrum obsequi.
Quocunque nos duces, sequemur ocyus.

ABR. Eamus igitur quo Deus vocat. Tibi
Absentibus nobis domus custodiam.
Commendo, coniux, meque sospitem breui
Spera reuersurum fauente Numinis
Almi benignitate, quam toties sumus
Experti uterque, quando durioribus
Nostram probauit ante casibus fidem.

SAR. Domi manens Superos precabor, ut tuis
Faustum velint donare captis exitum,
Cunctisque seruatum periculis reddere
Cum dulci Ifaco contingem charam mihi.

Sathanas.

Sic ergo nullis artibus nec machinis
Tam pertinax istius expugnabitur
Fides senis? Nostrisne semper fortior
Conatibus resistet, abnuens dare
Victas manus? Subacta gens mortalium
Nostris obique legibus parer, neque
Terras amicis lastrat ullas ignibus

Titan

Titan renidens, pinguius quo victimis,
 Et thure multo non meum quarat lubens
 Placare numen: iste nostra respuens
 Edicta solus nostra: quæq; cuncta gens probat
 Sequi recusans unus, æthereo patri
 Placere quarit, atque quidquid imperet,
 Nil ambigens obtemperat: nec iudicat
 Quidquam graue, licet dura mandet sapius.
 Nam iussus ad arduum Morie verticem,
 Montis suum mox mox Isacum ducere,
 Illicque mactatum cremare, se via
 Commisit ecce, suamque celans coniugem,
 Aras tepentes filij respergere
 Parat cruore, torridosque adurere
 Rogis tenelli secta membra corporis:
 Affectus illum patrius, qui pectori
 Defixus haret intimo, atque coniugis
 Nato timentis lacryma haud mouent, neque
 Dura mala qua senes solent orbos sequi.
 Sed quidquid accidat, meo hac commodis
 Res ceder ultra. Namque si nihil pauens
 Abramus ipse filium mactet suum,
 Promissa Isaco facta quondam corruent:
 Nam mortuus semen beatum gignere
 Nequibit illud, regna quod vertet mea,
 Mortisque abena vincla rumpens pallida,
 Et sauiantis Tartari tyrannidem,

Vita perennis aperiet bonis vias:
 Quod si vereribus reddita olim patribus
 Oracla seclis impleantur posteris,
 Nil gente cuncta clarius mortalium:
 Nil sorte contra Daemonum lachrymasius.
 Sed si suam mutauerit sententiam,
 Et ipsum amor paternus impediatur suum
 Iugulare monstrat as ad aras filium
 Tunc obstinata subiungabitur fides.
 Tunc vota supplex fundere, & puras Deo
 Preces Abramus, desinet: tunc indicis
 Favore supremi rebellis excidet.
 Magnúsque deviantium aggregabitur
 Simul cateruis, corda queis palidibus
 Prognatus error tartareis obnubilat:
 Quas turpe quodvis precipites agit ad scelus.
 Sed hunc sequar quocunque moveris pedes,
 Vt propius exitum istius negotij
 Spectare possim. Nam senex animum licet
 Nunc monstrer inuictum procul certamine,
 Illum tamen per ima currens viscera
 Terrebit horror ambiguum, quum sanguine
 Spargenda filij miser parens struet
 Altaria, vicinisque ligna colliget
 Sylvis, laceros quibus tenelli corpora
 Incendat artus: parvulas quum caperit
 Vincire palmas, & miserabiles sui

Questus

*Questus Isaci tristis audiet, ferum,
 Quum stringere mucronem volet, mirum nisi
 Tot arietibus impulsatunc ruat fides,
 Cedatque tandem victa contumacia.*

Abrahamus. Pastores.

*Iam tertium nobis redonat Sol diem,
 Ter mensus arduos polorum fornices
 Flammante curru, ex quo relictis adibus
 Nostris viam ingressi hanc sumus, nec ullū adhuc
 Tutante nos Deo periculum accidit,
 Hic ecce mons est cuius ad fastigia
 Me magnus orbis imperat Rector meo
 Cum filio conscendere, atque victimas
 Offerre quas monstrabit: hic quiescite,
 Est namque vobis progredi ulterius nefas.
 Sed interim dum iussa vota reddimus,
 Puris superum patrem precibus laceßite
 Vt esse mitis pergat, & semper fauens.*

PAST. *Hoc, vt iubes, manebimus loco, neque
 Vltra pedem positos feremus limites,
 Et propitium tibi esse Deum rogabimus.
 Nam si tibi ex animi fluant sententia
 Res, esse quid nobis poterit optatum: ?*

ABR. *Istas, Isace, sarcinas praeferens,
 Portabo prunas, atque mucronem aneum.
 In vota ne cessate, quaeso, cultibus
 Donec peractis ritē mox reuertimur.*

Qua tanta Abramum cura agitant? Quis anxiam
 Tantus fatigat illius mentem dolor?
 Cur vultus illi tristior? Cur nunc iubet
 Cœleste Numen inuocari ardentius?
 Quid ille, quaeso, nunc timet: discrimina
 Quem nulla potuerunt adhuc percellere:
 Qui rebus aduersis animum nil territum
 Opposuit vsque fortior? Sic aquare
 Moto procellis saxa repellunt concitos
 Immota fluctus, atque sauentium,
 Annosa quercus ridet Austrorum minas.
 Quid ergo nunc illum angit? haud quisquam parat
 Mouere bellum. Nam licet terra incolas
 Inter Cananaa peregrinus fixerit
 Rebus suis sedes, & auri possidens
 Talenta, plurimosque ditior greges,
 Illum tamen verentur omnes integrum
 Vita, & nocere vlli cauentem sedulo,
 Rex nuper illi Abimelachus fœdere
 Se iunxit ultro, cuncta domi sunt prospera,
 Habetque coniugem bonis qua moribus
 Ornata fugit rixas, suo studens viro
 Placere semper, filium senilibus
 Qua peperit annis, quo nihil suauius
 Sol cernit vsquam, nec senum potentius
 Lenare tadia & graues vita moras:

*Vt multa paucis contraham, beator
 Non vixit ullus orbe toto, nec sup
 Favore quem magis Superum tegat pater.
 Quacunque nutrit gramineo sinu
 Fecunda tellus, atque regunt poli
 Flammantis axes, quam variant vagis
 Subiecta passim casibus omnia!
 Nil magnus orbis despicit Arbiter
 Ab arce summa, quod maneat diu.
 Sed durat idem solus, & illius
 Aeternitatem secula non metunt.
 Non semper alnum purpureis micans
 Titan quadrigis irradiat diem,
 Verum recedens Oceani cauis
 Se mergit undis, mox ubi rofidus,
 Et noctis atra praeius arduo
 Candere Olympo caeperis Hesperus,
 Et furva clarum condere nox diem.
 Quam mutat errans Luna polo suos
 Subinde vultus! Quam varias globo
 Nigrante formas induit! Aureo
 Mox tota fulgens lumine cernitur:
 Mox parte tantum dimidia niter:
 Mox sola monstrat cornua: mox suos
 Abscondit orbis, nusquam eandem manet.
 Cursus nec una flectere amat via.
 Et clara caelo sidera quam micant.*

Si fauientes excitat impotens
 Auster procellas, aut gelidum anidū
 Imbrem refundens nubibus etherem
 Obscurat, ignes protinus occulant.
 Et certa nautis signa frementibus
 Monstrare cessant, quum ratibus mare
 Tristes per umbras ambigua secant.
 Quotquot resurgens Sol renouat dies
 Cursu rotantur dissimili, piger
 Æstate ducunt frugifera moras.
 Bruma rigentis temporibus statim
 Volant recisi, mox niuo nitent
 Fulgore sudi, mox nigricantibus
 Velantur umbris, mox rapido impignis
 Ardore messes agricolis coquunt,
 Mox cuncta inertis rura premunt golu.
 Nunc terra odore multiplices sinu
 Flores refundit, quum placidus nouo
 Demulcet auras vere Faonius,
 Latisque vestit frondibus arbores.
 Nunc squallet omnis, quum Boreae plaga
 Frigus reducens Sarmatica ruit,
 Quum saua campos pallidulis hyems
 Spargit pruinis, & niue candida
 Nec vultus idem ceruleis operat
 Vbique ponti fluctibus aut fœda
 Feruente quassans littora mœnia
 Vrbes

Vrbes propinquas territat, & satis
 Minatur agris diluuiem: aut Noto
 Silente, & Euris, atque Aquilonibus,
 Deponit iras litoribus suis
 Harens quietus, nec vehere abnuvit
 Leni pauentes tergare nauitas.
 Non ille prudens qui dubiis videt
 Volui per orbem motibus omnia,
 Et mox deorsum tendere, mox rapi
 Sursum vaganti sorte, suas tamen
 Rerum fugaci tradere inaniam
 Spes quarit umbra: quique hominem asperis
 Fidele fulcrum temporibus sibi
 Credit futurum: sollicitis licet
 Hunc usque cernat cladibus impeti,
 Nec esse quidquam quod ruat ocylus.
 Non quotquot errant montibus auis
 Fera rapaces, nec pecudum agmina
 Malis premuntur pluribus, aut mage
 Incerta casus ambiguos pauent.
 Quam mentis illum ludit amabilis
 Error, periculis viuere qui procul
 Damnisq; cunctis expetit! Hoc Deus
 Coeli recusat prouidus arbiter.
 Nos, donec almo munere vescimur
 Telluris, altum tendere ad aethera,
 Arcto que veram querere tramite

*Vitam, labores per varios iubet.
 Sic sic Abramus spernit humum, & vage
 Vesana plebis dogmata respuens
 Fidit parenti sydere, & malis
 Maior beatas quarit opes polo,
 O, pergat illi Cœlicolũm Deus
 Fauere semper, rebus & arduis
 Faustum benignus prabeat exitum.*

ACTVS QVARTVS.

Isacus. Abrahamus.

ISAC. **Q**uid hoc sibi, parens verende, vult, precor:

*Hic sunt parata ligna, culter, & focus
 Arq̃, verum nulla nunc est victima,
 Cuius cruore cœspitem imbuas sacrum,
 Cuiusque adustis carnibus places Deum.*

ABR. *Quid quaris ista, Isace? Tales abiice*

*Curas, & incepti auspiciem nostri Deum
 Mecum sequere, ipse providebit, & sibi
 Gratam reperiet victimam. Sed hic mane
 Paulisper, illum sollicita donec prece
 Vocabo, nostras vt bonus mentes regat.*

ISA.

*Sed te solito cur tristiores conspicor
 Nunc esse? quis dolor per ima viscera*

Currens

*Currens laceſſit anxium, & tuos, velut
Caliginofa nube vultus obtegit?
Quid? nonne lata fronte Cælites ſibi
Nos imperant cremare caſas hoſtias?*

ABR. *Mox cuncta diſces, nate: nunc piis Deum
Poſces precibus, & dum reuertor, hac ſuper
Altare ligna cuncta protinus ſtrues.*

ISA. *Parebo, genitor, ſupplicemque dexteram
Ad aſtra tollens, hic prius toto patrem
Rogabo ſummum pectore, ut ſemper tibi
Pacatus adſit, noſque ritè qua iubet
Factis, ſtatim reducat incolumes domum.
Triſtesque nunc noſtra parentem abſentia
Omni leuare donet agritudine.*

SARA

*Quò vita longior trepidis mortalibus
Benignitate Numinis conceditur,
Hòc eſſe conſpicitur malis obnoxia
Maioribus. Suis tenella infantium
Torquetur atas miſeriis. Se pluribus
Feruens iuuentus implicat periculis,
Et ſape temperare neſciens ſibi
Crudas properat mortes. Virorum in aſtuans
Præcordiis cupido laudis, atque opum
Vaſana ſollicitos famas laboribus
Addicit improbis. Senectutem obſident*

Cuncta imbecillem incommoda, & finem licet
 Instare cernat calamitatibus suis,
 Subinde tamen se torquet ipsa, & pallidis
 Pectus fatigat anxium terroribus.
 Me nulla toto vixit orbe fœmina
 Beatior: mihi maritus obtigit
 Abramus almi quem fouet bonitas patris,
 Rebusque tutum prastat asperis: mihi
 Cui ruga iam senilis arauerat genas,
 Eadem sterili donauit alio filium
 Gestare Isacum: vterque sed ex quo abest domo
 Quàm metuo misera, ne quod illis accidat
 Lugubre damnum: tardiores nunc mihi
 Currere dies videntur, & solem rotis
 Nunc pigrioribus per igneas vehi
 Arces Olympi. Noctis umbra & horrida
 Me somniorum territant imagines.
 Nocturna me quies nihil iuuat, neque
 Diurna pensa, absente nec viro domus
 Mandata cura turbidos solunt metus.
 Isace matris delitia & placens amor,
 Cur non comes te sum sequuta: nam minor
 Esset metus, qui maior absentes habet.
 At, ô supernas qui colis sedes, Deus,
 Et cuncta nutu tempera, qua flammeo
 Fulgore cingit ather, & pingui ubere
 Fœcunda tellus nutrit, ecce tertia

Illustrat

*Illustrat orbem iam dies, ex quo tuis
 Iussis Abramus liquit ades obsequens,
 Frustraque me luctante filium vias
 Secum per ignotas tenerum duxit procul,
 Paucis comitatus seruuulis, nihil pauens,
 Pericla ridens cuncta te duce, & bonos
 Monstrante semper tramites: illos mihi
 Tandem redona sospites, nimium, heu, diu
 Absunt: pauida qua mater optat annue.
 Annue marita si suum sibi cupit
 Reddi maritum. Sed diutius si velis
 Illos morari, robur auge pectori:
 Labantis animum sustine, & fac, ut datis
 Subnixi promissis, tuos nutus sequar.*

Abrahamus. Sathanas.

*O magne Cæli Rector, ô parens bone,
 O cerne, quàm nunc sauiantum turbine
 Tentationum attonitus horribili opprimar!
 Quibus procellis impetitus astuem!
 Accurre, ser opem mitis, & graues, precor,
 Compone fluctus: namque solus asperis
 Rebus mederis. Pectus inuictum tuo
 Largire seruo, ne fatiscat feruidis
 Tandem duellis pressus. Aurem commodam
 Concede, queso, ut in tuum queam sinum
 Mentis querelas inquietæ effundere,*

Quantisq; lucter cum malis, recludere.

SAT. *Mens nutat illi, cum Deo duras parat
Mouere lites: haret incertus, neque
Tam firma ceu nuper manet fides, ubi
Illi propius nunc congregari est opus, fugit
Horrens Isaci sanguine aras tingere.*

ABR. *Num dicta mutas, quæq; sanxisti prius
Decreta nunc refugis? an dispar tibi,
Dubiusque mox promissa præstas, mox datam
Fallis fidem? Dedit Isacum qui mea
Charum senectutis foret solatium:
Nunc longiores abnuens vita moras,
Migrare terris ecce vix natum iubes,
Et immiserabilem trucidari fero
Mucrone patris, & ignium rogis
Crudelum tibi cremari victimam.
Sed quò, precor, me mentis impetus rapit?
O parce, Rector alme Cœlitum, miser
Mortalis incolens luteas domos, tui
Omitto vestigare consilij abditos
Sensus, nec ultra limites fixos ruens,
Parebo semper quidquid imperaueris.*

SAT. *Quid? Ergo prima vicit ille fortior
Tentationis impetus sauos, licet
Vix inueniri possit vlla durior?
Nam, quaeso, secum si Deus pugnantia
Edicat, aut sententias mutet suas,*

ABRA. SACRIFICANS.

331

*Quis crediderit Deum esse? Quis tali Deo
Fidat. Sed altera nunc aggrediar illum via.*

ABR. *O! vana me fortasse ludunt somnia,
Fictasque Demon obiciens imagines,
Et monstra menti horrenda me vult impium
Contaminare cade nati dexteram.
Nonne Deus offerri vetat sibi hostias
Tales, & humano cruore altaria
Fœdare, contentus iugulatis bestiis:
Quid! nonne deuquit Cainum atrocibus
Diris, & esse iussit omnibus vagum,
Trepidumque terris, quod suum peremerat
Fratrem? Ipse verò si meum crudelior
Occido natum, nonne crimen turpius
Meum sequetur usque pœna tristior?
Quò me trepidum procella rursus abripis
An qua Superi mandant, vocare somnia
Quis audet, atque ludicras imagines?
Quid non homo inuenit, suas coram Deo
Dum querit excusare frustra callidus
Rebelliones! Da veniam parens bone.
Meum necari filium imperas! tibi
Parebitur iam iam: patris cæsus manu
Te sic volente Isacus immolabitur.
SAT. *Adhuc supersunt machina quibus illius
Tentabo pectus obstinatum impellere,
Mirum nisi tandem fatiscens corruat.**

ABR. *At, ô, meum si mactò filium, effluent
 Promissa in auras facta quondam: nec tuis
 Posthac habebitur fides sermonibus,
 Benigne Coelitum parens. Venientibus
 Seclis Isacum pluribus prädixeras
 Patrem futurum gentibus, quæ totius
 Per orbis incolæ plagas vellent tuis
 Se subdere ultro regibus. Sed si datur
 Iam letho Isacus ista vaneſcent ſtatim,
 Sacraque noſtri ſanctiões fœderis.
 An fluxa poſſunt eſſe quæ verax tuo
 Deus recluſiſti ore, quæq; es ſapius
 Teſtatus euentura, monſtrans ſyderum
 Innumera per calos micantium agmina,
 Et portuoſis littoribus curvi maris
 Stratas arenas? Heu mihi tanta prius
 Spes facta proliſ occidet? Heu precibus meis
 Conceſſus hæres filius, vigili ſua
 Cura genitricis educatus ſedulo,
 Cogetur hinc migrare, nondum lacteos
 Egreſſus annos pueritia impubis? neque
 Licebit illi tardioris carpere
 Vita moras. Heu, Heu! ſenectus hac mea
 Languēbit orba liberis? Tibi obſequens
 Paruum Iſmaelem nuper expulſi adibus
 Cum matre Agare, nunc meum imperas tibi
 Offerri Iſacum, mēque propria manu
 Crudeliorem*

*Crudeliorem vis quibuslibet feris
 Nati cruorem fundere, & tremulos focis
 Artus cremare corporis tenelluli.
 Verum hac tua si fixa stet sententia
 Menti, iubésque illum mori, nec me modò
 Audire vis precantem, ut olim, concitus
 Ira seueriore quando cœlitus
 Misso parabas sulphure ilicet urbium
 Infanium succendere impuras domos,
 Et omne vicinum solum, misero, precor,
 Concede patri ne sit ipse carnifex,
 Hunc cadat alter quem voles, lubens feram.*

SAT. *Non dicta mutabunt Superi, tua cadet
 Isacus ecce dextera, vel impiè
 Rebellis illorum excides fauoribus.*

ABR. *O, quum reuerti me mea solum viderit,
 Quid dicet uxor? quum perisse filium,
 Sciet genitoris interemptum dextera?
 Quum luctuosas horridis ululatibus
 Replebit ades mater, atque sapius
 Suas Isacum delitias frustra vocans
 Fletus acerbos fundet? O, tantos quibus
 Verbis dolores leniam? Site, Deus,
 Hanc imperasse dixerim cadem, meis
 Habere quis volet fidem sermonibus?
 Si nemo tuis factam auspiciis illam putet,
 Max max per turbes cursibus volans citis*

Me parricidam fama dicit implere,
 Diras & omnis imprecata gens truces
 Manus, nefasque patriæ execrabitur.
 Quis pollicenti tibi bona plura credere,
 Quis nomen inuocare post tuum poterit,
 Promissa si præstare remittis? & suos
 Cruore natorum imperas cultros patrem
 Foedare: si iura gentium præcordiis
 Insculpta conuellens hominem sanctissimis
 Nunc esse facis ferociorem betulis?
 Quæ fera laniat suos cruentis unguibus
 Catulos? Leonis iste mos, nec tigribus,
 Nec est lupis rapacibus: non sanium
 Vsq̃uam, nisi in dispar genus. Rector potens
 Coeli miserescere, non senilis hanc potest
 Patrare cadem dextra. Nutibus imis
 Sum semper obsequutus: asperam scilicet
 Famemque constanter tuli: pericula
 Me terruerunt nulla Barbara solum
 Gentis peragrantem, hostium nec imperio.
 Nunc totus horresco: nunc tremunt manus.
 Nunc genua labant: nunc illa mentis robora
 Quondam nihil pauentis ecce corrumpunt.
 Et me tuos ductus volentem, cæcis prius
 Sequi dolor, qui tantus imis insinus
 Pectoribus hareret, hanc sinu. O citis veni
 Mors vecta bigis: quid miserum tardas senem

Tot solvere curis? quò ruis velocius,
Hòc esse soles mortalibus minus grauis.

SAT. Prostratus ecce nunc iacet, nisi nouam,
Inspiret illi vim Deus: mox, mox fides,
Et tanta cordis obstinatio excidet.

ABR. O parce, Deus, nec imputa quas impotens
Effundis ore non prabas uoces dolor.
Compesce tandem fluctuantis turbidas
Mentis procellas, atque murmur impium.
Pudet tuis me ausum esse dictis obloqui.
Pudet tua oblitum esse dextra, qua potens
Me texit usque cuncta per discrimina,
Ex quo tibi parens reliqui patrios
Fines, adunco quaq; rura vomere
Chaldeus arat, non me benignitas tua
Fefellit usquam: pollicitus natum semi
Tandem dedisti, præstiturus omnia
Tempore suo, quacunque summus arbiter,
Veraxque sanxisti. Suos varient poli
Cursus & astra: sapius suos Noto
Fremente fluctus mutet aquor, & grauis
Tellus colores, semper idem tu manes
Deus. Quid ergo filium moror tibi
Mactare, timens ne, si datur letho, ilicet
Promissa vaneſcant tua? nonne luridis
Vales sepulchris excitare mortuos,
Vitæque corporibus ademptam reddere?

Hæc esse vera credo, carales ætheris
 Tremende Rector, imbecilla mens licet
 Quandoque nater. Tam procul faceſſite
 Metus pauentes, & dolor: faceſſite
 Tristes querela Tūque Numinis ſequi
 Ductus recusans optimos mortalium,
 Infana Ratio, cede: me caeleſtibus
 Patris ſuperi parere legibus iuuat.

SAT. Summ ergo ſilium iugulare vult ſenex,
 Nec tanta ſcui terret ipſum atrocitas
 Facinoris, eſto. Poſt videbimus ſtatim
 Quid caſo Iſaco facere Cælitæ volent.

Abrahamus. Iſaac. Sathanas. Angelus.

ABR. Securus ecce Iſacus ambulat meus,
 Suis nec imminere videt ceruicibus
 Crudele fatum. Quanta, quaſo, cæcitas
 Humana velat corda. Nāque dum valent,
 Dum floret ætas, atque cuncta ſupperunt,
 Quibus volucres poſſe mortis ſe putant
 Tardare curſus, ſingulis ſibi haud vident
 Horis minari cuncta mortes pallidas,
 Nec quidquā homini tutum eſſe. Sed riſe ultimā
 Qui ſemper adueniſſe cogitat diem,
 Vuit Deo beatus, haud timens mori.
 Heu, heu! tremor quid ima rurſus viſcera
 Pulſas recurrens? quid fremunt præcordia.

Harētq;

Harétque lingua faucibus, meum alloqui
 Quum conor Isacum? Abrame, Abrame, entere
 Istámque nunc mollitiem animo procul excute.
 Isace, suntne structa ligna ut iusseram.

ISA. Vides pater verende. ABR. Qualis, heu! pater,
 Quam nunc meum vox ista pectus sauciat!
 Non vulnerare sanius potest ferox
 Impactus ensis corpori. IS. Quid, o pater,
 Tecum loqueris? quid te timentem conspicio?
 Quid vult sibi vultus tristior? Tuus, precor,
 Effare num queat obsequendo filius
 Lenire commoti dolorem pectoris.

ABR. Hunc cernis ignem, ligna, cultrum, vincula?
 Isace, Isace, me Deus, Deus, iubet
 Iam iam teneras vincire palmulas tibi:
 Te iam parentis dextera casum tui
 Istis adoleri victimam ignibus iubet.

ISA. Tam dira quis credat iubere Coelites?
 Tuam cruore filii caue, pater,
 Maculare dexteram, hostis haud talibus
 Placatur atum Numen. ABR. O, vox cognita
 Superum meas percussit aures; & tuo
 Has imbuere aras imperavit sanguine.
 O, utinam aliter visum esset illis, centies
 Intrare malim luridam Inferi domum,
 Et caca Tartari antra, quam te perdere
 Solum senectutis meae solatium.

Heu parce, parce filio, tenera pater
 Misertus ætatis, nec in tua viscera
 Savi, precor supplex. Resistere hand decet
 Natos suis parentibus, nec viribus,
 Verbisque contumacibus contendere;
 Est obsequendum dura quanuis imperent.
 Opponere miseras tamen licet preces,
 Iunctasque feruidis querelas lacrymis.
 Hac arma sunt imbellia te quibus peto:
 Fletus Isaci supplicantis aspice.
 Isacus te suum rogat patrem.
 Ne se truces, ne velis matrem suo
 Priuare nato: ne tuo vitam eripe
 Mucrone Isaco, quam dedisti: ne tuam
 Genitor senectam delitiis orbes suis.
 Non has tamen recuso terras relinquere,
 Si me velit mori potens Olympica
 Moderator arcis. Nam breuioris semitas
 Secans paratas gentibus sedes pius
 Mox tangam, & igneos polorum fornices
 Curis solutus, atque putidis minus
 Culpis maculatus, vita quò fluet mihi
 Transuectz quadrigis citatioribus.
 Verum hæc, pater, mihi indices prius velim,
 Quod expiandum morte tam fera scelus,
 Fœdumue nefas patrauit impubes puer?
 ABR. Non plectere orbis arbiter Deus tuas
 Vult,

Vult, nate, culpas: vult sibi te victimam,

Parentis offerri manu, tibi parans

Cælo quierem, lugubres questus mihi.

ISA. *O chara genitrix, sollicita nostrum domi*

Qua nunc reditum manes, quibus eiulatibus

Funesta tundes tecta, quum plorans pater

Periisse Isacum nuntiabit, haud febrim

Correptum acuta, nec cruentis dentibus

Fera voratum, nec latronis cuspidem

Transuerberatum, sed tuis cultris, pater.

ABR. *Isace fili quidquid accidar, Deo*

Parere nos oportet: ecce vulnera

Sanabit ipse qua facit: solabitur

Tandem tuorum, crede, lacrymabiles

Questus parentum. Te para, supplex Deum,

Precare, mentis ille robur annuet,

Ne te propinqua mortis horror terreat.

ISA. *Vis ergo me Rex Coelitum iam iam mori*

Adesto prasens, o precor: vires dato,

Tuis ut aqua mente iussis obsequar.

Me me paratum cerne, quum voles, pater,

Palmas liga, enssem stringe, cade, torridis

Adure flammis corpus, hac patiar lubens.

ABR. *Æterne mundi conditor, tam tristibus*

Mihi querelis pectus attonitum erige.

ISA. *At te, priusquam Coelicolum pater optime,*

Pallentis Inferi nigros intrem specus,

Supplex rogabo, ut exeuntem corpore
 Meum benigna spiritum regas manu.
 Et nostra fac post fata tecum nectaris
 Succos perennes hauriam. Tuus fauor
 Me fovit alio matris egressum mea,
 Semper ministrans cuncta, quæ necessitas
 Præsentis aui postulat: quodque omnium
 Rerum fugacibus esse maius arbitror
 Vmbris, tenellulum imbuiisti mox tui
 Vero timore Numinis, perge, o Deus,
 Fauere semper mitis, atque cunctas elue
 Culpas, quibus se vita nostra polluit:
 Suos licet breuiore iam iam tramite
 Cursus peregerit. Tibi verum, pater
 Abrame, non sum semper obsequutus, ut bonas
 Vbique liberos decet, parce, o precor,
 O parce nato. Tu genitrix abes, tuo
 Instare Isaco nesciens crudas neces.
 Hac qui supremus iussit arbiter Deus
 Sanabit agri pectoris fletus feros.

Hic velantur oculi Isaco.

Iam vos nitentis clara Cæli lumina
 Valete, vestra luce non posthac fruamur.
 Iam noctis umbra me premit, iam squallidi
 Caliginosas Tartari sedes peto.
 Nil ambigens quin corpus, ultima quum dies
 Illuxerit orbi tunc resurgat mortuum.

Fiatque

Fiâtque simul beatitatis particeps.

SAT. *Quidquid per omnes accidit terra plagas
Immane, triste, turpe, detestabile,
Cades cruenta, bella, parricidia,
Male suada fames, pestis furens, incendia,
Venena poclis mixta, fraudes impia,
Direptiones urbium, libidines
Regum superba, plebium astus feruidi.
Truces inimicitia, irreconciliabilis
Fratrum simultas, stupra, perfidia, insolens
Incestus, atque rupta vincla fœderum,
Hæc cuncta me me recreant spectacula:
Meam sed istius miseranda lacryma
Questusque lamentabiles mentem mouent.*

ABR. *Hæc summa nunc tandem tibi, nate, oscula
Libabo, teque cinget ultimis ferox
Hæc nostra dextra amplexibus, prius tuo
Quàm casus hanc aram cruore sparseris.
Vos testor ignes nocte tota lucidi,
Turmaq, syderum innumerabiles, mihi
Quas sæpe monstrauit Dominator ætheris,
Quum seculis promitteret surgentibus
Hunc hunc I sacum plurimarum gentium,
Fore progenitorem: teque iam iam quinques
Promissa testor terra posteris meis,
Me iussa patris almi sequentem, fundere
Innoxium nati cruorem: illi fidem
Sic sic probare pectoris mei placet.*

Num freta dictis ipsius veracibus
 Humana spernat sensa, quæq; mentibus
 Insana ratio dictitat mortalium.
 Nunc nostra dextra fortis aude victimam
 Hanc immolare, namque sic visum est Deo.
 Heu, heu trepidas? Et sauenti extinguere
 Horrescis ense filium? Is. Tuum, pater,
 Ferire formidas Isacum, legibus
 Pare supremis, redde quod debes Deo,
 Feri, feri nihil pauens, ne, si manu
 Me vulneraris imbecilli, langueam.

ABR. Immitis aude dextra, quid moras trahis?

ANG. Abrame, Abrame. ABR. Cur paratum me tuus
 Obtemperare nutibus impedis Deus?

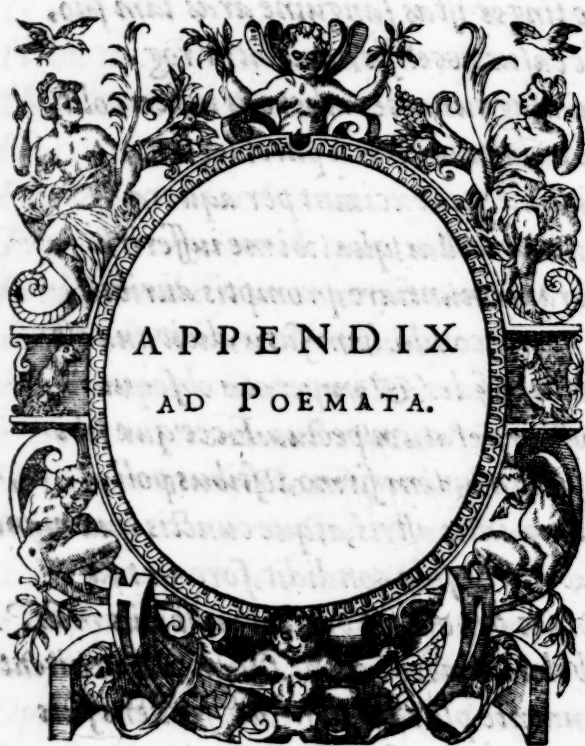
ANG. Strictum reconde cuspidem, tuo bonus
 Te Cælitum rector nocere filio,
 Talésque adolere victimas sibi vetat.
 Illi satis est, quod viderit nihil tibi
 Optatius esse, quàm statim quod imperat
 Prestare prompta mente: nam tuum illico
 Voluisti Isacum offerre iussus hostiam.

ABR. O sancte parens, quid audio? quibus, precor,
 Tuum perexane laudibus veham decus.
 Istis solutus ergo vinculis, Patri,
 Mecum supremo, nate, disces fidei.

Is. Te laudo, cuncta qui Deus potens regis:
 Qui me petentem mortis inferas domos
 Vita redonas, fac tuos lubens sequar
 Vbiq; ductus, teque fac solum inuocem.

ABR. *At unde nobis iste aries quem cornibus
Hic propè reuinctum cerno, bone mittis Deus,
Humana non vis immolari viscera:
Hic tinget istas sanguine aras iam suo,
Hic casus accensis adolebitur rogis.*

ANG. *Qui magnus arces athereas index colit,
Subiecta cuius terra paret legibus,
Cui sauiantes excitant per aquora
Venti procellas, qua tibi me iusserit,
Abrame, nuntiare, promptis auribus,
Et mente conde. Iam satis, dicit, tua est
Spectata fides, & imperatis obsequi
Nostri paratum pectus. Ecce qua tibi
Promissa iurans firmo, testibus poli
Flammantis astris, atque cunctis qua manus
Hæc nostra sola condidit, fore ut tua
Totum per orbem crescat auspiciis meis,
Soboles numero carens. Olympo non nitent
Candente plura sydera, nec feruens suis
Plures arenas fluctibus vomit mare.
Non dicta, quidquid impietas satagat furens,
Aut inquieta Damonum cohors fremit,
Mutare nostra quibit: ecce posteris
Venturus est seclis Isaci sanguine
Rex cretus olim qui suos potentior
Hostes triumphans Gentibus leges dabit,
Et vera cunctis iura, quaque Olympicos
Ducant ad axes, explicabit orbitas.*

ILLVSTRISSIMI ET POTEN-
tissimi Principis , FRIDERICI III. Comitis
Palatini ad Rhenum , Sacri Rom. Imperij Ar-
chidapiferi, & Electoris, Ducis Bauariæ, &c.

MEMORIÆ.

*Quicum prisca fides, pietasque antiqua renascens
Surgebat, tumulo nunc, FRIDERICE, iaces.
Fallor ego, an potius pietasque fidesque cadentem
Æthereas sursum traxit ad usque domos.
Vine igitur felix, cæli nouus incola Princeps,
Quo non digna satis Principe terra fuit.*

NOBILISSIMO ET FORTISSIMO

VIRO, D. FRANCISCO LANOO,

Carmen Epicedium.

*LAnoum heroem digno exornare sepulcro
Tu quicumque voles, paucis hac, si libet, audi.
Fac tibi cum primis niueo de marmore tota
Francia Santonico sculpatur littore longo,
Armoricos usque in populos atque inde reflectens
Quâ sese Eoas diffundens aquor in auras,
A Francis Anglos mediis disternat undis.
Hinc quoque præcipitis iungatur ad ostia Rheni*

X iij

*Belgica diues opum, medióque natantia Ponto
Oppida, quàm longo tractu se porrigit illa,
Nunc Rheno aduerso pergens, nunc celsa Vogesi
Culmina transcendens, Arari dum vecta secundo,
Burgundis tandem extremam se montibus infert.*

*Quatuor hoc verò adstantes hinc inde sorores
Sustinent marmor: quorum isthac nomina sunt:
Certa fides, Pietas ardens, Mauortia Virtus,
Et qua hunc deseruit sincera Modestia nunquam.
Quod deinceps marmor (quando sic Fata tulerunt)
Exuias, Lanoe, tuas, tua contegat ossa:
Funesti ad tumuli sed enim caput ipsa superstans,
Imbre oculos, lacrymisque genas oppleta madentes,
Francia, singultus istos effundat in auras.*

*Ah iste est campus, quàm per se laxus & ingens,
Virtuti, Lanoe, tua tam paruus & impar:
Quem memini, & semper gratam meminisse iuuabit,
Inciperet notha quum soboles in viscera matris
Stringere, quos nec dum gladios furiosa recondit,
Afflicta memorem patria Regumque meorum
Sanguinis, intrepido pergentem pectore contra,
Et generosam animam mille obiectare periculis:
Vidi ubi te belli iungentem viribus artes,
Seu vallum circumuiceres: seu castra locares:
Seu pugnaturas ageres in praelia turmas:
Seu foret oppositis arcendus mœnibus hostis:
Sive opus euerfis, ubi plurima mortis imago,*

Aggeri-

*Aggeribus, fortem depellere manibus hostem.
 Quum, strage in media, fundendo in sanguine parcus,
 Deuictis Franci, clamares, parcite Francis:
 Tempus erit tandem, posita quum Numinis ira,
 Francia communem concors se vertet in hostem.*

*Horum inter reliquas, tam duro tempore, saluas
 Consiliis, Lanoe, tuis, & viribus urbes,
 Aeternum tibi testis erit Rupella laborum,
 Rupella ô Francis missum solamen ab alto,
 Rupella, ô sese cui saluam Francia debet,
 Lanoo primâ properante ad pralia luce,
 Lanoo insomnes solito traducere noctes,
 Testis & amissus, nimis eheu vulnere sauo,
 Quem pro me armaras, heros Lanoe, lacertus.*

*Istum namque tibi, tua ne gens tota periret,
 Delusa heu nimium falsa sub imagine pacis,
 Henrico seruare tuo, Deus Optime, visum.
 Henricum sed enim, post tot discrimina rerum,
 Iura dare ex folio quando cernemus auito?*

*Impiger interea, dum quantulacunque quietis
 Spes misera affulget patria, fortissimus heros,
 Belgarum populis, eadem quos bella fatigant,
 Allaturus opem properat: nihil ipse moratus
 Parmensem Enceladum, coniuratosque gigantes.
 Nec mora, nunc illuc, nunc istuc, fulminis instar,
 Fertur in arma furens, cui ferrea tractat habenas
 Lana manus, stricto soror altera fulgurat ense.*

Fit, quacunque ruit, totis paucor, & fuga campis:
 Lata latus contrà illius victoria cingit.
 Hinc modò vicaptæ, modò belli fraudibus urbes.
 Lanoo auspiciis Magni pugnante secundis
 Auriaci indignâ quem proditione peremptum,
 Perfide, non unquam tuleris impune, Tyranne.
 Verùm deerat adhuc plena res unica laudi:
 Multorum ut victor sese quoque vinceret idem.
 Lanous capitur, sociis non iussa sequentis,
 Captivum virtus ipsi admirabilis hosti
 Servauit, servare suos ut Numinis aequi
 Dextra solet: verum quid non in carcere passum?
 Ingerit iste minax Hispani Principis iras,
 Servanda ille ferox Romani Prasulis hosti
 Belli iura negans, flammâsque, crucêsque minatur.
 Pollicitis aliis perducì ad turpia captum,
 Posse putat. Frustrâ. Nam ceu Marpesia cautes,
 Immotus vultu, corde imperterritus heros,
 Cœlesti totus pendens à Numine, perstat.
 Est qui perpetuo retinendum carcere clamet:
 Nec fuit hic rumor vanus. Nam carcere tetro
 Occlusum tenuère, inter ceu clathra leonem:
 Donec qui Regum, quantumvis dura, Potentum
 Corda regit, Regis mentem emolliret Iberi,
 Huic libertatem multo qui venderet auro.
 Ergo liber abit, saluâ vitâque, fidêque:
 Quem prima excepit charâ cum uxore Geneva,

Et

Et fouit, belliam tum haud ignara futuri:

Sed tuus iste tibi natus, seruatus & idem,

Rex Henrice, tibi sese deuouerat uni.

Qua nunc vota vides ipsâ tibi morte soluta.

Haftenus illa. Tibi sint autem cetera cura,

Lanoum quicumque paras ornare sepulcro.

FRANCISCO LANOO, EQVITI

FORTISSIMO, ET REGIO

Consiliario

EPICE DIVM.

NEmpe cani virtus pietâsque Aeneia versu
Meruit Maronis unico:

Euge, aliquem, veri afflatum sed numinis aurâ,

Reddat Maronem Mantua:

Quem laudes, Lanôe, tuas, tua dicere facta

Fas gloria sinat tuâ.

Quid tamen insano iuuat indulgêre labori,

Inanibûsque iurgiis?

Quid laudes, Lanôe, tuas, tua dicere facta

Certamus, ô, Vatum chori?

Carmina quid faciant? promittunt carmina famam,

Æternitatem carmina:

Ipsa canit populos Lanoum FAMA per omnes,

Parentat ipsa ÆTERNITAS.

IACOBVS LECTIVS.

Y j.

IN OBITVM NOBILISSIMI

Herqis Francisci Nouæi.

IOAN. IACOMOTI CARMEN.

*SI, Musa, longos Treicio licet
 Sonare planctus peccine, si lyrâ
 Mœrente concedis decoras
 Nobilium lachrymare mortes:
 Nunc linque Pindi culmina: nunc leues
 Omitte risus, & Charitum iocos.
 Lugubre carmen, naniâsque
 Fungere as, memoresque tristis
 Effunde fletus. Occidit, occidit,
 Heu! gentis ingens Francigena decus
 Noæus Heros. Hunc cruenti
 Vis rapuit truculenta Martis.
 Hunc luctuoso perdidit impotens
 Bellôna tandem funere patriam
 Seruare dum tendit ruentem:
 Dum validis metuendus hostes
 Propulsat armis: & Lotharingicos
 Fastus retundit fortis, & impias
 Rebelliones, & scelestis
 Fœderibus sociata tela:
 Aut semimaura signa Tyrannidis
 Infesta frangens, non finit impiger*

Ignota

Ignota crudeles Iberos
Indomitis dare iura Gallis:
Nec sceptris Francis Principibus rapi,
Vt turpe regis Barbarici iugum,
Durâs-ve formident secures,
Et rabidas violata leges.
O tanta longis funera fletibus
Rigaret omnis Francia mæstior,
Tantôsq; lugeret reponens
Marmoreis cineres sepulchris.
Fatalis atque, heu! perfidiam domus,
Aurôque bellum concitum Americo
Vitaret, execrata ciues
Fædifragos, rigidumque plebis
Stultæ furorem, ritêque Principes
Datos benigno munere Cœlitum,
Timeret, optandas duellis
Anteferens bene cauta paces.
Sed fascinata mente suas ferox
Ridet ruinas: atque oculis suum
Siccis cruorem per relictos
Lata videt fluitare campos,
Ruptas & vrbes. Sic Telamonius
Furebat Ajax, quum proprios greges
Mactauit insanus, suôque
Se miserum iugulauit ense.
Talis reuersum Tartareo specu,

Monstrisque casis pluribus Herculem
 Vexabat error sauientem,
 Quum scelerum domitrice claua
 Natos placentes, & sociam tori
 Gauderet olim perdere, se ratus
 Ferocis inuisam Tyranni
 Marte domum violare iusto.
 At quum sepulcri Gallia nunc bonis
 Dignos honores ciuibus abnuat,
 Clarumque virtutis nitorem,
 Dente premat furibunda nigro:
 Musa Noeum carminis alite
 V ectum canoro post venientibus
 Monstrate seclis: nec sileri
 Ferte virum, memoranda belli
 Quem facta clarant, Regibus & fides
 Seruata Francis, candor & integra
 Mentis modestus, quaque dulci
 Pro patria, & pietate vera
 Inuictus acri pectore pertulit:
 Quum miles illum carcere Baticus
 Arcti fatigauit retentum,
 Compedibus, validisque vinclis.
 Illi superbum ponite cespitem,
 Bustumque picto marmore clarius:
 Feracis Aegypti quod alta
 Pyramidum monumenta vincat.

*Quod nullus imber, non Aquilo impotens,
Cetsoque missum fulmen ab aethere:*

Aut flamma disperdat vel hostes

Sanguinei rapidum-ve tempus.

Virtus suavis murmure Barbiti

Laudata vivit, factaque posteri

Livore mirantur perempto

Pieris celebrata chordis.

FRANCISCO LANOE O

HEROI.

LANOEVM quisquis conclamas morte iacentem,

Falleris: Heroum stat sine fine decus.

Vivus enim qui sex viguitque stet itque columnis,

Mortuus hic nulla morte iacere potest.

Hinc pietas, doctrina, fides, prudentia robur

Mentis, & in patriam non simulatus amor

LANOEVM cæli stellis ardentibus aptant,

Et stantem nulla parte iacere sinunt.

ANTONIVS FAYVS.

IOACHIMI CAMERARII GER-
mani, Pabembergenſis, Græcæ Linguae &
Philosophiæ professoris Lipsiæ.

MEMORIÆ.

Exinctis olim, Musa, fleuistis alumnis,
Et vitam vestra restituistis ope.
Nos contra vobis, Ioachimi in funere, Musa,
Has miseri extinctis soluimus exequias.
Namque omnes tecum, tecum, Ioachime, Camæna
Vt vixere simul, sic periëre simul,

HENRICI MOLLERI THEOLO-
giæ quondam in Academia VVitebergenſi
Professoris, MEMORIÆ.

ORnabas patriam nuper, Mollere, superstes,
Exulis ingratam quam probat interitus.
Nam quo delirans pepulit te patria, tecum
Hoc ipſo Pietas pulſa furore fuit.
Terrena è patria cuius miserata fugatam
Mox animam vera restituit patriæ.
Exuias verò, turba affectante piorum,
Hoc manibus tumulto condidit ipſa ſuis.
Parce tuis, Mollere, nocens te patria iuuat,
Téque ſolo pellens, addidit ecce polo.

THEOD.

THEODORVS BEZA

In Centum Disticha Heroica à Generoso Iuvene
D.Venceslao M. à Zastrisell Morauo,
conscripta.

*Q*uem Musa iuuenē tanto amplectuntur amore
Quantus erit par ingenio quum aduenerit atas,
Nempe admiretur merito Germania quantum,
Venceslae tuus quod BEZA & sperat & optat.

THEOD. BEZÆ IN LAMENTA-
tiones Ieremiæ Versibus Lyricis à IOANNE
IACOMOTO Barrensi expressas.

*Q*uas strata lacrymas diuino carmine fudit
Vates Hebraeus patriæ,
Cur, age, sic renouans nobis, Iacomote, sonora
Tua maritas barbito?
Nempe isti similes quod pœnas crimina nobis
Eadem minari prospicis.
Et quem non cura ista coquit, nisi qualis in orbe
Non vnus est Mez, entius?
Ast utinam sancti clamore excita Propheta,
Tuisque plectris obsequens.
Illa Sion nostro, quam condere tempore cœpit
Dei illa prepotens manus,

*Tam promptè lacrymis pauesfacto ex pectore fufis
 Restinguat iram numinis,
 Quam siccos retinens oculos vetus illa rebellis
 Sese Sion pessum dedit.*

DE PLATONE, IOHANNIS
 SERRANI opera & industria illustrato.

*D*iuinum si quid mortalibus illa reliquit
 Humani labes generis, caligine caca
 Quæ mentis lucem inuoluit, fecitque voluntas
 In vitium miserè preces ut tota feratur,
 Tunc quoque quum recta ferri ratione videtur:
 Id tibi, magne Plato, veluti diuinitus omne
 Collatum quondam si quis fortasse negarit,
 Quid non ille idem perfricta frontè negarit?
 Et tamen hac quidnam lux est, nisi qualis opacam
 Illustrat noctem Luna sublustris imago?
 Nos igitur seruata tibi hac cœlestia dona
 Miremur, liceatque etiam spectare, diuque,
 Versare, ac nostris aptare quoque vsibus illa:
 Dummodo qua nobis lux cœlo affulsit ab alto,
 Lux exprompta sinu veri qua numinis una,
 Errantes mundi in pelago nos una gubernet.
 Ast ego quàm vellem, decus immortale Sophorum,
 Istius pariter lucis te dona tulisse,
 Verè ut diuini ferres cognomina vatis!

Irrita

*Irrita sed quando sunt nostra hæc vota, quod unum
 Iam superest, istud munus tibi gratulor ingens,
 Illa quod tandem deterfa arugine, quantam
 Heu nimium multi intulerant, æniquæ vetustas,
 Serrani ingenio niteas magnoque labore,
 Nos igitur tibi multa, Plato, debemus: at ipsum
 Debemus, fateor, tibi nos, Serrane, Platonem.*

IN DIOSCORIDEN Anazarbarum, à C. L. V. &
 Medicinæ, Doctore præstantissimo IOHANNES
 ANTONIO SARACENO, post aliorum do-
 ctissimorum virorum emendationes diligentis-
 simè, & felicissimè restitutum.

N*Vminis imperia Verbum genitale locuti,
 Plantarum quæ prima tulit miracula Tellus,
 Quàm placitura oculis, tam miris visibus apta,
 Est mirata simul, simul est scrutata vetustas.
 Hoc raptus studio sapientum maximus ille
 Iesiades Solomon, à summis orsus, ad imas,
 Plantarum historiam chartis mandarat Hebrais,
 Quæ nobis si salua foret, satis esset abundè,
 Quantumvis avidas quod pasceret undique mentes.
 Illa licet verò periit, res tanta iacere
 Attamen haudquâquam potuit, neque vana videri,
 Immò personuit non solis nota Sophorum*

Porticibus, verum populis immanibus ipsis,
 Illorumque ipsis populorum regibus olim,
 Hoc siue utilitas suasit, siue ipsa venustas,
 Siue adeo grati florum placuistis odores.

Hinc tot non una ex lingua, nec gente subinde
 Commoda felices hominum in communia nati,
 Hac qui tractarent rerum miracula mystæ:
 Quos inter, nulli doctrina aut arte secundus,
 Immo pro cunctis meritis vel solus haberi,
 Ille DIOSCORIDES tandem nos ecce remisit:
 Non tot vulneribus fœdatus turpiter ille,
 Qualem barbaries indocta legebat auorum,
 Immo nec qualem, magna cum laude, politum,
 Ætas produxit melior quæ deinde secuta:
 Sed qualem SARACENA manus longo vsa labore,
 Iudicioque pari, nunc toto corpore sanum,
 Restituit, propria sic nomen laudis adepta.

Nam reliquis nomen medicis medicina ministrat,
 Artis at illa sua nunc clara in luce Magistrum
 Quum, SARACENE, tuo nunc demum munere cernat,
 Sese ipsam debere tibi medicina fatetur.

Vive igitur, SARACENE, diu, longumque superstes,
 Exurgat donec soboles te digna parente,
 Qua tu egeas nunquam, sis cunctis utilis arte.

IN CLEMENTEM PVTEANVM

sectæ à Pseudolesu cognominatæ patrem,
in Dolenſi gurgustio.

Putere tibi qui, Puteane, dicitur
Bezæ abnegata veritate perfidus,
Velut tumulo iam suo putris iacens,
Et vivit, & valet, ultimum iam septima
Istius aui decadis annum metiens,
Idemque semper olim qui fuit manens.

At putido tu fætidus mendacio,
Et factus ex Clemente Dementissimus,
Putes vel ipsis iam tuis sodalibus,
Vel putet istis iam nihil, quos nil pudet.

Hinc ipse verò Bezæ ut euolauerit,
Mille unius mox prodeuntibus loco,
Quàm vestra vana fuerit expectatio,
Exosa vobis vos docebit veritas.

Illuſtri & Generoſiſſimo Domino, Domino

IOANNI RVTHVENO, Comiti Gau-

rea, Domino Ruthueniæ &c.

Quòd Bezæ adſingis minimè qua Bezæ meretur,
Quilibet hoc faciat pictor, faciâtque poeta,
At quod tam dextrè, tam cultè talia ſingis,

Præstiterit rarus pictor, rarusque poeta.

*Scin' vero exoptet quantam tibi Beza vicissim?
Vt quàm adscripta sibi sunt istæ pleraque fide,
Tam cuncti hæc in te miremur ut omnia verè.*

PAVLO MELISSO, VIRO CL.

ECce Venusini quod carminis alite carmen
Ipse suo Phoebus fuderat ore tibi,
Et quod melle mihi donasti dulcius omni,
Et præ quo sapiat iam rosa nulla mihi,
Paucis ipse rosis, & parco melle rependo,
Heu, quam disparibus munera muneribus!
Ah, minimè quales Ver flores fundit odoros,
Qualia nec verno tempore mella fluunt,
Sed quales marcent hyberno tempore flores,
Qualia per medias mella reposta niues.
Vinite felices queis nunquam Musa senescit,
Mi satis est modicè si mihi vernet hyems.

Genethliacon carmen ROSINÆ MELISSE,
PAVLI MELISSI ex ÆMYLIA
IORDANA Vxorē F.

EX lepida Rosinam gignens vxore Melissa,
Mel roseum præter quid genuisse potest?
Et Rosinam potuit pariens ex patre Melissa,

Melli-

Mellitam prater quid peperisse rosam?
Iure igitur Rosina pariter, pariterque Melissa,
Hæc duplici duplex omine nomen habet.
At tu, quo Rosina est, quo dicta fauente Melissa,
Ista, Deus, Rosina da quoque vota tua,
Quàm rosa grata oculis, qualem rosa spirat odorem
Quàm gratus puri mellis in ore sapor,
Hæc placeat forma, sapiat sic mente iubeto
Vt sit virginæi mox decus omne chori:
Quinetiam Rosinam qui progenuere parentes,
Mella rosasque inter sint, maneantque diu.
Vt plures surgant Rosina, pluresque Melissi,
Quique suum referant nomine reque genus.

Z iiij

Priere de l'ame fidelle, se trouuant lassée
 és trauaux de son pelerinage.

HElas mon Dieu, quand sera-ce
 Que ie pourray voir ta face?
 Quand ce throne glorieux
 Sera-il veu de mes yeux?

Face non pas courroucée,
 Mais en celuy appaisée.
 Qui m'a d'un tout endebté
 Faiet un du tout acquitté.

Throne aux meschans effroyable,
 Comme aux tiens tresdesirable.
 Que tu as faits, d'ennemis
 Par toy mesmes tes amys.

Las quand la chair qui me tue,
 Par ton esprit abbatue,
 Pour n'en releuer iamais
 Me laissera elle en paix?

Quand prendra fin ceste guerre
 Entre mon Ciel & ma Terre?
 Quand ne debattront en moy
 La defiance & la foy?

Las

Lamentatio animæ Christianæ ad æternam
vitam anhelantis.

O quando, quando, mi Deus,
Hoc me bono dignaberis,
Splendore vultus ut tui
Præsente præsens perfruar?

Vultus serena splendeat
Qui luce quavis purior,
Vultu ipse qualis cælitus
Aspectus olim sum tibi:

Quum mille mille criminum
Obnoxium pœnis tibi.
Solutor, at non debitor,
Me liberum dimitteres!

O quando tandem, mi Deus,
Quando insidentem gemmeo,
Excelsa supra sydera
Te conspiciabor in throno?

Throno tui cultoribus
Cunctis ter optatissimo,
Throno tuis sed hostibus
Summè timendo ceteris.

Natius

*Las quand la volonté miene
 Maistrifée par la tienne,
 Ne voudra pour tous ses vœux,
 Vouloir que ce que tu veux?*

*Las, quand ta pure science
 Regnant sur ma conscience,
 Guidera tous mes desirs?
 Reiglera tous mes plaisirs?*

*Ce sera quand hors du monde,
 Monde tant vain & immonde,
 Ta main m'aura retiré
 Jusqu'en ton port assuré.*

*Lors que les Cieux pour la Terre,
 La vraye Paix pour la Guerre,
 Ce que iamais œil ne vit,
 Iamais oreille n'ouyt,*

*Iamais ne pensa cœur d'homme,
 Bref ce que tu as en somme,
 Pour tes esleus ordonné,
 Par toy leur sera donné.*

*Alors que la iouyssance
 Surpassant toute esperance,
 Leur fera sentir de faict
 De tes promesses l'effect.*

Car

*Natiua quae meas adhuc
Lues medullas obsidet
Turbare me tot anxium,
Ecquando curis desinet?*

*Lis ista quando desinet
Hinc Carnis, inde Spiritus?
Ecquando diffidentiam,
Vitrix fides pessundabit?*

*Meam tui scientia
Regente conscientiam,
Ecquando mens istac mea
In te recumbet unicum?*

*Quod velle me voles, voles?
Vitabit omne quod vetas?
Quod appeti vis appetet?
Quod negligi vis negliget?*

*Tunc nempe quum terra loco
Tua recepti regia,
Tua tecum certissima
Pacis fruemur gloria.*

*Conspecta quando nemini,
Audita quando nemini,
Quum cogitata nemini,
Tui dabis timentibus.*

Car il t'a pleu le promettre,
 Voir iusques a te mettre
 En croix pour tes ennemis,
 Pour en faire tes amys.

Mais attendant c'est eſchange
 Tire moy de ceste fange
 Victorieux és combats
 Liurés aux tiens icy bas,

Ne permets qu'en c'est orage
 Mon ame face naufrage,
 Pluſtoſt de ſon corps la mort
 Luy ſoit un vray paſſeport.

Pour iusques à toy ranie
 Gouſter ta celeſte vie,
 Attendant que ſoit reſioinct
 Ce que mort aura deſioinct.

Et qu'entrés en ta lumiere,
 Tous deux quittans la pouſſiere,
 Trouuent en ton firmament
 Eternel contentement.

*Vt ipsa teres comprobet,
Quam polliceris ampliter,
Promissa tam solere te
Præstare liberaliter.*

*Vt qui fidem semel datam
Ipsis tibi rebellibus,*

Ipsa cruentus in cruce

Plenè volens persolueris.

Sed inter ista, ne, rogo,

Tot obrutum me fluctibus,

Anima quoque ipsa naufragum

Totum sinas submergier.

Animam sed istam corporis

Mors ipsa sursum transferat,

Degustet illic ut noua

Parata vitæ munera.

His dum reuinctis denuò

Semel relictò puluere,

Æterna tecum gaudeam

Certa quietis gaudia,

ADMONITIO DE HOC OPERE ET HAC APPENDICE.

HÆc tota editio primùm coepta, & maxima ex parte fuit absoluta à Stephano. Deinde verò quum præter expectationem nacti tandem essemus figuras Emblematarum, atque eximius vir D. Iohannes Iacomotus Barrensis interea temporis feliciter vertisset Abrahamum sacrificantem, auctum non parùm fuit Opus, & ad finem postea perductum à Iacobo Stoero. Ad Appendicem verò quod spectat, addita sunt quæ superius fuerant prætermissa, nec citiùs ab amicis, apud quos latebant, haberi poterant: atque hinc aliquando in suũ quælibet locũ, si reiteranda esset Editio, erũt transponenda. Sunt etiã hĩc quẽdã planè noua, qualis est dulcissima illa Lamentatio animæ Christianæ ad vitam æternam anhelantis: quale est heroicum illud in Dioscoridem Sarraceni: qualia ad Melissum Epigrammata: quale in primis & illud est in PUTEANVM, cuius impudentissimum de Theodori Bezæ Apostasia mendacium per totũ Europam, magno aduersariorum cum applausu sparsum, dignum profectò hac fuit commendatione

tionem, dignum memoriæ perpetua. Licet autem summus & sanctissimus senex Dn. Beza totus hactenus in hac senectâ fuerit & adhuc sit in illustrandis Annotationibus Maioribus in N. Testamentum, ac ferè Cygneam illis cantionem addiderit, tamen ut seueriores istas temperaret Meditationes, ut amicis gratificaretur, virtutem ornaret, vitia detestaretur, solitus est in hunc usque diem ludere interdum Epigramma, & quidem tanta cum felicitate, tanto cum acumine, ut hoc ipsum vegetæ ipsius ac admirabilis senectæ contra improbissimorum hominum falsos clamores, indicium esse possit clarissimum. Cæterum monentur hinc Typographi, ne temerè, & sine voluntate familiæ Zastrifellorum hoc opus recudant, vel ad minimum Iohannem Paludium Philophilum qui huius rei curam in se suscepit, prius consultant. Posset enim eos, si qui contra fecerint, facti sui poenitere.

Aa iij

*Ad finem additum hoc est carmen, quia in fine demum fuit redditum:
sed suo tempore suum in locum collocandum.*

*In Repentinum & immaturum obitum summorum,
Germania Principum,*

ILLVSTRISS. PRINCIPIS, IOANNIS
CASIMIRI, ComitIS PALATINI ad Rhenum,
Palatinatus electoralis administratoris,
Bavariae ducis, &c.

ET,
ILLVSTRISS. PRINCIPIS, RE ET
NOMINE CHRISTIANI, Ducis SAX. S. R. I.
Electoris, Landgr. Thuringiae, Marchionis
Misniae, Burggr. Magdeb. &c.

THRENVS.
*Nil in sculpta opus est ut cuiquam marmora narrent
Quantus superstes vixeris,*

*Casibus in miris, dux Casimire, piorum,
Tutela fortis omnium,*

*Hoc defensa tuis iterumque iterumque sub armis
Testatur (ecce) Francia:*

*Viribus hoc servanda tuis, si fata tulissent,
Testatur omnis Belgica.*

*Rhenus id ipse tuus clamat, quum iura tuentem,
Sacrata Christi & Caesarum,*

*Non Latia, non te Hispana tenuere phalanges,
Potente fretum numine:*

*Altera victorem nisi te iam iamque futurum,
Pietas*

Pietas reduxisset domum.
 At nunc te Franci, Belgæ, Rheni accola, lugent,
 Et patria supra cæteros:
 Amissum qualis deplorat nata parentem,
 Vel patre si quid charius.
 Quos inter, quânam tua te Casimire Geneva,
 Deuincta tot modis tibi,
 Consiliis que opibusque tuis adiuta, sileret,
 Plorantibus te cæteris?
 Sed sit iusta licet lacrymarum causa, deoque
 Displiceat indolentia,
 In cælos potius te, princeps magne, receptum
 Fas gratulari sit tibi:
 Quàm, nostra immodicè dum flemus damna, videri
 Lugere nobis, non tibi,
 Iustus & quanto nostra hac ploratio sese
 Nostra in scelera conuerterit?
 Hac et enim iustas accendunt numinis iras,
 Sua iaculantis fulmina.
 Hac faciunt varias natet inter ut orba procellas
 Nautis suis rectoribus.
 Hoc te, Saxonice nuper regnator in oris.
 Re, Christiane, ut nomine,
 Ætatis flore in medio, quum fœdere sancto
 Sanctis adesses regibus,
 Heu, quàm immatura, subita quàm morte peremptum,
 Solo abstulit! cælo intulit
 Hinc est, pænè simul repetitis saucia plagis